Henrik Scharling

Ved nytårstid i Nøddebo Præstegård

Henrik Scharling

Ved nytårstid i Nøddebo Præstegård

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Til mine kære i hjemmet!

(Ombord på Nilfloden,
i februar 1861)

Dagen nu svinder, og solen nedglider
Hisset bag palmernes skyggende hang,
Nilfloden vugger mod bådens sider,
Mumler så tyst en underlig sang.
Snart på Ægyptens nathimmel funkle
Tusinde stjerner i underfuld pragt,
Aftenens skygger, de tavse og dunkle,
Over den spejlklare flod har sig lagt.

Ene jeg sidder, langt borte fra Eder,
Tankerne flyve da op imod nord,
Ile mod Danmarks de elskede steder,
Der, hvor min kærligheds længsel bor.
Ej kan blandt prægtige templer jeg glemme
Stråtækte hus og den duftende vang,
Krogede pil omkring søen derhjemme,
Hjemlivets fred og mit modersmåls klang.

Stille – jeg lytter – jeg synes at høre
Velkendte røster fra velkendte kyst,
Og som et ekko møder mit øre
Toner, der jubler af liv og af lyst –
Ja, det er Eders, nu kender jeg atter
Stemmernes gamle fortrolige klang,
Ordet, der lyder i spøg og i latter,
Sindigt, alvorlig, i tale og sang.

Se, hvad jeg hørte, det fluks jeg fremstilled,
Hastigt jeg nedskrev de vingede ord,
Lidt efter lidt der sig dannede et billede,
Da var min glæde usigelig stor:
Ofte, når savnet og vemod og længsel
Lå på mit sind som et tyngende bly,
Da tog jeg billedet frem – og mit fængsel
Sprængtes, og livslysten vågned på ny.

Nu dog til Eder mit billed jeg sender,
Kærlige tanker har fostret det frem,
Tag det som hilsen til venner og frænder,
Hilsen til Sjællands skovkransede hjem!
Derhen jeg længes, når stjernerne funkle
Hist i det blå i vidunderlig pragt,
Derom jeg drømmer, når natten den dunkle
Over den spejlklare flod har sig lagt.

Ved nytårstid i Nøddebo Præstegård

Du stille, venlige præstegård, dig bringer jeg min hilsen! Som den blysomme martsviol skjuler sig imellem det yppigt voksende græs, således skjuler du dig bag de mægtige lindes skyggende bladhang, og vandreren ser kun et glimt af dine hvide vægge titte frem bag det grønne løv. Flygtigt iler han dig forbi, han ved ikke, hvilke skatte du bærer i dit skød. Men jeg ved det, og jeg kender dig! Jeg kom til dig i de hede sommerdage, da solens stråler faldt brændende hen ad den støvede landevej, og hvert græsstrå gispede efter en forfriskende regndråbe; træt og mødig var jeg, men inden for dine vægge fandt jeg skygge og ly, når døtrene modtog mig med en munter velkomsthilsen, mens husmoderen rakte mig den kvægende læskedrik. Og jeg kom til dig i de tunge, mørke vinterdage; tåge og mulm hvilede over mark og eng, og tåge og mulm hvilede over mine tanker, men inden for dine vægge fandt jeg sommerfriskhed og sommerglæde, og som en kraftig nordenvind forjog præstemandens muntre tale de tunge, døsige tanker. Derfor takker jeg dig og derfor bringer jeg dig min hilsen! Var jeg langt borte fra dig, jeg skulle ikke glemme dig – vandrede jeg blandt resterne af Hellas' svundne herlighed, dog skulle jeg mindes dig; stod jeg i faraonernes gamle land, dog skulle dit lave stråtag med de hvide skorstene rage højere op for min tanke end Ægyptens højeste pyramide! Se det er

ouverturen, men den er ikke af mig, den er af Gamle. Hermed hænger det således sammen. Da jeg havde tilbragt den sidste halvdel af min juleferie i Nøddebo Præstegård, fik jeg lyst til at nedskrive, hvad jeg havde oplevet herude, og da jeg havde skrevet det, fik jeg også lyst til at lade det trykke, for således går det altid: Skridt for skridt går man fremad på fordærvelsens brede bane, til man til sidst ender med at blive forfatter. Imidlertid følte jeg selv, at det var et meget voveligt skridt, jeg her stod i begreb med at gøre, og derfor besluttede jeg først at høre, hvad Corpus Juris ville sige til mit forehavende. Corpus Juris er nemlig en stor kritikus, og hvis han bifaldt min plan, så turde jeg være så temmelig rolig for mit værks senere skæbne. Så skrev jeg det først meget sirligt af, for at der ikke skulle være så meget som en skæv linje, der kunne vække Corpus Juris' mishag, og derpå overleverede jeg ham bogen, idet jeg tillige fortalte ham min plan. Corpus Juris tog bogen; i to dage sagde han ikke noget; jeg tror ikke, at Noah kan mere spændt have ventet på sin dues tilbagekomst, end jeg ventede på min bogs tilbagekomst – men jeg turde ikke spørge. På den tredje dag rakte Corpus Juris mig bogen og sagde: "Ja der bliver jo så meget juks trykt nu om stunder, så kan du også gerne lade dit trykke!" Det var ikke meget opmuntrende for en ung forfatter, og i grunden var jeg ikke klogere end før. Jeg besluttede derfor at appellere til Højesteret, det vil sige, at spørge Gamle om hans mening. Gamle var mere human i sin dom; han sagde, at der var meget godt i bogen, men man kunne jo nok mærke, at forfatteren var vel ungdommelig. Dog herpå kunne der også rådes bod: Jeg kunne jo lade trykke på titelbladet, hvor gammel jeg er, så vidste folk, at de ikke måtte stille store fordringer, og

købte de så bogen, måtte de selv tage skade for hjemgæld. Kun fordrede Gamle, at da bogen blandt andet også handlede om ham, ville han skrive en lille indledning, der kunne være som en slags ouverture. Herover blev jeg helt forskrækket, thi jeg kunne nok tænke, hvordan den ouverture kom til at lyde, men jeg måtte lystre Gamle. Nu står ouverturen der; og når man har læst den igennem og bagefter læser min bog, bliver man vist lige så overrasket, som man ville blive, når man efter ouverturen til Hakon Jarl fik se kong Salomon og Jørgen Hattemager.

For lige så højtidsfuldt som Gamle har stemt harpens strenge, lige så muntert og let agter jeg at røre dem. Om nogen skulle vente at finde dybe psykologiske blik, store verdenshistoriske begivenheder eller måske endog dæmoniske tanker her, han ville blive højlig skuffet. Nej, der er såmænd ikke det mindste dæmoniske hverken ved mig eller ved min bog, men som taskenspilleren plejer at sige, når han gør sine kunster: Det går alt sammen ganske naturligt til. Værre var det derimod, at Corpus Juris havde indvendt mod min bog, at der ikke var handling nok i den: men dertil svarede Gamle, at det lå i sagens natur, for en præstegård er ikke skueplads for et stort fem akters drama, men kun for en lille idyl; i en præstegård handler man ikke – man passiarer. Det var et gyldent ord af Gamle. For i min bog handler man heller ikke, nej man passiarer. Ja således vil jeg fortælle, som når man en dunkel vinteraften sidder i en fortrolig kreds af venner og passiarer, i hin stund, hvor dagen så småt lister til sengs, og natten kommer og holder hænderne for vore øjne og spørger: Hvem er det? Således vil jeg fortælle, at mine ord må løbe som den

rislende bæk; ingen ved, hvor den kommer fra, og ingen ved, hvor den løber hen, man hører den kun surre og surre og surre – således netop vil jeg fortælle, og falder så også en og anden i søvn, nu vel, så lad ham sove og – drømme!

Men hvem er Gamle, og hvem er Corpus Juris? Ja det har jeg jo rent glemt at sige – det er mine to ældre brødre. Det forstår sig, de er da ikke døbt Gamle og Corpus Juris, men således har jeg kaldt dem, fordi jeg synes, at disse navne passer så godt på dem. Vi er nemlig tre brødre: Gamle, Corpus Juris og jeg. Jeg, Nicolai, er atten år gammel, som der står på titelbladet, og teologisk student, det vil da sige vordende teologisk student, for i år er jeg kun rus. Jeg er af et meget muntert gemyt, og jeg ser da heller ingen grund, hvorfor jeg skulle kalde Jorden en jammerdal. Hertil mener dog Corpus Juris, at jeg kunne have grund nok, når der var mere alvor i mig, men trods mine atten år er jeg et rent barn, hvorover jeg burde skamme mig. Men hertil mener nu atter Gamle, at jeg ingen grund har, thi det er i mange henseender godt at bevare barnesindet så længe som muligt. Overhovedet må jeg sige til Gamles ros, at han er meget mere human end Corpus Juris, hvad han jo også lagde for dagen ved bedømmelsen af min bog. Gamle er min ældste broder, han hedder egentlig Christopher, men jeg har kaldt ham Gamle, for det første, fordi han er teologisk kandidat, og det synes mig, at alle teologiske kandidater har noget vist gammelagtigt ved sig: Det er ligesom man så den spirende velærværdighed allerede begynde at udfolde sig. Dernæst er han min manuduktør eller rettere min vordende manuduktør, for hidtil har jeg endnu ikke fortaget mig på teologien. Endelig er han som den ældste øverste bestyrer af huset, den, til hvem der appelleres i alle

tvivlsspørgsmål, og hvis dom da står ved magt uden at kunne ændres. Med hensyn til temperamentet kunne jeg næsten tro, at Gamle er flegmatiker; dog er det muligt, at jeg gør ham uret, for Gamle er mig i mange henseender en gåde, som det endnu aldrig er lykkedes mig at blive rigtig klog på. Endelig Corpus Juris er den næstældste og hedder egentlig Frederik; han er, hvad også navnet antyder, jurist og jurist lige ud til hårspidserne; dermed har jeg sagt alt, hvad der kan siges til hans ros og til hans dadel. Han er en afgjort koleriker, det er der ingen tvivl om; *fiat justitia, pereat mundus!* Det er hans valgsprog. Når jeg ser hans sikre bestemte gang, da er det mig, som så jeg Christian den Femtes lov lyslevende marchere forbi mig. Gamle er 24 år og Corpus Juris er 23, begge to har de taget embedseksamen for et år siden, og dog var ingen af dem forlovet endnu. "Ja så bliver de det såmænd heller aldrig," sagde jeg mange gange til mig selv, "for når man er 24 år gammel og har sin embedseksamen, hvad er der så mere at betænke sig på?" Men jeg ærgrede mig i mit stille sind derover, for da jeg ingen søster har, ville jeg dog i det mindste gerne have en svigerinde, men hvor i alverden skulle hun komme fra, når mine brødre ikke ville forlove sig? Engang da vi havde drukket vor te og fik os vor sædvanlige aftenpassiar – Corpus Juris var i usædvanlig godt humør – lod jeg et par ord falde om, at jeg syntes det var på tide, at de begge to tænkte derpå, men Gamle svarede ganske rolig: "Det er noget, du ikke forstår dig på, Nicolai" – hvorover jeg blev så forbløffet, at jeg pludselig holdt inde og aldrig siden har vovet at tale til dem derom. Hvad mig selv angår, da tør jeg ikke forlove mig som student – for Gamle har mange gange sagt, at det er det fordærveligste, som et

menneske kan gøre – men jeg har lovet mig selv, at samme dag, som jeg om formiddagen har været oppe til embedseksamen, går jeg om eftermiddagen ud og forlover mig, for jeg vil sandelig ikke gå og blive en gammel pebersvend som mine to ældre brødre.

Vi tre brødre er sønner af en herredsfoged ovre i Jylland. For seks år siden kom Gamle og Corpus Juris herover for at studere og har nu taget deres embedseksamen for et år siden; i sommer kom jeg herover og er aldeles fortryllet af al den herlighed, jeg ser, så at jeg endnu, skønt jeg har været her i fem måneder, kan gå i hele timer og se på de store huse, de pragtfulde butikker og de mange mennesker, hvorfor også Corpus Juris siger, at man skulle tage mig for den pantsatte bondedreng og ikke for en akademisk borger. – Vi bor på hjørnet af Vestergade og Vestervold, på femte sal, eller, som man nok plejer at sige, på kvisten. Jeg er meget vel fornøjet med at bo så højt oppe, for så har man en dejlig udsigt ud over volden, og når Gamle og Corpus Juris er ude, kan jeg sætte mig overskrævs i vindueskarmen med det ene ben ud på taget, se op i den klare blå luft og synge om kap med fuglene, uden at nogen beder mig om at tie stille. Corpus Juris er også vel fornøjet med lejligheden; de mange trapper op og ned giver sådan en sund motion, man sparer hver dag en times spadseretur derved. Gamle endelig siger, at det er ham aldeles ligegyldigt, om han bor i kælderen eller på kvisten, når han bare må få lov til at bo et sted.

Hvad husstyrelsen angår, da er den fordelt således imellem os, at Gamle som den ældste står for alting, hvilket i virkeligheden vil sige, at han står for ingenting. Han er nemlig

meget upraktisk og lever for det meste i sine egne tanker og er derfor i høj grad uskikket til denne verdens anliggender, derfor går alt i grunden efter Corpus Juris' hoved, så at forholdet mellem Gamle og Corpus Juris er, som det plejer at være i et velordnet ægteskab: Manden fører overkommandoen, men konen kommanderer over alt. Dog må jeg sige, at når Gamle engang imellem ligesom vågner op og siger, hvorledes han vil have det, så sker det også efter hans vilje, hvor meget end Corpus Juris har at sige derimod. Jeg som den yngste har naturligvis ingenting at sige, ikke engang så meget som lov at kritisere, uden at Corpus Juris lader mig vide, at jeg er alt for meget en *kik-in-die-welt*, til at jeg kan tale med om nogen ting. Også omsorgen for de forskellige livets åndelige sfærer er fordelt imellem os: Gamle forestår de kirkelige anliggender i ordets bogstavelige forstand, for så vidt, som han strengt overholder, at vi hver søn- og helligdag går i kirke. Det æstetiske er mig anbetroet, for så vidt man ved et æstetisk liv forstår et sådant, hvor man snart fri og ubunden driver om på gader og stræder midt i den travle folkemasse og glæder sig ved beskuelsen af det mangfoldige liv, som rører sig overalt, snart står og stirrer ud ad vinduet og bygger luftkasteller af de grå efterårsskyer. Corpus Juris står for det politiske; det vil sige, han læser hver dag aviserne og meddeler os indholdet af dem tilligemed et belærende foredrag over, hvorledes sagerne uden tvivl inden kort tid må komme til at stå; begge dele er til stor nytte for Gamle og mig, da ingen af os nogen sinde læser aviserne: Jeg har ikke tid dertil, for når man hver dag skal passe sine forelæsninger og informationer, være i Studenterforeningen og desuden være til stede ved alle mulige

forefaldende begivenheder, og så oven i købet studere lidt, hvor skulle man så få tid til at læse aviserne? Gamle læser ikke aviserne af princip, og det giver anledning til jævnlige disputer mellem ham og Corpus Juris. Den sidste anvender nemlig hver morgen ved sin te en time til at studere dagbladet, og denne lekture har en synlig oplivende virkning på ham, for mens han forinden er ordknap og utilgængelig, så er han efter studiet af dagbladet det omgængeligste og behageligste menneske. Men nu er det en af Gamles yndlingspåstande, at aviserne tjener kun til at bortødsle folks tid; i Gamle dage, siger han, både skrev og læste man store bøger, nu om stunder gør man ingen af delene, bare fordi man skal læse aviserne. Corpus Juris priser derimod aviserne så højt, som om al åndelig velsignelse udgik fra dem. Hvem af dem, der har ret, ved jeg ikke; dog tror jeg, at Gamle er noget ensidig, for efter min mening består forskellen mellem nu om stunder og før kun deri, at de folk, som nu blot læser aviserne, læste i gamle dage ingenting. Hertil kommer, at mens Corpus Juris er en meget ivrig politiker, så er Gamle det slet ikke: Gamle mener nemlig, at hovedsagen er, at alle bliver gode kristne, og når dette først er tilfældet, så er det aldeles ligegyldigt, om Bondevennerne eller Professorpartiet står ved roret, for "når hver sin dont ret gøre vil, så står det vel i huset til", det gælder også om staten. Dog Gamle har nu så mange underlige meninger, men det er naturligt, at disse meningsforskelligheder mellem ham og Corpus Juris giver anledning til jævnlige disputer, der i almindelighed finder sted ved middagsbordet, som jeg overhovedet har lagt mærke til, at folk er altid mest oplagte til at diskutere ved middagsbordet, morgen og aften er man meget mere føjelige og eftergivende,

men om middagen viger man ikke et hårsbred fra sin mening; hvori dette kan have sin grund, overlader jeg til psykologerne at bedømme, men enhver vil vist have lejlighed til at kunne overtyde sig om sandheden af denne bemærkning. Men når dette undtages, da lever vi for øvrigt sammen i broderlig samdrægtighed, som sig hør og bør. Engang imellem hænder det jo, når jeg ikke længere kan styre den overstrømmende glæde, som bor i mig, at jeg må give den luft i min yndlingssang, en stump af en norsk matrosvise, som jeg engang har hørt synge ude på Toldboden:

"Hive langsomt fra land – hive langsomt fra land!
De bergenske møer snart vi møde kan –
Ohi-ohoi! Ohi ohoi!"

hvorpå Gamle hæver sit majestætiske hoved fra bogen og siger: "Stille Nicolai" – eller også, at jeg i min harme og forbitrelse over ikke at kunne forstå propædeutiken, aftegner den filosofiske professor hængende i en galge, hvilket pådrager mig en streng straffeprædiken af Corpus Juris, der finder det højst upassende at aftegne en af universitetsprofessorerne i en sådan stilling, hvori jeg også må give ham ret – sådanne småsammenstød har vi flere af, men de er i reglen straks bilagte, og derfor regner jeg dem ikke for noget.

Det var en tirsdag eftermiddag i juleferien: de to juledage var forbi. Klokken var henimod fire: Tusmørket var begyndt at rykke frem, alle genstande begyndte at få dette usikre, tågede udseende, der kunne bringe en på den tanke, at de var i færd med at løse sig op i mørket og selv blive til bare mørke. Gamle lå henne på sofaen i den mørkeste del af værelset; man kunne kun kende ham på noget lyst, det var hans krave og hans ansigt, alt det øvrige var på grund af mørket blevet til ét med sofaen. Han lå i sine egne betragtninger, i hvilken tilstand han befinder sig allerbedst; hans pibe var for tredje gang gået ud; Gamle vil nemlig gerne have piben i munden, for så tænker man bedre, siger han – men når han så begynder at tænke, går piben ud og skal tændes på ny, hvorfor jeg er overbevist om, at han bruger mange flere penge til svovlstikker end til tobak. Som sagt, Gamle lå på sofaen, Corpus Juris sad i gyngestolen med alle det svundne års dagblade foran sig og kvægede sig øjensynligt ved alle de lykkelige morgentimer, som læsningen heraf havde forskaffet ham. Jeg stod i vinduet, så ud i de dunkelviolette skyer, bag hvilke solen var gået ned, og trommede ganske sagte på ruden: "Hive langsomt fra land – de bergenske møer snart vi møde kan – ohi-ohoi!"

På en gang siger Gamle: "Hør, Frederik, skal vi tage Nicolai med til Nøddebo i morgen?"

"Nicolai har vist ingen penge," svarede Corpus Juris.

Nej det var da soleklart, at jeg ingen penge kunne have, med mindre jeg havde stjålet nogle fra Corpus Juris; den 27. i måneden, hvor er det så muligt at have en skilling i lommen?

"Har Nicolai ingen penge," siger Gamle, "så vil jeg betale rejsen for ham."

Jeg blev højlig overrasket over denne rundhåndethed hos Gamle, der kom så aldeles uventet.

"Men der er ingen, der venter ham derude, han kommer blot til ulejlighed," indvendte Corpus Juris.

"I Nøddebo Præstegård kommer aldrig nogen til ulejlighed, mindst nogen af faders sønner."

Nu var jeg aldeles overbevist om, at jeg kom med til Nøddebo, hvad så end Corpus Juris havde at sige, for det var klart, at Gamle *ville* det.

"Men Nicolais tøj er heller ikke i orden," ytrede Corpus Juris, der endnu ikke ville give tabt.

"Så låner vi ham noget af vort," svarede Gamle, og dermed var sagen afgjort.

Nu må jeg imidlertid oprigtig talt tilstå, at jeg havde ikke nogen overdreven lyst til at komme til Nøddebo. – Nøddebo Præstegård ligger to mile fra Roskilde ved Roskildefjords bredder, og præsten her er en gammel ungdomsven af fader. Gamle og Corpus Juris havde tilbragt de to sidste sommerferier derude og ligeledes i efteråret hyppigt aflagt besøg. Jeg havde aldrig gæstet Nøddebo og var heller ikke synderlig ivrig derefter, for når jeg spurgte Gamle, hvad rart der var derude, svarede han mig, at præsten havde sådan et godt bibliotek, og spurgte jeg Corpus Juris, fik jeg samme svar, hvad der ikke undrede mig lidet, da denne ellers ikke er nogen synderlig ivrig teolog; men han sagde også, at navnlig med hensyn til kirkeretten var biblioteket særdeles godt forsynet. Efter på et par nærmere forespørgsler aldrig at have fået andet svar end

biblioteket og kirkeretten, fik jeg til sidst den ide om Nøddebo Præstegård, at man ikke bestilte andet derude end at sidde i biblioteket og studere kirkeret fra morgen til aften. Da man lige så godt kan gøre det i København, så anså jeg det ikke for umagen værd at drage derud. Men da nu Gamle tilbød at betale rejsen, og da jeg ikke ret vidste, hvad jeg skulle gøre af mig selv i juleferien, når brødrene var borte, så tog jeg imod tilbuddet i den tanke, at jeg måske også kunne finde noget i det bibliotek, som kunne særlig interessere mig.

Så gav vi os da til at pakke tøjet sammen, og da jeg så kuffert og vadsæk opstillede på gulvet, følte jeg endog heftig lyst efter at komme til Nøddebo, for jeg kan aldrig se en kuffert, uden at jeg får lyst til at rejse.

Næste morgen blev vi vækkede ved en stærk banken på døren: det var karlen, der kom for at bære tøjet til banegården. Corpus Juris fo'r i vejret: "Hillemænd, klokken er over et kvarter til syv; op, Christopher! Op, Nicolai!" Jeg for mit vedkommende havde mest lyst til at blive liggende i sengen og synge: "Hive langsomt fra land! Hive langsomt fra land!" – men der hjalp ingen kære mor, jeg måtte op af sengen. For da at blive rigtig vågen og ligeledes purre Gamle op, istemmede jeg med kraftig røst det gamle Bjarkemål: "Vågner, vågner, danske helte! Vågner, spænder sværd ved bælte!" men blev afbrudt af Corpus Juris: "Å, hold dog op med den sang, det ligner jo ikke noget at begynde allerede på morgenstunden dermed!" Jeg tav, for jeg huskede på, at Corpus Juris havde ikke læst Dagbladet endnu, men jeg sagde tillige med et suk til mig selv: "Sæt, de nu ikke holder Dagbladet i Nøddebo Præstegård, så er Corpus Juris i dårligt humør hele dagen igennem!" – ja havde der bare været

tid, så havde jeg gerne søgt nogle gamle dagblade op, for at han i alt fald kunne have dem at læse derude. Men der var ingen tid at give bort, vi måtte klæde os på i størst mulige fart. Corpus Juris stod allerede i fuld rejseklædning med hånden på låsen og skyndede på os; det var knap nok, at Gamle kunne få tid til at trække galocherne på og tage sin uadskillelige paraply med sig. Ja, i sin iver for at komme af sted væltede Corpus Juris et tomt blækhus og tog deraf lejlighed til at skænde på mig, fordi jeg nu i tre dage havde glemt at komme blæk i det, hvad der dog virkelig under de nuværende omstændigheder snarere syntes mig at fortjene påskønnelse. Omsider var vi alle færdige og forlod værelset.

Idet vi trådte ud på gaden, slog en bidende kulde os i møde, jo det var en rigtig julekulde. Himlen var ganske dunkelblå, månen var endnu ikke gået ned, men den stod bleg og forfrossen på himlen, og gul og gusten så den ud som en, der havde været på svir hele natten igennem. Sneen knirkede under vore fødder, idet vi mere løb end gik; imidlertid kom vi dog endnu i rette tid, men hvordan vi fik billet, kom ind i vognen og tog plads, det må Corpus Juris fortælle, for det besørgede han; jeg ved kun, at der skete en hel del omkring mig i stor hurtighed, og at jeg først rigtig kom til mig selv, da vi var ved Valby. Dog selve jernbanefarten er der for øvrigt ikke videre at fortælle om, og hvad skulle der vel også være at fortælle om en jernbanefart, hvor man den ene gang kører akkurat som den anden? Vi tre brødre var alene i kupeen: Gamle og Corpus Juris satte sig hver ved sit vindue, ingen af dem lod til at være synderlig konversabel. Ved Hedehusene indtrådte et par nye passagerer, en ung pige med hendes mor. Den unge pige havde

det dejligste par lyseblå øjne, som man kan tænke sig, hvorfor jeg naturligvis satte mig lige over for hende og havde den største lyst til at tale til hende, men jeg syntes ikke rigtig, det gik an, da vi jo slet ikke kendte hinanden. Så sad jeg i al tavshed og så på hende; det vidste jeg da, jeg havde lov til, indtil hun pludselig slog øjnene op og så på mig. Jeg blev noget flov, for hun havde bestemt mærket, at jeg havde siddet og set på hende. Derfor vendte jeg hurtigt mit blik ud ad vinduet, men kunne nu mærke, hvorledes hun sad og så på mig. "Tør du se på mig, så tør jeg vel også se på dig," tænkte jeg og så atter på hende, men nu vendte hun hurtigt blikket mod det andet vindue, som om hun slet ikke havde set på mig. Så kunne jeg en stund sidde i ro og se på hende, indtil hun atter så hen på mig, hvorpå jeg atter så ud ad vinduet. Således vedblev vi at føre en tavs øjenkrig hele tiden: Den ene så på den anden, så længe indtil den anden mærkede det, og så så den anden på den ene og så fremdeles lige indtil vi nåede Roskilde. Her trådte moderen ud, og den unge pige fulgte bagefter. Idet hun gik forbi mig, kunne jeg ikke lade være at sige "Farvel" til hende. "Farvel!" svarede hun med så sød en stemme, at jeg bitterlig fortrød, at jeg ikke før havde talt til hende. Men nu var det for silde: endnu kunne jeg skimte hendes blå silkehat skinne frem mellem folkemængden, og så var hun borte.

Vi andre steg nu også ud og gik hen for at se, om præstens vogn var der – jo, der holdt den; ved at se os rejste kusken sig, og idet han med den ene hånd holdt et par stolte brune i ave, tog han til den lodne pelshue med den anden.

"Goddag Niels," råbte Corpus Juris, "hvordan står det til i præstegården?"

"Tak, ellers godt," svarede Niels, "de har længe ventet på herrerne."

"Derfor kommer vi også tre mand stærk, for når det kommer, så kommer det alt på én gang."

"Ja så," svarede Niels, "det var ellers slemt nok."

"Hvorfor det? Er der ikke plads i præstegården?"

"Jo, der er plads til tyve endnu, om det skulle være – men her på vognen" – og Niels så sig betænksomt om – "jeg har gjort nogle indkøb i dag og derfor –"

"Er der ikke andet i vejen," råbte jeg, "den sag skal vi snart klare. Vi stiller kufferten op her bagest i vognen, og så sætter jeg mig på den."

"Ja det kan vi," råbte Corpus Juris og sprang op, "kom nu! Hurtig!"

"Vi vil først hen og se Domkirken," svarede Gamle rolig, "Nicolai har ikke set Domkirken endnu."

"Den kan han jo altid få at se en anden gang, lad nu dog ikke Niels vente længer!"

"Nicolai skal se Domkirken," lød Gamles svar, "Niels venter nok for min skyld så længe."

"For *min* skyld! Ha ha ha! Du vil måske studere årstal derinde?" Og Corpus Juris blinkede hen til Gamle.

"Nicolai skal se Domkirken," svarede Gamle, der selv begyndte at le og tog mig under armen, mens Corpus Juris atter sprang af vognen for at følge os.

En af dørene til kirken stod heldigvis åben, og vi gik ind i kirken. Corpus Juris førte mig rundt, viste og forklarede mig alting. Gamle derimod, som havde påtaget sig at vise mig kirken, forsvandt øjeblikkelig; formodentlig var han henne at

studere årstal. Jeg savnede ham imidlertid ikke, for jeg var aldeles optaget af alt det skønne og herlige, som jeg så. Jeg tænkte på alle de navnkundige mænd, hvis ben hviler her, det forekom mig, som om deres ånder omsvævede os under de høje kirkehaller og talte til mig om de svundne tiders stordåd. Corpus Juris fortalte og fortalte, jeg lyttede til; det var mig, som de døde navne blev levende for mig, som om jeg så de purpurklædte konger og de kutteklædte klerke træde os i møde – jeg glemte Nøddebo og mig selv og alt, indtil Corpus Juris endelig sagde: "Ja nu tør vi ikke blive længer." Det var mig, som vågnede jeg op af en dyb drøm; fra de svundne tider kaldtes jeg tilbage til nutiden.

"Men hvor er Christopher?" spurgte jeg.

"Der kommer han henne, nu er han færdig."

"Har han da virkelig siddet og studeret årstal i al den tid?"

"Ja han har," sagde Corpus Juris småleende, "du ved, at han interesserer sig for sligt."

"Han arbejder måske på en afhandling desangående?"

"Ja han arbejder af alle kræfter derpå," svarede Corpus Juris, idet han med møje holdt latteren tilbage. Jeg så forundret på ham, men han løb fra mig hen til Gamle, som han tog under armen, og de gik i forvejen tilbage til vognen, mens jeg fulgte langsomt bagefter, ganske opfyldt af alt, hvad jeg havde set og hørt.

Men nu gjaldt det om at få plads på vognen. Gamle skulle sidde på den forreste agestol ved siden af Niels, Corpus Juris på den anden side af en hel del pakker, som var opstablede der, og jeg bag i vognen på kufferten. Corpus Juris og jeg kom snart til sæde, men ikke så med Gamle. Han er ikke nogen stor

gymnastiker; et par gange sprang han op på hjulet, men hver gang dumpede han ned igen. Så ville Corpus Juris hjælpe ham, og ved fælles bestræbelser lykkedes det dem til sidst at brække rygstykket på agestolen itu.

"Nej ved du hvad, Christopher," råbte jeg, "lad du før mig sidde hos Niels, så kan du sætte dig op på kufferten her." Således skete det da, og vi rullede af sted.

Da vi var kommet udenfor byen, måtte jeg idelig vende mig om for at betragte Domkirken, der havde fængslet alle mine tanker. Der stod den med sine lette, ranke spir knejsende op i den blå luft højt over alle småhusenes vrimmel. Jeg så tilbage i vognen på mine to brødre: der sad Corpus Juris lænet tilbage, tæt indsvøbt i sin store kavaj, hatten sad lidt på snur, der var noget vist kækt og hoverende ved ham, som om han ville udfordre den hele verden til kamp. Bag ved ham sad Gamle på kufferten med hånden under kinden og tænkte.

"Det er dog underligt med Gamle," sagde jeg til mig selv, "altid tænker og tænker han. Hvad kan han dog have så meget at tænke på? Eller sidder han måske også og tænker på domkirken, på årstallet, som han har fundet derinde?"

"Nå Gamle, falder du nu i tanker igen," råbte Niels. Jeg blev ganske forskrækket over, at han turde tiltale min broder på den måde, men opdagede snart, at tiltalen gjaldt den ene hest.

"Hedder den Gamle?" spurgte jeg forundret.

"Ja han gør."

"Hvor gammel er den da?"

"Å han er endelig ikke så gammel endda, men han er så spekulerende og falder gerne i tanker, helst når han skal trække vognen. Men det må vi kurere ham for," og Niels slog et knald

med pisken, der bragte både Gamle bag i vognen og Gamle foran vognen til at fare i vejret, og den sidste til at påskynde sin gang noget mere.

Nu var jo samtalen kommet ind på det punkt, hvor man altid skal begynde med kuske, nemlig om heste, men da jeg ikke er nogen synderlig stor hestekender, søgte jeg at dreje samtalen bort herfra for at få noget at vide om præstegården, hvilket interesserede mig ulige mere.

"Præsten er vel en meget lærd mand?"

"Ja det kan nok hænde sig."

"Har han mange bøger?"

"Ja flere, end jeg kan læse," (derfor behøvede biblioteket nu ikke at være så grumme stort).

"Men han har aldrig været gift?"

"Ja hvorfor ikke?"

Jeg blev noget forundret over dette spørgsmål, for jeg kunne da ikke vide grunden, hvorfor præsten ikke havde giftet sig.

Niels så lidt hen for sig, derpå sagde han:

"Ellesens er præsten da gift."

"Er han gift?" udbrød jeg, "han har måske børn?"

"To døtre."

To døtre! Ih du store kinesiske kejser med tre hår på din skaldede isse, det havde jo Gamle og Corpus Juris aldrig talt om!

"Er de smukke?"

"Å ja," svarede Niels med et polisk smil.

"Og muntre?"

"Ja nu kan herren jo selv se."

To døtre, smukke og muntre! Og så går Gamle og Corpus Juris kun og roder i biblioteket og kirkeretten! Jo det var rigtignok på høje tid, at jeg kom til Nøddebo for at hævde familiens ære og vise, at den dog ikke består af lutter læseheste.

Vi kørte forbi en lille bakke, på toppen af hvilken der stod en bænk, fra hvilken man måtte have en prægtig udsigt over fjorden. Om det var præstens døtre, eller hvad der var grunden, ved jeg ikke – nok, det forekom mig i samme øjeblik, som om det pludselig blev mildt og varmt sommervejr, buskene oppe på bakken var fuldt udsprungne og dækkede med deres skyggende løv over bænken, og på bænken sad, (ja jeg behøver vel ikke at sige hvem), og ved hans side en ung pige, hånd i hånd sad de og så ud over Isefjorden, hvis sagte rislende bølger forgyldtes af den nedgående aftensol, og de så ind i hinandens øjne og –

"Holdt, her vil jeg af!" råbte Corpus Juris.

"Hvad nu," sagde Gamle, "vil du måske også studere årstal?"

"Ja vist, ja vist," svarede Corpus Juris, der i et par spring var oppe på toppen af bakken, undersøgte omhyggeligt barken på et gammelt lindetræ deroppe og kom derpå ned igen, hvorpå rejsen fortsattes. Men jeg var forstemt og ærgerlig, jeg var blevet afbrudt i et af mine yndigste drømmerier, sådan et, som man må takke Apollo og alle ni muser for, når det vederfares én, og hvorfor? Bare fordi Corpus Juris skulle op og søge efter nogle gamle årstal. Ja vel ved jeg, at Roskilde-egnen er rig på gamle minder, men lever vi da i fortiden, slet ikke i nutiden? Og skal den hele verden kun være en stor bog, hvori vi læser om, hvad forfædrene har gjort, mens vi rent glemmer, at nu lever vi, og nu er tiden for os til at handle? Jo det kunne blive nogle

fornøjelige dage, vi skulle tilbringe i Nøddebo – formodentlig hele dagen trave om i biblioteket og støve op i gamle folianter!

Heldigvis vendte mine tanker snart tilbage til det sidste emne, som havde været genstand for samtalen mellem Niels og mig, og jeg søgte at få lidt nærmere at vide af Niels om de unge piger. Niels iagttog imidlertid en diplomatisk tavshed, svarede kun med enstavelsesord og et polisk smil, så at alt, hvad jeg fik at vide, var, at den ene hed Emmy og var tyve år gammel, den anden hed Andrea Margrethe og var atten år gammel.

Disse efterretninger satte mig i en vis blandet stemning af uro og glæde. For jeg har lagt mærke til en forunderlig egenskab, som jeg har, og som jeg næsten tror, er noget ejendommeligt for mig, den består nemlig i, at jeg bliver forelsket i alle unge piger, som jeg ser. Jeg har undertiden hørt ældre personer sige, at grunden, hvorfor de er forblevet ugifte, er, at de ikke har kunnet finde nogen, som passede for dem. Det er forunderligt! Mig går det lige omvendt, så at hvis jeg forbliver ugift, så ville det være, fordi de passer alle så godt til mig, at jeg ikke ved, hvem jeg skal vælge. For ved at foretrække en kommer jeg til at tilsidesætte ti andre, som jeg i grunden holder lige så meget af. Derfor er det mig ordentlig en vis beroligelse at høre, at nu er enten denne eller hin blevet forlovet, for så har jeg altid en mindre at vælge imellem. Men hvad hjælper det? Det går her som med Hydras hoved, thi for hver en ung pige af mit bekendtskab, som bliver forlovet, lærer jeg to andre at kende, og så er nøden lige stor. Jeg er ofte bange for, at det virkelig til sidst skal gå mig som Burydans æsel, især da Corpus Juris siger, at jeg har flere egenskaber tilfælles med samme æsel. Engang betroede jeg mig til Gamle herom, da vi

arm i arm ved nattetid vandrede hjem fra et bal, hvor jeg ved min ankomst ikke kendte en eneste af damerne og ved min bortgang var blevet forelsket i dem alle til hobe, men Gamle trøstede mig med, at jeg skulle være rolig; når tidens fylde kom, fik jeg nok at vide, hvem det skulle være. Og så har jeg da slået mig tit ro ved tanken om, at der jo endnu er fem år, til jeg tager min embedseksamen. – Men nu skulle jeg atter lære to unge piger at kende, og det var at forudse, at min uro derved ville stige to grader på ny. Men på den anden side var der en hemmelig stemme inden i mig, som hviskede til mig: "Trøst dig, Nicolai, tiden er kommet, da al din uro skal have ende. For hvad du nu får at se, er så livsaligt, at det overgår alt, hvad du hidtil har set. Hvad du længe har søgt og søgt forgæves, skal du nu finde – al din tvivl skal have ende." Denne stemme lød med en sådan sikkerhed, at jeg i mit hjerte var aldeles overbevist om dens sandhed. Hvorledes den var opstået i mig, ved jeg ikke; det var synd at beskylde Niels for at have ophidset min fantasi med nogen flammende, begejstret beskrivelse, for han tav næsten ganske stille, men hvilken vismand har endnu formået at kunne gøre rede for de underlige tanker, der kan røre sig i et menneskehjerte?

Alt som vi kørte, blev disse tanker mere og mere levende hos mig, en række liflige billeder steg frem for min sjæl, og til sidst måtte jeg give mine overstrømmende følelser luft og sang af mine lungers fulde kraft:

"På landet i den stille vrå
Studentens ankomst er en fest,
Men, smukke glut, pas bare på,
Han bliver dig så dyr en gæst;
Du gerne vil ham beværte –
Om lidt han be'r,
Men tager mer,
Indtil i dit åbne hjerte
Fundet han har sit kvarter Note 1)."

Jeg var lige kommet til enden og ville til at synge verset om igen, for jeg syntes, det passede så godt til situationen, da vi hørte et svært bums bagved.

"Vi spildte vist herren på kufferten," sagde Niels.

Jeg så mig om, jo ganske rigtigt! Gamle og kufferten var faldet af vognen. Jeg sprang hurtigt ned for at se, om Gamle var kommet til skade – nej han var ikke; han stod ganske roligt og så på kufferten, som om han ventede på, at den ville stige først op igen. Men Corpus Juris skændte: "Kan du da ikke engang sidde fast på en vogn, Christopher?" – Ja han havde godt ved at snakke, han sad fast og godt på en agestol og ikke som Gamle på en kuffert. Ved hjælp af Niels fik vi kufferten og Gamle sat op igen, og Corpus Juris påtog sig at holde på kufferten, for at ulykken ikke atter skulle hændes. Hver gang vi så kørte op ad en bakke, råbte jeg til Corpus Juris: "Holder du?" og hver gang svarede ikke Corpus Juris, men Gamle: "Ja jeg holder," som om det skulle hindre kufferten fra at falde af, at han, der selv sad oven på den, holdt fast i den ene hank!

Note 1: Efter Jens Christian Hostrup: Soldaten i kvartér.

Det var dog et ganske mageløst vejr! Himlen bredte sit strålende klare paulun ud over vore hoveder; på begge sider af vejen stod træer og buske i deres juleklædning, det vil sige rim på alle grene og kviste, og nikkede til os, og luften var så frisk og let, det var, ligesom man kunne flyve; det var umuligt at tie, jeg måtte synge min yndlingssang:

"Hive langsomt fra land; hive langsomt fra land," – selv Corpus Juris istemmede: "de bergenske møer snart vi møde kan," mens Gamle brummede omkvædet: "Ohi-ohoi! Ohi-ohoi!" med sine halvanden tone, for mere har han ikke. – Nu drejede vi ind til højre og kom til den sidste bakke, oppe på toppen af hvilken præstegården lå, der ligesom kirken var bygget lidt uden for landsbyen. Niels piskede på Gamle (naturligvis ham foran vognen), og i et lystigt trav nåede vi snart præstegården. Foran porten stod to store træer, rundt om på alle sider var tætte buske; nu var løvet affaldet, så man kunne se igennem de nøgne grene, men om sommeren måtte præstegården ligge lunt og tæt som en fuglerede inden for det grønne løv, der dækkede den på alle sider. Jeg så nøje på den: den havde i sit ydre ikke det allermindste, der kunne bringe en til at tænke på Universitetsbiblioteket eller Kongens Bibliotek – men måske des mere i det indre, tænkte jeg med et stille suk. Foran gården var en tilfrossen dam, på hvilken landsbyens ungdom løb på skøjter eller uden skøjter, eftersom enhvers formuesomstændigheder tillod ham. En lille purk på fem år med en stor rød hue på hovedet standsede midt i en svingning og blev af forundring stående på ét ben, da vi kørte forbi: Det var julenissen, der bød os velkommen. Nu svingede vi ind ad

porten, en flok dorske ænder, der havde lejret sig her, fo'r som en flok snadrende forridere ind i gården for at melde vor ankomst, hvilken end ydermere blev bevidnet af lænkehundens høje gøen.

"Der er Andrea Margrethe," hørte jeg Gamle hviske til Corpus Juris, idet han pegede på en ung pige, som kom til syne i døren, "og der er Emmy!" hviskede Corpus Juris tilbage til Gamle, idet en anden ung pige nærmede sig den første. "Velkommen! Velkommen!" lød det oppe fra forstuedøren, og "hurra!" råbte jeg, som om velkomsthilsenen særlig gjaldt mig, uagtet ingen af de unge piger havde haft den fornøjelse at se mig før. Nu holdt vi foran døren; i et nu var vi alle af vognen, jeg begriber endnu ikke, hvorledes Gamle i den fart kom ned af sin kuffert. Men distræt er han jo altid, og i stedet for at række hånden til Andrea Margrethe, den velsignede pige, som stod og rakte begge hænder ud imod os, stormede han hovedkulds ind i forstuen. Jeg fik akkurat tid til at give ham et stærkt stød i ryggen for at bringe ham til besindelse, og det gjorde også sin virkning. Men som man altid går fra den ene yderlighed til den anden, således også her; havde Gamle vist for stor ligegyldighed mod Andrea Margrethe, så ville han nu gøre det godt ved atter at vise for stor hjertelighed mod Emmy; for den iver, hvormed han greb og trykkede hendes hænder, var større, end almindelig høflighed fordrer.

"Men hvorfor kommer De først så sent? Vi havde så bestemt ventet Dem i juledagene," sagde Andrea Margrethe.

"De havde lovet at prædike for fader anden juledag," sagde Emmy til Gamle.

"Havde jeg? Det ved jeg ikke noget af."

"Ja således går det jo," sagde Andrea Margrethe, "De lover og lover, men –"

"Det må du ikke sige," sagde Emmy, "du ved jo ikke, hvad Christopher har haft at bestille i denne tid."

Christopher! Hvilken liflig klang lå der ikke i dette ord! Efternavnet og det formelle hr. var kastet bort – således må det jo også være mellem vordende svoger og svigerinde – endnu sagde de "De" til hinanden, men det skulle jeg snart forandre. For jeg havde ikke drømt falsk på vognen; hvad jeg så, overstrålede i friskhed og liv alt, hvad jeg hidtil havde set; jeg følte det, her skulle jeg finde, hvad jeg søgte. Andrea Margrethe var lille af vækst, men hun besad et par spillende brune øjne, et glatliggende kastanjebrunt hår og et så muntert smil, at man rent glemte, om hun var lille eller høj, når hun talte; man så kun liv og friskhed og ungdom. Emmy var mere bleg, hendes sorte hår faldt glat ned til begge sider af den hvide, klare pande, øjnene var store og blågrå med et usigeligt udtryk af kærlighed og ømhed. Hun var lille og spinkel, men der var noget så fint og sart ved hende, at jeg ikke ved noget bedre at sammenligne hende med end en lotusblomst, skønt jeg egentlig ikke rigtig ved, hvordan en lotusblomst ser ud. Hun var iført en stålgrå kjole, mens Andrea Margrethe bar en mørkebrun; hvad tøjet var af, ser jeg mig desværre ikke i stand til at angive. Gamle mener, at det var kannevas, men deri tror jeg rigtignok, at han tager fejl, for kannevas er jo noget, som man syr lommetørklæder af; rigtignok påstår han det med stor bestemthed, men Gamle taler altid med stor bestemthed, især når det er om ting, han ikke forstår sig på.

Døren til dagligstuen gik op, og præsten kom ud. Det var en høj, kraftigt bygget mand på hen ved de tresindstyve. Kalot bar han på hovedet og gråhåret var han, men i de klare blå øjne lyste endnu ungdommens herlighed. "*Tandem venere bulbulci*," råbte han med en stemme, så vinduerne klirrede, "er det en tid at holde jul på, når både julegrøden og julegåsen er spist? Nu kommer I til tomme fade, men det er jeres egen skyld."

Præsten havde endnu ikke set mig, hvorfor Gamle påtog sig at præsentere mig som det yngste medlem af familien.

"Altså tredje udgave," svarede præsten, "formodentlig fuld af trykfejl ligesom begge de andre, men nu skal vi til at læse sidste korrektur herude, så hjælper det nok. For resten er han jo meget pænt indbunden. Hvad er titlen?"

"Nicolai, teologisk student," svarede jeg.

"Nicolai? Dog vel ikke i slægt med de nicolaiter, Apokalypsens tredje kapitel, hvilke siger, at man ikke må tage til ægte?"

"Mener De, om jeg er mormon?" spurgte jeg, for jeg forstod ikke præsten.

"Mormon? Lærer mormonerne, at man ikke må tage til ægte? Kære ven, hvorledes står det sig med Deres kristendomskundskab? Og De er teologisk student?"

Jeg var meget skamfuld over min uvidenhed, men heldigvis lagde Gamle sig imellem ved at sige:

"Der siges ikke om de nicolaiter, at de lærte, at man må ikke tage til ægte, og for øvrigt nævnes de ikke i Apokalypsens tredje, men i det andet kapitel."

"Her er manden," råbte præsten, idet han trådte tre skridt tilbage: "Her er visdom. Nu bliver vi trakterede med ægte skildpadde på åndens taffel, det er noget andet for en stakkels

landsbypræst end at sidde og tælle tiender og fattigregnskaber efter. – Nå, har I nu taget seletøjet af jer, så kom ind og få foder". Dermed førte han os ind i dagligstuen, hvor frokostbordet stod dækket. Her kom præstekonen, der havde de samme venlige brune øjne som Andrea Margrethe, os i møde og omfavnede os så hjerteligt, som om hun kunne være vor moder.

"Ja mo'er, nu har du fået nummer tre at kæle og dægge for," sagde præsten. "Når mo'er bare kan få lov at kysse og klappe de unge mennesker, så er hun fornøjet; jeg kan skøtte mig selv. – Men hvor skal vi nu give Nicolai natteleje? Ja jeg tilbyder ham min skammel til hovedpude og mit skakbræt til overdyne, så har jeg opfyldt gæstfrihedens pligter imod ham."

"Nicolai skal få så god en seng, som nogen kan ønske sig," sagde præstekonen.

"Ja ja, jeg spørger kun for en ordens skyld. For øvrigt har hele huset i tre dage ventet jeres ankomst; Andrea Margrethe har fået krinoline på i anledning af dagens højtidelighed."

"Det er jo ikke sandt, fa'er," sagde Andrea Margrethe, "den har jeg længe gået med."

"Har du det? Ja jeg tvivler ikke på det, for kan I bare finde på noget, som kan trække pengene ud af lommen på mig, så er I fornøjede. 'Oldenborre, flyv, flyv, i morgen får vi godt vejr', synger I, hver gang en daler flyver ud af lommen på mig, og til sidst synger I: 'Men den, der kommer allersidst, skal i den sorte gryde', det er nu mig selv, for jeg lever da nok den dag, da tre betjente kommer herud for at slæbe mig til slutteriet."

"Men, kære fa'er, vi er da nødt til at gå ordentligt klædte; vil man leve mellem mennesker, må man dog også se ud som et menneske."

"Nå, så det er at se ud som et menneske? Hør, ved De hvad, Nicolai, i morgen skal De låne en af Andrea Margrethes krinoliner, for De skulle dog også se ud som et menneske."

Efter præstekonens opfordring tog vi plads omkring kaffebordet for at få noget at styrke os på efter den kolde rejse.

"Spis nu, kære venner," sagde præstekonen, "og tag til takke med, hvad huset formår!"

"Ja spis, spis!" sagde præsten, "især vil jeg anbefale Dem denne ost, det er en ypperlig ost, den smager så udmærket af lysetælle."

"Men det er jo ikke sandt, fa'er, det er jo en meget god ost."

"Ja vist er det en god ost, det er jo netop det, jeg siger: Når vi ellers får besøg af københavnere, så spiser de en sådan ost op på otte dage: denne har nu varet otte måneder, og jeg håber, at den vil vare otte måneder endnu, for der er aldrig nogen, der rører ved den. Det er, som jeg siger, en udmærket ost."

Jeg skar et stykke af osten, men måtte give præstekonen ret: Osten fejlede intet.

"De skal heller ikke tro alt, hvad fa'er siger," sagde Andrea Margrethe, "osten er meget god."

"Ja, når du siger det, så tier jeg," sagde præsten. "*Mulier taceat in ecclesia*", det er udlagt: "I kirken taler fa'er, og vi tier, hjemme taler vi, og fa'er tier."

"Nu kan vore gæster jo selv høre," sagde Emmy, "hvem der taler mest herhjemme."

"Ja nu når her er fremmede, så forstår I nok at give det udseende af, som om alt gik så grumme rigtigt til; men De skulle komme herud til dagligdags, og så skulle De få at se, hvordan det går til. Emmy står i den ene ende af præstegården

og Andrea Margrethe i den anden, så kommanderer de: Hej hop! så må jeg stakkels Gamle mand galoppere frem og tilbage og parere ordrer."

Dette sagde præsten med den mest alvorlige mine, hvorfor jeg sad aldeles betuttet og så på ham. Emmy, denne fine, sarte unge pige stå og kommandere, og præsten, denne svære, stærke mand med en stemme, der kunne overdøve et tordenskrald, løbe frem og tilbage for at parere ordrer! Præstekonen må have set min forundring, for hun sagde: "Jeg håber, at De vil komme oftere til os, Nicolai, så kan De jo selv se, hvordan det går til herude til dagligdags."

"Ja det håber jeg også," sagde præsten, "og så kan De fortælle os nyt derinde fra København. Måske har De alt i dag noget interessant at meddele mig."

Jeg svarede, at det desværre ikke var tilfældet, men når præsten ville henvende sig til Frederik, kunne han muligt få sit ønske opfyldt, da han fulgte mere med tidens begivenheder end jeg.

"Frederik ved aldrig at fortælle mig andet, end hvad jeg selv ved i forvejen," sagde præsten, "men jeg kan jo gerne gøre et forsøg. Jurist, *qui novi ex Africa?*"

"Hvad behager?" fo'r Corpus Juris op, han var midt i en ivrig samtale med Andrea Margrethe.

"Om forladelse, jeg så ikke, at De var anderswo engagirt! Jeg ville blot vide, om der var passeret noget mærkeligt inde i hovedstaden."

"Ja der er jo –" og nu gentog Corpus Juris det foredrag over de seneste politiske begivenheder, som han to dage i forvejen havde holdt for Gamle og mig. Men præsten var ikke så

taknemlig en tilhører: "Ja alt det ved jeg," udbrød han, "det kan jeg jo selv læse i aviserne."

"Ja så ved jeg ikke noget nyt at fortælle."

"Men hvad bestiller de da derinde i København? De går bestemt den hele dag deroppe i kontorerne med hænderne i lommerne og ryger cigar. Kan de ikke tage dem noget nyttigt for? Hvorfor arrangerer de ikke et lille oprør, så at man f. eks. den næste dag kunne læse i aviserne: 'I går aftes fandt der et heftigt sammenstød sted på Kongens Nytorv mellem matroserne og studenterne. Et ungt menneske ved navn Nicolai blev hængt på en lygtepæl.' Se sådant noget, det kunne more mig! Men nu går I jo bare derinde og spiser og drikker og sover og la'er verden gå sin sædvanlige gang; det er der jo ikke den allermindste fornøjelse ved. – Har I heller ikke oplevet noget nyt og mærkeligt på jeres rejse herud i dag?"

"Jo, det er sandt, jeg må bede Dem meget undskylde," sagde Gamle, "jeg har været så uheldig at brække rygstykket på den forreste agestol itu."

"Det gør aldeles ikke noget, tværtimod, jeg er Dem meget forbunden derfor. Jeg har længe nok sagt til Niels, at den agestol ville gå itu, hvis han ikke sørgede for at sætte den ordentlig i stand. Niels mente nej, den holdt nok: nu har De vist, at jeg havde ret, og det er jeg Dem meget taknemlig for. – Men sig mig nu engang, hvorfor kom De ikke herud anden juledag at prædike for mig, som De havde lovet?"

Gamle mente, at han ikke havde aflagt noget bestemt løfte, men blot lovet en gang ved lejlighed at komme ud og prædike for præsten. Tilmed havde han allerede lovet pastor Petersen i Ollerup at prædike for ham anden juledag.

"Prædikede De da for ham?" Spurgte præsten.

"Nej jeg gjorde ikke, for kulden blev alt for streng."

"Kulden? Nu har jeg hørt det med! Nej, ved De hvad, min fa'er, jeg kan nok mærke, hvordan det hænger sammen: Til mig siger De, at De kan ikke prædike for mig, for De skal prædike for pastor Petersen i Ollerup, og til pastor Petersen i Ollerup siger De formodentlig, at De ikke kan prædike for ham, for De skal prædike for mig; så holder De os begge to for nar og bliver liggende i god ro og mag på Deres sofa. – Men ville De ikke prædike for mig, så kunne De dog i det mindste være kommen herud og holdt jul med os på gammel vis, i stedet for at De nu kommer med stor fornemhed, efter at alt er forbi."

Gamle sagde, at han havde frygtet for at komme til ulejlighed.

"Ulejlighed? Og er De nogen sinde kommet til ulejlighed herude? Er det nogen sinde hændet Dem, når De kom herud, at man stod med en fejekost i døren og råbte: March, højre om! Hjem igen! – ja det skulle da være Emmy, der havde gjort det i min fraværelse, det kunne da nok ligne hende."

Jeg så hen på Emmy, der i det samme rakte brødbakken til Gamle, jeg så den lille fine hånd, hvor de blå årer skinnede gennem den hvide hud, og så tænke sig denne hånd svinge en mægtig fejekost for at jage Gamle, skikkelige Gamle, der kom vandrende i sine egne tanker, på døren; nej, det var rent umuligt bare at tænke sig det!

"Men jeg ved nok, hvad der var i vejen," vedblev præsten, "De ville heller blive inde i Sodoma og Gomorra for at gå på dansebod og flytte skilte end komme ud til en skikkelig landsbypræst for at holde en ærbar og sømmelig jul."

– Samtalen drejede sig nu hen til forskellige personer af fælles bekendtskab, om hvilke man skiftevis spurgte og hørte nyt.

Jeg kan nu ikke nægte, at det er en af mine svagheder, at jeg gerne vil vise mig for alle fra så fordelagtig en side som muligt, i hvilken hensigt jeg benytter mig af alle hånde små uskyldige midler. Da jeg nu vidste, at biblioteket var præstens øjesten, mente jeg, at den sikreste måde at vinde hans gunst på ville være at vise interesse for biblioteket, og derfor bad jeg om tilladelse til at måtte se det.

"Mit bibliotek? Hvad vil De derovre?"

Jeg ytrede, at jeg besad stor interesse for bøger og bogsamlinger.

"Nå således!" udbrød præsten. "De hører altså også til de kære mennesker, som mener, at hver dag går tabt, hvori De ikke har læst i en bog!"

Hvor forskrækket jeg blev over at se min levende interesse for biblioteket modtaget på en sådan måde, kan man vel nok tænke sig.

"Et ungt menneske som De," vedblev præsten, "han skal se sig om i verden og i livet – den tid kommer tidsnok, da han sidder og læser sig blind over bøgerne."

Men det var jo ganske mine egne anskuelser, præsten der udtalte – det var dog en yderst ubehagelig situation, jeg var kommet i; jeg gav med største fornøjelse både biblioteket og videnskaben en god dag, men det gik dog ikke an således pludselig at forandre mening, og for skams skyld måtte jeg blive stående ved mit forlangende.

"Så De vil endelig derover? Ja, ja, så kom da!" sagde præsten, idet han rejste sig og gik i forvejen. Jeg fulgte ham over i studereværelset, men her ventede en ny skuffelse mig. Jeg havde nemlig ifølge Gamles og Corpus Juris' beskrivelse af Nøddebo Præstegård altid tænkt mig biblioteket som noget særdeles kolossalt, hvor man rent blev borte mellem lutter bøger – men her fandt jeg kun tre reoler med bøger, som man mageligt kunne overse på én gang. Var det virkelig det bibliotek, hvorom brødrene havde talt så meget? Jeg kunne ikke skjule min forbavselse, men udbrød: "Er det alt?"

"Er De ikke fornøjet dermed? Læs De først de bøger grundigt igennem, så tror jeg nok, De kan hjælpe Dem for det første."

"Men – men kirkeretten –" stammede jeg.

"Kirkeretten? Den står her: 'Provst Møllers Haandbog for Præster' – mere kirkeret behøver jeg ikke."

"Men Frederik – Frederik har sagt mig, at De – De besad så mange bøger over – kirkeretten."

"Frederik? Ja nu forstår jeg – det er juristen, som kommer med sin kirkeret for at få præst og menighed i proces med hinanden, og så kan han stikke pengene i lommen. Nej hils De Frederik og sig ham, at vi lever sammen som gode kristne herude og forliges som brødre – det er vor kirkeret. – Ja nu skal jeg til mit arbejde, men hvis det kan more Dem, må De gerne blive herovre og læse i 'Provst Møllers Haandbog for Præster'."

Med al agtelse for provst Møller og hans håndbog kunne jeg dog ikke nægte, at jeg foretrak Emmys og Andrea Margrethes selskab.

"Så De vil hellere gå over til de andre dagdrivere?" sagde præsten, "ja så gå da, jeg tænkte nok, at Deres studier i

kirkeretten ikke var så overdrevent ivrige."

Jeg gik da over til de andre dagdrivere, det vil sige til Emmy og Andrea Margrethe, for det var nærmest dem, jeg ville have en passiar med. Jeg fandt hele selskabet forsamlet i dagligstuen, hvor en munter ild flammede i kakkelovnen, for det var streng vinter udenfor. Det kunne man imidlertid herinde have ondt ved at begribe, for når man så, hvor lifligt solen skinnede gennem de røde gardiner, hvor blå og klar himlen hvælvede sig udenfor, hvor vindueskarmene var fulde af duftende svibler og gule og blå krokusser, og frem for alt, når man så på Andrea Margrethe, da kunne man rigtignok fristes til at tro, at det var lige så frisk og varm sommer udenfor som indenfor. Ja jeg var bestemt gået hen og havde åbnet vinduet ud til haven, om ikke de lange istapper, der hang ned fra taget og med tusindfoldigt spil glimrede i solstrålerne, havde fortalt mig, at det var fem graders kulde udenfor. – Præstekonen, Emmy og Andrea Margrethe var hver beskæftiget med sit håndarbejde; Gamle sad ved siden af Emmy, Corpus Juris ved siden af Andrea Margrethe, men mellem Emmy og Andrea Margrethe stod en tom stol, og den besatte jeg: Skønt sidst ankommen havde jeg dog fået den bedste plads!

Mit første udbrud gjaldt naturligvis Corpus Juris, hvor han kunne sige, at præsten havde et så ypperligt bibliotek over kirkeretten. Jeg kunne se på ham, at dette spørgsmål satte ham i forlegenhed, men Corpus Juris er ikke den mand, der, når han først har sagt noget, siden skal gå fra sit ord.

"Joh," sagde han langtrukkent, næsten som om han søgte efter ordene, "præsten har også gode bøger over kirkeretten, for

– for jeg skal sige dig, det kommer ikke an på kvantiteten, men på kvaliteten af bøgerne."

"Det er ganske sandt, men der må dog i hvert fald være en om end nok så ringe kvantitet, og ved du, hvor mange bøger han har?"

"Ja – han har – han har jo kun et par, men det er også de allerfortrinligste værker i den retning."

"Nej han har kun én, kun en eneste én!" råbte jeg triumferende, for nu var det jo åbenbart, at jeg havde fanget Corpus Juris.

"Ja, men det er også den allerbedste; når man har studeret den rigtig grundigt igennem, så behøver man ikke mere."

"Ja hvad er det da for en?"

"Det er – det er Kolderup Rosenvinges –"

"Nej det er provst Møllers 'Haandbog for Præster'," råbte jeg, stolt af således i enhver henseende at have overbevist Corpus Juris på uigendrivelig måde om hans uret. Men man skal ikke glæde sig for tidligt over sin sejr; jeg fik pludselig en ny modstander i Andrea Margrethe, der følte sig krænket, fordi jeg, som hun sagde, spottede over hendes faders bibliotek.

"Jeg vil ikke i mindste måde tale ilde om biblioteket," sagde jeg, "det er sandelig mere end stort nok for mig, men jeg vil blot, at Frederik skal erkende, at han har uret. Både han og Christopher har givet mig aldeles fejlagtige forestillinger om præstegården herude: Vil De tænke Dem, de har ikke engang fortalt mig, at præsten herude var gift og havde døtre, så at jeg til den dag i dag ikke har anet hverken Deres eller Deres søsters tilværelse. Hvad siger De dertil?"

Andrea Margrethe sagde ikke noget, og de andre tav også stille, så at der opstod en pause. Jeg følte mig lidt uhyggelig til mode herved, for jeg havde en fornemmelse af, at jeg havde sagt noget galt, hvorfor skulle de ellers tie? Jeg sad og tyggede på det bibliotek, for det var uden tvivl der, at fejlen lå, men jeg vidste ikke ret, hvorledes jeg skulle gøre det godt igen.

Andrea Margrethe spurgte mig nu, om jeg havde lyst til at se haven, samt køkken og kælder og loer og lader.

"Det kan ikke hjælpe at vise det nu, der er jo ingenting at se," indvendte præstekonen. "De skal komme herud igen til sommer, Nicolai, og så skal De få at se, hvor smukt der er herude."

"Jo vist er der noget at se," svarede Andrea Margrethe, "der er udsigten over fjorden fra Lindehøjen af, den er bestandig lige smuk, og desuden har De vistnok så megen fantasi, Nicolai, at De kan tænke Dem, hvorledes der ser ud om sommeren."

Jo så megen fantasi havde jeg magelig, og i mit stille sind tænkte jeg, at var der ikke andet at se på, så var der i alt fald Andrea Margrethe, og i hendes selskab ville jeg betragte selv en rejse til Sibirien som en lille sommerudflugt.

Andrea Margrethe kastede hurtigt en kåbe om sig, tog en lille kyse på hovedet, der om muligt gjorde hende endnu smukkere, og derpå gik vi ud først til køkkenet, hvor tallerkener og fade var opstillede i en orden, der måtte bringe ethvert husmoderhjerte til at svulme af begejstring.

"Her kommanderer jeg ude," sagde Andrea Margrethe, idet hun med stolthed så sig omkring.

"Det vil da sige, i fællesskab med Deres moder og søster," tilføjede jeg.

"Nej de har ikke meget at sige herude, for vel har Emmy og jeg delt husstyrelsen mellem os, så at vi skiftevis har uge, men Emmy kan ikke ret komme ud af det alene, hun må altid have mig til hjælp i hendes uge."

"Deres søster holder måske ikke synderlig af de huslige forretninger?"

"Nej, hun holder mere af at læse."

"Holder De da ikke af at læse?"

"Å jo, når jeg ikke har andet at bestille, men – se der kommer Gamle for at få brød."

Jeg vendte mig forbavset omkring, men da jeg ikke så noget menneske, men derimod et hestehoved, der straktes ind gennem det åbne vindue, forstod jeg, at det var den firbenede Gamle, hvorom talen var.

Andrea Margrethe gav hesten et stykke brød, idet hun klappede den og talte godt for den.

"Hvor gammel er den egentlig?" spurgte jeg.

"Den er lige så gammel som jeg: vi holder fødselsdag sammen."

"Hvorledes højtideligholder da Gamle sin fødselsdag?"

"Jeg fletter en blomsterkrans, som jeg sætter på hovedet af den, og som den bagefter får lov til at æde – men kom nu ind og se fadeburet."

Jeg fulgte hende ind i fadeburet, hvor en krydret duft af kager og syltetøj strømmede mig i møde og bragte min fantasi til at vugge sig i alle hånde ubestemte forestillinger om et slaraffenland, hvor husene er byggede af pandekager og gaderne brolagte med pebernødder.

"Holder De af jødekager?" spurgte Andrea Margrethe mig.

Jeg vidste ikke, hvad jødekager var, men da jeg uden undtagelse holder af alt, hvad der ender på -kage, svarede jeg øjeblikkelig ja.

"Så tag nogle af disse her – dem har jeg selv bagt; smager de ikke godt?"

"Udmærket," svarede jeg med munden fuld af kage, "men de er noget tørre."

"Nu skal De få mjød at drikke dertil," sagde Andrea Margrethe, idet hun tog en flaske ned og skænkede mig et glas fuldt, "se nu kan De bilde dem ind, at De er i Valhalla og drikker mjød og spiser jødekager."

"Og bliver opvartet af skønne valkyrier," tænkte jeg, men turde ikke sige det højt, for der var noget ved Andrea Margrethe, som gjorde, at jeg ikke ret havde mod til at sige hende komplimenter, skønt jeg ellers ikke plejer at være forknyt i den retning.

"Nu skal vi ned i mælkestuen – denne vej – hold Dem godt fast i rækværket, trappen er stejl" – men selv løb Andrea Margrethe ned ad den så let, at hun var helt nede, mens jeg endnu stolprede på de øverste trin. Dernede stod det ene mælkefad ved siden af det andet – min tanke druknede i et ocean af tykmælk, oplagt mælk og jordbær med fløde. Men Andrea Margrethe hengav sig ikke til slige udskejende fantasier, hendes tanker var henvendt på det praktiske, hun stræbte at forklare mig alt og at vise mig alt så nøje som muligt – jo det var rigtignok et helt andet bibliotek og en hel anden bibliotekar, end jeg havde drømt om, og jeg må tilstå, at jeg fandt biblioteket langt interessantere end Universitetsbiblioteket, og bibliotekaren langt elskværdigere end dem oppe på det

Kongelige Bibliotek. – Folkestue, bryggers, alt måtte jeg se, "for De skal vide besked med alt," sagde Andrea Margrethe. "De vil jo selv være præst, så De må også vide, hvordan der ser ud i en præstegård, at De kan indrette Deres egen på samme måde."

Ja nu vidste jeg ikke alene, hvordan min præstegård, men også hvordan min præstekone skulle se ud.

"Se derovre ligger loen og stalden, den kan Niels vise Dem," sagde Andrea Margrethe, idet hun pegede på den modsatte længe.

"Men det kan vente til siden," skyndte jeg mig at sige, da jeg slet ikke skøttede om at få Niels til fører i stedet for Andrea Margrethe. "Lad os nu gå ud og se haven."

Men det var ikke så hurtigt gjort at komme til haven. Ikke fordi der var særlige hindringer at overvinde – der var hverken bjerge eller floder at overskride; og når man endelig ville, kunne man være derude i fem minutter – men der var så meget på vejen, der måtte undersøges og betragtes. Først mødte vi Semiramis, den hvide kat, og i den anledning måtte Andrea Margrethe meddele mig et kort udtog af dens levnedsløb, ligesom jeg også måtte se, hvorledes den kunne spinde og "susse", hvilket sidste bestod deri, at når man holdt begge hænder foran den, kunne den springe over dem. Så kom vi forbi brønden, og her skulle vi da prøve, hvor godt øjemål jeg havde, om jeg nemlig kunne angive, hvor dyb brønden var; til Andrea Margrethes store glæde angav jeg kun den halve dybde, for den brønd var præstegårdens stolthed, eftersom præsten selv havde ladet den bore. Dernæst skulle jeg prøve, om jeg kunne trække spanden op, men det ville sikkerlig have endt med, at spanden havde trukket mig ned, om ikke Andrea Margrethe var kommet

mig til hjælp. Endnu måtte jeg kaste et blik op til storkereden, "at jeg kunne se, at det var en rigtig præstegård, for til en rigtig præstegård hører der altid en storkerede," som Andrea Margrethe sagde – og så fik jeg at vide, at storken ofrede, ganske som de andre medlemmer af menigheden, idet den hvert andet år kastede et æg, og hvert andet en unge ned.

Men alt dette tog tid, for Andrea Margrethe var en hader af overfladiskhed, og jeg fandt slet ikke, at der var nogen grund til at skynde mig, så længe jeg måtte se ind i hendes klare, brune øjne og høre hendes friske, muntre stemme. Omsider kom vi da ud i haven. I begyndelsen så jeg ikke andet end nøgne træer og sne og is, men Andrea Margrethe vidste snart at give mig det rette syn på sagen. Derhenne voksede om sommeren de dejligste mosroser – i dette bed, der var kranset med aurikler, stod et myrtetræ, hist var jasminlysthuset, og der voksede jordbærrene – ja det var ligesom det blev dejlig, varm sommer på én gang, og det var mig, som om jeg vandrede under store skyggefulde valnøddetræer og fornam den yndigste duft af roser og nelliker og levkøjer.

"Her råder De vel også ude?" spurgte jeg, for jeg havde uvilkårligt fået den idé, at Andrea Margrethe var i grunden dronningen herude, efter hendes vilje måtte alt rette sig, for hendes skyld var alt bygget, og præst og præstekone og karle og piger, alt var der kun for at tjene hende.

Jeg blev derfor noget overrasket, da Andrea Margrethe svarede nej.

"Ikke det?"

"Nej, her råder mo'er ude, og De skal ikke tro, at vi andre får lov til at sige noget her. Det er ellers skade, for jeg har mange

udmærkede idéer, men mo'er vil ikke følge mine råd."

"Hvad ville De da have forandret?"

"Hvad jeg ville have forandret? Kan De ikke se det store gamle grantræ der? Det skulle ryddes, så ville der blive en mageløs udsigt herfra ud over fjorden."

"Ja De har ret; men ved De hvad, så skulle vi også hugge valnøddetræet om, så blev her mere lyst og frit."

"De gamle stikkelsbærbuske derhenne skulle også bort; der kunne blive en udmærket græsplæne," mente Andrea Margrethe.

"Ja men så måtte vi også tage nøddehækken bort, at her kunne blive en åben fri plads."

Så meget er da vist, at måtte Andrea Margrethe og jeg få lov til at råde, så skulle alt snart få et ganske andet udseende. Men godt var det, at præstekonen ikke hørte vore udmærkede ideer, for de ville vist have vakt hendes forfærdelse i høj grad. Også kan det gerne være, at vi måske gik vel vidt i vore reformer, men dels var det mig en sand fornøjelse at være på parti med Andrea Margrethe, dels er jeg en stor ven af forandring, og da det er langt lettere at rive ned end at bygge op, så foretrækker jeg altid det første.

"Men det allerbedste har De ikke set," sagde Andrea Margrethe, "det er Lindehøjen, – kom nu derhen!" Så gik vi til Lindehøjen, der lå yderst i haven og havde sit navn af et stort lindetræ, der stod oppe på toppen. Uden for haven gik en brink brat ned til fjorden, hvis blanke isdækkede flade strakte sig som et bredt skinnende bånd mellem de snedækte banker på begge sider. "Sæt Dem nu ned på min bænk, så skal De se en udmærket udsigt" – Jeg så mig omkring, men kunne ingen

bænk se. Andrea Margrethe lo. "Nej De skal op i træet," sagde hun endelig, "der er min bænk oppe. Se her, tag fat i dette reb, og sæt fødderne på disse udhug her i træet, så kommer De derop – jeg skal straks komme bagefter, der er akkurat plads til to." Jeg balancerede derop med noget besvær og havde næppe taget plads, før Andrea Margrethe, der var væver som et egern, alt sad ved min side. "Tænk Dem nu, når det er sommer," sagde hun, "og en sagte vind gynger træet frem og tilbage – kan De tænke Dem noget lifligere end at sidde heroppe, rundt omgivet af grønt på alle sider, ligesom i en vugge, og så høre fuglene kvidre rundt omkring – ja det må De selv komme herud at prøve, for, ikke sandt, herefter kommer De altid ud med Deres brødre?" – Jo det kunne Andrea Margrethe være ganske vis på. "Her kan jeg sidde oppe hele timer og læse," vedblev hun.

"Og læse," spurgte jeg forskrækket, for det var mig, ligesom om jeg så biblioteket som et mørkt spøgelse i baggrunden.

"Ja jeg mente egentlig med en bog i hånden, for jeg læser kun ganske lidt, så falder jeg i tanker og ser op imellem de grønne blade, hvorledes den klare blå himmel titter frem igennem dem, og hvorledes solstrålerne falder ned på min kjole som store gule blomster. – – Men jeg fryser," udbrød hun pludselig, idet hun sprang ned, "kom, lad os løbe om kap op til præstegården!"

Det forslag fandt jeg meget fornuftigt, for det var ligesom om vinteren i sin fortørnelse over, at vi kun talte om sommeren, som om vinteren slet ikke eksisterede, begyndte at lade mærke sin eksistens på en temmelig følelig måde. Løbe om kap ville jeg imidlertid ikke, for hvorfor skulle jeg løbe bort fra Andrea Margrethe? Det ville jo være højst tåbeligt! Men derimod løbe ved siden af hende, det ville jeg gøre. Men jeg mærkede snart, at

om end Andrea Margrethe måtte tage to skridt, hver gang jeg tog et, så forstod hun også at flytte fødderne dobbelt så hurtigt som jeg, så at jeg måtte anstrenge mig af yderste evne for ikke at blive den bageste. Nu var vi ved valnøddetræet – den, der kunne svinge først om det, havde i grunden vundet, for da kunne man hele tiden holde sig forrest. Derfor gjorde jeg også mine skridt dobbelt så lange som før, blot et spring endnu og da – falder jeg over en af rødderne, der strakte sig ud i gangen, lige i armene på Corpus Juris, der kom gående fra den anden side og blev højlig forbavset over denne broderlige omfavnelse.

"Jeg kom først, jeg kom først," råbte Andrea Margrethe, idet hun dansede rundt om mig, som en indianer danser rundt om sin faldne fjende, "ikke sandt, Frederik, jeg kom først?"

"Jo vist kom De først," svarede han, "og derfor kommer jeg også for at bringe dem kampprisen. Se her har jeg nogle svibelløg til Dem, som er meget sjældne, og hvis blomster er af usædvanlig skønhed."

"Nej virkelig? Å det er dejligt! Jeg holder så meget af svibler. Tak, Frederik, tak – vi må straks op og vise mo'er dem, hun vil blive lige så glad som jeg."

"Vi er ikke ved præstegården endnu," sagde jeg.

"Så De vil ikke give tabt endnu? Ja lad os prøve en gang til!"

Men denne gang ville jeg ikke vise nogen utidig skånsel; straks fra første øjeblik tog jeg tilløb af alle kræfter og fo'r af sted, så stikkelsbærgrenene slog mig over benene og kirsebærtræerne slog mod mit hoved: det var, som om hele haven havde sammensvoret sig mod mig for at hjælpe Andrea Margrethe. Men jeg brød mig om intet – af sted over stok og sten – nu var jeg inde i gården, men bestandig havde jeg Andrea

Margrethe ved siden af mig – det var, som om hun blev båren af usynlige ånder – i samme øjeblik nåede vi begge foden af trappen, der førte op til forstuedøren, men her kunne jeg tage tre trin i hvert spring, mens hun kun kunne tage et – med et voldsomt tag rev jeg døren op og – tørnede lige mod præsten, der ganske roligt kom spadserende i al ro og mag rygende af sin merskumspibe. Så heftigt var sammenstødet, at præsten tumlede over mod den ene væg og tabte sin pibe, og jeg mod den anden.

"Hej! Hjælp! Gevalt! Gevalt!" råbte præsten, så at præstekonen, Emmy og Gamle forfærdede styrtede til fra dagligstuen i samme øjeblik, som Andrea Margrethe og Corpus Juris kom ind ad forstuedøren.

"Hvad er der på færde? Hvad er der på færde?"

"Hvad der er på færde? Nicolai har slået mig ihjel!"

"Hvor har du stødt dig? Slog du dig slemt?"

"Om jeg har slået mig? Jeg har slået mig således, at jeg nu vil gå over og skrive en ligprædiken over mig selv, så kan Christopher holde den i stedet for den juleprædiken, som han ikke holdt. – Og se min pibe – min dejlige pibe – nej, Nicolai, Nicolai – at De ville slå *mig* ihjel, det kan jeg tilgive Dem, for jeg er kun et syndigt menneske, men at De har slået min pibe ihjel, som aldrig har voldet nogen sorg, men kun skaffet mig glæde og opmuntring, det tilgiver jeg Dem ikke!"

"Ja men se, fa'er, pibehovedet er kun gået i to stykker," sagde Andrea Margrethe, der havde samlet stykkerne op, "vi kan binde dem sammen ved at surre noget tråd om dem, så er det så godt som nyt igen."

"Ja bind du stykkerne sammen, og lad mig så se, du hjælper Nicolai med at slå alle ruderne ud i præstegården, at I kan blive færdige med det stykke arbejde til middag," sagde præsten, idet han gik.

"Blev han vred?" hviskede jeg til Andrea Margrethe.

"Vred? Nej, så kan De tro, han havde nok talt til Dem på en anden måde – nej han er slet ikke vred; De kan være ganske rolig."

"Se her, mo'er, hvilke dejlige svibelløg Frederik har foræret mig," sagde Andrea Margrethe, da vi atter var kommet til ro i dagligstuen.

"Og se her, hvad Christopher har bragt mig," sagde Emmy, idet hun rakte en bog til Andrea Margrethe.

"Hvad er det? Claudius' *Wandsbeckerboten*! Nu, Christopher, der har De gjort en god gerning, for den bog har Emmy gået og talt om, jeg ved ikke i hvor lang tid. Lad os nu se, om den virkelig er så fortræffelig – se her om sjælens udødelighed – Spinoza – Jacobi – den er bestemt alt for lærd for mig – det forstår jeg ikke noget af. Hvad mener De, Frederik?"

"Ja det går mig som Dem: Jeg har også i langsommelig tid hørt Christopher prise den bog som noget ganske overordentligt – men jeg hører formodentlig heller ikke til de indviede, for den gik også over min forstand, og jeg forstod ikke tilstrækkelig at påskønne den."

"Ja når den går over Deres forstand, så er det intet under, at den går langt over min: nej så foretrækker jeg svibelløg: Det er da noget, som jeg kan forstå. – nej men mo'er, du skal blot høre, Nicolai er af samme mening som jeg, at der nødvendigvis må ske forandringer i haven."

"Kan De nu heller ikke lade vor stakkels have være i fred?" spurgte præstekonen med et venligt smil.

"Og han gik langt videre end jeg," vedblev Andrea Margrethe, "han vil ikke alene have grantræet og de gamle stikkelsbærbuske bort, men også valnøddetræet og nøddehækken."

"Det gamle prægtige valnøddetræ vil De hugge om? Nej, det mener De bestemt ikke," sagde Emmy.

Nej vist mente jeg det ikke – det kunne jeg straks mærke blot ved at høre den tone, hvori Emmy sagde disse ord.

"Og så nøddehækken oven i købet!" vedblev Emmy. "Hvad skulle der så blive af nøddegangen! De skulle blot vide, hvor rart man kan gå og samtale med hinanden i nøddegangen en varm sommerdag."

Ja i samme øjeblik faldt det mig på sinde, hvor lifligt det måtte være en stille midsommeraften, når solen kastede sine sidste rødlige stråler mellem det dunkle løv, at vandre der ved Emmys side og høre hendes ord, milde og kvægende som natteduggen efter den solhede dag; jeg fortrød bitterligt mine utidige reformplaner og erklærede, at jeg havde ikke så nøje overvejet mine ord, jeg havde jo ikke set haven ved sommertid; måske jeg da ville forandre mening.

"Forandre mening!" udbrød Andrea Margrethe, "jo De er en trofast hjælper – udenfor er De af samme mening som jeg, og her, hvor De skulle hjælpe mig mod mo'er og Emmy, går De over på fjendens parti. Når mo'er og Emmy får lov at råde, må her ikke ske den allermindste forandring; alt skal blive stående den ene dag som den anden, indtil det til sidst falder sammen af bare kedsommelighed!"

"Holder De så meget af det gamle?" spurgte jeg Emmy.

"Ja," svarede hun, "jeg holder af det gamle, for det gamle er rigt på erindringer, og i erindringen bor fred og hvile. Der er ikke et træ i haven, uden at mindet om en eller anden lykkelig time knytter sig dertil. Mellem disse træer er jeg vokset op, de har set mine barndomssorger og mine barndomsglæder, og de tykkes mig at være gamle venner, og når jeg hører de sagte vinde suse mellem deres grene, da er det mig, som om de bragte mig en hilsen fra de svundne tider – hvorledes skulle jeg nænne at lade dem omhugge?"

"Men jeg elsker det nye," sagde Andrea Margrethe ivrigt, "deri er liv og deri er friskhed, ja jeg tror bestemt, at Vorherre må være af samme mening som jeg, ellers havde han vist ikke givet os fire årstider, men kun en."

"Havde Vorherre været af din mening," svarede Emmy, "da havde han vel den ene sommer gjort græsset grønt og den næste rødt i stedet for –"

"Knak!" sagde det i det samme, det var Emmys saks, som Gamle havde siddet og leget med, og som nu brak midt over. Ligesom nemlig kong Midas havde den mærkelige egenskab, at alt, hvad han rørte ved, blev til guld, således har Gamle den mærkelige egenskab, at alt, hvad han rører ved, går itu. Han blev imidlertid højst ulykkelig og bad Emmy tusinde gange om forladelse.

"Å det gør intet," svarede hun, "saksen var gammel og sløv."

"Jeg skal tage den med til byen for at lade den istandsætte."

"Det er ikke umagen værd; jeg har tilmed en anden saks."

Dermed lod Gamle sig trøste og tog atter fat på stumperne, jeg tror næsten for at se, om de ikke kunne brækkes lidt mere itu endnu.

Corpus Juris gik hen til pianofortet og slog et par akkorder an. "Skal vi have en sang?" spurgte han.

"O ja, en sang, en sang!" Istemte Andrea Margrethe straks.

"Kan De synge?" spurgte jeg.

"Ja naturligvis kan vi synge," svarede Andrea Margrethe lige så forundret, som om jeg havde spurgt hende, om hun kunne tale.

"Hvad kan De da synge?"

"Vi kan mange slags sange, vi kan de gamle kæmpeviser."

"De gamle kæmpeviser, kan De virkelig dem?"

"Ja dem kan vi rigtignok – de lange sommerdage, når Emmy og jeg sidder ved vort håndarbejde ude i jasminlysthuset, lærer vi dem udenad og synger dem. Vil De høre den om de syvogfirsindstyve, der drog ud fra Hald – vi kan alle syvogfirsindstyve vers – eller vil De høre *Svend Vonved sidder i Bure* – eller Svend Feldings vise?"

"Vi kan få dem alle, den ene efter den anden," sagde Corpus Juris, der havde sat sig ved pianofortet for at akkompagnere. "Lad os begynde med Svend Vonved!"

Så sang vi om Svend Vonved og så om Ramund hin Unge og så om Jomfru Kirsten – Andrea Margrethe var utrættelig, og vi måtte synge dem fra ende til anden, for man kunne ikke forstå viserne, når man ikke synger alle versene, sagde hun.

"Se her holder De altså dog af det gamle," sagde jeg til hende.

"Men de viser er heller ikke gamle," svarede hun, "de bliver aldrig gamle, men er bestandig unge og friske. Eller tror De måske, at jeg holder mere af dem, fordi de er tre eller fire århundreder gamle? Ak nej, det er mig det samme om de er

skrevet i går eller for fjorten århundreder siden – blot de er smukke, så holder jeg af dem."

"De har ret," sagde Corpus Juris. "De sange bliver aldrig gamle. I hine tider forstod man at digte, nu er det slet bevendt med digtekunsten."

"Det ved jeg dog ikke," mente Gamle, "tværtimod skulle jeg mene, at hvad der i hine sange ligger skjult som svage spirer, det har i vore dage udviklet sig som rig og mangefold bevæget lyrik, der i fulde og klare toner, snart i vemod og smerte, snart i livsfyldig og svulmende glæde formår at udtale, hvad hine tiders sangere kun formåede svagt at fremstamme."

Nu var disputten i fuld gang: Gamle og Corpus Juris førte an, Emmy og Andrea Margrethe var sekundanter. Disse to sidste havde egentlig, underlig nok, skiftet mening, for nu var det Emmy, der følgende Gamles mening, holdt på det nye, mens derimod Andrea Margrethe, der var på Corpus Juris' parti, forsvarede det gamle. Disputten var temmelig varm, især fra Corpus Juris' side, ikke så meget, fordi det just var ham om de gamle kæmpeviser at gøre, men snarere, fordi han ville forsvare Andrea Margrethes mening. Naturligvis måtte præstekonen og jeg også give vort besyv med i laget, og efterhånden nåede disputten hen til det punkt, hvor enhver er tilfreds, når han blot kan høre sig selv tale, og er aldeles døv for, hvad de andre muligvis kunne have at sige, og da jeg nu havde den stærkeste stemme, var jeg vistnok også den, der følte sig mest tilfredsstillet. Midt under denne heftige debat trådte præsten ind.

"Skal vi så have middagsmad?" spurgte han.

"Straks," svarede Andrea Margrethe, idet hun gik ud.

"Hvorom drejede striden sig?" spurgte præsten, idet han tog plads i den store lænestol.

Corpus Juris forklarede stridsspørgsmålet for ham, og han hørte opmærksomt efter. "Ja jeg holder med Christopher," sagde præsten til sidst, "jeg tror næsten også, at man gør for meget væsen af de kæmpeviser. Vil De sammenligne dem, kan De finde ti eller tolv med aldeles den samme tanke og indhold. Derfor vil jeg ingenlunde nægte, at de gemmer en rig poesi i sig, men ofte ligger den som et råt, uforarbejdet stof, der ligesom endnu venter på sin kunstneriske behandling. – De ser så adspredt ud, Nicolai, hvad mener De derom?"

"Ja," svarede jeg tankeløst; striden havde for mig tabt sin interesse, da Andrea Margrethe var gået sin vej.

"Det var fornuftigt ment," sagde præsten. "De sidder nok og tænker på den poesi, der ligger skjult i middagsmaden. Heldigvis kommer Andrea Margrethe der for at kalde os til bords. Må jeg have den ære?" Og han bød mig højtideligt armen og anviste mig hæderspladsen i sofaen ved siden af sig.

"Nej, der skal Christopher sidde som den ældste," indvendte præstekonen.

"Nej, Nicolai skal sidde her," svarede præsten, "han ville slå mig ihjel i formiddags, derfor byder jeg ham nu sidde ved min højre side, for vi skal gengælde ondt med godt."

Herved blev det, tilmed da Gamle ikke følte sig pirret af nogen ærgerrighed efter at sidde i højsædet, men erklærede sig vel tilfreds med den plads, han havde fået mellem præstekonen og Emmy.

Andrea Margrethe sad mellem Corpus Juris og mig, og jeg skulle lige til at fortælle hende noget særdeles morsomt, da hun

alvorligt lagde fingeren på munden: Præsten var begyndt at læse bordbøn.

"Hør Nicolai," sagde præsten efter endt bordbøn, "det er nu straks en trykfejl, som jeg må rette hos Dem: Inde i det store Babel bruger man ikke at læse bordbøn, men det bruger vi ude hos os."

"Men det kunne Nicolai jo ikke vide," sagde præstekonen.

"Derfor siger jeg ham det også," svarede præsten.

Allerede ovenfor har jeg bemærket, at ved middagsbordet er folk særlig oplagte til at disputere, og denne erfaring fik jeg også stadfæstet her. Først leveredes der nogle forpostfægtninger mellem præsten og Andrea Margrethe angående middagsmaden, som præsten tillod sig at kritisere temmelig strengt. Andrea Margrethe var imidlertid ingenlunde velstemt mod en sådan kritik, der i så høj grad angreb hendes husmoderlige stolthed.

"Det må jeg sige," endte præsten, "at vore gæster får en temmelig tarvelig modtagelse. Men måske gør Andrea Margrethe det kun for siden at overraske dem desto mere."

"Anretningen er tarvelig, men god," svarede Andrea Margrethe. "*Persicos odi semper separatus*".

"*Apparatus*", rettede Gamle.

"Så? Fader siger altid *separatus*".

"Taler De tit latin?" spurgte jeg.

"Ja," svarede Andrea Margrethe, "der går aldrig en tallerken itu, uden at jeg siger: *Sic transit gloria mundi*, og når jeg vil bede fader om noget, ender jeg altid med at sige: *Sic volo, sic jubeo, stat pro natione voluntas?*"

"*Ratione*, ikke *natione*," rettede Gamle, "*natione* giver jo ingen mening."

"Ja, men fader siger altid *natione*."

"Du må såmænd med største fornøjelse snakke dit pernillelatin," sagde præsten, "når du bare ville lade være at beskylde mig for at have lært dig det, for det vidner sandelig ikke om datterlig kærlighed, at du på den måde berøver mig mit gode navn og rygte."

Men den egentlige hovedfægtning blev foranlediget ved, at der blev meldt, at Halte-Ane befandt sig ude i køkkenet og bad om et par skilling. Gamle gik ud og gav hende noget, men blev derfor hårdt angrebet af Corpus Juris, der ikke havde synderlig tilovers for Halte-Ane, men påstod, at hun drak alting op, hvad man gav hende.

"Man burde gå strengere frem mod slige landstrygersker," endte han med at sige, "nu lader man dem gå i fred, og derfor vrimler alle landeveje af dem."

"Ja vist bør man gå frem med større strenghed," sagde Gamle med en vis bitterhed, "de fattige og ulykkelige sætter man i fængsel, så er man fri for at se på dem."

"Ikke i fængsel, men i fattighus," svarede Corpus Juris, "der er rigelig understøttelse til dem."

"Fattighuset kan naturligvis ikke være et palæ," lød svaret, "men det er den sædvanlige flæbevornhed og tosse-godmodighed, at man i stedet for at skære kræftskaden rask bort, lader den udbrede sig i ro og mag til fordærvelse for det hele."

Nu var signalet givet til en ny disput, og alle rustede sig på det ivrigste. Men Corpus Juris havde udtalt sin mening med så

stor ensidighed, at den fandt almindelig misbilligelse; selv Andrea Margrethe, der før havde stået på hans parti, kunne ikke længere dele hans anskuelser, men sluttede sig til modpartiet, og således kom da Corpus Juris til at stå ganske ene over for præstekonen, Emmy, Andrea Margrethe, Gamle og mig, der alle var lige begærlige efter at få ordet, så at Corpus Juris næppe fik tid til at besvare et spørgsmål, før tre eller fire nye allerede var forelagt ham, så at om Corpus Juris end havde været tre gange så stor en dialektiker, som han er, ville han dog ikke have kunnet holde stand mod overmagten, om ikke af anden grund, så fordi det til sidst var umuligt at høre, hvad der blev sagt. Den eneste, der forholdt sig rolig, var præsten; han sagde ikke et eneste ord, men idet han lagde armene over kors på bordet, så han snart på den ene, snart på den anden af de øvrige talere, altid med den mest forundrede mine, som om han ville sige: "Nu har jeg i mine levedage aldrig hørt magen!" Endelig da Andrea Margrethe og jeg havde bevist Corpus Juris, at vi alle er skrøbelige mennesker (noget, som han egentlig aldrig havde nægtet), og præstekonen havde foreholdt ham, at der er mange uskyldige fattige, mens Gamle og Emmy udviklede, at samfundet skal øve retfærdighed, men den enkelte skal øve barmhjertighed – så blev Corpus Juris bragt til fornuft, han vendte sig mod Andrea Margrethe og sagde: "Ja jeg beder Dem undskylde, om jeg har været for påståelig i mine meninger, og for i gerningen at vise, at jeg virkelig er enig med Dem, så dømmer jeg mig selv til at betale Halte-Ane to mark." Derpå gik han ud og betalte Halte-Ane de to mark, hvorpå han også ved sin genindtrædelse blev hilst med høje jubelråb; og nu

var den farlige middagstime forbi, så der var ikke flere disputer at frygte for denne dag.

Dæmringstimen var kommet, den stille, venlige dæmringstime: Atter sad vi i fortrolig samtale rundt om den store porcelænskakkelovn, der i den mørke krog så ud som et stort hvidt spøgelse – snart faldt ordene let og muntert, da var det Andrea Margrethe, som førte an, snart var talen rolig og sindig, da var det Gamle og Emmy, der ledede den.

"Men De har ikke set Emmys værelse endnu," sagde Andrea Margrethe til mig.

"Og heller ikke Deres," sagde jeg.

"Å, mit er der ikke meget ved at se, jeg har næsten aldrig tid at være der, jeg har alt for meget at tage vare på hernede."

"Har De lyst til at se mit værelse?" sagde Emmy, "så skal De gå derop med mig nu, inden det bliver ganske mørkt."

Så fulgte jeg da med Emmy op på kvisten, for der var hendes værelse. "Her er noget mørkt, tag Dem i agt, at De ikke støder Dem," sagde hun til mig, "ræk mig Deres hånd, så skal jeg føre Dem." Og dermed lagde hun sin lille fine hånd inden i min, idet hun langsomt drog mig efter sig; ja vel kunne hun være en sikker fører gennem alle truende mørke skygger, tænkte jeg ved mig selv. "Buk Dem, at De ikke støder Deres hoved," sagde hun til mig, idet hun lukkede døren til værelset op; "småt er det alt sammen, men man skal lære at nøjes med lidet."

Ja vel var værelset lidet, og dog forekom det mig at være så rigt. Hvori denne rigdom egentlig bestod, ved jeg ikke, for der var ingen kostbare møbler, rigt broderede tæpper eller store spejle med forgyldte rammer; nej alt var simpelt og tarveligt. Men det passede godt sammen, der var en sådan fred og ro over det hele, at det næsten syntes mig, som om dette bord og disse

stole var levende, som om man godt kunne tilbringe hele timer i deres selskab uden at kede sig. På væggen hang et billede, der forestillede en skare gode engle, som våger over en sovende ung pige; det forekom mig at være et billede af selve det lille værelse, også her vågede gode engle og bragte stilhed og ro i sjælen for enhver, som trådte ind. Jeg satte mig i den lille sofa og så mig langsomt om til alle sider; det var, som om jeg ret ville indsuge billedet af alt, hvad jeg så, for uudsletteligt at bevare det i min erindring.

På væggen lige over for mig hang en gammel violin, omslynget af en evighedskrans. Jeg så på violinen, jeg så på evighedskransen uden ret selv at vide, hvad jeg tænkte i dette øjeblik.

"De ser på den violin," sagde Emmy til mig, "De vil måske vide, hvad den har at gøre her hos mig: Det har været bedstefaders, derfor gemmer jeg den."

"Ja så – spillede han violin?" spurgte jeg – det var egentlig et dumt spørgsmål, men jeg syntes, jeg skulle sige noget, men vidste ikke selv, hvad det skulle være.

"Ja han gjorde – jeg kan endnu tydeligt mindes ham, jeg var kun ti år gammel, da han døde. Jeg kan huske, hvorledes han kunne sidde og kæle for den violin, som kunne den være et lille barn, hvorledes han kunne spille på den, så tårerne kom mig i øjnene derved; Derfor gemmer jeg den bestandigt; De ved jo, jeg holder af det gamle," tilføjede hun med et stille smil.

"Ja det ved jeg," svarede jeg, "men jeg ved ikke, hvorledes De får tid til at tænke så meget på det gamle. Jeg må altid tænke på det nye, på det, som skal komme; der er så meget, som ligger

foran mig, så meget, som skal udrettes – hvad der ligger bag ved mig, det er jo forbi og kan ikke gøres om."

"Således går det vel de fleste," sagde Emmy, "men derfor føler de så megen uro, så megen utilfredshed. I erindringen ligger hvile og fred, den kan ikke tages fra os. Ser vi fremad i livet, da må vi tit ængstes og forsage, for hvad der skal komme; ser vi tilbage, da er vi trygge og rolige og takker Gud for, hvad han har givet. Først når vi forstår at leve i erindring og håb på én gang, først da forstår vi at leve på den rette måde."

Dette sagde Emmy på sin sædvanlige blide, stille måde; det lød næsten mere, som om hun udtalte sine tanker for sig selv, end som om hun talte til mig. Jeg hørte hende gerne tale, for ikke alene i hendes ord, men også i hendes stemme, i hendes bevægelser var et udtryk af ro og stille sjælefred, som uvilkårligt meddelte sig til mig, så at jeg, når jeg talte med hende, havde ligesom en fornemmelse af, at jeg hævedes til en højere og bedre verden, hvor der ikke er den uro og ufred, som her er nede, men hvor alt bevægede sig lydløst og stille som de rødlige aftenskyer, der svæver forbi den synkende sol. Og der var noget i Emmys væsen, der syntes mig så bekendt, som om jeg i lang, lang tid havde levet sammen med hende; der var en anden, om hvem hun så levende erindrede mig, men hvem var denne anden? Hvem var det, der ganske som Emmy også syntes ligesom at kunne hvile i sig selv, at kunne lade den støjende larmende verden storme forbi sig som et brusende vandfald uden selv at lade sig rive med af strømmen? Jeg tænkte og tænkte, men det var mig umuligt at finde – hver gang jeg ikke så på Emmy, da syntes jeg, at nu var jeg lige ved at gribe det, men hver gang jeg atter fæstede mit blik på hendes fine,

udtryksfulde ansigt, på hendes klare, sjælfulde øjne, da svandt det atter bort fra mig. Det blev nu efterhånden meget mørkt, kun en ganske svag lysning tilkendegav, hvor vinduet var, ellers var alt ukendeligt; selv Emmy, der havde taget plads ved min side, kunne jeg ikke se længere, jeg kunne kun høre hendes stemme. Hun fortalte, og jeg hørte efter, i dette øjeblik havde jeg glemt præst og præstekone, Corpus Juris og Andrea Margrethe og Gamle, alt havde jeg glemt; kun Emmy var i dette øjeblik til for mig.

"Hvor er manddraberen Nicolai henne?" lød pludselig en stærk stemme nede fra gangen. Jeg fo'r forskrækket i vejret – disse ord dannede en skærende mislyd til de tanker og stemninger, der i dette øjeblik bevægede mig.

"Det er fader, der kalder på Dem," sagde Emmy, idet hun rejste sig, "kom lad os gå ned, det er jo også så mørkt."

Atter tog hun min hånd for sikkert at lede mig igennem mørket; det var mig, som om min gode engel førte mig.

Nede i gangen traf vi præsten med sin studerelampe i hånden og Gamle. "Nå er De der," råbte præsten mig i møde, "hvad mørkets gerninger pønser De nu på? Kom over med mig i studereværelset, så skal vi ha' os en lun passiar, for nu har jeg lov til at hvile efter endt dagværk."

Jeg fulgte, skønt halvt uvillig, jeg havde haft mere lyst til at blive ved at samtale med Emmy, men det gik jo ikke an at sige nej til præsten. Da vi kom over i studereværelset, sagde præsten, idet han satte lampen fra sig: "De kan da vel ryge en pibe tobak, Nicolai?" Det var min mindste kunst. "Ja for jeg skulle da vel ikke tro, at De holder mere af en cigar?" Jo, jeg kunne jo rigtignok ikke nægte, at jeg foretrak en cigar. "Ih fy

skam Dem," sagde præsten, "så De hører altså også til disse forfinede unge herrer, som finder sig for gode til en ærlig pibe. Nu kan jeg begribe, hvorfor De ville min stakkels merskumspibe til livs i formiddags, det var af pure nag og avind. Men siden De helst ryger en cigar, så er det da en stor lykke, at jeg –" Her standsede han, idet han tog en pibe ned af væggen for at undersøge den; jeg troede, han ville fortsætte: "... at jeg har cigarer" – men præsten fortsatte: "... at jeg ingen cigarer har, for jeg ville nødig bestyrke Dem i Deres overdådighed. – Værs'go, der står piberne – tag hvad for en, De vil, og lad, som om De var hjemme!"

"De spurgte mig i formiddags om mit bibliotek," sagde præsten, idet han satte sig i en gyngestol og tog et par lange drag af sin pibe. "Nu sandt at sige, jeg har aldrig været en ven af den overdreven megen læsning: Læs lidt og læs godt! Hellere læse én god bog ti gange end ti middelmådige bøger én gang – det er min grundsætning i så henseende."

"Så mener De altså som hin arabiske feltherre, at man gjorde bedst i at brænde alle bogsamlinger," sagde Gamle.

"En stor del kunne såmænd gerne brændes, uden at man ville mærke synderlig til tabet. For øvrigt har jeg ikke fordømt læsning i og for sig, men kun den overdrevne læsning. Man skal lære af livet; der kan man lære mere og bedre end af bøgerne."

"Men det er en tung og besværlig vej," indvendte Gamle, "og mangen én ville på den måde ikke engang komme så vidt, at han kunne vide, hvordan han skulle leve."

"Det kan være sandt nok, men på den anden side er der dem, der læser så meget, at de for bare lærdom ikke engang ved, hvad det vil sige at leve. Jeg kan huske fra mine studenterdage en af

mine bekendte, det var et sandt jern til at læse. Når der hændelsesvis af og til kunne forløbe en måned, hvori jeg ikke havde set ham, så spurgte jeg ham, når vi atter traf sammen, ikke, hvor mange bøger, men hvor mange *alen* bøger han havde læst, siden vi sidst sås. Han ville være landsbypræst ligesom jeg, men havde endnu aldrig sat sin fod uden for hovedstadens volde. Endelig fik jeg ham en gang til at følge med mig i et besøg hos en af mine slægtninge, der var præst på landet, men hvad der her allermest forbavsede ham, det var, at avlskarlen aldrig havde hørt tale om Cicero. Og sådant et menneske vil være sjælesørger på landet, hvad skal det føre til?"

"Til sådan en yderlighed behøver man jo ikke at gå," sagde Gamle, "der gives en middelvej: man kan lære både af bøger og af livet."

I det samme bankede det på døren, og en fattig husmand trådte ind. Gamle og jeg ville fjerne os, men præsten sagde: "Bliv kun siddende, det er en af mine sognefolk, der såmænd ikke vil gøre Dem fortræd. – værs'go og sid ned, Peer; hvordan står det sig hjemme hos jer?"

"Jo tak, som så," sagde Peer, idet han blev stående ved døren. "Jeg kommer ellers for at bringe præsten nogle penge."

"Det er smukt af jer, Peer, det skulle I gøre noget oftere."

"Men præsten må ikke blive vred, at jeg først så sent kommer med dem."

"Nej, det ved I nok; når I bringer mig penge, bliver jeg aldrig vred. – Hvordan har konen og børnene det?"

"Å jo, det kunne være værre, men det kunne da også være bedre."

"Hvad er det for en snak? Skal I ikke takke Vorherre for, at I har det så godt, som I har det? Kan I huske i fjor, da I havde brækket armen: Jo det var en nød og elendighed. – Men i år, da I er sund og stærk og har jert daglige brød, skal I så ikke takke Gud derfor af jert ganske hjerte?"

"Jo," svarede Peer noget skamfuld, "men vi er jo ikke altid, som vi burde være."

"Det var et sandt ord, Peer; når vi ikke er fornøjede og glade, så er det vor egen skyld – Vorherre sender os kun godt, det er os selv, der vender det til det onde." Præsten gik et par gange i tavshed op og ned ad gulvet, som om han ville give Peer tid til at tænke noget nøjere over, hvad han havde sagt. Idet han derpå pludselig gik over til et helt andet emne, sagde han: "Læser I noget i aviserne, som jeg sender jer?"

"Ja tak skal præsten ha'e, dem har vi da rigtignok en stor fornøjelse af."

"Læser I dem nu også rigtig grundig?"

"Jo vi gør, både det fra indlandet og det fra udlandet, og hvem der er døde, og følgetongen – alt sammen læser vi."

"Det var ret. – Nu Gud være med jer, Peer, hils konen fra mig!"

"Tak fa'er, far vel!" Og med et høfligt skrabud gik Peer bort.

"Se der kan De se, hvad for studier vi driver herude," sagde præsten til os, "vi læser avisen forlæns og baglæns, hvad siger De dertil?"

Det var nu imidlertid den alleruheldigste lekture, som præsten kunne have valgt for sine sognebørn, for efter Gamles mening er jo aviserne den pure fordærvelse. Dog indskrænkede

Gamle af hensyn til præsten sig til at sige, at man nok kunne finde bedre læsning for bonden end aviserne.

"Det forstår sig," svarede præsten, "Peer ville jo sikkert have langt mere nytte af sine studier, om jeg ville låne ham Scheiermachers og Martensens Dogmatik."

"Der er gudelige bøger og andagtsbøger i tilstrækkeligt antal, som man kan udbrede blandt almuen," sagde Gamle uden at lade sig forstyrre af præstens ytring.

"Ja det har De ret i, og til sidst kan vi få så mange andagtsbøger, at der slet ingen plads bliver mere til andagten. Man overfylder almuen med katekismer og salmebøger og prædikener og postiller, så at den til sidst bliver lige så ked deraf som bagerbørn af hvedebrød. Nej man skal kun give dem lidt og lidt ad gangen, så får de bestandig lyst efter mere."

"Ja hvad skal man da give dem at læse?" spurgte Gamle.

"Det hører De jo: Aviserne. Der finder de et såre alsidigt indhold, som kan bearbejdes på mange forskellige måder. De skulle høre, hvilke fromme betragtninger Peer og jeg mangen gang kan anstille over aviserne. Snart er der udbrudt krig mellem Frankrig og Østrig, og så undersøger vi, hvorvidt det er tilladeligt at føre krig eller ikke; snart er der død en eller anden stor general, så tænker vi på, hvorlunde alting hernede er forfængelighed, eller der er stor hungersnød i en eller anden egn af Sverige, og så takker vi Gud, fordi han har givet os så rig en høst. I dag var Peer ikke rigtig oplagt, men ellers må jeg med skam bekende, at han mangen gang forstår at finde meget mere i aviserne end jeg. Det kommer overhovedet ikke så meget an på, *hvad* man læser, som *hvordan* man læser. I fjor var her en mand i sognet, der læste så meget i Biblen, at han til sidst ved

velvillig understøttelse af et par baptister fik ud, at han var besat af Djævelen. Følgelig ville han ikke arbejde, for siden Djævelen var i ham, var jo alt, hvad han gjorde, Djævelens gerning. Konen kom til mig og klagede sin nød; ved De, hvordan jeg så kurerede ham?"

"Nej?"

"Ved hjælp af 'Jeppe på Bjerget'. Jeg gik til ham, tog Biblen og de andre skrifter fra ham og sagde, at nu kunne han til en forandring læse 'Jeppe på Bjerget'. Manden så jo noget forbavset på mig, men da han har stor respekt for mig, adlød han. Dagen efter kom jeg atter til ham, og 'Jeppe på Bjerget' havde foreløbig gjort sin virkning: manden havde for øjeblikket glemt djævelen og tænkte kun på 'Jeppe på Bjerget'. Nu bad jeg ham ganske i forbigående om at hjælpe mig med et stykke vejarbejde, det lovede han mig straks, for folkene herude er meget tjenstvillige. Derpå lånte jeg ham et par småfortællinger, der dog imidlertid ikke sysselsatte ham så meget som 'Jeppe på Bjerget'. Jeg talte nu daglig med ham om hvad han havde læst, fik ham lidt efter lidt til at tage fat på arbejdet igen, de mørke griller svandt bort, og til sidst var hele djævlehistorien glemt."

Gamle lod sig dog endnu ikke ganske overbevise, men mente, at i alt fald skulle man holde sig til de historiske skrifter og lade almuen læse dem.

"Ja det er godt nok, men De skal ikke tro, at De uden videre får bonden til at læse sligt. Ja giv bonden en røverroman om Alexander Magnus: den slags geschichter læser han, men giv ham en velskreven historie, og han lægger den til side, det er ikke noget for ham. Nej man må gå langsomt, ganske langsomt frem. De gode københavnere lever i den indbildning, at alle

mennesker har gået i latinskole og studeret klassikerne ligesom de selv. Nej hvad det først kommer an på, det er at vække sans og interesse i forskellig retning, og dertil er som sagt aviserne godt skikkede, når man forstår at benytte dem på rette måde – siden kan man altid bygge videre."

Jeg beklagede i mit stille sind, at Corpus Juris ikke var til stede: det ville have frydet hans hjerte at høre denne forelæsning, skønt han for øvrigt ikke læste sine aviser ganske på samme måde som præsten og Peer.

"Overhovedet," begyndte præsten atter efter en lille pause, "skal vi huske vel på, at vi mennesker er skrøbelige kar og små kar, der såre let løber over, når man kommer for meget i os. Det gælder derfor om at finde det rette mål. Jeg er altid meget forsigtig i så henseende; også på mine døtre har jeg givet vel agt og vogtet mig for at proppe for meget i dem. Jeg tror ikke, at det skal falde svært at tælle de bøger, som Andrea Margrethe har læst, og dog er jeg vis på, at hun skal nok kunne hjælpe sig igennem verden med den ladning visdom, som hun har om bord."

"Men Emmy –" sagde jeg, idet jeg endnu dvælede i den blide rolige stemning, som var fremkaldt ved samtalen med hende.

"Med Emmy er det en anden sag," svarede præsten, "hun har altid gået sine egne veje, ja jeg kunne næsten fristes til at sige, hun har opdraget sig selv. Hun har altid haft lyst til bøgerne – i begyndelsen søgte jeg vel at sætte en stopper derfor, men det kom der ikke noget ud af; nå, tænkte jeg så, enhver må have lov at gå sine veje, tvinge hende ville jeg i alt fald ikke, og så lod jeg hende beholde sine bøger i fred. Men især siden Christopher er begyndt at komme her, er det blevet langt værre, og han har

meget på sin samvittighed; han slæber den ene bog til huse efter den anden, så til sidst bliver jeg vel nødt til at bygge et lille udhus for at skaffe plads til de mange bøger."

Gamle sad med et underligt stille smil, men gjorde intet forsøg på at forsvare sig; hans pibe var gået ud som sædvanlig, og han selv lod også til at være gået ud, det vil sige, hans tanker, for mens præsten begyndte at fortælle om forskellige bryderier, som han havde haft i sin menighed, og udtalte sin beklagelse herover, sad Gamle med et yderst fornøjeligt ansigt, som om det glædede ham særdeles, og legede med kvasterne på sofapuderne og overlod til mig at anbringe de behørige "Så?" "Nej virkelig?" etc. på de forskellige passende steder. Heldigvis lykkedes det mig så godt, at præsten ikke mærkede Gamles åndsfraværelse, før denne ulykkeligvis selv fik en anelse om, at det dog var passende i det mindste at ytre en vis deltagelse, og derfor netop ligesom præsten havde endt en lang skildring af den bevægelse, hvori et par mormoner havde sat hele menigheden, spurgte, om man havde mærket noget til mormonerne her på egnen. Så var da alle mine bestræbelser spildte, og jeg ventede allerede, at et svært tordenvejr skulle bryde løs over den ulykkelige Gamle, men til min store forundring gentog præsten med stor tålmodighed sin lange fortælling, hvilket endydermere var mig bevis på den høje stjerne, Gamle indtog hos ham, mens jeg tænkte ved mig selv: "Det skulle du have prøvet på, Nicolai!"

Gamle vågnede op af sine drømmerier og ytrede mere interesse for sagen, så jeg mente, at nu behøvedes min nærværelse vel ikke længere, og i al stilhed listede jeg mig bort i håb om at træffe Emmy eller Andrea Margrethe. Da jeg kom

over i dagligstuen, fandt jeg Andrea Margrethe og Corpus Juris alene. Den sidste var i færd med at læse nogle lyriske digte højt, dog lod det ikke til, at han var kommet i nogen synderlig lyrisk stemning; for da han så mig, spurgte han mig i en temmelig gnaven tone om, hvad jeg ville. Jeg svarede, at jeg ville nyde hans og Andrea Margrethes angeneme kompagni, men at han i øvrigt ikke skulle lade sig forstyrre i oplæsningen. Det lod ikke til, at Corpus Juris havde rigtig lyst til at fortsætte, dog gjorde han det efter Andrea Margrethes opfordring, men læste så slet, at Andrea Margrethe til sidst bad mig om at læse i hans sted. Det satte imidlertid ikke Corpus Juris i bedre humør, og han begyndte nu at øve en så bidende kritik over min oplæsning, at vi upåtvivlelig til sidst ville være kommet i en heftig ordstrid, om ikke Andrea Margrethe havde vidst at jævne alt ved sit gode humør. Jeg tænkte forgæves over, hvad der dog kunne have sat Corpus Juris i så slet stemning, for han havde hele dagen været særdeles munter og oprømt. Til sidst lagde jeg bogen fra mig i håb om på denne måde at bringe freden tilbage, men forgæves, nu var Corpus Juris engang kommet i sit kritiske hjørne, og så ve over, hvad der falder i hans hænder; det bliver uden nåde og barmhjertighed heglet igennem fra ende til anden, var det så end det ypperste og bedste; for med en god vilje kan man nok finde fejl overalt. Nu kritiserede han ikke længere min oplæsning, men tog fat på selve digtene, som jeg havde læst højt. Således husker jeg blandt andet et digt, der begyndte med de ord: "Flyv fugl, flyv over Furesøens vove", et digt, som jeg altid havde holdt overordentlig meget af, men som nu fik en såre ynkelig medfart, navnlig de fire slutningslinjer:

"Har du ej lyttet til mangefold smerte
Selv hos den fjedrede flok?
Sig et godnat til mit bævende hjerte!
Sig det, du ved det jo nok!"

"Bævende hjerte!" udbrød Corpus Juris i højeste grad opirret, som om det kunne være en personlig fornærmelse mod ham selv, "hvad er det dog for et bævende hjerte, som der skal siges godnat til? Er det digterens eget, hvad nærmest synes mig at være meningen, hvad skal så den sidste linje betyde: "Sig det, du ved det jo nok" – skal fuglen da sige til ham, hvad han selv godt ved i forvejen?"

"Ordene er lidt utydelige," tillod jeg mig at indvende, "dog tror jeg nok, at de kan forsvares. Det er naturligvis ikke digterens eget hjerte, der menes, men hans elskedes, i analogi med et andet af hans digte, hvori han siger: "Mit søde lille hjerte, hvad tænker du da?""

"Hvad er det for en snak," råbte Corpus Juris; "jeg kan begribe, at én kan sige til sin kæreste: 'Mit søde lille hjerte', men at ville sige til hende: 'Mit bævende hjerte', det er rent nonsens."

I det samme trådte Gamle ind, og jeg skyndte mig at forelægge ham spørgsmålet. Efter have hørt de forskellige meninger erklærede han ganske rolig, at det hele havde ikke noget at sige, for der var ingen mening i ordene, men det var noget, man ikke så sjældent kunne træffe hos vore digtere. Denne rolige dom var imidlertid så langt fra at stille Corpus Juris tilfreds, at den tværtimod gød ny olie på ilden, idet han påstod, at det var noget, som digterne på ingen måde havde lov til, ja de burde endog drages til ansvar derfor, for når man af alle andre mennesker fordrede, at de skulle mene, hvad de

sagde, så kunne man også fordre det af digterne, men det var jo umuligt, at de kunne mene, hvad de sagde, når der overhovedet ingen mening var i, hvad de sagde. Ja han mente endog, at man, når man ville drive tingen til dens konsekvens, kunne anlægge sag imod digterne for bedrageri, fordi de fik publikum til at tro, at der var mening i, hvad de sagde, og så var der jo ingen mening deri. (Ved mig selv tænkte jeg, at man kunne med lige så stor ret anlægge sag mod Corpus Juris, for der syntes mig heller ingen mening at være i, hvad han sagde, men disse tanker beholdt jeg viseligt for mig selv for ikke at fremkalde endnu mere strid). Andrea Margrethe, der overhovedet ikke var nogen stor ven af den megen disputeren, var imidlertid gået bort og kom nu tilbage med julekage og mjød i håb om på denne måde bedst at bringe striden til ende, og hendes håb var ikke forgæves, for hvad enten det var den liflige mjød, eller det var Andrea Margrethes milde, klare øjne, som det var umuligt at se på uden at komme i godt humør, nok er det, Corpus Juris blev formildet og erklærede, at der var for resten meget smukt i det omtalte digt, og det var allerede en stor indrømmelse fra hans side, da han ellers før ville lade livet end vige så meget som et hårsbred fra, hvad han kalder sin "rigtige oberbevisning".

Ved aftensbordet indtog vi de samme pladser som ved middagsbordet med undtagelse af, at Andrea Margrethe havde taget sin post bag temaskinen, ikke uden sorg for mig, da den store kobberrøde maskine skjulte hendes venlige ansigt, så at jeg kun fra tid til anden kunne høre hendes muntre stemme.

"Nå Nicolai," sagde præsten til mig, "hvor mange gange har De så været på dansebod i vinter?"

"På dansebod?" spurgte jeg forundret.

"Ja fa'er, hvorfor bruger du også det ord?" sagde præstekonen. "Nicolai ved jo slet ikke, hvad han skal tænke om os – min mand mener, om De har været mange gange på bal i vinter."

"Å Nicolai ved såmænd nok, hvad det vil sige at komme på dansebod. Jeg holder mest af at nævne tingene ved dens rette navn. Vi skal ikke gøre os bedre, end vi er, vi skal jo have dansebod her på søndag."

"Skal her være bal?" spurgte jeg overrasket.

"Sagde jeg det ikke nok, at det var noget, som Nicolai forstod sig på? Se, hvor øjnene spiller som stjerner i hovedet på ham – jo Nicolai, vi skal have dansebod, det er kun alt for vist, til sorg for mig, til forargelse for menigheden og til uhyre glæde for Andrea Margrethe, som egentlig er den, der har bragt det hele i stand – nu kan de selv se, hvad jeg siger, at det ikke er mig, men Andrea Margrethe, som kommanderer her i huset, og jeg er nødt til at føje mig efter hende."

Gamle opkastede sig som forsvarer for Andrea Margrethes mening, idet han påstod, at dans var en meget uskyldig fornøjelse.

"Også du min søn Brutus!" sagde præsten, "ja jeg vidste det jo nok, at hvis jeg ikke rettede mig efter Andrea Margrethes vilje, så ville jeg i fjorten dage ikke have fred i mit eget hus, derfor giver jeg efter, for vi mennesker er svage væsener alle til hobe, især når man har en datter som Andrea Margrethe."

Jeg kunne ikke drikke min te for bare glæde. At komme til bal, at danse med Emmy og Andrea Margrethe – det var ganske mageløst!

"Hvad tænker De på?" sagde præsten til mig, "De ser så erotisk ud. De tænker da vel aldrig på at forlove dem?"

"Altid skal du tale med unge mennesker om forlovelser," sagde præstekonen, "det er jo bare at sætte dem griller i hovedet."

"Siger jeg, at de skal forlove sig?" spurgte præsten, "nej her kan Christopher og Frederik være mine vidner – har jeg ikke tit og mange gange advaret dem mod at forlove dem? Har jeg ikke sagt til dem, at de skulle spejle dem i mit ulykkelige eksempel, hvorledes jeg har fået én kone og to døtre, bare fordi jeg en eneste gang i min ungdom begik den ubesindighed at forlove mig? Har jeg ikke sagt atter og atter: 'Kære venner, spis, men forspis jer ikke – lov, men forlov jer ikke!'"

"Men du vedbliver at tale så længe derom, at de virkelig til sidst går hen og forlover sig. Der var jo slet ingen grund til at tale til Nicolai derom."

"Med Nicolai," sagde præsten, "er det en anden sag. Sådan et menneske, der forsøger på at slå mig ihjel, snakker højt under bordbønnen og ryger cigarer i stedet for pibe, for ham er der' ingen anden redning, end at han må forlove sig. – Se der sidder Andrea Margrethe, hende skulle De tage, så fik De en kone, der

kunne sætte skik på Dem. Og vielsen skal De få gratis, så profiterer De altid så meget derved."

Godt var det da, at Gamle havde så alvorlig indskærpet mig, at det tåbeligste, et menneske kan gøre, er at forlove sig som student, for ellers havde jeg bestemt forlovet mig på øjeblikket.

Præsten blev endnu siddende en times tid og passiarede med os, derpå bød han os godnat, og idet han udtalte ønsket om at måtte have den fornøjelse at se os næste morgen kl. 8, gik han bort. Jeg mente, at vi andre måtte vel også gå til sengs nu, men Andrea Margrethe forsikrede mig, at det var slet ikke nødvendigt: Præstens sovekammer lå to værelser fra dagligstuen, hvor vi befandt os, så at vi godt kunne blive oppe endnu en stund, når vi blot ikke ville tale alt for højt og ikke disputere. Det lovede vi, og nu gik præstekonen også bort efter endnu en gang at have indskærpet os nødvendigheden af at tale sagte.

Mine tanker vendte sig alle mod det forestående bal, og da Andrea Margrethes gik samme vej, var det naturligt, at vi mødtes.

"De kan tro, at jeg har kæmpet en hård dyst," sagde Andrea Margrethe, "og så måtte jeg som sædvanlig stå ganske alene, for Emmy tør aldrig sige andet, end hvad fa'er vil."

"Det var ikke uden grund, at fader havde betænkeligheder," svarede Emmy, "du ved jo godt, at der er enkelte i menigheden, der altid taler imod fader og med glæde griber enhver lejlighed til at dadle ham."

"Skulle man bryde sig om, hvad mennesker siger," mente Andrea Margrethe, "så kunne man hverken stå eller gå eller gøre nogen verdens ting."

"Men du ved også, at fader selv har noget mod dans og bal, og at han aldrig er rigtig glad, når vi bliver indbudt til dans."

"Men det er bare overtro hos fader," sagde Andrea Margrethe, "hvad ondt skulle der være i at danse? Det allersimpleste er, at man lader, som om man ikke mærker det, og gør, som man selv vil."

Nå – tilladelsen til dans var given, det var for mig hovedsagen. Jeg brød mig ikke om, hvem eller hvor mange der kom: Emmy og Andrea Margrethe kom, de var mig *instar omnium*, og for ikke at komme for sent bad jeg straks hver især af dem om to danse.

"To danse," sagde Andrea Margrethe, "og jeg har også lovet Frederik to og Christopher en!"

"Har De lovet Frederik to, så kan De også love mig to – hvorfor skulle han have flere end jeg?"

Så lovede Andrea Margrethe mig to danse, og Emmy gjorde det samme.

"Og borddansen vil jeg danse med dem begge to," vedblev jeg.

"Men netop borddansen er det, som jeg skal danse med Frederik," sagde Andrea Margrethe.

"Og jeg skal danse den med Christopher," sagde Emmy.

"Ja så vil jeg ingen dame have til borddansen, men sætter mig midt imellem dem begge to," tænkte jeg og gjorde derpå hurtigt ved mig selv følgende overslag: "To danse med Emmy og to med Andrea Margrethe, det er fire danse, borddansen med dem begge, det er fem danse, så er der vel endnu to eller tre danse tilbage, men i dem tager jeg ingen dame, men stiller mig op ved siden af Emmy eller Andrea Margrethe – å det lader sig ypperligt gøre!"

"Holder De meget af at danse?" spurgte jeg Andrea Margrethe.

"Å jeg kunne gerne danse hver dag fra morgen til aften og skulle aldrig blive træt," sagde hun.

"Det mener du ikke," sagde Emmy.

"Jo vist mener jeg det – og du holder også af at danse, men du tør ikke sige det af frygt for fader."

"Jeg har aldrig lagt skjul på, at jeg holder af at danse," svarede Emmy.

"Hver gang vi bliver budt til bal, gør du dog vanskeligheder."

"Ja fordi jeg ved, at fader holder ikke af det og helst så, at vi blev hjemme."

"Det siger ikke noget; når vi kommer hjem og har moret os godt, er fader dog altid glad."

"Hør, skal vi prøve en lille dans?" spurgte jeg Andrea Margrethe.

"Nej det går ikke an, så vækker vi fader."

"Men vi kan danse ganske sagte – Frederik, dans du med Emmy, så danser jeg med Andrea Margrethe – Christopher, du kan synge: 'Ach du lieber Augustin' for os, så danser vi en sagtevals efter den, det kan ingen høre."

"Men ganske sagte," bad Andrea Margrethe, der ikke kunne modstå fristelsen. "Og så slukker vi lampen og trækker rullegardinet op og danser i måneskin." Med disse ord slukkede hun lampen og trak gardinet op, så det lyse, klare fuldmåneskin strålede ind til os.

Så begyndte Andrea Margrethe og jeg, og Emmy og Corpus Juris at danse sagtevals i måneskin, mens Gamle sad i sofaen og brummede: "Ach du lieber Augustin" på en ren fejl melodi.

"Du synger falsk, Christopher," råbte jeg og nu begyndte Andrea Margrethe at stemme i med, i begyndelsen ganske sagte, men lidt efter lidt højere og højere:

Ach du lieber Augustin,
Alles ist væk, væk, væk!

"Hurtigere!" råbte Corpus Juris, der begyndte at blive ivrig, og nu stemmede han også i. Uden at vi selv mærkede det, sang vi bestandig højere og højere og hurtigere og hurtigere:

Alles ist væk, væk, væk!
Væk, væk, væk, væk, væk, væk,
alles ist væk!

Men hvor højt vi end råbte det sidste "væk", var der dog en stemme henne i døren, der råbte det endnu højere – vi vendte os forskrækkede om – der stod præsten i slåbrok og med nathue på og stirrede på os som en død fra graven.

"Ach du lieber Augustin, alles ist weg!" råbte han, "ja det kan jeg rigtignok synge! Her er jo et spektakel, som om hele Bistrupgård havde sat hinanden stævne! Og Nicolai som sædvanlig i spidsen! Og så slukker I oven i købet lampen, for at ingen skal se, hvad for mørkets gerninger I bedriver!"

"Kunne du virkelig høre det?" spurgte Andrea Margrethe, der var den første, der fik så meget mod tilbage, at hun kunne tale.

"Om jeg kunne høre det? Jeg skal love for, at det kan høres hele sognet over, så at det nok skal siges, at nu er det rent galt fat oppe i præstegården: De holder dans og spektakel hver eneste nat i den hellige juleuge!"

"Det gør mig ondt," begyndte Gamle –

"Ja det gør *mig* ondt," afbrød præsten ham, "at jeg ser mig nødsaget til at afbryde denne behagelige soiré, men jeg må virkelig anmode de høje herskaber om at forføje sig til sengs. God rolig nat!" Og dermed gik han.

"Ja så er det vel bedst, vi går til sengs," sagde Andrea Margrethe med et lille suk. "Her er Deres lys, De kender jo selv vejen op til det grønne og det blå gæstekammer: Nicolai skal ligge i værelset ved siden af; Deres brødre vil nok vise Dem, hvor det er."

Men der var egentlig ingen af os, som havde lyst til at gå i seng, ikke engang Gamle. Corpus Juris var gået hen og stod i det åbne vindue for at afkøle sig. Vi andre gik stiltiende hen til ham og så ud over det herlige vinterlandskab, der udfoldede sig for os. Det blålighvide snelag dækkede mark og eng, stilhed og ro herskede overalt og dannede en påfaldende modsætning til den larm, som vi nylig havde gjort. Højt oppe på den dunkelblå himmel strålede den klare fuldmåne og de funklende stjerner ned til os, som om de ville bringe fred og ro i vore hjerter. Lette nattetåger svævede over træer og buske så lydløst og tyst, at det næsten var os, som om vi kunne høre nattens tavshed. En stund stod vi alle ganske stille; der var ingen, der ville sige noget. Endelig brød Corpus Juris ud:

Den stille vinteraften alt
I nattens favntag glider,
Og sagte hviskes overalt:
Nu er det på de tider.
Beskærm os alle, tavse nat,
Når vi på lejet ligge –

– her faldt Gamle pludselig ind med:

Og drømmer nogen om sin skat,
Vi beder: Væk ham ikke Note 2)!

– og med disse ord vendte de sig hurtigt om, sagde et flygtigt godnat og ilede bort.

Jeg så forundret efter dem; hvad skulle det betyde? Jeg så på Andrea Margrethe og Emmy, der endnu stod tavse i vinduet, og til min overraskelse så jeg, hvorledes trods det blege måneskin, der kastede et blålighvidt, spøgelsesagtigt skær over alt, deres kinder dog blussede i stærk rødme. Jeg fandt at jeg også måtte vise mig som ridderlig troubadour lige så vel som mine brødre – jeg ledte efter i hele min hukommelseskasse for at finde noget passende: Jeg kunne jo en hel skare af viser og sange udenad – dog i dette øjeblik var det, som om alt var svundet bort; alle mine anstrengelser var forgæves; jeg rømmede mig et par gange og så – sagde jeg godnat og gik min vej, ærgrende mig over min glemsomhed og kejtethed.

Da jeg gik op ad trappen, kunne jeg høre Gamle og Corpus Juris tale sagte sammen deroppe, men jeg var i dette øjeblik ikke oplagt til en gemytlig aftenpassiar, som vi ellers plejede at få os hjemme i København. Og så tav Gamle og Corpus Juris stille, da jeg kom derop. –

Der var tre gæsteværelser, hvert med egen udgang til korridoren, som løb forbi dem, men tillige førte døre fra det ene ind til det andet, og disse døre lod vi stå åbne for større selskabeligheds skyld. Denne aften var der imidlertid ingen, som ytrede lyst til slig selskabelighed. Vi sagde hinanden hurtigt godnat og gik derpå hvert til sit.

Note 2: Henrik Hertz: Aftensang i Regensgården, sidste vers.

Jeg var lidt forstemt over mit sidste uheldige forsøg, dog gik denne forstemthed snart over. Thi for det første ligger det ikke i min karakter at fange griller, og for det andet frembød denne min første dag i Nøddebo Præstegård så mange smukke erindringer, der i bestandig vekslende rækker fremstillede sig for mine tanker, at jeg ikke kunne falde i søvn. Hvad var det dog for et velsignet sted denne præstegård, hvilken munterhed og glæde boede ikke her – og hvad lykke, om man hver dag kunne se disse prægtige mennesker og hver dag tale med dem. Mest dvælede mine tanker ved døtrene. Jeg tænkte på Emmy: det var mig, som om stemningen af den ro og fred, jeg havde fornummet i samtalen med hende, endnu hvilede over mig; bestandig klang hendes ord for mine øren; "Jeg elsker det gamle, for i det gamle bor erindringens fred og hvile!" Ja i erindringen bor fred, det følte også jeg nu, da jeg mønstrede den lange dag i tankerne og lod det alt samles i en sum for mig. Og jeg tænkte på Andrea Margrethe; hvor hun var munter og snaksom! Og hvor hun kunne le, ja det var dog ganske mærkeligt! Men Gamle siger også, at der er ingen, der kan le så meget som unge piger. Deraf har jeg draget den slutning, at så må unge piger være de fuldkomneste af alle mennesker. Den berømte dr. Swift har nemlig sagt, at derved udmærker menneskene sig frem for dyrene, at de kan le, og deraf har jeg sluttet videre, at jo mere et menneske kan le, des fuldkomnere må det være, og da nu unge piger ler allermest, så må unge piger være de allerfuldkomneste mennesker. Men dertil siger Corpus Juris, at i denne slutning er præmisserne lige så falske

som konklusionen, og kun én attenårig rus kunne begå en sådan fejlslutning.

Jeg kunne ikke falde i søvn, jeg lå og tænkte på præstegården, hvor jeg havde befundet mig så vel hele dagen. Og på én gang stod det lyst og klart for min sjæl, hvad jeg hidtil kun dunkelt havde anet, og en indre stemme sagde til mig med stor sikkerhed: "Nicolai, her skal du blive forlovet!" Ja således måtte det være, det var der ingen tvivl om! Derfor havde præstegården altid stået for min tanke i så herlig en belysning, derfor var jeg altid blevet glad blot ved at høre det ord "præstegård" – fordi jeg engang skulle blive forlovet i en præstegård. Og netop en præstegård som denne måtte det være, det kunne jeg ganske bestemt mærke på mig selv. Hvad var det dog ikke for velsignede mennesker her, straks fra første øjeblik havde de jo modtaget mig, som om jeg var en søn af huset, de havde bestemt også en fornemmelse af, at jeg ville blive forlovet her. Ja præsten havde jo selv sagt til mig, at jeg skulle forlove mig; vel havde han sagt det i spøg, da *sed hæ nugæ ad seria ducunt*: Den dag skulle nok komme, da det blev til alvor; præsten havde uden at vide det udtalt en profeti. Men fire eller fem lange år ville ligge imellem, for jeg ville ikke forlove mig som student, det stod fast; i de år skulle der arbejdes, arbejdes strengt, men så kom lønnen. Jeg ville tage eksamen ved sommertid, ikke ved juletid, for sommeren er dog den bedste årstid til at forlove sig i. Når jeg da er færdig, kører jeg endnu samme dag med jernbanetoget kl. 2½ til Roskilde – nej det er sandt, eksamen ender jo først kl. 4, nu vel, så tager jeg med aftentoget kl. 7; kl. 8 er jeg i Roskilde – der skaffer jeg mig en hest, og så har jeg en mageløs ridetur i den stille sommeraften langs Roskildefjord –

skridt for skridt rider jeg med tankefuldt sind – indtil jeg nærmer mig præstegården, da sætter jeg pludselig i galop: Alle farer de til døren ved det dundrende hovslag, jeg svinger mig af hesten og fortæller, hvordan det er gået mig, og så siger jeg ... – ja hvad jeg så sagde, fik jeg ikke ret udtænkt, for hver gang jeg kom så vidt, vendte mine tanker om til Roskilde, hvor jeg bestiger hesten, og atter rider jeg langs fjorden og kommer til præstegården og svinger mig af hesten – og så atter tilbage til Roskilde – og således vedblev jeg at fare frem og tilbage og svinge mig på hesten og svinge mig af hesten, indtil jeg til sidst faldt i søvn og drømte, jeg skulle springe over hesten i gymnastiksalen; men hver gang jeg skulle gøre det afgørende spring, spændte Gamle og Corpus Juris ben for mig, så jeg faldt og måtte forsøge forfra igen med samme resultat.

"Befaler Deres Durchlauchtighed et regnbad eller et douchebad?" – ved disse ord vågnede jeg næste morgen, idet tillige et par kolde dråber vand, som faldt ned på min næse, meldte mig, at der ikke overlodes mig lang tid til valget. Jeg fo'r i vejret – der stod præsten og holdt vandkanden over mit hoved.

"Klokken – klokken er vist ikke ni endnu," sagde jeg, idet jeg strakte mig velbehageligt i sengen.

"Og mener De, at De er kommet herud for at ligge i sengen til højt op ad formiddagen?" lød svaret. "Vi andre kristne mennesker har allerede sunget vor morgensalme, men det bruger De naturligvis ikke."

"Er Gam... – er Christopher, ville jeg sige, og Frederik allerede oppe?"

"Kommer det Dem ved, hvad Christopher og Frederik tager sig til? – nå, skynd Dem nu, så skal jeg vise Dem byen Nøddebos mærkværdigheder."

Da det lod til, at præsten havde i sinde ikke at vige fra mig, førend jeg var blevet påklædt, så gjorde jeg mig i hast færdig. Gamle var allerede oppe, men idet jeg gik forbi Corpus Juris' værelse, så jeg, hvorledes han lå nok så sødelig og sov derinde. Jeg havde den største lyst til at løbe ind og vække ham, for hvorfor skulle han have det bedre end jeg? Men præsten greb mig i armen og sagde: "Vil De nu bare passe Dem selv og smukt lade Frederik i fred."

Idet vi gik igennem forstuen, mødte vi Andrea Margrethe. Hun syntes at være i fuld virksomhed, et stort hvidt køkkenforklæde havde hun bundet om sig og så om muligt endnu mere fornøjelig ud end dagen i forvejen. "Godmorgen," sagde hun til mig, "vil De ikke først drikke en kop te, inden De går ud?"

"Nicolai skal først gå med mig og betragte Nøddebos mærkværdigheder," sagde præsten, "så kan han altid siden komme hjem og drikke tevand."

Jeg behøver vel ikke at sige, at jeg brød mig ikke det mindste om Nøddebos mærkværdigheder, men ville langt hellere blive hjemme og drikke te med Andrea Margrethe, men jeg havde nok mærket, at det gik ikke an at sige præsten imod, og derfor fulgte jeg ham.

"Præstegården selv er der ikke videre at se på," begyndte præsten. "Kun må jeg bede Dem betragte hundehuset; De ser, at indgangen dertil er bygget i rundbuestilen, hvilket tyder på, at det må være meget gammelt."

"Hvor er lænkehunden henne?" spurgte jeg.

"Lænkehunden går frit omkring og lever af at æde kyllinger."

"Men hvorfor får den da lov at gå frit omkring?" spurgte jeg forundret.

"Fordi mo'er og børnene vil have det, og så må jeg tie stille. Den ting lærer De også nok, når De engang bliver gift og får kone og børn."

Det forekom mig underligt, at præsten altid talte så meget om, at hans kone og døtre førte kommandoen, mens dog i grunden alt gik efter hans vilje, ja jeg syntes næsten, at han stundom tiltalte dem med en vis hårdhed. Jeg kunne ikke dy mig, men lod et par ord falde derom.

"Ja så," sagde præsten, idet han pludselig standsede og så på mig med et gennemborende blik, så at jeg måtte slå mine øjne til jorden, men jeg lagde dog mærke til, at der spillede et lunefuldt smil om hans læber. "Så det er Deres meget ærede mening? – når De kan lade være at sladre af skole, skal jeg fortælle Dem en hemmelighed, og det er, at når man har med fruentimmer at bestille, gør man bedst i ikke at fortælle dem, hvor meget man holder af dem, for det kan de ikke godt tåle at høre. Men det hører nu også til de ting, som De vil erfare, når de engang selv bliver gift." Dermed drejede han sig rask omkring og gik videre.

Det var atter en strålende morgen, hvormed dagen begyndte. Den lave pileallé, der førte op til præstegården, og som om sommeren var ringe og uanselig, glimrede nu i sin vinterlige herlighed, bestrøet fra øverst til nederst af rimfrost, mod hvilken solstrålerne brød sig i et tusindfoldigt spil. Solen var

allerede kommet et stykke op på himlen og ligesom badede den vinterfrosne jord i sit flammehav.

"Luk nu øjnene op og se Dem rigtig omkring," sagde præsten til mig, "og tak Vorherre, der har givet Dem øjne til at se på al den herlighed, og tak mig, der fik Dem til at lukke øjnene op. Se nu der," vedblev han, idet han strakte hånden ud mod de snedækte banker og den frosne fjord:

"Vides, ut alta stet nive candidum
Nøddebo, nec jam sustineant onus
Silvæ laborantes, geluqve
Flumina constiterint acuto Note 3)."

Hvor prægtigt der end var, tænkte jeg dog, at det var langt prægtigere hjemme, hvor jeg kunne sidde og samtale uforstyrret med Emmy og Andrea Margrethe, og jeg lod derfor et par ord falde om, at det var dog temmelig koldt endnu; det ville være bedre at vente til op ad dagen med at spadsere, for så ville det være mildere.

"Op ad dagen?" sagde præsten, "nå det er sandt, jeg har jo rent glemt, at De har været til dans og lystighed i nat. Ja måske De hellere vil hjem og i seng igen, så kunne vi jo gå os en lille morgentur i aften kl. 7 og derefter vende hjem for på ny at danse Julia-Hopsasa. Det er sådan en rar kristelig måde at holde jul på."

Da jeg ikke gerne ville, at præsten skulle udbrede sig videre over dette emne, så skyndte jeg mig at forsikre ham, at jeg var meget glad over at være kommet så tidligt ud, for morgenen var dog den allerbedste tid på dagen, så var alt så frisk og så herligt.

"Det er meget fornuftigt talt," sagde præsten, "det er rigtignok lige det modsatte af, hvad De sagde for et øjeblik

siden, men det gør ikke noget."

Vi var nu kommet ned ad skrænterne til fjorden. Langs med denne løb en bred sti, på hvis sider der hist og her voksede nogle hasselbuske.

"Her ser De Langelinie," sagde præsten, "om formiddagen møder De her Nøddebos *beaumonde*, det vil sige min kone og mine døtre, for byens øvrige befolkning anser det for en utilladelig luksus at spadsere."

Vi kom forbi et lille hus, der så temmelig forfaldent ud. Præsten vendte sig pludselig om mod mig og spurgte, om jeg var bondeven.

"Å ja, på en måde," svarede jeg tøvende, for trods alle Corpus Juris' bestræbelser er jeg endnu ikke kommet til klarhed over mine politiske anskuelser.

"Nå De ved det ikke rigtig selv," sagde præsten. "Ellers ville jeg have sagt Dem, at De her i dette hus kunne kvæge Dem ved en samtale med en åndsbeslægtet. Peder Sørensen, som bor her, er stadens første politikus, hvem det ville være en sand glæde i et belærende foredrag at udvikle for dem, at Universitetsbiblioteket burde bruges til at lave kræmmerhuse af, at professorerne burde stikkes ind i Kongens Livgarde, og at præsterne burde sættes til at vogte gæs. Hvad det sidste angår, synes jeg nu ikke, at der er grund til klage, så længe som vi har mange af Peder Sørensens kompagni hos os."

Efter at have fulgt et stykke langs med fjorden drejede vi ind over markerne og nærmede os landsbyen. De hvide gårde lå tæt ved siden af hverandre; hist og her steg en røgsøjle ganske langsomt i vejret. På en lille bakke inde i byen hævede en

teglhængt bygning sig, hvis gule mure skinnede stærkt i sollyset og hævede den frem over de hvide gårde rundt omkring.

"Det er vel skolen?" spurgte jeg, idet jeg pegede derop.

"Det er universitetet," svarede præsten korrigerende.

"Der kommer en af Pallas Athenes sønner, en ung rus," tilføjede han, idet han pegede på en fire års purk, der kom os i møde, gnavende på et stort æble.

"Goddag min dreng," sagde præsten til ham, "værs'go at tage kasketten af for din præst, høflighed klæder en ung mand som dig så smukt." Drengen rev hurtigt kasketten af og stod og stirrede på os med kasketten i den ene hånd og æblet i den anden. "Hvordan har din fa'er det? Er han nu blevet rask igen?" vedblev præsten. Drengen svarede ikke, stum af forbavselse eller forskrækkelse blev han stående uforandret i samme stilling.

"Ja lad os ikke forstyrre ham," svarede præsten, idet han greb mig i armen og trak videre af sted med mig. "Som De ser, er han fordybet i sine politiske betragtninger og grunder uden tvivl over, hvilke forandringer valgloven bør underkastes for på bedste måde at kunne svare til tidernes tarv. Pas De på, i den dreng stikker der en minister eller måske endog en journalist, han ser mig ud til alle hånde. – Men se, se, der kommer *rector magnificus* i højst egen person," og med disse ord pegede præsten på en høj, mager mand i en luvslidt frakke med en noget rødblå næse, der i samme øjeblik trådte ud af døren på skolehuset. "Han er ikke uniformeret, men illumineret, som De ser."

"Drikker han?" spurgte jeg.

"Ikke mere end som nødvendigt er for at kalde gejsten til live, når han skal udføre sin embedsgerning, som han plejer at sige."

I det samme kom skolelæreren hen til os, og efter at have hilst på os, tilbød han at vise mig skolen. Den var snart set, og præsten bad om nøglerne til kirken for at vise mig den.

Kirken lå i udkanten af landsbyen, således at kirkegården ved en lille lindeallé stod i forbindelse med præstegårdshaven. Kirkegården syntes for øvrigt at være holdt i ganske god stand, men for øjeblikket var alle gravhøje overtrukket med et hvidt snelagen, over hvilket kun hist og her et kors eller en gravsten ragede op.

Kirken selv havde ikke noget særegent ved sig, den så ud som alle vore landsbykirker. Det eneste, der vakte min opmærksomhed, var et lille orgel, hvorfor jeg spurgte præsten, om skolelæreren spillede godt på orgel.

"Han spiller ikke ilde," svarede denne, "kun har han vel megen lyst til at lave nogle kunstige triller. Men hvad der derimod er ganske mærkeligt, det er vor klokkeringning. Hver gang, der skal ringes til begravelse, ringer klokkeren nok så muntert og lystigt: 'Lingelingelingeling', men skal der ringes til bryllup, så ringer han ganske roligt og alvorligt: 'Bim-bam, bim-bam, bim-bam!'"

"Hvorfor ringer han således?" spurgte jeg.

"Manden er filosof," svarede præsten, "han har været gift i atten år; det er frugterne af hans livserfaring, han nu nedlægger i sin klokkeringning."

Jeg fik lyst til at prøve orgelet, hvorfor jeg gik op til det, mens præsten satte sig ned i en af kirkestolene. Skønt orgelet kun var lille, lød tonerne dog smukt og harmonisk hen under

kirkehvælvingerne. Efter at have spillet flere gamle salmemelodier igennem, til sidst "Hvo ikkun lader Herren råde", gik jeg atter ned i kirken, hvor jeg fandt præsten siddende meget alvorlig, med hovedet støttet til den ene hånd, dybt hensunken i sine tanker.

"Ja, hvo ikkun lader Herren råde!" udbrød han, da jeg kom hen til ham, "men det er så svær en kunst at lære. Vi vil selv råde for alt, og derfor går alt galt. Vi lægger lange planer for fremtiden, i år vil vi gøre det, til næste år det, og det tredje år det: Og går så ikke alt efter vort hoved, så bliver vi forstemte og mismodige og mener i højeste grad at være forurettede af skæbnen. Købmanden vil tjene så og så mange penge, den lærde vil skrive så og så mange bøger, statsmanden vil gennemføre disse og hine reformer, og lykkes det ikke, ja så er de nogle yderst ulykkelige mennesker, der er i deres fulde ret til at klage over styrelsen. Se derover har jeg nu prædiket i alle de år, jeg har været her, og dog så gammel, som jeg er, går jeg endnu bestandig og bygger luftkasteller og lægger fremtidsplaner og bliver ilde til mode, når de ikke lykkes mig – for jeg kan nok prædike rigtig, men jeg kan ikke handle rigtig."

"Ja," tillod jeg mig at indvende, idet jeg tænkte på mine egne fremtidsplaner, som jeg havde fattet i den forløbne nat, og som også strakte sig temmelig langt ud i tiden, "det er dog nødvendigt, at man lægger en vis plan, hvorefter man vil handle, ellers må man jo handle blindt hen blot efter øjeblikkets indskydelse."

"Naturligvis må man handle efter en vis plan, det har jeg jo aldrig nægtet, men vi skal ikke sætte os alt for fast i hovedet, at det netop skal gå til på den måde, som vi nu efter vor visdom

mener er den bedste. Men her er det netop, at vor stivsind og egenrådighed kommer for dagen. For det er egentlig ikke så meget i og for sig den ting, at vore ønsker ikke opfyldes, der vækker vor uvilje og harme, som derimod den omstændighed, at vor vilje ikke sættes igennem, at vi ikke kan regere alt, som vi nu engang havde bestemt. Og hvad er så alle vore mange planer? Dårlighed og usselhed – galt nok kan det se ud i verden, men værre ville det se ud, om det skulle gå efter vor vilje. Derfor er det godt, at der er en, som har forbeholdt sig sit veto og engang imellem standser os, når vi er alt for ivrige. Kom nu og lad os gå hjem og drikke te."

Med denne noget pludselige vending rejste præsten sig, og vi gik ud af kirken. Tavse gik vi ved hinandens side over kirkegården, gennem den lille lindeallé ind i præstegårdshaven. Hver af os havde nok at tænke på. Jeg gik og tænkte på mine drømme fra den foregående aften, som kun slet stemmede med præstens tale. Men har man ikke engang lov til at bygge luftkasteller, når man er ung, hvad skal man så tage sig til? Det dagligdags liv er dog alt for ensformigt, til at man kan holde ud at gå således fra den ene dag til den anden som i en stor trædemølle – så må man virkelig engang imellem til en opmuntring udmale sig fremtiden, som den skal være, når vi engang bliver herrer og kommer til at råde.

Vi trådte atter ind i dagligstuen. Henne i sofaen bag tebordet sad Corpus Juris og Andrea Margrethe, mens Emmy tillige med præstekonen og Gamle havde taget plads om det lille sybord ved vinduet. Emmy bød mig godmorgen, idet jeg trådte ind; en solstråle faldt netop hen over hendes hvide, klare pande, fred og ro hvilede over hendes ansigt og syntes at meddele sig til

enhver, der kom i hendes nærhed. Gamle, der sad ved hendes side, så også usigelig lykkelig ud; i den ene hånd holdt han sin pibe, der var gået ud som sædvanlig, i den anden holdt han et knippe nøgler, med hvilket han uafladeligt raslede, som om han på denne måde ville akkompagnere de tilstedeværendes tale. Også Corpus Juris, der sad ved siden af Andrea Margrethe, syntes at være i et udmærket solskinshumør. Han talte og lo, så jeg var aldeles forbavset, for det var en hel anden Corpus Juris end den, som jeg ellers var vant til at se om morgenen. Det var imidlertid ikke blot denne gang, men overhovedet hver morgen, vi tilbragte i Nøddebo, at Corpus Juris viste sig så elskværdig, og det uagtet han aldrig fik Dagbladet at se, for præsten holdt ikke Dagbladet. Jeg kunne fristes til at tro, at det var Andrea Margrethe, der nu udøvede samme virkning på ham som tidligere Dagbladet, ja endog i langt højere grad, for mens han altid måtte studere Dagbladet i det mindste en halv time, inden han kunne blive i godt humør, så behøvede han kun at se på Andrea Margrethe et eneste øjeblik, og straks blev han et nyt menneske.

Jeg blev stående midt på gulvet og betragtede disse to grupper, den i sofaen og den ved vinduet, og vidste ikke rigtig selv, til hvilken jeg skulle slutte mig, da Andrea Margrethe afgjorde valget for mig ved at byde mig hen til tebordet ved siden af Corpus Juris. Men dermed var det også forbi med dennes gode humør, og han begyndte atter at blive gnaven og fortrædelig. Først klagede han over, at jeg trådte ham på foden, idet jeg satte mig, så irettesatte han mig, fordi jeg kom for meget sukker i min te, kort sagt han tiltalte mig på en sådan måde, at Andrea Margrethe måtte bede ham erindre, at jeg ikke

længere var et barn, men nok selv vidste at opføre mig på rette måde. Overhovedet var hele Corpus Juris' opførsel imod mig i de dage mig påfaldende. Hjemme på Vestergade var vi altid de bedste venner af verden, her i Nøddebo kunne jeg derimod ikke komme ham tre skridt nær, førend han begyndte at vrisse ad mig. Det var mig umuligt at vide, hvad grunden kunne være hertil; jeg gennemgik i tankerne alle mine ord og handlinger for at udfinde, om jeg muligvis kunne have stødt ham med et eller andet – men forgæves, jeg var mig ikke noget sådant bevidst. På den anden side var det naturligt, at en så uvenlig opførsel fra Corpus Juris' side måtte fremkalde en lignende stemning hos mig. Ja jeg begyndte på en måde at føle et vist nag til ham; for mens jeg om morgenen måtte op af min gode seng for at spadsere en morgentur med præsten, kunne Corpus Juris blive liggende nok så mageligt og strække sig af hjertens lyst; bagefter kunne han uforstyrret få sig en passiar med Andrea Margrethe, og da jeg nu kom til at deltage i den, blev jeg modtaget på en så uvenlig måde – det var dog ingen broderlig handlemåde! Andrea Margrethe talte imidlertid så venligt og lo så muntert, at det var umuligt, at nogen fortrædelig eller ubehagelig stemning kunne vedvare længe.

Idet jeg hændelsesvis kastede et blik ud af vinduet, så jeg den før omtalte lænkehund spadsere forbi, og jeg spurgte derfor Andrea Margrethe, hvorfor den fik lov til at gå frit omkring, da den efter præstens sigende var så slem til at tage kyllinger.

"Den er ikke slem til at tage kyllinger," svarede Andrea Margrethe, "kun en eneste gang, da den var hvalp, ville den lege med en kylling og kom til at bide den ihjel, det er det hele."

"Ja da varer dens hvalpetid temmelig længe," mente præsten, "for det er ikke længere siden end i forrige uge, at jeg atter traf den i hønsehuset og måtte jage den ud deraf."

"Ja det var for at tage rotter," svarede Andrea Margrethe, der aldrig var forlegen for svar, "der er så mange rotter i hønsehuset."

"Rotter?" svarede præsten, "ja det er nok tobenede rotter med vinger på – gid jeg engang måtte få nogle af de rotter til middag! – Se, hvor er nu min store gule hane blevet af?" vedblev han, idet han så ud af vinduet, hvor hønsene netop blev fodrede, "har Trofast måske også taget den for en rotte?"

"Der kommer den jo," sagde Andrea Margrethe, idet hun pegede på en prægtig hane, der ganske langsomt med majestætiske trin kom ind ad porten og sluttede sig til den øvrige flok.

"Ja er det nu ikke et prægtigt dyr?" sagde præsten, idet han vendte sig om til mig. "Mage til den hane finder De ikke i hele sognet; se, hvor den basker med vingerne og kror sig midt imellem alle sine koner: Ja det er da også den eneste mormon, som jeg tåler her i sognet." – Ved synet af denne hane fo'r pludselig den tanke igennem mit hoved, som siden op ad dagen modnedes til klarhed hos mig.

Lidt efter trak præsten sit ur op af lommen og sagde: "Ja nu er det vel på tide at gå til sit arbejde, klokken er allerede over ti. Hvad har De i sinde at tage Dem for, Nicolai, vil De måske gå i seng igen?"

"Jeg vil blive, hvor jeg er," svarede jeg, idet jeg blev siddende på min plads.

"Nå, De vil blive hos Andrea Margrethe, ja husk vel på, hvad jeg sagde i går aftes. Det er meget betænksomt af Dem, at De først vil træffe de nødvendige forberedelser, inden De slår det store slag. Lykke på rejsen, Nicolai!"

Note 3: Horats Oder I. 9.

Da præsten var gået, opstod der en lille pause. Jeg var ganske forskrækket over hans sidste ord, jeg følte, hvorledes alt blodet voldsomt strømmede mig til hjertet. Anderledes med Andrea Margrethe og Emmy: de forholdt sig begge aldeles rolige, som om intet var sagt. Med hensyn til Emmy var dette endda ikke så påfaldende, for hun bevarede altid sit stille og rolige væsen, men med Andrea Margrethe var det en anden sag. Hun plejede ellers ikke at tie stille, når præsten sagde noget, som hun ikke syntes om, men tog sædvanlig uforsagt til genmæle. Nu derimod tav hun stille, det var da åbenbart, at såvel hun som Emmy havde tænkt over sagen, og at de begge var kommet til det samme resultat som jeg: Nu kan det ikke ske, men engang, når tre eller fire år er gået, da kommer tiden, da der skal tales åbenlyst uden skrømt. Ja jeg så endog, hvorledes Andrea Margrethe kastede et stjålent blik hen til Corpus Juris, som om hun ville hilse på sin tilkommende svoger. Denne syntes imidlertid ikke at bemærke det; han rejste sig, gik med hurtige skridt et par gange op og ned ad gulvet som en, der utålmodigt venter på noget, og spurgte derpå pludselig, om vi ikke skulle gå ud at spadsere.

"Ja lad os gå ned og løbe på skøjter på fjorden," sagde Andrea Margrethe, "for De kan da vel løbe på skøjter, Nicolai?"

"Ja," svarede jeg frejdigt; jeg vidste rigtignok, at jeg var ingen mester deri, men hvor Andrea Margrethe og Emmy kunne færdes, der turde jeg også følge med.

"Det var dejligt," sagde Andrea Margrethe, "for der er ingen af Deres brødre, der kan."

"Jo," svarede Corpus Juris, "nu tror jeg også nok, at jeg kan det."

Jeg blev temmelig overrasket ved at høre dette, for jeg havde aldrig set noget til, at Corpus Juris havde øvet sig i skøjteløben.

Den eneste, der gjorde nogen indvending mod vor skøjteløben, var præstekonen. Hun må vist have haft en anelse om, hvorledes det stod sig med vor færdighed deri; for hun bad os på det indstændigste at lade være. Andrea Margrethe forsikrede derimod, at der var ikke allermindste fare; hvis jeg faldt, skulle hun nok hjælpe mig op igen. Så gav præstekonen til sidst efter. – En ny vanskelighed opstod imidlertid med hensyn til skøjterne. for vel havde både Andrea Margrethe og Emmy hver to par skøjter og tilbød os dem til låns, men det befandtes snart, at deres fødder ingenlunde var af samme dimensioner som vore. Også her fandt Andrea Margrethe dog på udvej, idet vi nemlig kunne gå ind til skolelæreren og låne hans sønners skøjter.

Så begav vi os på vejen, ledsagede af præstekonens formaninger, der blev stående i døren og endnu en gang tilråbte os at være forsigtige.

Vi gik ned igennem pilealléen. "Se nu disse gamle piletræer," sagde Andrea Margrethe, "at fader ikke kan lade dem tage bort! De står så vindt og skævt ved siden af hinanden – var det nu ikke langt bedre at hugge dem om og plante en smuk lille lindeallé i stedet for?"

De gamle piletræer fandt en varm forsvarer i Emmy. "Mellem disse gamle piletræer har bedstefader vandret mangen aftenstund," sagde hun, "og set solen glide ned over fjordens banker hist i vester – og nu vil du hugge dem om?"

"Ja men skal vi lade alt det blive stående, som har været fra bedstefaders tid," mente Andrea Margrethe, "så blev vi da til sidst nødt til selv at flytte ud af præstegården, for ellers ved jeg ikke, hvor vi skulle få plads til alle de gamle træer og gamle møbler, som du vil gemme på. Har jeg ikke ret, Frederik?"

"Jo vist har De ret," svarede denne, idet han bøjede sig ned og rev et lille pileskud op af jorden, som om han ville bidrage sit til, at det gamle kunne snarest muligt få ende. "Men det er desværre ikke alene her, men i alle mulige retninger beholder vi alt for meget af det gamle. Vi går meget for langsomt frem, alt for meget af den gamle slendrian har vi beholdt; tit og mange gange må jeg udbryde:

'Wann wird doch das Blatt sich wenden
Und das Reich der Alten enden?'

Men vent blot; snart kommer den yngre slægt frem, og så skal vi få noget andet at se; den har kraft til at – til at –"

"- til at skrive aviser," fuldførte Gamle i en temmelig skarp tone. Corpus Juris var ikke til sinds at lade den tilkastede handske blive liggende, men heldigvis nåede vi i samme øjeblik skolelærerens hus, og mens vi prøvede skøjterne, blev stridsspørgsmålet glemt.

Idet vi nærmede os fjorden, fløj en stor fugl hen over den.

"Se en måge, en måge!" råbte Andrea Margrethe.

"Er det så mærkeligt?" spurgte jeg.

"Mærkeligt er det ikke, men det er morsomt. Jeg kan aldrig se en måge uden at misunde den."

"Hvorfor misunder De den?"

"Tænk at kunne flyve langt, langt bort ligesom den, at kunne se fjerne fremmede lande, det må dog være mageløst!" Og

Andrea Margrethe fulgte fuglens flugt med længselsfulde blikke.

Vi kom ned til fjorden, og mens Corpus Juris og jeg omhyggeligt undersøgte terrænet, hvor man bedst kunne vove udfarten, var Emmy og Andrea Margrethe allerede langt ude på den blanke flade. De løb med en lethed og sikkerhed, som gjorde Corpus Juris og mig beklemte om hjertet ved tanken om den præstation, som vi skulle afgive ovenpå.

"Nu skal jeg løbe mit navn," råbte Andrea Margrethe til os, og nu løb hun i kække raske svingninger et *Andrea Margrethe* – "og nu Deres," råbte hun op til Corpus Juris – og øjeblikkeligt stod der et sirligt *Frederik* ved siden af.

"Vil De ikke også løbe mit navn," bad jeg.

"Det kan De selv komme ud og skrive," var hendes svar, "De har da vel ikke i sinde at blive stående hele tiden på strandbredden."

Det lod rigtignok til, at både Corpus Juris og jeg havde mest lyst til at blive på strandbredden, der var i alt fald ingen af os, som gjorde anstalter til at komme af sted. Hvad Gamle angik, da havde han roligt taget plads på en stor sten under et træ, men han havde jo heller ikke sagt, at han kunne løbe på skøjter. Corpus Juris erklærede som en klog general, at han ville foreløbigt blive på strandbredden, for hvis der skulle tilstøde mig noget uheld, da kunne han straks ile mig til hjælp. Jeg for mit vedkommende tænkte, at man kunne lige så gerne springe i det som krybe i det og begyndte derfor at spænde skøjterne på. Så kom jeg ud på isen – og lykken hjælper de kække, ja det er dog et sandt ord, jeg blev ganske forbavset over, så godt jeg kunne løbe. Vel var mine svingninger noget usikre, og jeg

slingrede frem og tilbage som en skibsmast i storm, men snart fik jeg mere hold på mig, så at endog Andrea Margrethe erklærede, at når jeg fik lidt mere øvelse, ville jeg kunne løbe lige så godt som hun selv. Hun foreslog mig nu, at jeg skulle tage hende i hånden, og så skulle vi begge ile Emmy i møde, der var ilet et godt stykke op ad fjorden. Det gik jeg straks ind på, og nu ilede vi af sted. Jo længere vi kom fremad, des hurtigere fløj vi – nu fik vi Emmy i sigte. Denne råbte noget til os, som vi ikke kunne forstå. Hendes råb blev imidlertid højere, og vi syntes, at hun råbte: "En måge! En måge!" Det fandt vi ikke var nogen grund til at standse og fortsatte derfor løbet. Hun havde imidlertid råbt: "En våge! En våge!" idet der nemlig befandt sig en sådan foran os, der var hugget dagen i forvejen, men i nattens løb var blevet dækket med en tynd isskorpe, hvorfor vi ikke kunne se den. Vi ville derfor ufejlbarligt begge være løbet lige i vågen, om ikke den samme gode ånd, der vågede over Palnatoke, da han løb ned ad Kullen, nu også havde skærmet os. Pludselig sprang nemlig en af remmene på mine skøjter, og jeg styrtede lige så lang, jeg var, foran Andrea Margrethe, som derved blev standset. Hun hjalp mig atter op, og nu kom Emmy til og forklarede os, hvad hun havde ment. Så styrede vi alle tre vort løb tilbage mod strandbredden, hvor vi fandt Corpus Juris i begreb med at binde skøjterne på; han var nemlig i færd med at ile mig til hjælp, som han havde lovet før. Vi nåede det faste land i samme øjeblik, som Corpus Juris yderst forsigtigt og holdende sig fast i nogle pilebuske vovede sig ned på isen. Jeg tilråbte ham frisk mod, og da jeg nu selv var i sikkerhed, var det mig en vis glæde at se Corpus Juris på glatis. Men Andrea Margrethe satte sig derimod, hun erklærede, at der muligvis kunne være

flere våger, og at han derfor skulle vente til en anden gang, når vi havde undersøgt isen nøjere, og at vi nu for denne gang skulle begive os hjem. Gamle og Emmy var af samme mening, og da Corpus Juris selv ikke viste synderlig lyst til at komme ud på isen, så begav vi os på hjemvejen.

Uagtet den uheldige slutning var jeg meget vel tilfreds med mig selv. Jeg havde vist, at jeg kunne løbe på skøjter, og allerede det var mig en stor tilfredsstillelse. Men hvad der var mig end kærere: Der var udsigt til, at jeg oftere kunne komme til at nyde denne glæde sammen med Emmy og Andrea Margrethe. Denne sidste ville endog have, at vi endnu samme aften skulle gå derned igen for at løbe i måneskin, hvilket hun beskrev som en særdeles stor fornøjelse. Gamle satte sig vel derimod og mente, at det var højst uforsigtigt: Når vi allerede ved dagslyset havde udsat os for så stor en fare, hvor meget lettere kunne sligt da ikke ske ved det usikre månelys. Men Andrea Margrethe påstod, at det var en overdreven ængstelighed: Nu vidste vi jo, hvor vågen var, og behøvede altså ikke længere at frygte for den, og så løb jeg jo så godt, at jeg vist ikke ville være bange. Jeg erklærede, at jeg ikke nærede den mindste frygt i så henseende, men at jeg med største glæde ville gå derned igen om aftenen, hvilket også var sandt, for jeg kunne nok tænke, at hverken Gamle eller Corpus Juris ville følge med, og således kunne jeg da løbe ganske alene derude med Andrea Margrethe.

Jeg omtalte før, at jeg ved synet af den store hushane havde undfanget en plan. Der var nemlig, som jeg oftere har berørt, opstået et vist spændt forhold mellem Corpus Juris og mig, og jeg mente mig forurettet af ham. Synet af hanen gav mig nu idé til en hævnplan. Jeg havde nemlig ofte hørt fortælle om, at det

skulle være morsomt at stille en hane ind i soveværelset og da at se vedkommendes forskrækkelse, når han pludselig bliver vækket af hanegal. Det havde jeg nu i sinde at forsøge næste morgen med Corpus Juris, for det havde været mig en ikke ringe tort at se ham i al magelighed tage sin morgenslummer, mens jeg måtte ud at spadsere morgentur med præsten. Da det imidlertid ved slige forehavender er godt at have en deltager, så besluttede jeg at tale til Andrea Margrethe herom; hun ville sikkert skænke mig en virksom understøttelse. Virkelig gik hun også straks med stor beredvillighed ind på min plan, da jeg fortalte hende, hvorledes man havde at bære sig ad ved en sådan lejlighed. Men da jeg fortalte hende, at det var Corpus Juris, der skulle være genstand for spasen, så blev hun uenig med mig, idet hun bestemt ville sætte hanen ind i Gamles værelse. Dette var mig meget imod, for jeg havde aldeles ingen grund til at vække Gamle, der jo ikke i mindste måde havde vist uvilje imod mig, ja hvem jeg endog kunne takke for, at jeg var kommet med til Nøddebo. Men Andrea Margrethe stod hårdnakket på sin mening, ja hun truede endog med, hvis jeg ikke gav efter, da at åbenbare alt for Corpus Juris. Det var egentligt et forræderi af hende, men jeg blev nødt til at give efter, idet jeg dog trøstede mig med, at i grunden var det ligegyldigt, i hvis værelse hanen blev sat, for da døren stod åben mellem de to soveværelser, ville de i hvert fald begge to blive vækket. – Da vi nu var blevet enige om dette punkt, traf vi endnu den aftale, at vi begge to om aftenen, efter at solen var gået ned, og før månen endnu var stået op, skulle liste os ind i hønsehuset og bemægtige os hanen. Det ville være den bedste tid, eftersom det da var mørkt, og hanen altså sov; og så kunne

vi da bedst gøre det ubemærket, hvilket var os af stor vigtighed, på det at ingen skulle røbe vort forehavende for Gamle og Corpus Juris.

Enhver, der har lagt en plan, den være stor eller lille, længes altid med utålmodighed efter øjeblikket, da han kan udføre den, og således længtes jeg da også med største utålmodighed efter det øjeblik, da tusmørket skulle falde på. Endelig kom det, og jeg ville straks af sted, men Andrea Margrethe mente, at for en sikkerheds skyld var det bedst at vente til klokken hen ved fem, for på den tid ville det være aldeles mørkt. Så måtte jeg styre min utålmodighed endnu en times tid, men nu fremstod nye hindringer. Corpus Juris vågede nemlig som en argus over hver af Andrea Margrethes og mine bevægelser, så jeg næsten kunne fristes til at tro, at vor plan var blevet røbet for ham, skønt det var mig umuligt at begribe, hvorledes. Men aldrig så snart rejste Andrea Margrethe sig op for at gå ud, og jeg rejste mig for at følge hende, før Corpus Juris øjeblikkelig spurgte, hvor vi ville hen. Vel undgik Andrea Margrethe ham et par gange ved at sige, at hun skulle besørge noget ude i køkkenet, men følgen heraf var, at jeg måtte blive tilbage, og da jeg en gang gjorde et forsøg på at komme ud med hende ved at tilbyde hende mit følgeskab, erklærede Corpus Juris, at han ville også følge hende. Endelig fandt Andrea Margrethe et ubemærket øjeblik, hvori hun hviskede til mig, at jeg skulle gå i forvejen og vente på hende i forstuen, da ville hun straks komme bagefter. På denne måde lykkedes det os at skuffe Corpus Juris' opmærksomhed, skønt jeg nærede frygt for, at han skulle følge vore bevægelser fra vinduet af. Men da vi kom ud i gården, så

jeg, at alle gardiner var nedrullede, så at vi i den henseende kunne være rolige.

Det var for øvrigt ikke fuldt så mørkt, som vi havde ønsket. Foroven funklede de klare stjerner, og forneden havde sneen bredt sit lyse tæppe overalt, så at man med lethed kunne se enhver, der gik over gårdsrummet. Vi stod derfor et øjeblik stille og så os om, men der var intet, der kunne forurolige os. Alle døre og skodder var lukkede, kun gennem rullegardinerne i præstens værelse kunne vi se lys, men af skyggen, som bevægede sig frem og tilbage, kunne vi slutte os til, at præsten gik frem og tilbage på gulvet, rimeligvis fordybet i sin nytårsprædiken, så at vi heller ikke fra denne side havde noget at frygte. Dyb stilhed herskede overalt, kun hist og her hørte vi en hunds fjerne gøen. Øjeblikket var gunstigt: Med hurtige skridt ilede vi over gårdsrummet hen imod hønsehuset. Med forsigtighed lukkede vi døren op: Også her var alt stilhed og ro, ænderne lå på gulvet og sov med hovederne skjult under vingerne – oppe på hjalet sad hønsene i tætte rader, og kun en og anden drejede hovedet, da vi åbnede døren. Andrea Margrethe ville først gå ind og tage hanen, eftersom hun var den mest behændige og bedst kendte husrummet. Men hønsene sad for højt oppe, så hun kunne ikke nå dem. Så måtte jeg gå ind i stedet for, mens Andrea Margrethe holdt vagt ved døren og passede på, at ingen nærmede sig, idet hun tillige sagte hviskede ind til mig, at jeg måtte være forsigtig og ikke gøre støj. Dette søgte jeg efter bedste evne at efterkomme, men det var ingen let sag, for det var meget mørkt derinde, så jeg havde ondt ved at se mig for. Dog var jeg lykkeligt kommet hen til hjalet og skulle lige til at gribe efter hanen, da jeg i det

samme uheldigvis kom til at træde på en and, der lå og sov på gulvet. Den udstødte nogle høje skrig, der straks blev istemt af hele flokken, og nu opstod en grænseløs forvirring. Alle hønsene fløj op, skreg om kap med ænderne og fløj rundt omkring, idet de baskede mig i hovedet med deres vinger, så jeg blev aldeles fortumlet. Midt under alt dette hørte vi et vindue blive lukket op og præstens stentorstemme råbe ud i gården: "Å Niels, nu er Trofast bestemt kommet ind i huset igen; løb hen og jag ham ud, og giv ham nogle ordentlige bank!" Hverken Andrea Margrethe eller jeg havde lyst til at overtage Trofasts parti ved denne lejlighed, og da vi heller ikke ønskede at blive overrasket af Niels i en tete á tete inde i hønsehuset, besluttede vi skyndsomst at tage flugten. Men af et par klaprende træsko, der bestandig rykkede nærmere og nærmere, kunne vi slutte os til, at Niels allerede var rykket i felten, og at det var umuligt at komme ubemærket bort. "Lad os skjule os herinde, følg blot mig!" hviskede Andrea Margrethe, idet hun greb mig i armen og trak mig bag efter sig ind i et mørkt rum, hvorpå hun skød en dør i efter os. Det var brændekammeret, der stødte op til hønsehuset, som hun havde ført mig ind i, og hvor der akkurat var så megen plads tilovers, at vi kunne stå derinde.

Lidt efter kunne vi høre, at Niels marcherede ind i hønsehuset, men det lod ikke til, at hans nærværelse tjente til at berolige de oprørte gemytter. Larmen og uroen vedblev, mens Niels undersøgte alt på det omhyggeligste. Omsider gik han ud og råbte over til præsten, at der var intet at opdage, Trofast måtte være løbet bort. "Ja, ja," lød svaret, "så kan du give ham nogle prygl, når du siden finder ham; foreløbig er det bedst, at

du lukker døren godt i og stænger for den, at Trofast ikke atter skal komme derind."

Niels efterkom befalingen, og lidt efter kunne vi høre, hvorledes han fjernede sig med tunge skridt. Vi listede os frem af vort skjulested – men hvad skulle vi nu gøre? Takket være præstens forsigtighed stod vi som to fanger, der ikke kunne komme bort. Døren til brændekammeret, som førte ud til gården, var stænget, og nu havde Niels lukket døren til hønsehuset. Vi søgte efter en sprække i døren, gennem hvilken man muligvis kunne stikke en lille pind og på den måde åbne døren, men forgæves, der var ikke et eneste hul eller sprække at opdage; den syntes at være gjort så forsvarlig, at den gerne kunne bruges til en virkelig fængselsdør. Jeg foreslog, at vi skulle banke stærkt på og kalde nogen til; vor råben og banken måtte snart blive hørt, eftersom køkkenet og folkestuen var i nærheden. Men netop derfor forbød Andrea Margrethe det, for følgen af vor banken og kalden til så usædvanlig tid og sted ville kun blive den, at hele mandskabet, både karle og piger, kom ud, og vi ville blive genstand for almindelig latter. Hun ville derfor, at vi skulle slå os lidt til tåls; det kunne ikke vare længe, før man bemærkede vor fraværelse inde i dagligstuen, og da ville enten præstekonen eller Emmy eller en af mine brødre komme ud for at søge efter os, og da kunne vi kalde en af dem til for at åbne døren. Så gav vi os til at vente, men det var ikke videre fornøjeligt: Opholdsstedet var yderst ubehageligt, bælgmørkt var der derinde, luften var kvælende, der var knap så megen plads, at vi kunne finde fodfæste, og vi turde ikke røre os af pletten af frygt for atter at fremkalde et almindeligt oprør. Dertil kom en vis uro, hvori vi begge og navnlig Andrea

Margrethe befandt os. For dog at få tiden til at gå med noget, begyndte vi at gætte gåder. Men heller ikke det ville hjælpe: hvert øjeblik standsede vi og lyttede til døren for at høre, om ingen skulle komme. Forgæves – det syntes som om hele gården var uddød. Ved at søge efter fandt jeg en svovlstik i min vestelomme: den besluttede jeg at tænde, skønt Andrea Margrethe ivrigt formanede mig til at være forsigtig, at jeg ikke satte ild på hele præstegården, og vi to blev levende indebrændte. Jeg rev til – for et øjeblik blev der ganske lyst derinde, så jeg kunne overse alt. Andrea Margrethe stod tæt ved siden af mig, med den ene hånd støttede hun sig til min skulder, med den anden holdt hun fast i et gammelt hampereb, som hang på væggen. Bag ved os sad alle hønsene i tætte rader og stirrede forbavsede på os, mens ænderne lå nede på jorden, skubbede til hverandre og småsnakkede om, hvad der vel havde bevæget os to til at søge vort kvarter inde hos dem. I det samme gik svovlstikken ud, og vi stod atter i det tidligere bælgmørke. Hvor længe vi egentlig blev således stående, ved jeg ikke: Mig forekom det at være en lille evighed. Til sidst kunne jeg ikke holde det ud længere, jeg hævede allerede armen for at slå et dommedagsslag på døren – da i det samme en af dørene i den modsatte ende af præstegården blev åbnet, og vi hørte en mængde stemmer, der alle talte i munden på hinanden, men blandt hvilke Gamles og Corpus Juris' overdøvede alle de andres. Kort efter hørte vi et regiment træsko galoppere over gården ud af porten – så blev alt igen stille. Vi ventede, om nogen skulle nærme sig os, men nej, der kom ingen – alt blev lige så roligt, som det havde været før. Der var al sandsynlighed for, at husets folk var sendte ud for at søge efter os, altså kunne

vi gerne begynde at banke og råbe uden at blive overrasket af dem. Men på den anden side var der heller ikke stor rimelighed for, at nogen kunne høre os, for dagligstuen lå for langt borte. Dertil kom, at ved første slag, jeg førte mod døren, begyndte hønsene at flagre op, så jeg øjeblikkelig måtte lade være. Atter måtte vi slå os til tåls: Folkene måtte dog en gang komme hjem igen, og da fik vi at overgive os på nåde og unåde. Så ventede vi atter en stund, da hørte jeg pludselig lette fodtrin ile forbi.

"Hallo," råbte jeg, så højt jeg kunne – den forbi-ilende standsede – nok et "hallo", der blev besvaret med et "hvor?" – Det var Corpus Juris' stemme. "Her, her," råbte jeg – "Ja, hvor? Hvor?" blev der råbt tilbage – "Her, her i hønsehuset!" – "I hønse– !" men inden Corpus Juris fik fuldendt sit forundringsråb, stod han allerede ved døren, rev den op i hast, og ud styrtede jeg som en død – nej jeg ville sige som en ikke-død af sin ligkiste, når denne atter bliver åbnet. "Men hvor – hvor er Andrea Margrethe?" spurgte Corpus Juris forfærdet – "Der," svarede jeg, idet Andrea Margrethe, som først havde holdt sig lidt tilbage, nu trådte ud. Men hvad gik der dog af Corpus Juris? I begyndelsen frygtede jeg, at han havde taget skade på sin forstand – han var lige ved at kaste sig på knæ for hende, greb hendes hænder, trykkede dem og begyndte en strøm af usammenhængende ord, hvoraf jeg kunne opfatte ganske enkelte, som: Is – løbe på skøjter – våge – drukne osv. Således trak han os efter sig, uden at det var os muligt at forstå, hvad han egentlig mente, indtil vi kom ind i dagligstuen. Her gik præsten op og ned ad gulvet med hænderne på ryggen i synlig uro som en, der venter på noget: Præstekonen og Emmy stod derimod henne ved et af vinduerne, som vendte mod

haven, havde rullet gardinet op og syntes ivrigt at spejde efter noget. "Her er de," råbte Corpus Juris triumferende, idet han trak os ind bag efter sig, som en sejrende feltherre fører sine fangne fjender efter sig.

"Hvor kommer I fra?" spurgte præsten overrasket.

"Fra hønsehuset!" svarede Corpus Juris i en selvtilfreds tone, som om det var hans sindrighed, man skulle takke for denne opdagelse, mens han dog aldrig ville have fundet os, om jeg ikke havde råbt ham an.

"Fra hønsehuset!" udbrød præsten, "og hvad" – mere fik han ikke sagt, for præstekonen var som ude af sig selv af glæde over at se os igen, ja selv Emmy syntes at være kommet i stærkt bevæget tilstand, og jeg så endog tårer blinke i hendes store klare øjne.

Men var de andre forbavsede ved at erfare, hvor vi havde været, så var vor forbavselse ikke mindre over at finde dem i en sådan bevægelse. Først efter at præstekonen havde omfavnet os en fire eller fem gange, og den første glæde over gensynet havde fået luft, først da fik vi efterhånden forklaring over, hvorledes sagerne forholdt sig. Corpus Juris havde straks lagt mærke til vor fraværelse og ytret uro derover, uden at de andre havde bekymret sig synderlig derom. Men da en halv time gik, og vi endnu ikke var kommet tilbage, begyndte også de at undre sig. Så kom præsten over fra sit værelse, og da han ikke så os, havde han spurgt efter os uden at kunne erholde nogen underretning, dog mente præstekonen, at vi var måske gået ud at spadsere sammen, skønt præsten fandt, at det var en underlig tid at spadsere på. Man havde råbt ud i haven på os i den tanke, at vi muligvis kunne være der – men der var intet svar kommet på

råbene. Mens man nu anstillede forskellige gisninger om, hvor vi vel kunne være gået hen, fik Gamle pludselig den ulykkelige idé, at vi måtte være gået ned til fjorden sammen for at løbe på skøjter. Han erindrede sig, at vi havde om morgenen talt om, at det kunne være morsomt at løbe på skøjter i måneskin, tillige mindedes han vågen, som vi nær var styrtet i, og af alt dette kom han til det resultat, at der måtte være sket en ulykke. Præsten mente vel, at det havde ingen fare, for "ukrudt forgår ikke så let", men Gamle lod sig ikke stille tilfreds, men var gået ned til fjorden for at søge efter os. Da han ikke havde fundet os, var han atter kommet tilbage, aldeles fortvivlet, han var ganske vis på, at vi var druknede. Nu var også præsten blevet urolig over vor lange udeblivelse og havde sendt gårdens folk ud for at søge efter os: Det var denne almindelige afmarch, som vi havde hørt inde fra vort skjulested. Efter at man en tid lang havde anstillet frugtesløse undersøgelser nede ved fjorden, var Corpus Juris atter ilet tilbage til præstegården for at se, om vi dog ikke skulle være kommet. Det var den gang, at vi havde kaldt ad ham og således atter var bleven fundet.

Ligesom præstekonen og Corpus Juris havde fortalt dette, gik døren op, og Gamle trådte ind. Men hvor så han dog ud! Fra øverst til nederst var han dækket med ler og jord, hvorimellem der sad store klumper sne, der var begyndt at smelte og som små bjergstrømme rislede ned ad ham. Ansigtet var ligeledes dækket af jord og støv, og i panden havde han slået et hul, hvoraf blodet løb ned ad den højre kind. Jeg blev stående stum af forskrækkelse ved dette syn, men næppe fik Gamle øje på mig, før han styrtede hen imod mig, omfavnede mig og slap mig ikke, før jeg var blevet et nøjagtigt afbillede af ham selv.

Derpå ilede han hen til Andrea Margrethe, men heldigvis standsede præsten ham i farten og sagde, at hun helst måtte modtage hans lykønskninger på afstand. Først nu kom Gamle i besindelse om, hvorledes han egentlig så ud. Han fortalte os da, at han, efter at man forgæves havde søgt os nede ved stranden, var aldeles overbevist om, at vi var forulykkede, at han ude af sig selv af sorg og fortvivlelse var løben tilbage til præstegården; på vejen var han snublet og faldet i en dyb grøft, hvor bevidstheden et øjeblik havde forladt ham. Derpå havde han atter rejst sig op og var løbet videre, indtil han nu kom til os og fandt os begge uden for al fare.

Gamle og jeg stod og stirrede på hinanden: det var vanskeligt at sige, hvem af os der så værst ud.

"Se der står originalen," sagde præsten, idet han pegede på Gamle, "og der står kopien," idet han pegede på mig – "ligheden er slående: Det er dog jammerskade, at bogtrykkerkunsten allerede er opfundet, ellers var det faldet i vor lod at gøre verden bekendt med denne herlige opfindelse."

Præstekonen havde imidlertid hentet eddike og vand for at bade Gamles pande, og det viste sig, at såret var ubetydeligt. Vi gik nu begge op på vore værelser for at skifte klæder. Der var godt, at jeg kunne hjælpe Gamle dermed, for han var endnu så bevæget, at han hverken kunne sanse eller samle. Først ville han iføre sig Corpus Juris' klæder, og da jeg havde gjort ham opmærksom på fejltagelsen, ville han trække frakken på før vesten. Endelig blev han færdig og gik atter ned. Da jeg derpå i hast havde omklædt mig selv, tøvede jeg et øjeblik. "Endnu er der tid," sagde jeg til mig selv, "slaget er ikke tabt endnu. Der er ingen, der egentlig har fået vor plan at vide, vort forehavende er

ikke blevet røbet. Endnu kan det udføres: Nu kender du lejligheden derovre – du kan i hast løbe derover og tage hanen, sætte den i Corpus Juris' værelse og atter gå ind, uden at nogen, ikke engang Andrea Margrethe har nys om sagen." Som tænkt så gjort: Jeg fo'r af sted over til hønsehuset, så mig forsigtigt omkring til alle sider, at ikke Trofast eller Niels eller præsten skulle være i nærheden, åbnede døren, gav nøje agt, at jeg ikke atter skulle træde på ænderne, og fik hanen lykkelig og vel fat. Så tilbage, op på Corpus Juris' værelse: Der stod et stort klædeskab, som næsten nåede helt op til loftet; oven på det kunne jeg bedst gemme hanen. Pladsen var imidlertid kun knap, men jeg gav hanen et lille tryk på hovedet, og så kunne den nok få plads deroppe. Mageligt sad den jo rigtignok ikke, men en hane behøver da heller ikke at have det så forskrækkelig mageligt, og des før ville den vågne og glæde Corpus Juris med sine natlige toner.

Da jeg atter kom ned, fandt jeg familien ved aftensbordet.

"Hør Nicolai," sagde præsten til mig, "kunne jeg nu ikke få at vide, hvad De egentlig ville ovre i hønsehuset?"

Jeg havde ikke troet, at jeg på ny skulle blive underkastet noget forhør desangående og havde derfor ikke i tide været betænkt på svaret. Jeg måtte nu søge at redde mig derfra så godt jeg kunne, men det ville ikke lykkes mig, og jeg kunne nok mærke, at min beretning blev temmelig usammenhængende og meningsløs.

"Ja så," sagde præsten, da jeg omsider var færdig, "og slige historier tror De, at De kan binde mig på ærmet? Nej, min unge ven, jeg forstår nok, hvad der stikker bagved: De er en Don Juan, en fuldstændig Don Juan, skønt det er græsseligt at tænke

sig allerede i så ung en alder at være så fordærvet! I går søgte De at slå faderen ihjel, i dag holder De natlige stævnemøder med datteren i hønsehuset. Men nu er det bedst straks at gøre en ende derpå; nu har De uden videre tøven på stedet at forlove Dem med Andrea Margrethe."

Jeg var lige så tilfreds med denne dom som ålen, der af molboerne dømtes til at druknes. Hvad derimod Andrea Margrethe mente, kunne jeg ikke ret komme efter. Hun var ivrigt sysselsat med temaskinen og syntes at glemme alt over den. Hendes ansigt udtrykte ikke uvilje, men heller ikke bifald med, hvad præsten havde sagt. Ikke des mindre troede jeg mig dog i stand til at råde disse runer; hendes mening var upåtvivlelig den samme, som den havde været i formiddags, da præsten havde berørt det samme emne: Nu kan det ikke ske, men engang om tre eller fire år, når Nicolai har fået sin embedseksamen, så kan der tales for alvor derom.

Corpus Juris fik pludselig lyst til at spadsere. Det var også en af disse mærkelige forandringer, der var foregået med Corpus Juris derude. Hjemme i København havde han kun sjældent lyst til at spadsere; i det dejligste solskinsvejr kunne han ligge på sofaen og læse i en roman, mens Gamle og jeg travede om på Langelinie og Frederiksberg, og kun efter mange overtalelser kunne vi undertiden få ham til at deltage i disse vandringer. Men her i Nøddebo ville han hvert øjeblik ud at spadsere. Navnlig for øjeblikket fandt jeg tiden meget ubelejlig dertil, klokken var over otte, og jeg syntes, han kunne have spadseret nok nede ved fjorden, da han søgte efter os. Gamle var for sit vedkommende også fuldkommen tilfreds med den spadseretur, han havde fået, men Andrea Margrethe derimod var af samme mening som Corpus Juris.

"Hvor skal vi da gå hen?" spurgte jeg, der altid var rede til at gå, så snart Andrea Margrethe ville gå.

"Vi vil gå ud på kirkegården," svarede hun.

"Hvad skal vi på kirkegården?"

"Der er så smukt ude i måneskin, og så kan vi se spøgelser derude."

"Kan De se spøgelser?" spurgte jeg, "jeg har aldrig være så lykkelig."

"Ja men jeg er et søndagsbarn," svarede Andrea Margrethe, "jeg er født en søndag, og derfor kan jeg se spøgelser og utysker."

"Se dig selv i spejlet, så ser du straks et utyske," sagde præsten.

"Skal vi så gå?" spurgte Corpus Juris, der var gået ud og nu atter kom tilbage med Andrea Margrethes kåbe og hat.

"Går du ikke med, Emmy?" spurgte Andrea Margrethe.

"Ja jeg ved ikke ret – går De med, Christopher?"

"Jeg er træt," svarede Gamle, "jeg har mere lyst til at blive her hos Deres forældre."

"Christopher er et godt menneske," sagde præsten, "han tænker på os gamle; I andre tænker bare på at føjte om og more jer – vi gamle kan smukt sidde hjemme og kede os."

Emmy erklærede, at hun ville også blive hjemme.

"Gener dig ikke!" sagde præsten, "gå kun med, det har du alligevel mest lyst til."

Det lod imidlertid ikke til, at Emmy havde lyst dertil. Hun satte sig roligt ned ved siden af Gamle og ville begynde på et håndarbejde, og først da Andrea Margrethe erklærede, at hvis Emmy ikke gik med, så ville hun heller ikke gå med, lod Emmy sig navnlig ved Corpus Juris' og mine overtalelser bevæge til at gøre følgeskab.

Jeg skyndte mig hen at byde Andrea Margrethe armen, men Corpus Juris kom mig i forkøbet. Så måtte jeg følges med Emmy, og jeg havde ingen grund til at fortryde følgeskabet. Jeg havde den dag næsten slet ikke talt med Emmy, så jeg benyttede nu lejligheden til at indhente det forsømte. Sneen knirkede under vore fødder, det var bitterlig koldt, men ved Emmys side glemte jeg snart både is og kulde og sne. Hendes tale var mild og rolig, den var et klart udtryk af hendes tanker, der var rene og skønne som de klare, hvide månestråler. Alt, hvad hun talte om, blev ligesom hævet op i en lysere, skønnere verden, det var, som forstod hun at opfatte harmonien i alt, så at enhver

dissonans, enhver uoverensstemmelse og strid forsvandt. Meget, der hidtil ikke havde vakt min opmærksomhed, forstod hun at åbne mit blik for, så at jeg pludselig så det i et helt andet lys. Som den kyndige juveler ved at skatte den kostelige ædelsten, der for den uindviede tager sig ud som en ringe uanselig kiselsten, således vidste hun straks at påskønne, hvad godt og smukt der kunne være hos et menneske, mens andre ikke kunne se noget usædvanligt deri. Blandt andet kom vi til at tale sammen om Gamle, og jeg blev i høj grad overrasket ved at høre den inderlighed og varme, hvormed hun omtalte ham. For mig havde Gamle altid stået i en vis afstand; det gik mig med ham som med så meget andet: Jeg tog det, som det var, uden at gøre mig selv regnskab for, hvorledes det egentlig forholdt sig dermed. Gamle var min broder, og jeg holdt meget af ham, men noget særdeles overordentligt havde jeg dog aldrig troet at finde hos ham. Anderledes med Emmy, hun var nær ved at betragte Gamle som en slags højere væsen. Hun kunne ikke noksom prise hans åbne sans for alt skønt og stort, hans rige kundskaber, hans ædle og medfølende hjerte for andres nød og kummer. Jeg svarede hertil, at uden at ville nedsætte Gamle måtte jeg dog tilstå, at han mest levede i sine egne drømmerier og ikke syntes at bekymre sig om den verden, der omgav ham.

"Og det siger De," svarede Emmy med en iver, jeg ikke før havde set hos hende, "det siger De, der endnu i dag har haft beviser på den kærlighed, hvormed han tænker på Dem."

"Hvorledes det?" spurgte jeg.

"Har De da allerede glemt, hvilken skræk han har udstået i aften for Deres skyld? De skulle blot have set, hvor urolig han var, da De var borte, hvor han – ja De så ham jo selv, da han kom

tilbage, var faldet og havde slået sig og dog ikke agtede derpå, så opfyldt var han af tanken om Dem. Og nu hans glæde over at gense Dem, agter De heller ikke den for noget?"

"Ja det var nu sådan en højtidelig lejlighed," indvendte jeg, "han troede jeg var druknet, og så var det da ikke så underligt, at han blev glad ved at finde mig levende: Det samme ville jeg have gjort i hans sted uden at regne mig det til synderlig fortjeneste. Men De skulle se ham til dagligdags, så kan han gå undertiden hele timer indesluttet i sig selv uden at sige et eneste ord."

"Og er det da de bedste mennesker, som taler mest? Tror De, at den, som har mange ord, også gemmer meget i hjertet?"

"Det tror jeg just ikke, men jeg mener dog, at man gerne kan tale lidt sammen engang imellem, uden at det just behøver at være så uhyre dybsindigt. Ellers kunne man til sidst stå i fare for ikke at tale et eneste ord hele den lange dag. Og når han virkelig gemmer så meget i sig, som De tror, hvorfor meddeler han da ikke os andre lidt af sin megen visdom? Så længe han beholder den for sig selv, er den dog kun en død skat."

"Har De da nogen sinde bedt ham derom, og han har afslået det? Har De nogen sinde begyndt en samtale med ham, og han har vist Dem uvillig bort?"

Jeg begyndte næsten at frygte for, at jeg havde gjort Emmy vred. Jeg havde just heller ikke tilsigtet et sådant bestemt angreb på Gamle, for jeg nærede ingenlunde ringe tanker om ham, men ifølge den modsigelsesånd, som bor i os mennesker, kan vi aldrig høre nogen roses på særdeles måde, uden at vi straks føler os opfordret til at fremdrage skyggesiderne og

mangen gang dvæle mere ved disse, end vi egentlig havde betænkt fra først af.

Vi havde imidlertid nået kirkegården og var gået et par gange omkring den, uden at jeg i samtalens hede havde lagt mærke dertil. Nu standsede jeg og så mig om, og Emmy, der måske frygtede for at have været alt for ivrig, standsede også. Kirken, der ved dagslyset så temmelig uanselig ud, syntes at være vokset i månelyset. Dens hvide mure, som kastede de blege månestråler tilbage, havde ligesom et åndeagtigt udseende. Rundt om lå gravhøj ved siden af gravhøj, dækkede af det hvide snelagen: Ikke et græsstrå var at se, ikke en fugl var at høre – der havde den blege død oprejst sin trone: Alt var kulde, død og tavshed. En stærk modsætning hertil var det pludselig at høre latter og højrøstet tale; det var Corpus Juris og Andrea Margrethe, som ligeledes var gået kirkegården rundt og nu atter kom os i møde. De var i en heftig ordstrid sammen, men i al venskabelighed, for de lo lige så meget som de talte. Efterhånden som de kom nærmere, kunne vi bedre forstå, hvad de sagde.

"Deri gjorde hun ret," påstod Andrea Margrethe, "jeg ville have gjort det samme i hendes sted."

"Hvilket?" tillod jeg mig at spørge, da de i det samme standsede lige foran os.

"Frederik har netop fortalt mig en historie om en ung og dejlig ridderjomfru, der boede på en gammel borg på den anden side af fjorden, og som sagde nej til syv bejlere."

"Hvorfor gjorde hun det?"

"For at de ikke skulle tro, at hun uden videre ville sige ja til den første, den bedste, der kom. I hendes sted ville jeg have

gjort det samme."

"Ja så," sagde jeg og tav lidt stille. Vi forlod atter kirkegården og vendte tilbage til haven. Derpå sagde jeg: "Kender de visen om *Roselil og hendes moder*?"

"Ja vist så," sagde Andrea Margrethe uden at ane, hvor jeg ville hen.

"Vil De ikke synge den for os?"

"Jo gerne," svarede Andrea Margrethe noget forundret over det pludselige forlangende. Først da hun kom til slutningen af sangen, og jeg oven i købet havde den dristighed at stemme i med ganske sagte: "Roselil blev så rød som et dryppende blod" – først da forstod hun, hvad jeg havde ment. Hun standsede imidlertid ikke, men sang roligt visen ud og sagde derpå til mig: "Den hr. Peder synes De sagtens godt om?"

"Ja," svarede jeg uden betænkning.

"Det kan jeg tænke, men kender De også visen om *Der arme Peter*?"

"Nej den kender jeg ikke."

"Nu vel, så skal jeg også synge den for Dem" – og nu begyndte hun at synge:

"Der Hans und die Grete tanzen herum
Und jauchzen vor lauter Freude,
Der Peter steht so still und stumm
Und ist so blaß wie Kreide.

Der Hans und die Grethe sind Braütgam und Braut
Und blitzen im Hochzeitsgeschmeide,
Der arme Peter die Nägel kaut
Und geht im Werkeltagskleide [Note 4)]."

Derpå vendte hun sig om mod mig og sagde: "Hvad synes De om den hr. Peter?"

"Nej, den Peter synes jeg rigtignok ikke om."

"Tag Dem i agt, at det ikke går Dem på samme måde. – Kom lad os gå hjem," sagde hun derpå til Corpus Juris, og de to gik hurtigt i forvejen.

Jeg blev stående og grublede over, hvad Andrea Margrethe havde sagt til mig. Hvad mente hun egentlig med disse ord? Var det en tilrettevisning, at jeg skulle vogte mig og ikke alt for dristigt trænge mig frem, eller var det en opmuntring, at jeg skulle tale, mens det endnu var tid, at jeg ikke siden måtte fortryde min tavshed? Disse gåder formåede jeg ikke at løse, men der opstod i dette øjeblik en vis bitterhed hos mig mod Andrea Margrethe, fordi også hun, som jeg hidtil havde holdt for så åben og ærlig, syntes at høre til dem, der fører tvetunget tale.

"Skal vi ikke også gå hjem?" spurgte Emmy.

Lyden af denne blide røst stemte mig atter mildere. Her, tænkte jeg ved mig selv, her ved din side står i det mindste en, hvis sjæl er åben og ren. En, som ikke kender til skuffende og tvetunget tale, men hvis ord er rene og klare som hendes tanker.

"Se nu falder De jo selv i tanker og lever i Deres egne drømme," sagde Emmy til mig, "og det var netop det, som De før anklagede Christopher for."

Ja, Gamle, hvad havde han at falde i tanker over? Men når man har fået en sådan sfinksgåde at løse som den, der nys var forelagt mig, så var det vel ikke underligt, at man tænkte så længe over den, at man til sidst blev til sten. At dette ikke

hændte mig, derfor kunne jeg takke Emmys milde og venlige tale.

Da vi nærmede os præstegården, så vi Corpus Juris og Andrea Margrethe stå og titte ind ad vinduet til dagligstuen. Vi gik også derhen og så præsten, præstekonen og Gamle siddende derinde om en stor punchebolle. *Edite, bibite, collegiales!* sang præsten ud til os, og idet han hævede det fulde glas i vejret, råbte han til os: "Se således går det de artige børn, som smukt bliver hjemme: De får punch at drikke, mens de uartige kan stå udenfor med tørre munde. Se Nicolai, hvor han ser ulykkelig ud – ja så får vi vel forbarme os over jer og tage jer til nåde. Kom da ind, så skal I også få landets goder at smage!"

Så kom vi ind og tog alle plads om punchebollen. – "Smager den punch ikke godt? For jeg har lavet den!" spurgte Andrea Margrethe mig. "Udmærket," svarede jeg med inderlig glæde, ikke over punchens godhed, men fordi jeg af Andrea Margrethes ord til mig kunne se, at der intet var i vejen mellem os, men at vi begge atter var gode venner som forhen. – også præsten var i udmærket humør. Han fortalte gamle historier fra sine studenterdage, hvorlunde de, når de eksercerede, var tre mand om at stille én uniform, hvorledes de på hjemmarchen stillede fanen ind i porten og gik op til konditoren og drak toddy osv. Jeg sad i fuld henrykkelse og lyttede til og tænkte: "Ak ja, det var de gode, gamle, lykkelige dage, hvem der dog levede i dem!"

Andrea Margrethe var den, som først afbrød præsten. Hun havde jo overhovedet ikke megen sympati for de gode, gamle dage, og det var vel sagtens heller ikke første gang, at hun hørte

disse fortællinger. Nu foreslog hun, at vi alle tilsammen skulle skrive et rimbrev.

"Ja det vil vel sige," sagde præsten, "at jeg skal skrive et rimbrev, for I andre plejer altid smukt at tie stille ved den lejlighed."

"Christopher kan godt skrive vers," sagde Emmy, "han har tidligere vist mig digte, som han har skrevet."

"Og Frederik kan også rime," sagde Andrea Margrethe, "så du kan få hjælp nok, hvis du først vil begynde."

"Ja hvorom skal vi da skrive?" spurgte præsten. Det var vanskeligt nok at finde et tema: Den ene foreslog dette, den anden hint, men de foreslåede emner fandtes at være ubrugbare. Endelig sagde præsten: "Nu har jeg fundet et emne, der er værdigt at besynges. Vi vil skrive et rimbrev over til Nicolais fader og fortælle ham om Nicolais forlovelse med Andrea Margrethe, det vil bestemt glæde ham at høre, hvilke fremskridt hans søn gør herovre."

Dette emne var ikke efter Andrea Margrethes smag, men hun blev nødt til at give efter. Præsten beordrede nu almindelig stilhed, for at vi kunne blive inspirerede: Jeg fik pen og papir og blev udnævnt til sekretær, "for," som præsten sagde, "jeg var vistnok alt for bevæget til selv at kunne udtrykke mine tanker."

Der indtrådte nogle minutters dyb tavshed, hvori jeg havde tilstrækkelig tid til at betragte de forskellige ansigter. Præstekonen og de to døtre var sysselsatte med deres håndarbejder og lod ikke til at ville tage aktiv del i forfatterskabet. Præsten sad med en meget dybsindig mine og blæste den ene tykke røgsky ud af sin pibe efter den anden, så at han til sidst forekom mig som en stor dampmaskine, der

arbejdede og arbejdede for at fabrikere vers. Corpus Juris sad med hovedet støttet på begge hænder og så stift over på Andrea Margrethe, som om synet af hende skulle begejstre ham. På Gamle var der ikke noget at se, han sad ganske som sædvanlig med et vist drømmende udtryk i sine øjne, så jeg troede, han var faldet i tanker og rent havde glemt det hele. Men denne gang havde jeg dog gjort ham uret, for han var endog den første, som begyndte. "Skriv Nicolai," sagde han til mig, og derpå begyndte han at diktere:

"Vi binde i rimenes festlige klang
Den nyhed, vi har dig at bringe,
For mægtig fra hjertet frembruser vor sang,
Og ej vi formå den at tvinge.
To elskende hjerter – to elskende hjerter ...

Det er dog kedeligt, nu har jeg glemt slutningen," sagde Gamle, idet han forgæves søgte efter i sin hukommelse.

"Så kan Nicolai skrive således," sagde præsten:

"To elskende hjerter, der længtes så svart,
har fundet hinanden – det gik i en fart."

Gamle var ikke fornøjet med den slutning, men ånden var veget fra ham, og han så sig ikke i stand til at lave nogen bedre, hvorfor den blev stående.

En lille stund sad vi atter stille, derpå sagde præsten: "Skriv, Nicolai:

Dog mange lyder
besidder han,
Og snart hans dyder
Man tælle kan:
Sort er hans øje
Og sort hans sjæl:
Vi må ham kalde
En laban fæl."

Jeg havde endnu ikke fået sat punktum, før Corpus Juris råbte: "Skriv Nicolai!" og nu dikterede han så hurtigt, at jeg knap kunne følge ham:

"Men hendes dyder
Er uden tal.
Og ingen lyder
Man finde skal.
Klart hendes øje,
Lyst hendes sind,
Frisk hendes tale
Som morgenvind."

Andrea Margrethe bøjede sig ned over sit sytøj og syede så ivrigt, at det undrede mig, at hun ikke stak sig i fingrene; men præsten udbrød: "Nej se til juristen, hvor han kunne galoppere af sted, da han først kom op på vingehesten; det havde jeg aldrig troet. Det forstår sig: Det meste deraf var jo plagiat efter mig."

"Nej," råbte Corpus Juris, "plagiat er det sandelig ikke; formen var måske den samme, men indholdet var nyt, og det er ikke formen, men indholdet, som det kommer an på."

"Hu ha, jeg tier, jeg tier," sagde præsten, "før mig bare ikke en proces på halsen, så jeg bliver nødt til at gå fra hus og hjem! Deres vers er ganske splinternye, og det er mine, som er plagiat efter Deres: er De så fornøjet med den erklæring?"

"Men du har været alt for streng mod Nicolai," sagde præstekonen, "det vers må du lave om."

"Nej såmænd gør jeg ej," svarede præsten, "Nicolai er et skændigt menneske, der burde afmales med endnu sortere farver. Sådan en attenårs Don Juan – det er dog græsseligt! – Men hvem fortsætter?"

"Nu må De komme med noget," sagde Corpus Juris, idet han bøjede sig over mod præstekonen.

"Ja, lad nu mo'er også komme frem," sagde præsten, "hendes bliver bestemt det bedste af det alt sammen – så får vi sådan en smuk slutning."

Præstekonen ville i begyndelsen ikke, men da Corpus Juris blev ved med at trænge ind på hende, begyndte hun, først lidt frygtsomt, men senere mere roligt:

"Dog vistnok din længsel må være stor,
De elskendes navne at vide,
Thi skikke vi did da det vingede ord,
Og sikkert derpå tør du lide:
For bruden er jomfru Andrea så skøn –"

Her afbrød præsten hende pludselig:

"Men labanen det er din egen søn!"

Alle præstekonens indsigelser hjalp ikke. Præsten påstod, understøttet af Corpus Juris, at denne slutning skulle blive stående, og ville tage brevet til sig for næste dag at sende det af

sted. "Jeg skal love for, at Deres fader vil blive fornøjet, når han får slige nyheder at høre," sagde præsten.

Jeg beholdt imidlertid brevet, idet jeg påstod, at der skulle tages en afskrift, for det nærværende eksemplar var skrevet alt for utydeligt til at det kunne bortsendes, og under dette påskud gemte jeg brevet i min tegnebog med den stille beslutning, at det skulle aldrig komme videre – men måske nok et lignende af samme indhold, dog i en anden form.

Note 4: Heinrich Heine: Der arme Peter

Den aften blev vi ikke siddende længe oppe for ikke at forstyrre præstens nattero, kun en ganske kort tid blev vi endnu sammen, efter at præsten var gået bort fra os, og derpå skiltes vi fra hinanden. Corpus Juris havde endnu noget at sige Andrea Margrethe, hvorfor jeg skyndte mig i forvejen op på hans værelse for at se efter, om hanen endnu var der – jo der sad den oppe lunt og godt og sov, uden at nogen kunne mærke dens tilstedeværelse; men i morgen tidlig – sikken et spektakel der vil blive, når hanen begynder at gale og Corpus Juris at skænde.

Jeg havde ikke sovet ret længe, før jeg atter vågnede; mit blod var i stærk uro, og mine tanker ikke mindre. Jeg måtte tænke på det rimbrev, vi havde skrevet. Jeg var aldrig rigtig på det rene med, om præsten talte spøg eller alvor, for hans ansigt var sædvanligvis aldeles uforandret. Kunne han dog nu ikke have ment noget mere med dette brev end blot en spøg? Kunne det dog ikke være som et hemmeligt vink om, at jeg skulle blot ikke være bange: Når jeg kun dristigt gik frem, turde jeg nok være vis på sejr. Jeg gennemgik i erindringen alt, hvad præsten havde sagt den aften, og des mere blev jeg bestyrket i denne overbevisning. Jeg ville vente fire eller fem år, til jeg havde fået min embedseksamen: således havde jeg tænkt den foregående aften – men hvorfor ville jeg vente så længe? Fordi Gamle havde sagt det – men var da Gamle ufejlbarlig i sine meninger og domme? Der var jo mange mennesker, der havde forlovet sig i samme alder som den, hvori jeg var, og som dog var blevet meget lykkelige ægtemænd. Kan man overhovedet bestemme

nogen alder for et menneske, hvori han skal forlove sig? – Fire eller fem år: Det er en lang tid – hvem ved, hvad der kan ske imidlertid? Kunne ikke en anden komme mig i forkøbet? Ja denne anden kunne jo komme inden et halvt år, inden en måned, og så kunne jeg hele mit liv igennem angre min uforsigtighed, at jeg nu havde forsømt det gunstige øjeblik og ikke talt, mens det endnu var tid. For at det nu netop var den rette tid til at tale, det var klart af alt: Havde ikke Andrea Margrethe selv sagt til mig, at jeg skulle vogte mig, at det ikke gik mig som den arme Peter? Når jeg tænkte på hele hendes opførsel imod mig, hvorledes vi, der før slet ikke havde anet hinandens tilværelse, nu i løbet af to dage havde stiftet et så nøje bekendtskab, at vi omgikkes som broder og søster – hvad kunne hun vel med disse ord mene andet end netop, at jeg skulle benytte tiden, at jeg ikke til sidst kom til at stå som tredjemand ligesom den arme Peter ... Men jeg gjorde måske dog bedst i at vente lidt endnu, at betænke mig ret, at jeg om fornødent endnu i tide kunne trække mig tilbage – nej, nej, en rigtig elsker tænker aldrig på at trække sig tilbage, han kaster enhver bro af bag ved sig og iler kun fremad, indtil han finder enten sejr eller undergang.

Jeg kunne ikke blive liggende roligt, jeg sprang op af sengen, gik hen og åbnede et vindue. Jeg så op mod den stille, klare stjernehimmel; men atter vendte min gamle tvivl tilbage. Gamle havde sagt, at det var den største tåbelighed at forlove sig som student, tidligere havde jeg altid fulgt Gamles råd og befundet mig vel derved, hvorfor ville jeg da ikke gøre det nu? – I det samme faldt et stort og prægtigt stjerneskud: "Nej, nej," sagde jeg til mig selv, "du skal ikke tvivle og ikke frygte, der ser

du tegnet på dine ønskers opfyldelse, gå kun frejdigt frem og stol dristigt på din lykke!"

Disse sidste ord må jeg formodentlig have sagt højt, for Corpus Juris råbte ind til mig: "Hvad er der på færde, Nicolai? Snakker du i søvne?" – og da han rejste sig op og så mig stå i det åbne vindue, gav han sig til at skænde og heftigt bebrejde mig min uforsigtighed. Nu begyndte også Gamle at røre sig. "Nicolai, Nicolai, hvad har du for?" og da han så mig i det åbne vindue: "Men er du gået fra forstanden? I åbent vindue midt om natten ved juletider uden at være påklædt – vil du på øjeblikket gå i seng igen. Du kan forkøle dig og blive syg, få brystsyge og tæring deraf." – "Og koldfeber og tyfus," tilføjede Corpus Juris, "og smitte hele huset; vil du nu straks gå i seng." Lidt efter kunne jeg atter høre Gamles og Corpus Juris' dybe åndedrag, der tilkendegav mig, at de begge var faldet i en sød slummer. "Og sådanne menneskers råd vil du følge?" sagde jeg til mig selv, "mennesker, der kun tænker på at forkøle sig og blive syge; hvad forstår de dem på at forlove sig? Men det er følgen af at gå og blive en gammel pebersvend: så tænker man kun på brystsyge og tæring og tyfus og koldfeber – sådanne to ærkefilistre!" Og i dette øjeblik følte jeg mig optændt af så heftig vrede mod Gamle og Corpus Juris, at jeg næsten kunne have lyst til at pådrage mig en tyfus eller koldfeber bare for at have den fornøjelse at smitte dem. Ved en meget naturlig tankeforbindelse kom jeg til at tænke på hanen, som jeg havde anbragt inde hos Corpus Juris, for han ville dog vist blive ærgerlig derover, og selv Gamle var i stand til at blive gnaven. Denne tanke virkede så beroligende på mig, at jeg atter faldt i søvn. Efter nogle timers forløb vågnede jeg med den samme

tanke, hvormed jeg var slumret ind: Hanen. Men det undrede mig, at jeg slet ikke havde hørt noget til den endnu: det måtte dog bestemt snart være morgen. Jeg tog mit ur ned og følte på viserne, klokken måtte være henad seks. Men hvad var det dog for en syvsover af en hane, der ikke havde galet endnu? Eller skulle den have galet, mens jeg sov, uden at jeg havde hørt det? Nej, det var umuligt. Eller skulle den endelig være spadseret bort af sig selv – nej det kunne den jo heller ikke, for udgangsdøren var lukket. Jeg måtte op og se, hvordan det kunne hænge sammen. Jeg stod atter op og listede mig ganske sagte over gulvet ind til Corpus Juris og stak hånden op over det store skab – jo ganske rigtig, hanen sad deroppe endnu. Jeg gav et lille puf til den for at vække den, men i det samme begyndte Corpus Juris at strække sig i sin seng, og jeg skyndte mig hurtigt tilbage af frygt for, at han skulle vågne og se mig. Så lå jeg ganske stille og ventede på, at hanen skulle begynde at gale, men der var ikke mindste tegn til, at det ville ske. Man kunne næsten fristes til at tro, at hanen havde været til julesvir i de sidste nætter og nu var i færd med at sove rusen ud. Mens jeg lå og spekulerede over, hvorvidt der kunne være sandsynlighed herfor eller hvad anden grund der vel kunne findes til denne mærkværdige tavshed, faldt jeg på ny i søvn.

Da jeg atter vågnede, var det højlys dag, solen skinnede muntert ind ad mine vinduer. Jeg fo'r i vejret og gned mine øjne; min første tanke var atter: Hanen! Hanen! Jeg så ind i Corpus Juris' værelse – sengen var tom; jeg så ind til Gamle: Samme situation. Det var dog alt for mærkeligt, nu måtte jeg have en forklaring, og i et spring var jeg inde hos Corpus Juris: Hanen sad der endnu. "Dit uforskammede dyr!" råbte jeg, idet

jeg rakte hånden op og tog den ned, "hvor tør du vove at ..." Forskrækket standsede jeg: Vinger og hoved hang slappe ned – den var død. Forgæves rystede jeg den, forgæves vendte jeg den på alle ender og kanter: Den var og blev død. Nu faldt det mig pludselig ind, at jeg den foregående aften havde måttet anbringe et lille tryk på dens hoved for at få plads til den, at dette tryk muligvis havde været for stærkt, og at den således var blevet kvalt. Jeg lod den falde ned på gulvet og hengav mig til betragtninger, der var af en mindre glædelig art. Allerede det, at den ulykkelige hane var faldet som et offer for min ubesindighed, voldte mig en vis smerte, skønt jeg trøstede mig med, at den upåtvivlelig var død en hurtig død, og at dens skæbne vel næppe nogen sinde ville være blevet at dø strådøden. Men den var præstens yndlingsdyr, vidste jeg; hvad mon han ville sige dertil? Og på hvad måde skulle jeg bedst fortælle, hvad der var sket – for det er dog yderst ubehageligt, når man vil optræde som elsker og frier, da at skulle bede om forladelse som en kåd skoledreng, der har gjort dumme streger. Et øjeblik tænkte jeg på, om det måske ikke var bedst at afgøre det hele på en flot måde – f. Eks når præsten spurgte om, hvor hanen dog kunne være blevet af, da at sige i en let henkastet tone: "Den har jeg såmænd slået ihjel'" – men denne plan opgav jeg igen, for jeg følte, at den var umulig for mig at gennemføre, navnlig når Emmy eller Andrea Margrethe var til stede. Imidlertid blev jeg ikke klogere af at stå her; jeg skød derfor hanen til side og gik ned i håb om, at der skulle åbne sig en eller anden udvej for mig.

Da jeg kom ned i dagligstuen, fandt jeg den tom, der var ingen til stede. Temaskinen stod på bordet og snurrede, den var

i færd med at gå i kog; jeg kunne se, at alle havde drukket te og var formodentlig derefter gået ud at spadsere. Så skænkede jeg mig selv en kop te og satte mig hen i stolen. I det samme gik døren op, og Andrea Margrethe trådte ind med blussende kinder og strålende øjne! Frisk og livsalig så hun ud som den unge morgen.

"Godmorgen Nicolai," sagde hun, "men det er dog forskrækkeligt, så længe De har sovet i dag."

"Å, ja," svarede jeg, idet jeg rørte om med teskeen i min kop.

"Frederik og jeg spadserede en mageløs morgentur sammen," vedblev Andrea Margrethe. Men denne efterretning var just ikke skikket til at sætte mig i bedre humør, og jeg svarede derfor ganske kort: "Så?"

""Å ja" – og "så", hvad skal det sige?" spurgte Andrea Margrethe. "De er i dårligt humør; er der gået Dem noget imod?"

Disse ord blev sagt i en så hjertelig tone, at jeg samlede alt mit mod og fortalte, hvad der var sket.

"Ja det er rigtignok meget slemt, meget slemt," sagde Andrea Margrethe, idet hun rystede på hovedet, "det ville jeg ønske, De ikke havde gjort."

"Tror De, at Deres fader vil blive vred derover?"

"Vred bliver han vel ikke, men han vil komme i dårligt humør, og det er så kedeligt for os andre."

"Det var måske bedst, om jeg straks fortalte ham alt," sagde jeg.

"Nej gør bare ikke det!" sagde Andrea Margrethe, "så bliver han jo straks i dårligt humør. Nej lad os hellere vente, så finder vi måske på en eller anden udvej." Og hun lagde fingeren på

hagen og så helt eftertænksom ud. "Der falder mig noget ind," sagde hun lidt efter. "Naboens har en hane, der ligner vor, kun er den noget mindre: Den kunne vi måske låne."

"Ja, hvad kan det hjælpe? Det er jo kun galgenfrist"

"Det kan hjælpe meget, for fader er noget kortsynet og vil ikke lægge mærke dertil, så kan vi altid vente, til De er rejst til København, og så først fortælle ham sagens rette sammenhæng."

"Men så bliver han jo alligevel i dårligt humør," indvendte jeg.

"Å det gør ikke noget, for så er vi alene med ham; jeg skal desuden nok snakke godt for ham igen." Og dermed gik Andrea Margrethe ud for at låne naboens hane. Lidt efter kom hun atter tilbage med den; vi fik sat den ud i gården, hvor den nok så strunk spankulerede op og ned, slog med vingerne og galede, akkurat, som det kunne have været den gamle hane.

Nu kom præsten ind, fulgt af præstekonen og Corpus Juris, lidt efter kom Gamle og Emmy. Jeg blev slet ikke glad ved at se hele selskabet samlet, for jeg frygtede for, at mit uheld skulle opdages nu, da alle var til stede, og jeg således komme til at stå offentlig skrifte; i så fald kunne jeg vente en lang straffeprædiken af Gamle, og at Corpus Juris ville le mig dygtigt ud.

"Godmorgen syvsover!" råbte præsten, idet han kastede sin med rimfrost dækkede hue hen i ansigtet på mig, "den kunst at sove forstår De udmærket; De kan da blive professor deri, hvad øjeblik det skal være."

"Ja jeg har sovet udmærket," svarede jeg, idet jeg behageligt strakte mig tilbage i sofaen.

"*Har* sovet," sagde præsten, "jeg tror næsten, at De kunne med lige så god grund bruge præsensformen. – Nå, hvad for ulykker har De betænkt at anrette i dag?"

"Jeg kunne nok have lyst til at ryge lidt tobak," svarede jeg hurtigt, for jeg begyndte at frygte for, at Andrea Margrethes plan dog ikke ville lykkes, og jeg foretrak derfor at få præsten over i hans studereværelse for der at fortælle ham alt i enrum frem for at stå åbenlyst skrifte i dagligstuen.

"Tobak? Ja det er jo en meget nyttig gerning; kom da over med mig!" Og med disse ord gik præsten hen imod døren, mens jeg hurtigt sprang op for at følge ham. Men idet præsten lagde hånden på låsen, standsede han pludselig og så opmærksomt ud af vinduet.

"Det er da underligt med den hane; den ser ud, som om den var blevet mindre end i går."

"Det er, fordi den går så langt borte, den er jo ovre i den anden ende af gården, derfor ser den så lille ud," skyndte Andrea Margrethe sig at sige, men jeg kunne se på hendes ansigt, at hun kæmpede en hård kamp med sig selv for ikke at briste i latter.

"Å hvad er det for en snak!" svarede præsten; "kom mo'er og se: Er den hane nu ikke blevet mindre end i går? – Hør Nicolai," vedblev han, idet han pludselig vendte sig om imod mig, "De har bestemt spist lidt af den i går, da De var inde i hønsehuset."

Nu kunne Andrea Margrethe ikke tvinge sig længere, men brast i latter.

"Hvad skal det betyde?" sagde præsten, og nu var der ikke andet for mig at gøre end at gå til bekendelse.

"De er et forskrækkeligt menneske, Nicolai," sagde præsten, da jeg havde endt min beretning. "De holder jo ikke fred, før De har slået både mennesker og dyr ihjel i præstegården. Det er bedst, De straks kommer over at få noget tobak, så er jeg da sikker på, at De i alt fald så længe ikke anretter ulykker."

Jeg var hjertelig glad over at slippe for så godt køb, men det værste stod endnu tilbage. Thi for det første måtte jeg siden, hvad jeg nok havde frygtet, høre en lang straffeprædiken af Gamle, hvori han foreholdt mig mine pligter mod dyrene. Disse kendte jeg rigtignok meget vel, og tilmed havde jeg jo ikke dræbt hanen med forsæt, men jeg holdt det dog for rigtigst at tie stille, for ellers ville Gamle blot have vedblevet endnu længere. Men langt utåleligere opførte Corpus Juris sig. Han overdængede mig med en mængde spottegloser og stiklerier om at slå haner ihjel, om at ville vække andre folk og selv sove over sig osv. osv. Navnlig hver gang jeg nærmede mig Andrea Margrethe og ville begynde en samtale med hende, var han utrættelig i at angribe mig med den slags vittigheder. Til sidst blev jeg ked af at høre på det, tog kasket og vinterfrakke og gik ud på marken. Efter at have vandret noget omkring der ude, faldt der mig en ny hævnplan ind mod Corpus Juris. Jeg gik atter tilbage, listede mig op på hans værelse, tog de underste sengebrædder ud af hans seng og gemte dem i skabet og stillede derpå madrasser og dyner så kunstfærdigt sammen igen, at det var umuligt at se, at der fattedes noget. Når da Corpus Juris om aftenen forføjede sig til sengs, ville han ufejlbarligt falde på gulvet. Efter at have fuldført denne bedrift gik jeg atter ned til de andre og tålte nu roligt alle Corpus Juris'

drillerier, idet jeg trøstede mig med, at i aften kom turen til mig at le, og den, som ler sidst, han ler bedst.

Alligevel var jeg ikke ganske vel til mode den dag. De planer, som jeg havde ruget over om natten, fremstillede sig atter for mig, uden at jeg ret havde mod til at gennemføre dem. Jeg var adspredt og gav forkerte svar, når jeg blev tiltalt, hvilket end mere gav Corpus Juris lejlighed til at afskyde sine vittighedspile på mig. Så gik jeg ud på kirkegården for at få fred; der havde jeg ro nok til at tænke efter. Og dertil kunne jeg trænge, for det var store sorger, jeg havde at tænke over. Mine tanker var ligesom det oprørte hav, hvor det ene bølgeslag følger efter det andet, det ene større end det andet, og det sidste er det allerstørste. Hver gang jeg havde gennemtænkt en tankerække og mente, at nu var jeg færdig med den og kunne roligt lægge den til side, så dukkede pludselig en ny op, som var endnu vanskeligere at behandle. Således mente jeg tilstrækkeligt at have godtgjort, at det var på tide, at jeg forlovede mig, men pludselig opstod det spørgsmål hos mig, om det nu også var afgjort, at jeg skulle forlove mig med Andrea Margrethe. Over denne tvivl blev jeg i høj grad forbavset, for jeg var netop gået ud fra den tanke, at jeg burde forlove mig med Andrea Margrethe, og først derfra var jeg kommet til det resultat, at det netop nu var på tide, at jeg forlovede mig. Men nu omstyrtede jeg atter præmisserne, og så måtte slutningen nødvendigvis også falde bort, og dermed var da al min hidtidige eftertænken spildt arbejde. Imidlertid tog jeg dog atter fat på det sidst opkastede spørgsmål, om jeg burde forlove mig med Andrea Margrethe, men hvorledes kunne jeg finde noget afgørende bevis for rigtigheden heraf? Jeg tænkte

og tænkte, men jo mere jeg tænkte, des mindre kom der ud af min tænken, og til sidst vidste jeg hverken ud eller ind.

Solen, der hidtil havde skinnet klart og muntert, var efterhånden gået bag nogle skyer, hvorved alt havde fået et vist sørgeligt og mørkt anstrøg. "Solen har måske også noget at tænke på," sagde jeg til mig selv, "derfor bliver den nu lige så tågeindhyllet som mine tanker." Men det var, som om solen kunne have gættet denne formodning og nu ville retfærdiggøre sig, for pludselig brød den frem i al sin glans gennem skyerne og kastede sine klare stråler hen over den hvide kirkemur. I det samme øjeblik var det mig, som om mine egne tanker brød frem af de tvivlens tåger, hvori de havde været hyllede, for nu erindrede jeg mig på én gang følgende fra den filosofiske propædeutik: "Enhver forbindelse, der indgås mellem mand og kvinde, bør, om den skal svare til sin idé, såvel fremgå af tilbøjelighed som være begrundet i et fornufthensyn." Der havde jeg jo det bevis, som jeg søgte, og som soleklart godtgjorde, at jeg burde forlove mig med Andrea Margrethe. For denne forbindelse fremgik af tilbøjelighed, eftersom jeg virkelig var forelsket i Andrea Margrethe, og tillige var den grundet i et fornufthensyn, for at Andrea Margrethe en gang ville blive en udmærket præstekone, derom vidnede hendes bestyrelse af huset, som jeg allerede i min første samtale med hende havde overtydet mig om. Altså: her var både tilbøjelighed og et fornufthensyn, følgelig burde jeg forlove mig med Andrea Margrethe, og burde jeg forlove mig med Andrea Margrethe, så burde jeg forlove mig straks: *Quod erat demonstrandum*. Det var, som om en tung sten var faldet fra mit hjerte, jeg følte mig så fri og let som en fugl i luften, og idet jeg atter gik gennem haven

tilbage til præstegården, sang jeg af fuld hals: "Hive langsomt fra land – de bergenske møer snart vi møde kan – ohi ohoi!"

Ved min indtræden i dagligstuen fandt jeg Corpus Juris og Gamle i en heftig disput; Emmy og Andrea Margrethe sad som tavse tilhørere. Striden drejede sig om de danske studenter og tonen mellem dem. Begge to var de enige i, at studenterlivet ingenlunde var, hvad det burde og kunne være, men i at forklare årsagen til dette fænomen var de højst uenige. Gamle mente nemlig, at den måtte søges deri, at studenterne nu om stunder gav sig alt for *meget* af med politik, Corpus Juris søgte den derimod deri, at studenterne gav sig alt for *lidet* af med politik. Gamle godtgjorde sandheden af sin påstand ved at henvise til hine lykkelige tider, da man efter endt dagværk samledes som trofaste brødre uden partistrid og partihad og i ubundet ungdomslune slog sig løs fra alle trivialitetens sorger og bekymringer. Corpus Juris mente, at det var en svunden tid, som ikke mere lod sig tilbagekalde, nu var folket vågnet til frihed, og det var studenternes sag at klare og udvikle denne bevidsthed, det var deres sag at gå fremmest i kampen og ikke fejt og dorsk at trække sig tilbage i et gemytligt filisteri med nathuen ned over begge øren. Striden var her nærved at gå over til personligheder, om ikke Andrea Margrethe havde givet den en anden vending ved at spørge mig om min mening.

"Jeg," svarede jeg, "jeg mener, at livet mellem studenterne er i enhver henseende, hvad det bør og skal være og aldeles upåklageligt. Jeg kommer aldrig op i Studenterforeningen, uden at træffe gode venner og bekendte og morer mig udmærket."

"Der mærker man straks, at det er russen, der taler," sagde Corpus Juris med en vis hånlig betoning, "han ser alt i rosenrødt skær."

"Så gid alle studenterne ville vedblive at være russer," råbte jeg, "men når man går hen og bliver en gammel vranten" – pebersvend, ville jeg have sagt, men blev afbrudt af Andrea Margrethe, der sagde, at det glædede hende, at jeg befandt mig så vel blandt studenterne, men om jeg også virkelig var vis på, at alt var så fortræffeligt?

"Ja det er jeg vis på," svarede jeg med stor iver, for jeg begyndte at komme i hede, "i studenterne bor ungdomslivet og ungdomsfriskheden, og fra dem skal det udbrede sig over hele folket – de danske studenter, de kan, hvad de vil," tilføjede jeg med stærkt eftertryk, idet jeg tænkte på det forsæt, som jeg havde fattet ude på kirkegården, og hvori jeg nu var urokkelig. Striden var imidlertid blevet ført fra sin egentlige genstand, og samtalen vendte sig til andre emner.

Muligvis kunne en og anden forarge sig over de hyppige disputer, der fandt sted mellem os tre brødre, og mene, at broderkærligheden just ikke kan være så meget stor mellem os. Men jeg må hertil svare, at vi ikke mener hinanden det så slemt: Det er noget, der nu en gang ligger i vor natur, og som vi måske har arvet fra vore gamle forældre, der først måtte slå arme og ben itu på hinanden, inden de kunne blive rigtig gode venner. Dertil kommer, at denne disputeresyge fremtrådte langt stærkere i hine dage, vi tilbragte i Nøddebo præstegård, end den ellers plejer. Man skulle have ventet det modsatte, nemlig at den fredens og kærlighedens ånd, som herskede her, også

havde meddelt sig til os. Dette skete imidlertid ikke. Mest brøde, tror jeg, påhvilede Corpus Juris; han var i hine dage højst pirrelig, han var, om det må være mig tilladt at bruge en uskøn, men træffende talemåde, så skrøbelig som et råddent æg. Man kunne sige, hvad man ville: Straks fandt Corpus Juris det fornødent at opponere. Over for Gamle var det vel sjældnere tilfældet, thi for denne havde han en vis respekt, men desto hyppigere gik det ud over mig, hvad jeg allerede har anført flere eksempler på. – Efter denne lille apologi vender jeg tilbage til min fortælling.

Da vi om eftermiddagen sad samlede i dagligstuen: Præstekonen, Emmy og Andrea Margrethe hver sysselsat med et håndarbejde, mens Gamle, Corpus Juris og jeg sad og så derpå, trådte præsten ind og indbød mig til et parti skak.

Jeg modtog tilbuddet, men i mit stille sind opkastede jeg det spørgsmål, hvorfor præsten ikke lige så gerne kunne have indbudt Corpus Juris til at spille skak. Andrea Margrethe bragte skakbrættet og brikkerne frem, og vi satte os ned for at begynde spillet.

Uheldigvis havde jeg mine tanker mere ved Andrea Margrethe end ved skakspillet, og følgen var, at jeg mistede den ene officer efter den anden.

"De tror nok, at vi spiller *Først af brættet*," sagde præsten – "mat!"

For dog at lade, som om jeg havde fulgt spillet med nogen interesse, måtte jeg forlange revanche. Men det gik mig ikke bedre anden gang, og tilmed kom jeg uforvarende, idet præsten igen satte mig mat, til at støde min dronning ned på gulvet, så den gik midt over.

"Så," sagde præsten, "begynder De nu at gå løs på mine stakkels skakbrikker. Nej med Dem er der intet udkomme, det er jo et fuldstændigt ødelæggelsesprincip, der har taget bolig i Dem. Christopher og Frederik, kom De og lad os få en fornuftig skak *en quatre*; jeg skal spille med den blinde mand."

"Å lad mig være med som den fjerde mand," bad Andrea Margrethe.

"Du?" sagde præsten, "se du at få et slag *hanrej* eller *sorteper* med Nicolai, det er noget for jer to."

Andrea Margrethe vedblev imidlertid sin begæring og blev så kraftigt understøttet af Corpus Juris, der bestemt fordrede hende til makker i stedet for Gamle, så præsten til sidst måtte give efter; han og Gamle blev makkere, og Corpus Juris og Andrea Margrethe dannede modpartiet. De havde netop indtaget deres pladser, da vi hørte en vogn rulle ind ad porten.

"Hvem er det?" spurgte præsten, idet han lagde hånden bag øret for at opfatte de kommendes stemmer (for vi havde allerede tændt lys og rullet gardinerne ned).

Andrea Margrethe løb hen til vinduet og kiggede ud bag rullegardinet. "O ve, o ve, o ve!" råbte hun, "det er forpagter Kjeldborg med hele sin familie!"

"Er det sådanne græsselige mennesker, siden De råber tre gange ve?" spurgte jeg.

"De er så græsselig kedsommelige, så der er ingen ende derpå," sagde Andrea Margrethe. "Faderen og sønnen har kun tre emner til samtale; det første er heste, og det andet er heste, og det tredje er også heste, og moderen og de to døtre har slet ikke noget, de kan tale om!"

"Ja kunne De nu finde på en eller anden lille ulykke at more os med i aften, Nicolai," sagde præsten, "så skulle jeg endda tilgive Dem al den øvrige fortræd, De har voldet mig."

Vi gik ud i forstuen, jeg ikke lidet spændt på, hvordan disse græsselig kedsommelige mennesker kunne se ud, idet jeg ved mig selv tænkte, at det skulle dog være sært, om jeg ikke formåede at sætte liv i dem og derved vise, hvad de danske studenter er i stand til.

Da vi kom ud, kunne jeg ved den urolig flammende lampes skin i begyndelsen ikke se andet end lutter pelsfrakker, uldne tørklæder, kåber og sjaler, men lidt efter lidt udviklede menneskelige skikkelser sig af disse uformelige masser. Men disse uformelige masser havde noget kæmpemæssigt ved sig, så at jeg næsten kunne fristes til at antage dem for henhørende til en anden menneskerace end vi selv. Selv præsten, der var af

en ganske anselig højde, kom til at se lille ud ved siden af den svære forpagter, for jeg vil nu slet ikke tale om Gamle og Corpus Juris, der så ud som et par nette smådrenge ved siden af forpagterens søn, hr. Hans, som han almindelig blev kaldt.

"Goddag og velkommen," sagde præsten, idet han rakte forpagteren hånden: "det var smukt af Dem at komme over at se til os. Hvor godtfolk er, kommer godtfolk til: Her træffer De tre københavnere, hvoraf den ene er teolog og kan lære Dem, hvad De *bør* gøre, den anden jurist og kan lære Dem, hvad De *skal* gøre, den tredje hedder Nicolai og kan lære Dem, hvad De hverken bør eller skal gøre."

"Så er det vel sagtens Dem, der hedder Nicolai, kan jeg tænke," sagde forpagteren, idet han trykkede min hånd så kraftigt, at jeg troede, at han havde beholdt mine fem fingre med det samme. Men der var så megen hjertelighed i dette håndtryk, at jeg gerne tilgav dets voldsomhed, skønt jeg måtte slå knips vel over ti gange, inden jeg kom til bevidsthed om, at jeg virkelig havde mine fingre endnu.

Vore gæster blev førte ind i dagligstuen, hvor der bødes forpagteren og hr. Hans hver en pibe, og ved kraftig understøttelse af præsten og mig var stuen snart indhyllet i tætte røgskyer, men, som præsten hviskede til mig, det var sådan et godt præservativ mod at falde i søvn.

"Er kørslen gået godt og vel?" spurgte præsten.

"Jo tak, vel nok," lød svaret, "skønt den nærmer gjorde mig det broget nok. Det er et pokkers stridigt sind, der stikker i hende. Altid vil hun gøre det modsatte af, hvad man vil have hende til. I går ville jeg have, at hun skulle gå lidt langsomt, for pigebørnene skulle køre hende, men så fo'r hun af sted, som om

jorden brændte under hende. I dag ville jeg derimod gerne lidt rask af sted, for i dag kørte jeg hende selv, og jeg kan nok magte hende, men så var hun knap til at få af stedet. Men jeg tænker nok, jeg skal få kureret hende, når jeg har haft hende et halvt års tid endnu. Det er for resten kuriøst nok, for det er akkurat ligesom pastorens røde."

"Ja," svarede præsten. Jeg kunne se på ham, at han allerede for længe siden havde tabt tråden, og at hans tanker var andetsteds henne.

"Ja den røde blev pastoren da trukken godt til vands med. Men det var Deres egen skyld, hvorfor ville De ikke tage mig på råd med? Jeg havde netop den gang en prægtig fuks, som jeg ville af med; den skulle De have fået for halv pris, men nu blev den solgt til Morten Jensen."

"Så?" sagde præsten og gabede, så jeg kom også til at gabe, hvorfor jeg besluttede at søge lidt afveksling i underholdningen. Jeg så, at hr. Hans var i færd med at underholde Corpus Juris på det ivrigste, og at denne lyttede til med tilsyneladende spændt opmærksomhed. Så gik jeg da hen til dem i håb om her at finde lidt åndrigheds føde, men blev højlig skuffet i min forventning, idet jeg nemlig fandt hr. Hans i færd med meget omstændelig at beskrive alle de fortræffelige egenskaber, som bemeldte fuks, der var blevet solgt til Morten Jensen, havde besiddet. Efter i nogen tid at have hørt derpå, påkom der mig atter en heftig trang til at gabe, og jeg så mig om, hvor jeg kunne finde en ny adspredelse, mens Corpus Juris med en sand prokurator-udholdenhed vedblev at følge hr. Hans' foredrag.

Gamle havde taget det fornuftige parti; med sin sædvanlige ugenerthed havde han opsøgt sig en stille krog, hvor han sad og læste. Men det forekom mig dog at stride alt for meget mod de selskabelige pligter: Så satte jeg mig hen til damerne, idet jeg håbede der at kunne få mere lejlighed til at udfolde mit konversationstalent.

Andrea Margrethe var i færd med at holde samtalen i gang, hvilket ingenlunde var nogen let sag. Idet jeg satte mig ved siden af hende, kastede hun et skælmsk blik til mig, som om hun ville sige: "Lad os nu se, hvad de danske studenter er i stand til!"

Jeg trak op i mine flipper for ligesom ret at ruste mig og begyndte: "Har De set den unge skuespiller, der nylig optrådte i København og har vakt almindelig beundring?"

Et bredt "næh" var svaret.

"De har måske ikke været i København i vinter?"

"Næh."

"De kommer måske overhovedet ikke ofte til København?"

"Næh."

"Det går jo udmærket," hviskede Andrea Margrethe til mig, "det er jo vaudevillen "Nei", De spiller for os – den har jeg så længe ønsket at se."

"Noch ist Polen nicht verloren," hviskede jeg til hende og begyndte derpå atter: "De lever altså bestandig på landet?"

"Ja."

"Og De holder meget af landlivet?"

"Ja."

"Men bylivet har dog sine behageligheder."

"Ja."

"Så er det i grunden vanskeligt at sige, hvad der er det bedste."

"Ja."

Jeg begyndte at længes tilbage efter hr. Hans' konversation, der havde i det mindste den fordel, at man kunne forholde sig passiv. Jeg rømmede mig, tav et par øjeblikke stille og rejste mig derpå fra min stol.

"Der kom nok *finis Poloniæ,*" hviskede Andrea Margrethe. Jeg tav og trøstede mig med den gode bevidsthed, at jeg havde gjort, hvad jeg kunne.

Samtalen med hr. Hans og Corpus Juris var endnu på samme standpunkt. Jeg måtte skænke Corpus Juris min fulde beundring: Ved at se ham stå uforandret i samme stilling med præget af den mest spændte opmærksomhed i sit ansigt kom jeg til at tænke på hin romerske skildvagt ved Pompeji, der under Vesuvs udbrud, mens tårne og mure styrtede ned rundt omkring ham, og himmel og jord syntes at ville forgå, dog blev stående på sin post, fordi der var ingen kommet til afløsning endnu. Således stod Corpus Juris og hørte med ufravendt opmærksomhed på hr. Hans; vel kom jeg nu til afløsning, men Corpus Juris anså det dog for rigtigst at blive, og godt var det, for jeg havde ikke i ti minutter hørt fortælle om Morten Jensens fuks, før min sidste rest af tålmodighed var sluppet op. Jeg så på mit ur: klokken var seks. – "Herrejeh," tænkte jeg, "hvordan i alverden skal du dog få denne aften lykkelig og vel bragt til ende!" Allerede tænkte jeg på den sidste udvej, nemlig at følge Gamles eksempel, der med den roligste mine af verden sad og læste i sin krog, som om fukser og skimler og Morten Jensen og forpagter Kjeldborgs aldrig havde været til – da jeg fik et let slag

på skulderen og ved at vende mig om så Andrea Margrethe stå bag ved mig.

"Jeg skal ud at besørge noget i fadeburet," sagde hun, "har De lyst at følge med?"

Jeg fulgte øjeblikkelig og havde endnu den triumf at se Corpus Juris kaste længselsfulde blikke efter os, da vi gik, men hr. Hans holdt ham nu en gang alt for fast til, at han kunne slippe bort.

"Jeg måtte forbarme mig over Dem," sagde Andrea Margrethe, da vi havde lukket døren i efter os, "De så så elendig ud."

"Puhha!" svarede jeg stønnende, "hvordan skal vi dog få denne aften til at gå?"

"Er det de danske studenter, der kan alt, hvad de vil, som allerede taber modet? Fy, skam Dem!"

"Ja," svarede jeg, "men jeg havde heller aldrig troet, at noget menneske kunne være så kedsommeligt – der er jo ingen ende derpå."

"Der kan De se, hvad jeg sagde. Men for resten må De huske på, at jo større arbejdet og anstrengelsen er, des større er også æren, når man når målet."

"Ja, ja," sagde jeg, "aftenen er jo heller ikke gået endnu. Hvem ved, måske kan jeg få en eller anden lykkelig idé, der pludselig kan sætte liv i hele selskabet."

"Ja gid De kunne få sådan en lykkelig idé, det ville være højligt at ønske," sagde Andrea Margrethe, idet vi trådte ind i fadeburet. "Nu skal jeg skænke Dem et glas mjød, det kan måske inspirere Dem; og der har De jødekager, at De kan styrke Dem efter de hafte anstrengelser".

Så trak vi to træstole frem og satte os ned i al ro og mag og drak mjød og spiste jødekager, idet vi lod de andre derovre skøtte sig selv og slå tiden ihjel, som de bedst kunne.

"For resten," sagde Andrea Margrethe, idet hun atter fyldte mit glas, som jeg havde tømt, "kunne De have godt af at tage eksempel efter Frederik; se, hvor opmærksomt han stod og hørte på hr. Hans' fortællinger, skønt de har vist næppe været til at le sig ihjel af, om jeg ellers kender hr. Hans ret."

"Det kan Frederik have godt af," mente jeg, "han har gået og drillet mig hele dagen med den tossede hane, nu er det en retfærdig straf, der kommer over ham."

"Men De er også alt for ømfindtlig, Nicolai, De kan jo slet ikke tåle spøg."

"Den slags spøg holder jeg rigtignok ikke af; men jeg skal sige Dem noget: Frederik er meget drillesyg."

"Nej der gør De Frederik uret, han er det godmodigste menneske på jorden" – og nu begyndte Andrea Margrethe en lovtale over Corpus Juris, der var et fuldstændigt sidestykke til den, som jeg i går havde hørt af Emmy over Gamle.

"Hillemænd," tænkte jeg ved mig selv, "er Gamle og Corpus Juris så godt anskrevne her, hvad må de så ikke synes om dig?" Og det faldt mig ind, om det ikke var bedst nu, da vi sad alene sammen i fadeburet og under fortrolig samtale spiste jødekager og drak mjød, om det ikke var bedst nu at gribe øjeblikket og betro Andrea Margrethe, hvad jeg havde på hjerte. Men jeg vidste ikke ret, hvorledes jeg skulle begynde – om jeg pludselig skulle slå ind på en alvorlig højtidelig tone, der kunne passe til den sags vigtighed, som jeg havde for – eller om jeg skulle

fortsætte den lette spøgefulde samtale og da pludselig ved en åndrig vending udtale mine ønsker.

"De ser så eftertænksom ud, Nicolai," bemærkede Andrea Margrethe, "begynder den store idé måske at komme, den, der skal sætte liv i hele selskabet?"

"Ja," tænkte jeg ved mig selv, "det kunne rigtignok være en stor idé, der kunne sætte liv i hele selskabet, om jeg nu kom over og fortalte, at jeg havde forlovet mig med Andrea Margrethe."

I det samme hørte jeg fodtrin udenfor, og Corpus Juris trådte hastigt ind.

"Nej det går på ingen måde an," sagde han, "Christopher sidder hele tiden og læser, og nu er De og Nicolai løbet her ud; hvad må Kjeldborgs dog tænke derom? De må virkelig straks komme tilbage med mig."

"Vil De ikke have et glas mjød, Frederik?" spurgte Andrea Margrethe, "vi sad just og talte om Dem, så der kunne man da rigtignok sige, at når man taler om solen, så skinner den."

"Tak skal De have," sagde Corpus Juris, idet han tog mod glasset og i mangel af en stol satte sig op på bordet, "så De talte om mig? Hvad var det da, om jeg må være så fri at spørge?"

"Nicolai klagede over Dem og sagde, at De var så drillesyg."

"Så?" sagde Corpus Juris, idet han roligt blev siddende på bordet og ikke syntes at forhaste sig. "Har jeg været så slem til at drille dig i dag, Nicolai?"

"Det synes jeg ikke, du behøver at spørge om – jeg har jo ikke kunnet gå et øjeblik i fred for dig."

"Nu, nu, jeg mente det ikke så ilde."

"Det kan gerne være, du ikke mente det så ilde, men for mig har det været meget ubehageligt."

"Ja det er ikke værd at tale mere om den sag," sagde Andrea Margrethe, "sket er sket og lader sig ikke ændre. Men nu bør De smukt drikke på forlig og broderskab."

"Nu som De vil," sagde Corpus Juris; "på forlig og broderskab – fra i morgen af," føjede han til, idet han stødte sit glas mod mit.

"Fra *i morgen* af," gentog jeg med stærk betoning, for i det samme faldt det mig ind, hvad jeg havde gjort ved Corpus Juris' seng, og den spas ville jeg dog nødig lade gå fra mig.

Her blev vi afbrudt af Emmy, der trådte ind, fulgt af Gamle.

"Sidder De alle sammen her?" spurgte Emmy, "men det går ikke an således at lade vore fremmede blive alene. Andrea Margrethe, du må i det mindste gå ind igen – hvad må dog Kjeldborgs tænke om os?"

"De er så græsseligt kedsommelige," sagde Andrea Margrethe med et suk.

"Ja det kan gerne være, men nu er de en gang vore gæster, og så bør vi også udøve gæstfrihedens pligter mod dem."

"Christopher, vil De ikke behage at tage plads?" sagde Andrea Margrethe, idet hun trak en tom smørfjerding frem, hvorpå Gamle tog sæde med lige så megen alvor og værdighed, som om det havde været en fløjls lænestol med forgyldte arme, der var blevet sat frem til ham.

Emmy skyndte på os, at vi skulle gå. "Nej, Christopher må virkelig først have et glas mjød," sagde Andrea Margrethe; og såvel Gamle som Corpus Juris og jeg befandt os så vel, at vi blev

siddende trods alle Emmys påmindelser, så at hun til sidst også slog sig til ro.

"Ja du har det godt, Christopher," sagde Corpus Juris, "du sidder nok så mageligt og læser og overlader til os andre at underholde Kjeldborgs."

"Når en samtale hverken er til nytte eller fornøjelse," svarede Gamle, "så synes jeg lige så gerne, man kan tie stille og passe sig selv."

"Ja det har De sandelig ret i," udbrød Andrea Margrethe, "gid Kjeldborgs ville være lige så fornuftige, så ville de ikke komme her og hjemsøge os og ødelægge en dejlig aften for os i juleferien."

"Sådan noget må du ikke sige," bemærkede Emmy; "der er meget godt ved Kjeldborgs, når man betragter dem på den rette måde."

"Ja så er det aldrig lykkedes mig at betragte dem på rette måde, for jeg har altid fundet dem ubeskriveligt kedsommelige og i aften over al måde, ikke sandt, Nicolai?"

Jeg istemmede dette vidnesbyrd af mit ganske hjerte, men Emmy vedblev: "Da ved du meget godt, at der er ingen så villige til at hjælpe de fattige som netop Kjeldborgs. Når der er en eller anden ulykkelig her i sognet, som fa'er ikke ved at hjælpe på anden måde, så behøver han kun at sige et ord til Kjeldborgs, og straks bliver den sag bragt i orden. Der er aldrig nogen fattig, som går tomhændet bort fra dem."

"Ja det kan være meget smukt, men derfor bliver de ikke morsommere. Jeg ville holde ti gange så meget af dem, når de blot ville holde sig inden for Deres egne vægge eller i alt fald kun besøge os, når vi er alene."

"Og så skulle du betænke den interesse, de nærer for os," indvendte Emmy, "og den deltagelse, hvormed de følger os i sorg og i glæde. Har du glemt, hvorledes i fjor vinter, da du var syg, der ikke hengik nogen dag, uden at de lod spørge til dit befindende? Overhovedet tror jeg næppe, at du skal finde mange med så megen hjertelighed og varm medfølelse for andre som Kjeldborgs."

Jeg tænkte på forpagterens håndtryk, hvoraf jeg endnu syntes at kunne føle svien, og begyndte at give Emmy ret, idet jeg fattede den beslutning at gøre alt mit for at opmuntre selskabet.

Nu kom præstekonen: "Nej nu har jeg aldrig set så galt! Sidder I alle sammen herude? Og Emmy – og Andrea Margrethe – jo det er smukt: nu sidder fa'er ganske alene derinde med Kjeldborgs."

"Nu kommer vi, nu kommer vi," sagde Andrea Margrethe, og så måtte vi af sted.

Der herskede dødstilhed inde i dagligstuen. Forpagteren var blevet træt af at fortælle om sine heste, og præsten lod til at have opgivet ethvert forsøg på at føre samtalen hen på andre genstande. Begge sad de ganske tavse og skød lange røgskyer fra sig, mens frøknerne Kjeldborgs sad så stille som de forstenede prinsesser i eventyret om det fortryllede slot.

"Nå er I endelig der!" råbte præsten os i møde: "Hvor kommer I fra? Har I måske igen været i høn..."

"Jeg var ude at besørge noget i køkkenet," afbrød Andrea Margrethe ham hurtigt. Og nu blev temaskinen bragt ind, og der blev skænket te rundt, og glad var jeg, for så gik den tid. Men alle mine gode forsætter om at opmuntre selskabet blev

ikke bragt til udførelse, og jeg sad og ærgrede mig over mig selv. Hvorfor kunne jeg da i det mindste ikke tale med Emmy og Andrea Margrethe, som jeg plejede, og lade, som om Kjeldborgs slet ikke var til stede? Men det ville ikke lykkes; Kjeldborgs lå som en stor, tung sten og tyngede på mig. For dog at gøre noget drak jeg fem kopper te, men deraf blev jeg ikke lystigere.

En liden afveksling fremkaldtes derved, at Niels trådte ind.

"Hvad vil du?" spurgte præsten.

"Jeg vil blot sige pastoren, at nu har jeg endelig fundet Trofast og givet ham sine prygl."

"Hvad for prygl?" spurgte præsten forundret.

"Ih de prygl, som pastoren sagde i går aftes, han skulle have, fordi han havde været i hønsehuset."

Andrea Margrethe udbrød i høje beklagelser over den ulykkelige Trofast, der måtte lide så uskyldig, men Niels trøstede hende med, at havde Trofast denne gang fået prygl uden at have været i hønsehuset, så havde han nok tidligere været i hønsehuset uden at få prygl, så det kunne akkurat gå lige op.

"Det kommer nu over dit og Nicolais hoved," sagde præsten.

"Ja, ja," svarede Andrea Margrethe, "så skal jeg give Trofast en dobbelt portion aftensmad i aften, så må det holde ham skadesløs."

Da Niels var gået, spurgte forpagteren, hvad det var for en historie.

"Det var en ganske mærkelig historie, der passerede her i går aftes. Ser De, Nicolai og Andrea Margrethe ..."

"Å fa'er, det er aldrig værd at fortælle," udbrød den sidste ivrigt.

"Nå så du vil have, at det skal være en hemmelighed? Ja så tier jeg," sagde præsten.

"Hvad for noget?" udbrød forpagteren, idet han forundret så fra Andrea Margrethe hen på mig og fra mig hen på Andrea Margrethe, "ja jeg tænkte da nok, at de københavnere ikke var herude for ingenting."

"Tys, tys, jeg har ingenting sagt," sagde præsten. "Ti bare stille, ellers får jeg skænd hele dagen i morgen af Andrea Margrethe."

For at afbryde denne samtale kaldte Andrea Margrethe på pigen og bad hende tage tetøjet bort. Så sad vi atter ledige på torvet. Præsten holdt ikke af kortspil, så denne tidsfordriv kunne vi ikke ty til. Andrea Margrethe fik den ene frøken Kjeldborg anbragt ved pianofortet, hvor hun spillede en lang sonate, der var lige så kedelig som hun selv. Det er overhovedet mærkeligt med den evne, som kedsommelige folk har til at gøre alt muligt kedeligt: Ved at høre frøken Kjeldborg spille, måtte man tro, at hun af alle mulige sonater havde udvalgt den allerkedeligste og den allerlængste. Det var en række af løb, triller og tremulanter, som syntes aldrig at ville få ende. Til sidst rejste jeg mig fra min stol for at gå hen til Corpus Juris og fortælle ham, at jeg var lige på nippet til at falde i søvn; men han kom mig i møde på halvvejen for at gøre mig den samme meddelelse med hensyn til sig selv. Så stillede jeg mig op ad døren og kneb mig selv af og til i armen for at holde mig vågen.

Andrea Margrethe kom hen til mig: "De er vist meget søvnig, Nicolai?"

"Ja, det er kun med nød og næppe, at jeg kan holde mine øjne åbne."

"Nu skal jeg lære Dem noget nyt: Vi vil spjælke vore øjne – det er sådan et ypperligt middel til at holde sig vågen."

"Hvad er det at spjælke sine øjne?" spurgte jeg forundret.

"Ja giv nu lidt tid, så skal De få at se –" og hun gik hen til brændekurven og kom tilbage med en lille pind i hånden. "Ser De: Nu skærer vi en ganske lille fin pind heraf og sætter op i øjelåget – således – se nu sidder den og stikker, og så kan man ikke falde i søvn."

"Ja det er ypperligt," udbrød jeg, "lad mig også spjælke mine øjne." Men desværre blev der ikke noget deraf, for præstekonen, der havde set, hvad vi havde for, kom og skændte på os, for det lignede ikke noget at spjælke sine øjne, når man havde fremmede. Så måtte jeg da holde ud, så godt som jeg kunne; sonaten vedblev, den forekom mig at være lige så lang som kong Xerxes' hær, der brugte syv dage og syv nætter til at gå over Hellespont. Alt havde fået præg af søvnighed og kedsommelighed, jeg så hen på præsten, han så ud, som om han havde våget de tre sidste nætter; jeg så hen på Corpus Juris, han stod og bed sig i underlæben, hvilket sandsynligvis var et surrogat for at spjælke sine øjne; jeg så hen på Gamle, han sad og nikkede med hovedet, som om han slog takt til musikken. Ja selv lampen begyndte at ose og at true med at gå ud. Mit eneste håb stod til aftensmaden, om muligt den kunne bringe lidt liv i gemytterne. Men også det håb blev skuffet: Aftensmaden blev anrettet, og vi begyndte at spise, men uden at der indtrådte nogen som helst forandring til det bedre. for når sådan en kedsommelighedens ånd først har gennemtrængt alle, da er det næsten umuligt at fordrive den igen. Ligesom en smitsom syge forplanter den sig fra den ene til den anden, og der er ingen

lægedom. Ikke engang forpagteren eller hr. Hans talte mere om deres heste: De sad ganske tavse som alle vi andre og nød deres aftensmad. Det var næsten, som vi fejrede et gravøl, og det var også et slags gravøl, tænkte jeg, et gravøl over det gode humør og lyst og liv og fornøjelighed. Og hvem var så egentlig skyld deri? Kjeldborgs kunne ikke være det, i alt fald ikke forpagteren og hr. Hans, de havde jo efter bedste evne givet deres skærv til den almindelige underholdning og talt om heste og atter heste i det uendelige og først tiet stille, da der ikke længere var nogen, der ville høre på dem. Mon præsten og hans familie da var skyld deri? Men fra dem var jo hidtil alt liv og munterhed udgået, hvor var det da muligt, at de på én gang kunne blive kilden til almindelig kedsomhed og søvnighed? Eller var jeg måske selv årsag deri? Ganske frikende mig for skyld turde jeg ikke, for jeg havde ikke engang gjort så meget som Corpus Juris, der, om han end ikke selv havde givet noget til bedste, dog i det mindste med ufortrøden opmærksomhed havde hørt på hr. Hans' foredrag om Morten Jensens fuks. Jeg var derimod gået min vej og havde med mit slette eksempel forført de andre til at gøre ligervis, og derved var forpagteren og hr. Hans blevet forstemte, da deres auditorium således lidt efter lidt forlod dem, og så tav de også stille. Og nu – nu sad jeg, repræsentanten for den danske studenterstand, jeg der skulle bringe liv og lystighed og ungdomsfriskhed med mig, jeg sad her og tav bomstille og spiste gåsesteg med kartofler til som en rigtig filister. Vat der da ikke den mindste gnist af ild tilbage i mig – kunne jeg ikke finde på en eneste vittighed, der kunne bære vidnesbyrd om, at en af de "herrer i åndernes rige" var til stede? Eller var jeg end selv for fattig til at finde på noget, kunne jeg da i det mindste

ikke låne lidt af den rigdom af lune og vid, der som et sprudlende væld var strømmet fra begejstrede læber, når vi en lørdag aften sad samlede om den dampende punchebolle hist i de tilrøgede haller, og vor rungende latter og vor jublende sang bragte bud til naboer og genboer at det danske studenterlune var ikke død endnu?

Jeg søgte og søgte og tænkte og tænkte – men om det var tanken, der var for stor, eller det stykke kartoffel, som jeg netop havde i munden, det ved jeg ikke: Nok er det, jeg fik kartoflen i den gale hals. En lille stund sad jeg stille og ventede, at det ville gå over, men det blev værre og værre, jeg kunne ikke trække vejret. Jeg ville råbe om hjælp, men jeg havde ingen stemme at råbe med. I min angst greb jeg min nabo, hr. Hans, i armen med en sådan voldsomhed, at han lod kniv og gaffel falde og forfærdet fo'r op fra sin stol. Nu kom der liv i selskabet; hvor før herskede gravens tavshed, blev en råben, skrigen og alarm, så at det var umuligt at høre noget. Den ene gav sine gode råd såvel som den anden, alle råbte de i munden på hinanden, og præstekonen løb efter hoffmannsdråber. Allerede begyndte det at sortne for mine øjne, og enden ville formodentlig være blevet, at jeg aldrig mere havde spist kartofler, om ikke Andrea Margrethe midt under den almindelige forvirring havde haft åndsnærværelse nok til at give mig et vel anbragt stød i ryggen, der havde til følge, at kartoflen fløj ud ligervis som en sten af en kastemaskine og satte sig på døren lige overfor.

Jeg åndede dybt, og jeg åndede tungt som en, der atter vender tilbage til livet. De andre kom også til ro efter den store forskrækkelse og tog atter plads, mens forpagteren fortalte os, at for tre uger siden var ganske dét samme sket med en af hans

heste, der også havde forslugt sig på en kartoffel, men så havde han taget en tøjrepæl og drevet ned i halsen på den og flækket kartoflen og derved frelst dyret.

"Det var skade, at De ikke sagde det før," bemærkede præsten, "så kunne vi have forsøgt den samme kur på Nicolai."

Og hvad blev nu følgen af denne begivenhed? Den blev, at den store opgave, på hvis løsning jeg forgæves havde arbejdet, nu var løst på en meget simpel måde. Jeg havde jo siddet og spekuleret på, hvorledes jeg skulle bringe liv i selskabet, og nu var der kommet liv i selskabet. for ikke blot jeg selv fornam, hvorledes med livskraften og livsfølelsen mit forrige gode humør vendte tilbage, men det samme var tilfældet med alle de andre. Det er jo bekendt, at når man lykkelig og vel har overstået en stor fare, så forvandler den tidligere skræk sig til en næsten overstadig lystighed. Folk er aldrig så gemytlige, så snaksomme og så meddelsomme, som når de har undgået en ulykke, der truede med almindelig fordærvelse. Enhver har noget at fortælle, enhver har noget at sige, og det ses ret, hvorledes glæden løsner tungerne. Således gik det også nu. Den skræk, hvori alle havde været for min skyld, havde tilvejebragt den hidtil savnede spændstighed i gemytterne. Vi snakkede og vi lo, og om end en og anden lo, hvor han ikke skulle le, så fremkaldte det kun end mere latter. Forpagteren begyndte at fortælle historier om sine heste, og præsten begyndte at fortælle historier fra sine studenterdage; det ene som det andet blev modtaget med lige stor taknemmelighed. Nu var det tidspunkt kommet, jeg så længe havde ventet på, det tidspunkt, da jeg skulle optræde og hævde de danske studenters ære, og jeg

foreslog derfor, at vi skulle lege ordsprogsleg, hvilket forslag blev modtaget med almindelig jubel.

Borde og stole blev flyttede til side, og så begyndte vi. Det værste var, at vi var så få; vi kunne jo kun være fire på hvert parti (for præsten og præstekonen ligesom forpagteren og hans kone ville kun være tilskuere), men vi var nu kommet i så godt humør, at vi mente, vi kunne gøre, hvad det skulle være. Så blev det overdraget Corpus Juris og mig at vælge hver sit parti, hvorfor jeg skyndte mig at vælge Andrea Margrethe. Men herimod protesterede Corpus Juris, idet han påstod, at han som den ældre havde ret til at vælge først, og at han ville vælge Andrea Margrethe. Jeg ville ikke give efter, for jeg kunne indse, at uden Andrea Margrethe ville det være mig plat umuligt at gøre noget som helst, og således kunne der gerne være opstået en ny trojansk krig mellem Corpus Juris og mig, om ikke Andrea Margrethe selv havde afgjort sagen ved at bestemme, at hun skulle høre til begge partier, idet hun kunne gå over fra det ene til det andet skiftevis og således hjælpe begge. Hermed var vi tilfredse, og Corpus Juris valgte nu for sit vedkommende Emmy, Gamle og den ene frøken Kjeldborg, mens jeg fik hr. Hans og den anden frøken Kjeldborg. Det var rigtignok således kun et meget lidet mandtal, jeg havde at råde over, men jeg vidste at hjælpe mig. Skulle jeg således f. eks. forestille guden Thor, der kom agende ind på sin kærre, trukket af to bukke, så måtte jeg nøjes med én, for jeg havde jo kun én gedebuk, nemlig hr. Hans. Men hr. Hans vidste at trampe i gulvet for fire gedebukke, så virkningen blev den samme. Jeg befandt mig overhovedet i samme stilling som Tordenskjold, der kun havde én mand, og han græd. For hr. Hans havde vel den bedste vilje

af verden, men hans evner stod ingenlunde i forhold til den gode vilje. Det vil sige, alle firbenede roller udførte han på en fuldkommen tilfredsstillende måde, men de tobenede skilte han sig kun dårligt fra. Det var en selvfølge, at han ikke kunne bruges, hvor der skulle tales, det være sig nu meget eller lidt, men ikke engang til stumme roller kunne han benyttes. Således var han en gang i en pantomime udnævnt til at være troldmanden, der ved et trylleslag forstener alle; men han kom meget for tidligt ind, inden vi ret havde begyndt, så at jeg, der var Harlekin, måtte bede ham gå ud og komme igen om to minutter for at forstene os. I begyndelsen var jeg derfor i stor forlegenhed med, hvad jeg egentlig skulle bruge ham til, indtil det pludselig ved en ren hændelse blev overdraget ham at være hest. Her var hr. Hans i sit element: Han kunne vrinske som en hest, og han kunne sparke som en hest, og han kunne pruste som en hest: kort alt, hvad man med billighed kan forlange af en hest, det kunne hr. Hans også gøre. Han blev lønnet med stormende bifald og var så tilfreds med sig selv, at han for fremtiden kun ville spille lutter hesteroller, så at jeg nu måtte stadig se at finde på noget, hvori vi havde brug for en hest. – Med hans søster var jeg derimod endnu værre faren, for hun kunne jo ikke engang bruges til at være hest. Men Andrea Margrethe hjalp mig ud af min nød – hun kunne være både her og der og alle vegne. Skulle der "komme fremmede", og frøken Kjeldborg glemte at banke på døren og glemte at komme ind, hvad hun altid glemte, så bankede Andrea Margrethe på bordet og råbte: "Kom ind!" og løb hen og lukkede døren op, så var frøken Kjeldborg nødt til at komme. Og når frøken Kjeldborg glemte, hvad hun skulle sige, hvad hun også altid glemte, så bar

Andrea Margrethe sig ad som Holbergs Henrik, idet hun først løb over til frøken Kjeldborg og sagde, hvad denne havde at sige, og dernæst løb tilbage til sin egen plads for at sige, hvad hun selv skulle sige. Men derfor havde vi også den triumf, at modparten aldrig kunne gætte, hvad det skulle betyde, som vi havde udført.

Efter ordsprogslegene begyndte vi på pantelegene, for det er dog de egentlige gode, gamle julelege. En stor mængde panter samlede vi ind, især fra hr. Hans, der næsten uafbrudt var på gulvet. For var han først kommet derud, så kom han næsten aldrig ind igen, for han vidste ikke, hvad han skulle sige. En gang blev han stående et helt kvarter og stirrede på Andrea Margrethe, indtil præsten fortalte ham, at slig "stum tilbedelse" var ikke tilladt. – Da nu panterne skulle indløses og dommene afsiges, fik jeg pludselig en idé. Emmy bar nemlig panterne om, og jeg skulle afsige dommen; men da Emmy ikke havde holdt pantet skjult med tilstrækkelig omhu, kunne jeg se, at det var et af dem, som Andrea Margrethe havde afgivet. Idet jeg nu tænkte efter, hvad dom der vel kunne være mest passende for hende, faldt det mig på sinde, hvad hun dagen i forvejen havde sagt om, at hun kunne se spøgelser, og jeg besluttede nu selv at agere spøgelse. Jeg dømte da, at ejeren til det omhandlede pant skulle gå ud på kirkegården og tre gange råbe sit eget navn, og da skulle han eller hun se sin tilkommende. Da nu Andrea Margrethe måtte erkende pantet for sit, gjorde hun vel nogle vanskeligheder ved at efterkomme denne dom, men da jeg foreholdt hende, at hun jo selv havde sagt, at hun kunne se spøgelser, og nu også måtte vise, at hun havde mod dertil, så gav hun efter. Imens hun gik ud for at tage hat og kåben på,

listede jeg mig ubemærket bort og løb gennem haven op til kirkegården, hvor jeg skjulte mig bag en stor busk. Månen var netop gået bag nogle skyer, så at der hvilede et usikkert dæmringslys over alt omkring mig. Jeg sad bag en busk og ventede og frøs dygtig, for det var meget koldt, og jeg havde ikke givet mig tid til at tage overtøj på. Også følte jeg mig noget uhyggelig til mode: min fantasi begyndte allerede at foregøgle mig alle slags billeder af dødningeknogler og benrade, som beredte sig til at opføre deres klaprende dans rundt om mig. Hist henne bag en nys opkastet grav forekom det mig, som om der var noget, der rørte sig, ja en gang syntes det mig endog, som om jeg så noget sort bevæge sig frem og tilbage og derpå atter forsvinde. Hvad kunne det vel være? Rigtignok var klokken først hen ved ni, og der var altså endnu længe til den frygtelige midnatstime, men hvem kunne vide, hvad for en urolig ånd der muligvis kunne få i sinde at spadsere sig en ensom aftentur hen over gravene i det stille måneskin? Jeg gav nøje agt: I et par øjeblikke bemærkede jeg intet, men så hørte jeg som et dybt suk, der kom netop fra den nye grav. Jeg fornam, hvorledes blodet stivnede i mig; jeg strøg mig med hånden over panden for at forjage alle overtroiske tanker, men min egen hånd var lige så kold som en dødningehånd. Atter hørte jeg som et dybt suk, og nu havde jeg upåtvivlelig skyndsomst taget flugten, hvis jeg ikke i det samme havde hørt Andrea Margrethes lette, hurtige fodtrin nærme sig. Hvor hun kunne være, turde jeg vel også være, og jeg besluttede derfor at blive, skønt jeg ganske havde tabt lysten til at agere spøgelse. Andrea Margrethe gik rask frem over kirkegården som en, der er bestemt på ikke at lade sig afskrække af noget, derpå standsede hun netop ved den

nye grav og så sig om, men i dette øjeblik var alt ganske stille. Derpå begyndte hun at råbe, første gang med en noget skælvende stemme, men de to sidste gange med rolig og sikker stemme: "Andrea Margrethe! Andrea Margrethe! Andrea Margrethe!" men næppe havde hun fuldført det sidste råb, før en dump stemme svarede "Her!" og i det samme så jeg en lang sort skikkelse rejse sig fra den nye grav. Hårene rejste sig på mit hoved, og jeg var lige ved at styrte til jorden, da et højt skrig fra Andrea Margrethe kaldte mig til mig selv. Jeg sprang frem, beredt til at forsvare hende mod al verdens gengangere og spøgelser, men snublede over en stor sten og faldt i en snedrive. Hurtigt var jeg imidlertid oppe igen, i et par spring havde jeg nået hen til hende, og så – ikke noget huløjet spøgelse, som jeg havde ventet, i færd med at bortføre Andrea Margrethe, men derimod Corpus Juris i egen høje person, der i de lidenskabeligste udtryk skældte sig selv for et tåbeligt, ubesindigt menneske, som burde straffes med fængsel og tugthus og galge, mens Andrea Margrethe, der straks havde genvundet sit gamle mod, søgte at berolige ham ved at sige, at det hele havde ikke noget at betyde. Dog var min forbavselse stor over at se Corpus Juris her, så var hans sandelig ikke mindre over at se mig.

"Hvor kommer du fra, Nicolai?" spurgte han.

"Jeg kommer henne fra busken der; men hvor kommer du fra?"

"Jeg – jeg –" svarede Corpus Juris stammende, "jeg kommer – ja det kan jo være det samme, hvor jeg kommer fra, men hvad ville du bag busken der?"

Jeg tøvede noget med svaret. "Jeg ville," sagde jeg endelig, "jeg ville se –"

"Du ville se, hvor forskrækket Andrea Margrethe blev, og derfor var det, du havde udklækket hele den plan. Men det er uforsvarligt," vedblev Corpus Juris med stigende heftighed, idet han nu lod det uvejr, hvormed han før havde raset mod sig selv, bryde løs over mit hoved, "det er skammeligt, at du har kunnet være så letsindig ikke at betænke, hvilken ulykke du kunne have anrettet med den dumme spøg."

"Men hvorfor kom De da herud, Frederik?" afbrød Andrea Margrethe ham med et smil. Corpus Juris mumlede nogle uforstående ord til svar. "Og så har De oven i købet," fortsatte Andrea Margrethe, "glemt, at De har drukket forlig og broderskab med Nicolai? Jo, De bærer Dem rigtignok smukt ad!"

"Nå ja," sagde Corpus Juris i en mere nedstemt tone, "jeg blev måske lidt for hidsig – men det var kun af omsorg for Dem, Andrea Margrethe. – Der er min hånd, Nicolai, fra i morgen af vil vi være brødre og venner."

"Ja fra *i morgen* af," gentog jeg med eftertryk ligesom tidligere.

Da vi atter trådte ind i dagligstuen, blev Andrea Margrethe bestormet med spørgsmål, om hun nu virkelig havde set sin tilkommende, men hun svarede ganske roligt, at hun havde set Corpus Juris og mig. Nu vendte spørgsmålene sig til os to, hvad vi havde at bestille ude på kirkegården, hvortil Corpus Juris svarede, at han havde villet passe på, at Andrea Margrethe ikke kom noget til, og jeg mente da, at jeg kunne afgive samme erklæring.

Forpagteren begyndte nu at tale om, at det var på tide at tænke på hjemfarten, men med lige så stor glæde vi ville have modtaget dette budskab for et par timer siden, lige så ukært var det os nu, da lystigheden var i fuld gang, og jeg erklærede forpagteren, at det hørte med til god gammel skik og brug, at ungdommen ikke skiltes før efter en dans.

"Da har det aldrig før været skik og brug i Nøddebo Præstegård," bemærkede forpagteren.

"Og jeg håber heller aldrig, at det skal blive skik og brug herefter," sagde præsten, "men jeg har jo allerede en gang sagt Dem om Nicolai, at han kan lære Dem, hvad De hverken skal eller bør gøre."

Imidlertid havde Emmy sat sig hen til pianofortet: Jeg greb hurtigt Andrea Margrethes hånd og overlod Corpus Juris begge frøknerne Kjeldborg til behageligt udvalg. Gamle bar sig ad som sædvanlig ved slige lejligheder, han satte sig ned og blev roligt siddende, indtil han fik afgjort med sig selv, hvem af damerne han ville være så nådig at danse med. Denne gang varede det meget længe, inden nogen kunne finde bifald for hans øjne: Først da Corpus Juris havde afløst Emmy ved pianofortet, først da var Gamle så huldsalig at byde Emmy op til en dans. Hr. Hans var ikke så kræsen i sit valg, han dansede lige godt, eller om man vil, lige slet med alle damerne, idet han vekselvis anrettede ulykker med hovedet og med fødderne. Med de sidste trådte han damernes kjoler itu, med det første dansede han tre gange om lysekronen, der hang temmelig lavt, men først fjerde gang lykkedes det ham at slå den i gulvet, hvorfor præsten bad ham om endelig at komme igen til

fastelavn for at hjælpe med at slå katten af tønden, for deri måtte han vist være en sand mester.

Da klokken slog elleve, rullede forpagterens vogn for døren, og nu måtte vi da høre op. Atter samledes vi alle ude i forstuen for at hjælpe vore gæster rejsetøjet på, hvilket var højst fornødent, da det på grund af ordsprogslegene, hvor det var blevet anvendt på forskellige måder, var kastet hulter til bulter mellem hinanden, så det var vanskeligt at afgøre, hvad der var vort og hvad der var Kjeldborgs. Endelig havde hver fået sit, forpagteren trådte, tæt indhyllet i sin lodne kappe og med sin pelshue på hovedet, med kraftige trin op ad vogntrinene, mens vognen knagede under den store vægt; med sikker hånd tog han tømmerne fra gårdskarlen, der hidtil havde haft nød med at holde de vældige heste, som utålmodigt sparkede sneen op under sig. Også den øvrige familie kom nu til sæde, og som fem mægtige kolosser sad de på vognen. Forpagteren slog et højt knald med pisken, og som en stormvind fo'r hestene af sted, mens vognen hoppede hen over den ujævne stenbro. Endnu kunne vi høre ordet "heste," hvilket forpagteren tilråbte os, men de øvrige ord blev overdøvede af vognrummelen, så at dette ord blev på en måde forpagterens afskedshilsen, og siden har det altid fremstillet sig for min erindring som kvintessensen af hans levevisdom.

Vi tilbageblevne blev endnu en lille stund stående på stentrappen, indtil vognen forsvandt under den mørke porthvælving, og den raslende lyd af hjulene tabte sig, da de kom ud på den bløde landevej. Så kastede vi endnu et afskedsblik op til Karlsvognen og Nordstjernen og den blege måne; men det var bidende koldt: Den varme ånde frøs fast i

vore ansigter, fingrene begyndte at blive stive – derfor søgte vi hurtigt atter tilbage til den lune kakkelovn.

"Ja, jeg har virkelig moret mig ypperligt," bemærkede præstekonen.

"Ypperligt!" gentog alle vi andre i enstemmigt kor.

"Og hvis er nu skylden?" spurgte præsten, "hvem kan vi takke herfor? – Se her, her står manden," vedblev han, idet han lod sin hånd falde ned på min skulder, "her står ridderen uden frygt og dadel. Ja Nicolai, det kunststykke med kartoflen kan dog kaldes et mesterstykke, hvorved De bragte liv i de døde, ellers havde vi måske nu siddet forstenede af kedsomhed og søvnighed. – Men hvor er kartoflen blevet af? Den burde indmures her i døren ligervis som de engelske bomber i København, og underneden skulle skrives med forgyldte bogstaver: *Nicolaus fecit*. Ja Nicolai, at De har slået min merskumspibe itu og min hane ihjel: Det tilgiver jeg Dem, for De har nu vist, at De har hjertet på det rette sted. Med en *corona civica* burde De smykkes, og i Deres våben burde stå en halvspist kartoffel: Således var det ret at hædre dig, du meget opfindsomme Nicolai! – Godnat!"

Og uden at sige et ord mere gik præsten bort, mens vi andre blev stående stumme og så efter ham. Andrea Margrethe var den, som først brød tavsheden. "Ja Nicolai," udbrød hun, "i aften har De vist os, hvad de danske studenter duer til!"

Jeg blev helt overrasket over al den ære og berømmelse, der så uventet strømmede ind over mig, men Corpus Juris bemærkede hånligt: "Det er også en stor gerning at forsluge sig på en kartoffel!"

"Så skulle du rigtig selv have gjort det!" svarede jeg ivrigt, for skønt jeg oprindelig ikke selv havde anset det for nogen særlig

stor bedrift, begyndte jeg dog at dømme anderledes, da jeg hørte, hvorledes de andre roste mig.

"Ja det kan I skændes om i morgen," sagde Gamle, "nu vil vi gå i seng, for det er snart midnat."

Så sagde vi hinanden godnat, og Gamle, Corpus Juris og jeg forføjede os op til vore soveværelser. Da vi gik op ad trappen sammen, var Corpus Juris' opførsel mig helt gådefuld: Han skiftede på en gang tone, tog mig under armen, snakkede venligt og fortroligt til mig og var så gemytlig, som jeg ikke i lang tid havde set ham. Jeg gik derimod og tænkte på, hvorledes jeg skulle få ham lokket til at gå i seng uden at mærke, hvad jeg havde haft for. Af denne forlegenhed hjalp Corpus Juris mig selv ud.

"Hør Nicolai," sagde han til mig, da vi trådte ind ad døren, "om morgenen har vi begge to meget ondt ved at komme op af sengen; skal vi da nu i aften prøve, hvem af os der først kommer i den?"

"Det kan vi gerne," svarede jeg uden ret at kunne forstå, hvad grund Corpus Juris kunne have til dette forlangende. Jeg gik over gulvet for at nærme mig min seng, men Corpus Juris holdt mig tilbage, idet han sagde: "Nej, lad os stille os op her i døren mellem vore værelser; hver sætter da en stol ved siden af sig; så klæder vi os hurtigt af, og – en, to, tre, springer vi rask i seng!"

"Ja det er fortræffeligt!" sagde jeg, inderlig glad over, at Corpus Juris selv gik i den fælde, som jeg havde opsat for ham.

Så stillede vi os op, satte hver en stol ved siden af sig og begyndte at klæde os af. Men jeg forhastede mig just ikke, for jeg ville gerne overvære skuespillet, når Corpus Juris skulle gøre sin saltomortale.

"Hvorfor tøver du?" spurgte han, da han bemærkede min langsomhed, "er du måske bange for, at jeg har noget ondt i sinde?"

"Nej på ingen måde," svarede jeg, idet jeg hurtigt gjorde mig færdig. Vi var afklædte på samme tid, og – en, to – fo'r vi over gulvet og: tre – forsvandt vi hver i et hav af dyner. Corpus Juris havde nemlig haft den samme gyldne idé som jeg og taget alle brædderne ud af min seng, ganske som jeg havde gjort ved hans.

"I er to store børn begge to," sagde Gamle, der kom ind for at hjælpe os ud af den mængde puder og lagener, hvori vi lå og væltede os.

Men dette dynebad havde den gavnligste indflydelse på os begge, for nu havde vi skaffet vor længe dulgte harme luft. Den uvejrssky, der hidtil havde svævet mørk og truende mellem os, havde fået udladning, og fra nu af fandt der ikke flere sammenstød sted. Da vi atter havde bragt vore senge i orden, rakte vi hinanden hånden og lovede fra nu at være venner og brødre. Jeg sov udmærket den nat og drømte, at jeg slugte Corpus Juris, men fik ham i den gale hals og blev kvalt, hvorpå Gamle holdt en ligtale over os, der var så lang og kedelig, at vi begge to vågnede op og blev levende igen.

Da jeg vågnede næste morgen, var min første tanke: "I dag vil du forlove dig, Nicolai!" Jeg sprang ud af min seng for at se, hvorledes vejret var, for ligesom en dygtig feltherre først undersøger vind og vejr, inden han begynder slaget, således anser jeg det også for nødvendigt at have godt vejr, hver gang jeg skal udføre en eller anden stor bedrift. Smukt og klart vejr medfører godt og frisk humør, og godt og frisk humør må man have, hvad enten man nu skal op til eksamen, eller man vil forlove sig. Denne morgen var det imidlertid gråt og diset, ja der svævede endog tåger over mark og eng, det syntes, som om vejret ville slå om til tøvejr. Det var slet ikke, som jeg ønskede det, for sligt tåget vejr gør en ganske mørk og trist i sindet. – Men hvad er det i dag? spurgte jeg mig selv, for også dagen er det værd at lægge mærke til ved slige lejligheder. Det var jo den 31. december, Sylvesterdag – ja så var det dog aldeles nødvendigt, at jeg forlovede mig inden aften. for med det gamle år måtte også alle gamle tanker bringes til ende, man må ikke lade noget gå ufuldendt og ufuldført ind i det nye år. Så gjorde det heller ikke noget, at det var tåget i vejret, for Sylvesterdag må altid være tåget: Den bebuder os jo, at et nyt år er i færd med at bryde frem, men hvad det nye år bringer, er dunkelt og ubestemt, derfor skal der svæve tåger foran dets komme.

Gamle var allerede stået op, men Corpus Juris lå endnu og sov. Jeg lod ham imidlertid ligge, for vi havde jo fra i dag af sluttet venskab og broderskab. Da jeg kom ned i stuen, var præsten og hans familie netop i færd med at synge deres morgensalme, jeg sluttede mig til dem og sang med. Jeg tænkte ved mig selv, at det var egentlig godt, om man hver dag stod

tidligt op og så solen stå op og sang sin morgensalme, for det gør en så let og frisk i sindet. Således bærer fuglene sig ad, men derfor er de også altid i godt humør og synger af hjertens grund under Guds klare himmel fra morgen til aften, så lang som dagen er.

Da vi havde endt salmen, sagde præsten til mig: "Godmorgen Nicolai! Men er det virkelig dem selv, eller er det ikke snarere Deres genfærd, og De selv ligger endnu oppe i sengen og sover?"

"Nej det er mig selv," svarede jeg, idet jeg rakte præsten min hånd.

"Kød og blod har De i det mindste – men så er miraklernes tid jo begyndt igen, siden vi får Dem at se lysvågen på denne tid af dagen. – Har De måske også lyst til at gå en morgentur?"

"Ja det har jeg nok."

"De er jo blevet et helt nyt menneske, og det lader til, at De med den kartoffel i går aftes ikke alene omskabte hele selskabet, men også Dem selv. Sligt må kongeligt belønnes: Se her," og han trak en cigar op af lommen, "den fandt jeg i går hændelsesvis i min skrivepult; den skal De trakteres med, for slig en selvovervindelse bør påskønnes. – Går De med, Christopher?"

"Nej jeg vil hellere blive her," svarede denne, idet han så hen på Emmy.

"Ja, ja da," sagde præsten til Gamle, "nu skal De få lov til at gøre, hvad De vil, for siden skal De gøre, hvad jeg vil. Jeg har noget at glæde Dem og Frederik med: Fattigregnskabet, ja det husker De nok fra i fjor af, da De måtte sidde hele to dage og regne efter. – Kom nu, Nicolai!"

"De skal få en udmærket kop te, når De kommer hjem," råbte Andrea Margrethe efter mig, idet præsten lukkede døren.

"Vi vil gå den samme vej, som vi gik i forgårs," sagde præsten, "først ned til fjorden, dernæst bag om landsbyen og så hjem. Men i dag bliver mit selskab ikke så interessant, som det var sidste gang, for i dag vil jeg tie stille, for jeg vil tænke over min prædiken til i morgen."

Så gik vi da og tav stille begge to, præsten tænkte på sin prædiken og jeg på min forlovelse. Vi var begge så fordybede i vore tanker, at vi blev meget overraskede ved at se, at vi havde tilendebragt spadsereturen og atter stod uden for præstegården.

"Se hvor tiden går, når man tager sig noget nyttigt for," sagde præsten, "hvad har De nu gået og tænkt på?"

"Å på forskellige ting!" svarede jeg.

"Ja det var ret, mennesket må ikke forfalde til ensidighed – gå De nu ind og drik Deres te; jeg vil over at passe min dont. Nu har jeg fået så mange kræfter, at jeg tænker, jeg kan nok vedblive at arbejde til middag. – Far vel, hils familien!" Og dermed gik han over til sit værelse.

I dagligstuen fandt jeg kun Emmy og Gamle, Andrea Margrethe havde overordentlig travlt, hun skulle gøre tilberedelser til den næste dag, da vi skulle have "dansebod", som præsten kaldte det.

"Er Frederik ikke kommet op endnu?" spurgte jeg.

"Han er nok ude at hjælpe Andrea Margrethe," svarede Gamle.

"Så vil jeg ud at hjælpe med."

"Én kan vist være nok," sagde Gamle tørt.

"Ja jeg vil dog derud," sagde jeg, men i det samme trådte Andrea Margrethe ind, fulgt af Corpus Juris.

"Jeg ville netop ud at hjælpe Dem ligesom Frederik," sagde jeg.

"Tak skal De have, men det behøves ikke, for nu er jeg færdig foreløbig."

Så gik jeg hen og lukkede pianofortet op og slog nogle toner an.

"Nej De må ikke spille i dag," sagde Andrea Margrethe.

"Må jeg ikke spille? Hvorfor ikke?"

"Fordi det er lørdag, og lørdag skal der altid være stille i præstegården, ved De nok."

"Men præsten kan jo umuligt høre, at jeg spiller; der er jo fire eller fem lukkede værelser imellem os."

"Ja det kan gerne være, men det er nu en gang gammel skik og brug hos os, at der ikke må spilles om lørdagen."

"Men det er jo en tåbelig gammel skik og brug, som burde afskaffes. – Og hvordan skal jeg nu få dagen til at gå, når jeg ikke engang må spille?"

"Den bemærkning er just ikke meget smigrende for os," sagde Andrea Margrethe.

"Men De har så travlt," sagde jeg undskyldende, "De skal jo være hele dagen i køkkenet."

"Så slemt er det dog heller ikke – nu skal jeg f. eks. køre til Roskilde for at gøre nogle indkøb; har De lyst at køre med, så kan De komme til at køre i slæde."

"Nej virkelig? De skal køre til Roskilde i kane – og jeg må køre med Dem?"

"Ja såmænd må De så, hvis De har lyst."

Hvem der var glad, det var mig – det var jo den aller ønskeligste lejlighed for mig: I en letflyvende kane, hvor den

vælige hest farer frem under bjældernes spil, mens de røde topper knejser og det blå tæppe bølger ud for vinden som et silkesejl – alene sammen med Andrea Margrethe: der kan siges meget på en sådan tur!

Jeg så ud af vinduet: "Hvad er det for et gammelt skrumpelskud, Niels der trækker frem?"

"Det er jo slæden eller kanen, som De så fornemt kalder den," sagde Andrea Margrethe leende.

"Ja så," sagde jeg noget skuffet, men trøstede mig med, at jeg kunne vel tale lige så godt i en slæde som i en kane; hovedsagen var, at vi var alene.

"Men De har rigtignok ret," tilføjede Andrea Margrethe med et suk, "det er græsseligt at tænke sig, at vi skal køre ind i Roskilde i sådan en dragkiste; alle folk vil da vende sig om og se efter os."

"Hvem tror De vil se på slæden, når De sidder i den?" spurgte Corpus Juris.

"Fy Frederik!" sagde Andrea Margrethe, idet hun truede med fingeren, "begynder De nu at sige komplimenter, så får De ikke lov at køre med."

"Hvad for noget? Kører du med, Frederik?" spurgte jeg forskrækket.

"Ja naturligvis; hvorfor skulle jeg blive hjemme?"

"Men fattigregnskabet, som præsten talte om?"

"Å det kan vente til vi kommer hjem igen. Desuden vil Christopher først begynde derpå, så skal jeg siden komme og hjælpe ham."

"Jeg skal nok passe fattigregnskabet; kør du kun ganske roligt!" sagde Gamle.

Slæden var imidlertid kørt op for døren; ved at se nøjere på den blev jeg mere forsonet med den. Let og elegant var den jo langtfra, men den havde noget vist gemytligt ved sig, hvad der overhovedet var karakteristisk for alt bohavet i præstegården.

"Der er Niels med slæden," sagde Andrea Margrethe, "så må vi skynde os at blive færdige." Hurtigt kom hun igen, iført kåbe og hat.

"Skal Niels være kusk?" spurgte jeg, idet jeg steg op i slæden.

"Nej Frederik vil selv køre," svarede Andrea Margrethe.

"Så tager De vel plads her ved siden af mig på bagsædet?"

"Nej jeg må sidde på forsædet ved siden af Frederik for at vise ham vejen."

"Men vi kører jo lige frem ad den slagne landevej?"

"Ja men jeg må være ved hånden for at hjælpe, hvis der skulle ske et eller andet uheld."

Og Andrea Margrethe satte sig op på forsædet ved siden af Corpus Juris, mens jeg måtte sidde alene på det bageste sæde. Det var også en fornøjelse! Så kunne jeg lige så godt være blevet hjemme og opgøre regnskabet med Gamle.

Præsten åbnede sit vindue og råbte ud til os: "Hvad er det, Frederik? De skulle jo blive hjemme og hjælpe mig med fattigregnskabet, og nu kører De bort?"

"Det skal jeg nok besørge, når jeg kommer hjem igen."

"Ja vist: Morgen, morgen, nur nicht heute osv. – Kender De den vise? – Skal De være kusk?"

"Ja," svarede Corpus Juris, idet han slog et mægtig knald med pisken.

"Bliv så bare liggende ganske roligt derude; om en halv time skal Niels komme ud for at samle Dem op igen."

"Jeg skal nok bringe både heste og slæde hjem igen," sagde Corpus Juris med selvtillid, idet han slog nok et knald, så hestene sprang frem, og vi fo'r ud af gården. Derved kom vi så hovedkulds af sted, at vi nær straks havde opfyldt præstens spådom, idet nemlig slæden tørnede stærkt mod en stor sten, der lå ved indkørslen. Jeg greb med begærlighed denne lejlighed til at foreslå en forandring.

"Lad hellere mig køre, Frederik," sagde jeg, "jeg forstår det bedre."

"Nej vist ikke nej," svarede han, "det var kun en begyndelse: Nu går det bedre."

Og i stærkt trav fo'r hestene hen ad landevejen. Godt var det, at de kendte vejen så vel, for Corpus Juris værdigede dem ikke synderlig opmærksomhed, dertil var han i alt for ivrig samtale med Andrea Margrethe. Også jeg søgte et par gange at komme til at deltage i samtalen ved at spørge om dette eller hint, som vi kørte forbi, men Andrea Margrethe fik knap tid til at give et ganske kort svar, før Corpus Juris atter optog hendes hele opmærksomhed.

"Ja bi du min bro'er," tænkte jeg ved mig selv, "det er sidste gang, vi leger på den måde. Næste gang vi kører ud sammen, så er det mig, der sidder ved siden af Andrea Margrethe, og så kan du få lov at sidde bag i slæden og synge "Der arme Peter"!"

Vejret var mørkt og trist, en kold østenvind strøg hen over mark og eng; er man så først i dårligt humør, er det ikke underligt, om man snart begynder at fryse. – Jeg sad og så på hestene; den ene var "den røde", som forpagteren havde fortalt så meget om dagen i forvejen: Nu havde jeg tid nok til at tænke på alt, hvad han havde berettet mig om den. Og alligevel kunne

jeg selv ikke nu finde noget som helst interessant ved den røde, i mine tanker så den ud som enhver anden hest. Des mere opmærksomhed skænkede jeg den anden hest, det var "Gamle", for den syntes mig ganske at svare til sit navn og bære sig ad, som jeg kunne tænke, at Gamle selv, det vil sige Christopher, ville have gjort. Først spidsede den øren og lagde dem tilbage for at høre, hvad Corpus Juris havde at sige Andrea Margrethe. Dernæst begyndte den at gå langsommere for ligesom bedre at høre efter, nu rystede den på hovedet for at tilkendegive sit mishag, ja til sidst begyndte den at pruste, ganske som Gamle plejer at rømme sig, når han vil begynde en tale.

"Ja bare Gamle ville tale," tænkte jeg, "så skulle Corpus Juris få en prædiken, som han længe ville mindes."

Men Gamle talte ikke; sørgmodigt lod den hovedet hænge ned, ligesom den ville sige: "Han er nu en gang uforbederlig, så det kan ikke hjælpe, at jeg spilder mine ord på ham." Og Gamle gik ganske langsomt med ludende hoved som en, der tænker nøje efter.

"Kør dog lidt til, Frederik!" råbte jeg, for det syntes mig, som om den slædetur aldrig fik ende; "vi kører så langsomt, som om vi fulgte lig."

"Vi kører hurtigt nok: Hestene må ikke overanstrenges," var svaret.

"Overanstrenges? Jeg frygter snarere, at de falder i søvn. Og se, hvor mørkt det ser ud i øster, vi får stærkt snefog inden en time."

"Det forfrisker," mente Corpus Juris, dog gav han Gamle et rap af pisken for at føje mig, så vi atter kom hurtigere af sted.

Vi kørte forbi en lille høj, hvor jeg den første dag, da vi kørte fra Roskilde til Nøddebo, havde haft en slags åbenbaring, idet jeg havde set en ung mand sidde ved en ung piges side og trykke hendes hånd, og i den rødmende solnedgang se ud over Isefjordens gyldne bølger. Corpus Juris lod også til at se noget på højen, for han pegede derop med pisken, og Andrea Margrethe så ligeledes derop. Gamle havde derimod nok en åbenbaring på den anden side af vejen, hvor den formodentlig i ånden har skuet en frodigt voksende havremark, for den travede hen imod grøften og havde besørget os alle derned, om ikke Andrea Margrethe havde set det og hurtigt trukket tømmerne til den anden side.

"Der var vi nær væltet, Frederik," sagde hun leende. Jeg ville sige hende noget smukt om, at det var umuligt at vælte, når man havde Andrea Margrethe ved sin side, men Corpus Juris kom mig i forkøbet og rev mig brødet ud af munden ved at gøre netop den samme bemærkning.

Omsider kom vi til Roskilde: Heste og slæde blev stillet ind i en gæstgivergård, og glad var jeg, for nu kunne jeg uhindret gå ved Andrea Margrethes side, skønt jeg måtte finde mig i, at Corpus Juris gik ved hendes anden side. Men samtalen ville slet ikke ret komme i stand! En af os kunne vel sige et par ord, men de to andre svarede intet, så jeg erfarede da ret ved den lejlighed, hvad jeg for øvrigt oftere har erfaret, at tre er et dårligt tal til at spadsere. Vi tre gik ved siden af hinanden op og ned ad Roskildes gader og så på husene og butikkerne, og gjorde en eller anden af os en bemærkning, fik han i reglen kun et ganske kort "Så?" eller "Nej virkelig?" til svar. Selv Andrea Margrethe var ganske mod sædvane tavs og ordknap. Jeg gik i

mit stille sind og ønskede Corpus Juris hjem igen til fattigregnskabet, så skulle jeg have benyttet tiden langt bedre end til at gå og tælle brostenene i Roskildes gader. Selv Domkirken gik vi i tavshed forbi – og der havde Corpus Juris dog sidste gang haft så meget at fortælle mig, nu havde hverken han eller jeg en eneste bemærkning at gøre om den, ja den syntes mig endog at være blevet mindre og uanseligere, kort sagt at se mere hverdagsagtig ud end for tre dage siden, da den i så høj grad havde vakt min beundring. Lige så ivrigt som jeg før havde ønsket at komme af slæden, lige så ivrigt ønskede jeg nu at komme på slæden, og jeg tror i grunden, at Corpus Juris og Andrea Margrethe var lige så glade som jeg, da vi havde besørget vore indkøb og atter kunne berede os til hjemrejsen.

Jeg forlangte at være kusk på hjemturen for også at prøve den fornøjelse, og Corpus Juris gav straks efter. Men da jeg fordrede, at Andrea Margrethe skulle tage plads ved min side som før ved Corpus Juris', svarede hun, at det behøvedes ikke: Vejen gik jo lige hjemad, og hestene kendte den godt, og da jeg ytrede, at jeg gerne ville have hjælp af hende i påkommende tilfælde, svarede hun atter, at det var unødvendigt, for jeg behøvede blot at holde tømmerne i hånden og for resten lade hestene løbe, som de selv ville, så kunne der aldrig tilstøde noget uheld, og med denne erklæring satte hun sig på det bageste sæde ved siden af Corpus Juris.

Det begyndte at sne; vinden var sprunget om til nordenvind, så jeg havde sneen lige i ansigtet. "Ja kørte vi langsomt ud, så skal vi sandelig komme hjem i en fart," sagde jeg til mig selv, og jeg svingede pisken og slog løs på den røde og Gamle, så de i

strakt karriere fo'r hen ad vejen, og slæden slingrede stærkt til begge sider.

"Hvordan er det, du kører?" råbte Frederik til mig, "bliver du ved på den måde, så vælter vi."

"Jeg kører, som jeg skal køre," svarede jeg, "pas du blot dig selv!" Og atter drev jeg det ene slag efter det andet mod den ulykkelige Gamle.

"Nicolai, De er jo ond mod dyrene," sagde Andrea Margrethe til mig.

Hendes ord gjorde mere indtryk på mig end Corpus Juris', og jeg lod for fremtiden pisken hvile. Men Gamle og den røde var nu en gang kommet i fart, så vi fo'r hurtigt fremad. Snefoget var imidlertid tiltaget, tykt og tæt faldt sneflokkene over os og dækkede os med deres hvide lagen. Mine fingre var ganske stive af kulde, og mine fødder var som to istapper, jeg ønskede af ganske hjerte snart at nå til Nøddebo, men, endnu var der intet spor deraf at se. Hvert øjeblik ventede jeg at se kirketårnet dukke op, for det måtte kunne ses i en temmelig betydelig afstand, og efter den fart at dømme, hvori vi kørte, mente jeg, at vi allerede for længe siden måtte have nået præstegården. Men forgæves spejdede jeg igennem de tætte sneflokke efter et eller anden kendemærke, som kunne forkynde mig, at vi nærmede os målet, for intet sådant var at opdage. Jeg så til højre, og jeg så til venstre, om jeg ikke muligvis kunne se et hus eller træ, som jeg kunne erindre fra den gang vi kørte ud, og som kunne sige mig, hvor vi egentlig var. Men heller ikke noget sådant kunne jeg se, tværtimod alt, hvad jeg så, syntes mig at være så fremmed, så ubekendt. Der stod f. eks. to høje bøgetræer inde på marken, dem kunne jeg slet ikke huske at

have set før. Jeg begyndte at frygte for at være kørt fejl, skønt jeg ikke kunne begribe, hvorledes det var muligt, da landevejen fra Roskilde til Nøddebo var snorlige. Jeg var alligevel noget betænkelig, holdt derfor hestene an og vendte mig om til Andrea Margrethe for at høre hendes mening. Denne, som i den sidste halve time havde siddet og talt sagte sammen med Corpus Juris, rejste sig nu op og så sig omkring.

"Ja, hvad er det?" udbrød hun, "vi er jo aldeles på fejl vej; de to bøgetræer der kender jeg ikke. Men bi nu lidt," vedblev hun og så op mod himlen. "Hvor er solen nu henne – den er ganske dækket af skyer – jo der er der lidt klart, der må den være: men så kører vi jo mod øst, i stedet for at vi skulle køre mod nord."

"Ja det er følgen af, at De ikke vil sidde ved min side og vise mig vejen," sagde jeg.

"Vi finder nok hjem igen, det har ingen nød," mente Andrea Margrethe. "Vil De give et øjeblik tid, så skal jeg sige Dem, hvor vi er. De må være kørt hen ved en halv mil forbi Nøddebo, for så svinger vejen af til højre ind mod Strømbygård, hvor Kjeldborgs bor – De ville da vel aldrig ind og besøge dem? – Ja nu kender jeg også de store bøgetræer: De står kun en lille fjerdingvej fra Strømbygård."

"Er vi virkelig kørt en halv mil for langt frem?" spurgte jeg forbavset.

"Ja det kommer der ud af at piske således på hestene, som De gjorde før. – Men vil De nu vende slæden, for vi må samme vej tilbage."

"Men vil De da ikke komme over til mig for at vise mig vejen, at jeg nu ikke skal køre for langt mod syd, og vi således blive ved at flakke frem og tilbage mellem Strømbygård og Roskilde."

"Det behøves ikke; jeg kan godt blive siddende, hvor jeg sidder – foreløbig har De kun at vende slæden og så køre lige frem: Jeg skal nok sige Dem, når vi skal dreje af til Nøddebo."

Så vendte jeg slæden og kørte i modsat retning, hvorved jeg i det mindste erholdt den fordel, at jeg fik vind og sne i ryggen. En god stund kørte vi ganske lige frem, indtil Andrea Margrethe bøjede sig over mod mig og sagde: "Kan De se den store kampesten derhenne – der sidder tre krager på den – ja nu fløj de bort – men der hvor kampestenen er, der skal De svinge ind mod Nøddebo."

Jeg nåede kampestenen og drejede slæden om den: Nu kunne jeg se kirketårnet lige for mig. "Men nu må De køre lidt forsigtig," sagde Andrea Margrethe til mig, "for vejen er ujævn og fuld af sten."

"Vil De da ikke komme over og hjælpe mig, om det skulle være fornødent," bad jeg atter.

"De må vænne Dem til at køre et par heste alene; når De blot er lidt forsigtig, så er der ingen fare."

Men måtte jeg ikke have Andrea Margrethe ved min side, så brød jeg mig heller ikke om at være forsigtig, og atter hævede jeg pisken og lod slag på slag regne ned over hestene, der på ny fo'r frem i strakt karriere, så at slæden hoppede fra sten til sten og hvert øjeblik truedes med at kastes omkuld.

"Tag Dem i agt, tag Dem i agt," råbte Andrea Margrethe bag mig, idet hun greb mig i armen – jeg hørte ikke, men blev ved at drive hestene fremad, nu var vi lige foran porten, endnu et piskeslag – og vi lå alle tre lunt og godt i en stor snedrive, mens hestene fo'r ind ad porten med den tomme slæde bag efter sig.

I det samme kom præsten ud gennem den lille havelåge: Han havde i sinde at gå os i møde, men kunne nu spare sig den ulejlighed. "Ja sagde jeg det ikke nok," udbrød han, da han så os krybe frem af snedriven og ryste sneen af os, "men det er jeres egen skyld! Hvorfor ville I ikke følge mit råd? Så var Niels straks kommet ud og havde samlet jer op, i stedet for at I nu har ligget i tre timer og ventet her, indtil jeg kunne komme ud og hjælpe jer!"

Nu kom imidlertid ikke alene Niels, men Hans og Peer og Søren, og Karen og Maren og Stine, og præstekonen og Emmy og Gamle; kort sagt hele befolkningen var kommet på benene ved at se den tomme slæde og ilede nu ud og slog kreds om os: mit uheld kunne da ikke længere blive skjult.

"Det kommer nu over Deres hoved, Frederik," sagde præsten. "De var så stor på det før, da jeg advarede Dem, og mente, det havde ingen nød. Men nu kan De selv se, at hovmod står for fald."

"Men det var ikke mig, der kørte," tog Frederik til genmæle, "det var Nicolai."

"Nicolai!" udbrød præsten, "den meget opfindsomme Nicolai; var det –"

"Å det var den dumme slæde!" sagde jeg med ilde dulgt harme.

"Ja De har ret," sagde præsten, "det er nederdrægtigt, hvor disse slæder kan være ondskabsfulde. Se, hvor udspekuleret at vælte sig lige uden for porten, netop som De tror Dem sikker i havn: Det er formelig en raffineret grusomhed."

"Jeg kan ikke begribe det," tog jeg atter til ordet; "vi har kørt udmærket hele tiden."

"Ja, da kan jeg godt begribe det," sagde Andrea Margrethe, "for vil De blot se, her ligger en stor sten: over den er slæden væltet, for De kan forfølge sporet i den friske sne lige til den sten."

"Og det er netop den sten," udbrød Corpus Juris, "for hvilken du i morges advarede mig, da du forlangte at køre slæden."

Jeg tav, for jeg følte, at mit forsvar gjorde kun min sag værre. For øvrigt må jeg dog sige til Corpus Juris' ros, at han slet ikke omtalte den sag mere; uagtet han her havde erholdt den skønneste lejlighed til at drille mig, så gjorde han dog intet forsøg i den retning. Det syntes virkelig, som om han mente det alvorligt med det venskab og broderskab, som vi i går på Andrea Margrethes opfordring havde tildrukket hinanden, for lige så frastødende og ubehagelig som han tidligere havde været mod mig, lige så forekommende og venlig var han nu, og uagtet det var ham umuligt ganske at afholde sig fra at modsige mig, så gjorde han det dog altid på så skånsom og eftergivende en måde som muligt, så at vi de sidste dage, vi tilbragte i Nøddebo, var lige så hjertelige og broderligt stemte mod hinanden, som vi altid var det hjemme på Vestergade.

Jeg følte mig imidlertid noget flov, for jeg vidste jo godt, at vort sidste uheld var forårsaget ved min egen ubesindighed. Så snart jeg derfor havde forsikret præstekonen om, at såvel hoved som arme og ben var i fuldkommen uskadt tilstand, og at jeg hverken trængte til hjortetakssalve eller opodeldok, listede jeg mig bort fra de andre og gik over i præstens studereværelse, hvor jeg bedst kunne være i uforstyrret ensomhed. Jeg tog en bog ned, men synderlig meget kan jeg ikke have læst i den, for jeg kan slet ikke mindes, hvad det var for en bog. Jeg havde jo

også sager at overveje, der kunne lægge beslag på alle mine tanker. For det frejdige mod, hvormed jeg om morgenen havde sagt til mig selv: "I dag skal du forlove dig, Nicolai!" var nu borte. Overtroisk er jeg vel ikke, men det uheld med slæden havde nedslået min selvtillid. Og så nærede jeg et vist hemmeligt nag mod Andrea Margrethe, fordi hun så hårdnakket havde undslået sig for at sidde ved min side. Måske havde hun slet ikke tænkt herover og var aldeles uskyldig, men jeg var alligevel vred på hende, og i en sådan stemning, føler jeg, kunne jeg ikke godt aflægge nogen erklæring om evig kærlighed. Heller ikke forekom det mig ved nøjere betragtning, at Sylvesterdag var så heldig en dag til dette forehavende. Den sidste dag i året har dog noget vist melankolsk ved sig: Den kommer indhyllet i tåger og skyer, ligesom om den ville græde over det svundne år, og alt, hvad man foretager sig på den dag, får også et vist sørgmodigt præg. Og endelig var det jo lørdag – lørdag, den mest prosaiske dag i hele ugen, den dag, hvorpå man vasker trapper og tørrer tøj, den dag, hvorpå man bliver takteret med øllebrød og kogte rødspætter: Nej lørdag kan aldrig blive nogen god dag til at forlove sig. Derimod næste dag var det jo nytårsdag, da det nye år kommer i al sin stråleglans og herlighed, da man har held til alt, hvad man foretager sig, og det var søndag, den mest livsalige dag i hele ugen – jo det var meget bedre at vente til i morgen. Og vi skulle tilmed have dans om aftenen, venner og frænder skulle samles i præstegården – så kunne det straks blive deklareret for alle. Ja hvad ville det ikke blive for en overraskelse, når præsten ved aftensbordet pludselig rejste sig op og udbragte: "De nyforlovedes skål!"

I disse behagelige tanker blev jeg afbrudt ved, at man kaldte mig over for at spise til middag. De andre havde allerede sat sig til bords, da jeg kom.

"Nå De meget opfindsomme Nicolai, hvad har De nu haft for?" spurgte præsten.

Jeg svarede, at jeg havde været ovre i hans værelse for at læse noget.

"Hvad har De da læst?"

"Å jeg tror, at det var en af Ingemanns romaner."

"De *tror*: Det er overordentlig beskedent sagt af Dem i modsætning, til den selvtillid, hvormed det unge Danmark ellers plejer at udtale sine ærede meninger. Det er virkelig forbavsende at se, Nicolai, hvorledes De hver dag skrider frem i dyd og fuldkommenhed herude, men jeg sagde det jo straks ved Deres ankomst, at vi nok skulle korrigere alle trykfejlene i Dem."

Jeg svarede intet, men sad og spiste min suppe i tavshed.

"Er der gået Dem noget imod?" spurgte præsten atter, "jeg synes De er så tavs."

"Nej," svarede jeg kort.

"Det er ikke rigtig fat med Dem," vedblev præsten, "De har bestemt haft en eller anden fortrædelighed i Roskilde. Sig mig engang i al fortrolighed," og præsten bøjede sig over bordet og sagde ganske sagte til mig: "- der har vel ikke været noget i vejen med kæresten?"

"Å fa'er," udbrød Andrea Margrethe i en ømfindtlig tone, "jeg ville virkelig ønske, du ville lade den spøg fare."

"Ja tænkte jeg det ikke," råbte præsten, "jeg syntes nok, Nicolai så så melankolsk ud."

"Å vist ikke nej," vedblev Andrea Margrethe, "men det er virkelig ubehageligt for os begge to, som nu f. eks. i går, da Kjeldborgs var her – hvad må de ikke tænke om os?"

"Ja meningen heraf er vel, at du ønsker forbindelsen hævet? Stakkels Nicolai, det gør mig meget ondt for Dem, men når Andrea Margrethe ikke længere vil, så er der jo ikke mere at gøre ved den sag."

Jeg tav, for jeg vidste ikke ret, hvad jeg skulle sige.

"Stakkels Nicolai!" begyndte præsten atter, – "nu forstår jeg, hvorfor De væltede slæden – det var i en slags desperation; De ville absolut knække halsen, og da det ikke lykkedes, kastede De Dem med denne mageløse iver over studierne, så De ganske glemte middagsmaden, hvad De ellers ikke plejer at gøre, men de ved nok: *Philosophia est consolatio omnis doloris*. Ja Nicolai, nu kan De sige, at De har været i Roskilde, og nu kan De rigtignok synge:

Ak Roskilde, ak Roskilde, du gode gamle stadt,
Du grusomt har bedraget mangen brav soldat-da-dat!"

Jeg trøstede mig med, at i morgen var der atter en dag, og da skulle visen få en anden lyd.

Om eftermiddagen måtte Corpus Juris da endelig over til fattigregnskabet, hvor Gamle allerede var anbragt, så at jeg var ene herre over valpladsen. Men Andrea Margrethe var ivrigt sysselsat ude i køkkenet med tilberedelse til næste dag, og uagtet jeg nu havde tid og lejlighed til at yde hende den hjælp, som var fundet unødvendig om morgenen, havde jeg dog ikke rigtig lyst dertil. Det var ligesom den roskildetur havde kølnet mig noget. Jeg besluttede derfor intet mere at gøre denne dag, men hellere vente til næste dag, og da uden videre forberedelse slå det store hovedslag. Jeg ville da ikke mere plage mig selv med tvivl og betænkeligheder af nogen som helst art, men roligt vente og da på én gang gøre ende på det hele.

Emmy og præstekonen var alene i dagligstuen. Emmy sad på sin sædvanlige plads i vinduesfordybningen foran sit sybord. Jeg tog en bog og satte mig lige over for hende: Det var den plads, som ellers Gamle stadig havde abonneret på, når han befandt sig i dagligstuen. Nu stod den plads tom, og jeg satte mig derhen og begyndte at læse. Ja læse gjorde jeg da egentlig ikke, for jeg sad og tænkte på, hvorledes jeg bedst skulle begynde en samtale med Emmy. Da der imidlertid ikke ville falde mig noget særdeles åndrigt ind, måtte jeg tage min tilflugt til det Gamle emne, vejret.

"Det er et kedeligt vejr i dag," sagde jeg derfor, idet jeg lagde bogen fra mig og så ud på den tunge grå vinterhimmel.

"Det passer godt til dagen," svarede Emmy, "Sylvesterdag må ligesom skærtorsdag helst være lidt grå og tåget."

"Ja De har ret, vejret passer godt til dagen, for det ene er lige så kedeligt som det andet."

"Kalder De Sylvesterdag for kedelig?" spurgte Emmy forundret.

"Ja morsom kalder jeg den i alt fald ikke, men det forstår sig, den har jo rigtignok det gode ved sig, at så får vi ende på det gamle år."

"Er De da så glad over, at det gamle år forsvinder?"

"Ja det er da ikke så underligt, for når man et helt år igennem har måttet trækkes med det gamle år, så kan man vel nok have lov at længes efter noget nyt."

"Deri kan jeg rigtignok ingenlunde være enig med Dem," sagde Emmy, idet hun lagde sit håndarbejde til side for ligesom at samle alle sine kræfter til at gå imod mig. "Det gamle år forekommer mig altid som en gammel ven, der hver dag har bragt mig godt. Derfor er jeg næsten altid sørgmodig på Sylvesterdag, for det er mig, ligesom jeg måtte skilles fra en trofast ven, som jeg nu ikke mere skal se. Har De aldrig følt noget sådant?"

"Nej," svarede jeg, "skulle jeg sammenligne det gamle år med noget, ville jeg sammenligne det med et stort panorama, der er trukket forbi os, og efterhånden som det rykker længere frem, ønsker man at få vel ende derpå for at se, hvad der så skal komme efter."

Emmy fæstede sine store klare øjne på mig, og sagde derpå, idet hun rystede på hovedet: "Det mener De vist ikke, Nicolai." Et øjeblik tav hun stille, som om hun tænkte efter, hvad hun ville sige, og begyndte derpå atter: "Sylvesterdag er for mig en underlig blanding af glæde og sorg. For når jeg på den ene side betænker alt det gode, som jeg har modtaget i det svundne år, og al den fred og velsignelse, som har hvilet over mig, og nu

samler alt dette i én sum og ser det forskønnet ved erindringen, da føler jeg en dyb og inderlig glæde og taknemlighed mod ham, som har givet det alt – men når jeg så atter tænker, at alt dette hører nu til det svundne, til det som ligger bag ved mig, da kan jeg ikke tilbagetrænge en vis smerte derover. Derfor har Sylvesterdag altid noget vist vemodigt ved sig, og jeg kan godt lide det stille gråvejr, for det synes mig at passe til den stemning, som dagen fører med sig."

Uagtet jeg ganske måtte give Emmy ret i, hvad hun sagde, og uagtet jeg med en vis beskæmmelse måtte sige til mig selv, at hendes tanker på Sylvesterdag var bedre end mine, kunne jeg dog ikke lade være at sige hende imod. "Jeg har slet ikke tænkt på det gamle år i dag," sagde jeg, "men kun på det nye, og hvad jeg har i sinde at udrette og foretage i det."

Atter fæstede Emmy sit klare, rolige blik på mig, som om hun ville se mig lige ind i hjertet, og sagde derpå på sin sædvanlige blide måde: "Så slemt tror jeg ikke om Dem, Nicolai – De gør Dem selv værre, end De er. De kan umuligt lade den sidste dag i året gå bort uden at bringe en eneste taknemlighedstanke til ham, som i så rigt mål har overvældet Dem med sine gode gaver."

Jeg følte mig beskæmmet ved Emmys tale, for jeg havde virkelig hele dagen været så sysselsat med mine fremtidsplaner, at jeg slet ikke havde haft tid til at tænke på det svundne, som Emmy så bestemt forudsatte om mig, for hun, som selv var så god, tænkte også godt om alle andre. – Jeg havde fået fat på et stykke papir og sad halvt i tanker og skrev derpå den ene gang efter den anden: Emmy – Andrea Margrethe – Andrea Margrethe – Emmy. Der var så stille inde i stuen; man hørte

kun ilden knitre i kakkelovnen og det store bornholmske stueur gentage sit ensformige tik – tak, tik – tak. Semiramis, den hvide kat, var kommet ind og lå ganske stille ved Emmys fødder, som om den hørte nøje efter, hvad hun sagde. Hyacinterne i vinduet duftede så stærkt, som om de ret ville give deres bifald til kende med Emmys tale.

Nu trådte Gamle ind. Da han så, at hans sædvanlige plads var optaget, tog han en anden stol og satte sig imellem mig og Emmy. Han så så oplivet ud i dette øjeblik, som jeg kun sjældent plejede at se ham.

"Bringer du godt budskab, Christopher?" spurgte jeg, "du ser så glad ud."

"Godt budskab kunne jeg vel snarere vente af dig," svarede Gamle, "du som har været her, hvor der altid er godt at være."

"Blev De færdig med fattigregnskabet?" spurgte Emmy.

"Ikke ganske; resten får at vente til siden."

"I dag har De også været flittig," sagde Emmy, "De har jo næsten uafbrudt været sysselsat dermed."

"Derfor mener jeg også, at jeg nu har lov at hvile. – Og som belønning for mit arbejde udbeder jeg mig, at jeg må spadsere en tur med Dem langs fjorden: Vejret er så mildt og stille."

"Ja det vil jeg gerne," svarede Emmy, idet hun rejste sig: "De går vel med, Nicolai?"

Jeg lod mig ikke bede to gange. Mens Emmy gik ud for at tage hat og kåbe på, blev Gamle og jeg siddende alene tilbage.

"Hvad har du der?" spurgte Gamle, idet han tog et stykke papir, hvorpå jeg havde siddet og skrevet.

"Å det er noget, jeg sad og skrev i tanker."

"Ja så," og Gamle tog papiret, greb blyanten og fortsatte mit værk, idet han skrev den ene gang efter den anden: Emmy – Emmy – Emmy, mens jeg sad og så på ham. Var det et fingerpeg, som Gamle uden selv at vide det gav mig, idet han viste mine tanker hen i en anden retning end den, de hidtil havde fulgt?

Emmy blev meget forundret, da hun ved sin tilbagekomst fandt os siddende endnu ganske roligt, og vi hastede ud for at tage overtøjet på. Præstekonen ville ikke gå med, men bad os blot om at være forsigtige og ikke gå på isen, hvilket vi også alle tre lovede.

Allerede for et par timer siden havde det hørt op at sne. Luften var mild og frisk. Vi gik først op gennem landsbyen: Gamle havde taget Emmy under armen, og jeg gik ved hendes anden side; uvilkårligt måtte jeg gøre en sammenligning mellem denne eftermiddagstur i Nøddebo og formiddagsturen i Roskilde; også der havde vi jo gået tre sammen, men tavse, forlegne, forstemte. Her gik vi nu atter tre sammen, men hvor ubundet og hjerteligt fløj ikke ordene mellem os! Og som jeg hist i Roskilde ikke kunne undlade at kaste skylden på Andrea Margrethe for, at vi havde følt os så kolde og fremmede over for hinanden, således måtte jeg her nærmest tilskrive Emmy, at vi så fortrolige gik side om side med hinanden. For fra Emmy udgik stedse en fredens og kærlighedens ånd, der ligesom gennemtrængte alt, hvad der kom i hendes nærhed, ja selv om vi end ikke talte sammen, om vi i nogle øjeblikke gik tavse ved hinandens side, så var det mig dog, som om vore tanker også uden ordets hjælp fandt og forstod hinanden, så at vi stedse følte os i samklang med hinanden. Atter fornam jeg fred og ro i

sindet, jeg følte mig gennemtrængt af en stille inderlig livsglæde, og når jeg så hen over de snedækte huse og de snedækte bakker bag ved husene, over hvilke den grålige himmel hvælvede sig, da fornam jeg en sådan harmoni og fred såvel uden om mig som inden i mig, at mit hjerte bøjede sig og takkede Gud for alt det gode, som jeg havde modtaget i det svundne år, men mest fordi jeg havde lært Emmy at kende.

Hvert et menneske, som vi mødte på vor vandring gennem landsbyen, det være sig karle eller piger, gamle og børn, skulle hilse på Emmy, og til hver især havde Emmy et par ord at sige. Men hvad der undrede mig, det var, at Gamle syntes at nyde en lignende popularitet som Emmy; også på ham blev der hilst, og også til ham blev der talt. Flere spurgte ham, om han ikke snart kom ud at prædike for dem, som han havde lovet. Jeg måtte da give Emmy ret i, hvad hun forleden dag havde sagt til mig, at Gamle ingenlunde levede blot i sin egen drømmeverden, men kendte mere til den virkelige verden, end jeg havde troet. Navnlig kunne jeg ikke begribe, hvorledes Gamle kunne huske navnene på alle de fire- eller femårs purke, hvoraf det vrimlede i utrolig mængde foran alle husene, og som snart kom springende rask imod os for at give os hånden, snart blev stående i tre alens afstand og stirrede på os og trak sig selv i håret for at hilse, når de ingen kasket havde på hovedet til at hilse med.

"Men hvor i alverden kender du alle de børn fra, Christopher?" spurgte jeg til sidst.

"Emmy har lært mig navnene på dem i sommer, da jeg var herude."

"Og hvor kan De huske navnene på dem og kende den ene fra den anden?" spurgte jeg Emmy. "Jeg synes, at de ser alle sammen ens ud, gult hår og blå øjne, og den eneste forskel, jeg kan se, det er, at den ene er lidt mere smudsig end den anden."

"Hvad man holder af og har kærlighed til, kan man altid kende," svarede Emmy.

"Men en sådan mængde," sagde jeg, "og det er jo ikke alene børnene, men også de voksne. Og så er navnene oven i købet ens på dem alle! Det er lutter Jeppe Peersen og Peer Jepsen, Mads Eriksen og Erik Madsen – det er jo umuligt at finde rede i."

"Jo ser De," sagde Emmy, "jeg er vokset op blandt dem og har tilbragt alle mine leveår her. De ældste af dem har båret mig på armen, og så har jeg atter båret de ældste på armen. Ser De ham her" – og hun pegede på en lille treårs gut, der kom hen imod os og rakte Emmy den venstre hånd, mens han i den højre holdt et stort stykke smørrebrød, af hvis rige velsignelse han ville have meddelt noget til mit frakkeærme, om jeg ikke hurtigt var veget til side – "ham har jeg holdt over dåben, det er min gudsøn – og dig skulle jeg have glemt?" og hun bøjede sig ned og kyssede barnet – "men du må give mig den højre hånd og ikke den venstre – således."

I en halvåben dør stod en gammel mand med piben i munden: "Ser De der," sagde Emmy, "der står en af dem, som har båret mig på armen. – Ikke sandt, Peer Olsen," sagde hun, idet hun gik hen til ham, "I har jo båret mig på armen, da jeg var lille?"

"Jo vel så, jo vel så," svarede den gamle, "men den gang var jeg raskere end nu."

"Hvordan går det med helbredet?" spurgte jeg, for jeg fik også lyst til at gøre mig populær.

"Otte og halvfjerdsindstyve år," var svaret.

"De må tale højere til ham, for han er noget døv," sagde Emmy.

"Men jeg taler lige så højt som De."

"Mig kender han," svarede Emmy, "derfor kan han omtrent se på min mund, hvad jeg siger. Men De er en fremmed, derfor kan han ikke forstå Dem." Derpå vendte hun sig atter til den gamle: "Se det er to unge herrer inde fra København, der begge skal være præster."

"Ja så, ja så – køn fyr," mumlede Peer Olsen, "sådan en mand skulle jomfruen have." Jeg følte mig smigret ved denne hæderlige omtale, hvilken jeg antog måtte gælde mig, for Gamle var det da synd at beskylde for at være en køn fyr.

"Det haster ikke," mente Emmy, "jeg er ung endnu. – Se i morgen skal Peer Olsen jo for nioghalvfjersindstyvende gang se nytårssolen rinde op, det er mere, end nogen af os andre har set."

"Ak ja, ak ja," sukkede Peer Olsen, "gid Vorherre snart ville løse op for mig!"

"Det må Peer Olsen ikke sige," irettesatte Emmy ham.

"Sådant et gammelt skrumpelskud som jeg, hvad nytte er jeg til?" klagede den gamle.

"Så længe Vorherre lader Peer Olsen leve, så længe er Peer Olsen altid til nytte."

"Gud velsigne jomfruen for Deres milde ord," sagde Peer Olsen og kyssede Emmys lille hvide hånd, inden vi gik bort fra ham.

"Tror De nu, De kan huske navnet på ham?" spurgte Emmy mig.

"På Peer Olsen? Jo det kan jeg vel nok."

"Der kan De se: Hvad man har interesse for, det husker man også. Nu bar De lært en af de gamle at kende – nu skal De også lære en af de unge at kende. I den store gård derhenne med de to hvide gavle bor en ung rask gårdmand, som hedder Anders Sørensen; han hænger ved fader og os alle med liv og sjæl. Men han kan også takke fader for sin kone."

"Hvorledes det?"

"Jo, for Anders Sørensen var kun husmandssøn og tjente hos en rig gårdmand, der havde en eneste datter, og med hende blev han kæreste. Men forældrene ville ikke tillade en sådan mesalliance, datteren skulle naturligvis gøre et anderledes glimrende parti end med en fattig husmandssøn. Fader, der kendte ham som en flink og rask karl, turde dog ikke ret tage hans parti, for han var ikke sikker på, om han dog ikke havde forelsket sig mere i gården end i datteren. Den gang var netop krigen udbrudt ovre i Slesvig, og fader overtalte nu Anders Sørensen til, at han skulle gå med som frivillig, for fader ville nemlig prøve ham, om han ville blive trofast så længe. Datteren fik imidlertid det ene gode tilbud efter det andet, men hun sagde nej til dem alle, skønt forældrene var hårde imod hende, og hun havde mange bitre timer. På samme tid fik fader stadig breve fra Anders Sørensen, hvoraf han kunne se, at hans tanker var uforandrede. Så besluttede fader da for alvor at tage sig af sagen, og når fader først beslutter noget for alvor, så plejer det også at gå igennem. Han talte forældrene hårdt til og foreholdt dem, at de ikke havde ret til at råde deres barn efter eget tykke,

men skulle være Vorherre ansvarlig derfor. Det gjorde forældrene bløde, og da så Anders Sørensen kom hjem fra krigen som dannebrogsmand og kommandersergent, så fik han dog til sidst datteren."

"Men det er jo en hel lille roman," udbrød jeg forbavset.

"Dem har vi mange af," svarede Emmy, "men desværre er de ikke altid så glædelige. Men de fleste mener ligesom De, Nicolai, at i en sådan lille landsby kan der ikke være noget at lægge mærke til, og så er der ikke en gård eller et hus, uden at det jo har sin roman. Men vi, som lever sammen med disse mennesker og kender deres sorger og deres glæder, vi vokser også til sidst så fast til dem, at vi ikke kan skille os fra dem igen. Men de hænger da også af deres ganske hjerte fast ved os – og nu skal de blot se, hvad for en hjertelig modtagelse vi får hos Anders Sørensen."

Den første modtagelse var imidlertid ikke så hjertelig, for en stor glubsk hund kom farende imod os, og det var med nød og næppe, at Gamle kunne værne om os med sin paraply. Endelig kom en karl ud og kaldte hunden til sig.

Den første, vi dernæst mødte, var en lille gullokket pige, der kom løbende imod os. "Goddag lille Bodil," sagde Emmy, idet hun bøjede sig ned og kærtegnede barnet, "er fa'er og mo'er hjemme?"

Inden lille Bodil kunne svare, trådte en ung, smuk bondekone med et par store, brune øjne ud og bød os velkommen og førte os ind i stuen, hvor Anders Sørensen sad og læste i en bog. Så snart han så os, rejste han sig øjeblikkelig og lukkede bogen i.

"Guds fred og velkommen," sagde han, idet han gav os hver især et djærvt håndtryk, "så får vi dog endelig en gang igen folk fra præstens at se hos os; det er da også længe siden. Værs'go at tage plads!"

Konen beklagede, at hun ikke kunne modtage os oppe i storstuen, som det egentlig burde sig, men nu var der alt for koldt deroppe.

"Nå ja ja," sagde manden, "denne stue er da også meget pæn," og han kastede et veltilfreds blik hen på de store egetræs kister, der stod opstillede langs væggen. "Men det forstår sig, havde vi vidst, at vi fik så fint besøg i dag, så skulle vi nok have haft storstuen i stand til dem."

Nu blev der budt frem, hvad huset formåede: To store fade smørrebrød blev sat for os, og der blev budt kaffe om; bagefter måtte vi også smage Anders Sørensens øl og drikke hans vin. Jeg spiste som en helt, men min tapperhed blev dog overgået af Anders Sørensens gæstfrihed, der vedblev at nøde mig så længe, at jeg til sidst måtte erklære, at nu kunne jeg ikke få en bid mere ned. Den unge kone førte os dernæst rundt for at vise os husets rigdomme. De store egetræs kister blev lukket op, og det ene stykke blev taget frem efter det andet – det var, som om det aldrig skulle få ende; og alt det skulle lille Bodil have, når hun engang skulle holde bryllup: Ja lille Bodil kunne da mageligt holde syv gange bryllup på al den herlighed. Og lintøjet havde konen selv spundet og vævet og syet med sine egne hænder, for så var hun vis på, at det var godt gjort. Manden stod ved siden og beundrede ikke tøjet, men konen. "Er det nu ikke en mageløs kone, jeg har," hviskede han til Gamle, "hendes lige finder De ikke i hele sognet, ja ikke i hele verden.

Men jeg har da også gået en del igennem for hendes skyld, for det er, som præsten siger, at vi har allermest glæde af det, som Vorherre først lader os døje en del ondt for, inden han giver os det."

Det begyndte at blive mørkt, og vi tog derfor afsked. Manden og konen og lille Bodil fulgte os helt ud i porten: Den store bulbider kom farende mod os med sin tidligere embedsiver, men fik et par rap af Anders Sørensen, fordi den ikke kunne kende folk oppe fra præstegården. Så sagde vi farvel og fik et ærligt håndtryk til afsked.

"Det var en prægtig mand, ham kunne jeg godt lide," sagde jeg til Emmy.

"Tror De nu også, De kan huske, hvad han hedder?"

"Ja det tror jeg nok."

"Der kan De se, når man først lærer dem at kende, så husker man også nok navnene på dem. Når De nu kommer herud til sommer og tilbringer sommerferien hos os, så skal De snart kende alle deres navne lige så godt som jeg selv."

Det var på tide at gå hjem, men Emmy ville først gerne op på den lille høj, der ligger bag ved landsbyen, og hvorfra man kan overse hele byen. Så gik vi da derhen; der lå vel et temmelig tykt snelag ved foden af højen, men det lykkedes os dog at komme lykkelig derover. Netop som vi kom op på højen, begyndte det at ringe til solnedgang. Solen var rigtignok gået ned for en halv time siden, men den gang havde klokkeren formodentlig været sysselsat med sin vesperkost og derfor ment, at solen gerne kunne vente lidt endnu med at gå ned. Vi tre stod nu oppe på højen og så ned over landsbyen. De enkelte huse og gårde kunne man vel ikke se, dertil var månelyset for svagt, eftersom

himlen var skydækket; men som en samlet masse kunne man se landsbyen. Den lå så stille og rolig, klokketonerne lød så mildt og venligt over den, de lyste Guds fred og velsignelse. Ingen af os talte et ord; i den stille vinteraftens stod vi tavse oppe på højen og hørte på klokketonerne. Nu kom de tre sidste slag for Gud fader, søn og helligånd – stærkt og kraftigt lød de, det sidste vedblev endnu i lang tid at bæve gennem luften, og så blev alt ganske stille.

"Det var for sidste gang i det gamle år," sagde Emmy, idet hun foldede sine hænder, "Gud være lovet og takket for alt godt, som han har givet os!"

En lille stund tav vi ganske stille, derpå begyndte Emmy på ny: "Når jeg står oppe på denne høj, føler jeg mig til mode som de gamle konger må have følt sig til mode, når de sad oppe på deres slot og så ud over land og rige. Der ligger også mit rige nede, og alt, hvad jeg elsker og har kært, finder jeg dernede."

"Og mere begærer De ikke?" spurgte jeg.

"Nej."

"De har virkelig slet ikke mere at ønske?"

"Nå, det forstår sig," svarede Emmy, og trods det dæmrende mørke så jeg en flygtig rødme dække hendes kinder, "ønsker og begæringer har vi mennesker altid. Men De ved da vel også nok, hvad en gammel vismand har sagt, at vi kan ikke hindre, at fuglene flyver over vort hoved, men vi kan vel hindre, at de kommer og bygger rede i håret på os. Således også med vore ønsker og begæringer: Vi kan ikke hindre, at de flyver gennem sjælen, men vi kan vel hindre, at de fæster blivende bo derinde."

Vi gik ned ad højen og vendte tilbage ad den sti, som førte langs fjorden. Også her var alt tyst og stille, det hvide snelagen

var bredt over alt, og ligesom lyste os frem i mørket.

"Nu er her jo ikke meget at se," sagde Emmy, "men om sommeren, når bøgetræerne hvælver deres tætte løvtag over vore hoveder, mens man til den anden side ser ned til fjordens friske, blåligklare vand, så er her velsignet."

"Men det er da i grunden også den eneste spadseretur, som De har her, tæt ved præstegården," indvendte jeg.

"Men netop derfor er den mig desto kærere. Som det gik med folkene oppe i landsbyen, således her med træerne: Der er ikke et træ, ja knap en gren her, uden at jeg kender den, og når jeg en varm sommerdag sidder herude på de græsklædte brinker med mit håndarbejde, da er det mig, som om jeg midt i den stille skovensomhed dog var omringet af lutter venner, der alle hvisker så fortroligt til mig og har tusind ting at fortælle. Tro mig, Nicolai, jo mindre vi har, des større pris sætter vi også derpå."

"Det er et sandt ord," bemærkede Gamle, "derfor siger også apostlen Paulus, '*at det er godt at nøjes med det, man haver*', og: '*tragter ikke efter det høje, men holder eder til det lave*'. Det er to gode leveregler, som det var godt, om alle ville lægge sig på hjerte."

"Ja men det er to græsseligt kedelige leveregler," indvendte jeg, "og hvis alle ville leve derefter, så ville verden til sidst gå i stå, ja falde rent i søvn af bare kedsomhed. Nej livet er ikke ro og hvile, men det er bevægelse og fremadstræben, kamp og anstrengelse – '*har til målet man nået, sætter straks man et nyt*' – se det er at leve på den rette måde."

"Ja det mener jo de fleste," svarede Gamle, "og derfor klager de også over den dårlige verden, som vi lever i; i stedet for at klage over deres egen umættelighed og begærlighed. Så sker

dem heller ingen uret, når det går dem efter den gamle vise: '*Forgangen nat vor gamle kat en ung og lækker mus fik fat*' osv."

Ak ja, jeg tror næsten, at Gamle havde ret! – Anders Sørensen sagde nok, at han havde gået meget igennem for sin kones skyld, men han var dog en lykkelig mand, for han blev kun forelsket én gang, men så blev han det også til gavns, mens jeg derimod – ak ja, hvem der var så lykkelig som Anders Sørensen!

Da vi kom tilbage og ville gå ind i dagligstuen, fandt vi døren låset af. "De kan ikke komme ind," råbte Andrea Margrethe indenfor, "De må gå over til fader og vente der, til jeg kalder."

"Hvad skal der gå for sig?" spurgte jeg Emmy.

"Andrea Margrethe har rejst juletræet igen; for da De ikke var hos os juleaften, skal De dog i det mindste holde nytårsaften med os."

Ovre hos præsten fandt vi præstekonen og Corpus Juris.

"Det var godt, at De kom, Nicolai," råbte præsten mig i møde, "jeg har siddet og ventet på Dem; jeg har noget til Dem."

"Hvad er det?" spurgte jeg forundret.

"Jeg har fundet en ny kæreste til Dem, siden det ikke vil gå med den gamle, men hun koster tyve daler."

"Hvad skal det sige?"

"Det skal sige, at Christen Madsen har været her for at sælge sin kæreste, men hun koster som sagt tyve daler."

Endnu var jeg lige klog, jeg forstod ikke et ord af, hvad præsten sagde. Han sad i sin store lænestol med den mest alvorlige mine og blæste den ene tykke røgsky fra sin merskumspibe efter den anden. Præstekonen påtog sig at

forklare mig meningen af præstens gådefulde tale. "De ved nok, Nicolai," begyndte hun, "at det går ikke altid til blandt bønderne, som det skulle og burde, og at de navnlig ved deres forlovelser og bryllupper ser mere på pengene end hjertelaget, så at det mangen gang kun er en ren handelssag mellem dem. Nu er der en gammel avlskarl herinde hos naboen ved navn Christen Madsen, han har i ti eller tolv år været forlovet med en pige, som også tjener inde hos naboen, og som almindelig kaldes Gamle Ane. Gamle Ane har sparet nogle skillinger sammen, og det var egentlig mest derfor, at Christen Madsen ville have hende. Brylluppet er imidlertid blevet opsat fra det ene år til det andet. Men nu har Christen Madsen pludselig fået et godt tilbud fra en anden side og vil derfor hæve forbindelsen med Gamle Ane. Det vil Gamle Ane ikke give sit samtykke til, og først efter flere underhandlinger har hun for så vidt givet efter, som hun vil give Christen Madsen hans ord tilbage, når han vil betale hende tyve daler."

"Og nu mener jeg," fortsatte præsten, "at De, Nicolai, skulle betale de tyve daler, for at Christen Madsen kunne blive fri, og så skulle De selv tage Gamle Ane – hun har noget på kistebunden, og hun er ikke fyrretyve år endnu."

"Vil Christen Madsen nu ikke betale hende de tyve daler?" spurgte Corpus Juris.

"Nej," svarede præsten, "han synes det er for meget; han mener, at hun ikke er tyve daler værd, og det har han ganske ret i, men at ti daler også kunne gøre det."

"Der er altså gyldigt ægteskabsløfte?" spurgte Corpus Juris atter med ægte juridisk betoning.

"Ja vist er det gyldigt," svarede præsten. "Ægteskabsløftet er nu syv år gammelt, og om sommeren går det og vogter gæs, så Christen Madsen kan på ingen måde benægte det."

Nu kom Andrea Margrethe og bad os komme over. Præsten ville tage sin lampe med, men det ville Andrea Margrethe ikke tillade; vi skulle gå derover i mørke, for så ville lysene på juletræet gøre des større virkning. Så måtte vi føle os for gennem de lange gange for at finde vej og stødte idelig mod hinanden, indtil vi endelig kom over til dagligstuen. Her måtte vi atter stå stille et par øjeblikke foran døren, og derpå sagde Andrea Margrethe: En-to-tre! – rev hurtigt døren op, og – alt var ganske mørkt derinde, kun et par osende lys lå nede på gulvet og udbredte et svagt lys med deres rødlige tande.

"Hu ha," råbte præsten, "hvor de lys skærer i øjnene; jeg er allerede blevet ganske blind deraf – jeg kan slet ingen ting se."

Men Andrea Margrethe klagede og jamrede sig, hele hendes skønne arbejde var spildt. Hvorledes kunne det hænge sammen? – Omsider fik vi et lys tændt og så da, at juletræet var væltet om på gulvet og lå midt i sin herlighed som en falden konge. Og hvem var nu skyld heri?

"Trækvinden kan umulig have gjort det," mente Andrea Margrethe, "for alle vinduer og døre er lukkede." Vi undersøgte nøje træet: Det var øjensynligt, at der var anvendt vold, for flere grene var knækket, som om man med voldsomhed havde stødt til det. Men hvem kunne have været så ondskabsfuld at gøre det? Andrea Margrethe havde været ganske alene, det måtte da være sket i samme øjeblik, som hun havde forladt stuen.

"*Hier liegt der Hund begraben!*" råbte endelig præsten. "Du skulle have husket det gamle ord: *Cave canem!* Så havde du ikke

haft den sorg."

Ja Trofast måtte være gerningsmanden, derom kunne der ingen tvivl være: En stor honningkage, der havde været anbragt i toppen af træet, var revet af, så kun et lille stykke endnu var tilbage. Denne honningkage måtte have fristet stakkels Trofast alt for stærkt, så naturen var gået over optugtelsen, og den havde gjort dette voldelige anfald på juletræet og derpå listet sig ud, da døren blev åbnet.

"Men den har bestemt kun gjort det for at jage et par rotter bort, som den må have set deroppe," sagde præsten.

Men Andrea Margrethe mente, at så uforskammet kunne trofast ikke være.

"Ja har Trofast ikke gjort det, så må Nicolai have gjort det," sagde præsten, "men Nicolai kan bevise sit alibi, for han har været ovre hos mig, og derimod tvivler jeg meget på, at Trofast kan bevise sit alibi."

Nej det kunne Trofast ikke, for i samme øjeblik kom Niels ind slæbende Trofast efter sig i den ene hånd og holdende en halvspist honningkage i den anden. Han havde set Trofast luske af sted med noget i munden, var sat efter den og havde således grebet den på fersk gerning.

"Se der kan præsten se, det var ikke for ingenting, jeg gav ham sine prygl forleden aften," sagde Niels triumferende.

"Ja jeg ved det nok, Niels, du er en brav karl, som altid gør din skyldighed," sagde præsten.

"Men nu skal jeg give ham nok en lektion, der skal lære ham, hvordan man har at skikke sig, når man lever mellem dannede mennesker," sagde Niels og beredte sig til at slæbe synderen af

sted, men denne hylede så ynkeligt, at selv Andrea Margrethe gik i forbøn for den.

"Ja lad nu Trofast slippe for denne gang," sagde præsten, "siden det er nytårsaften. Tilmed har den jo allerede taget sin løn op forud forleden aften." Så slap Trofast da for denne gang og spadserede ud sammen med Niels.

Vi henvendte nu vor opmærksomhed på juletræet, der lå i en sørgelig fornedrelsestilstand på gulvet. Vi rejste det atter op, lysene blev tændte på ny, og det strålede snart i den gamle glans. Der var ophængt flere småting til Gamle og Corpus Juris, som de egentlig skulle have haft juleaften, men dengang var de jo ikke kommet. Også på mig var der tænkt, således kom Andrea Margrethe og overrakte mig en stor bog. Da jeg åbnede den, stod der skrevet på titelbladet: "*Lyriske Digte af Nicolai*", for øvrigt var den fuld af lutter tomme hvide blade.

"Hvad skal jeg med den?" spurgte jeg.

"De skal naturligvis skrive den fuld af Deres digte, som der står på titelbladet, og så lade den trykke, så bliver De en berømt mand."

"Ja De kan da aldrig mangle stof," sagde præsten, "alene den roskildetur må kunne fylde den første halvdel af bogen med ulykkelige kærlighedsdigte, den anden kan De så fylde med lykkelige kærlighedsdigte. Så kommer bogen til at bestå af to parter, hvoraf den første skal hedde: 'Ulykkelig Kærlighed i Roskilde' og den anden 'Lykkelig Kærlighed i Nøddebo' – så får publikum noget af begge tønder, og det vil det helst have, og bogen kommer til at gøre stormende lykke, især hvis De lader Gamle Anes portræt aftrykke foran."

"Nej vist ikke nej," sagde præstekonen, "Nicolai skal hverken synge om lykkelig eller ulykkelig kærlighed. Vil De være digter, så skal De lære af ham her," og hun tog et smukt Homer-hoved ned og gav mig, "det er min gave til Dem. Lær at synge som han simpelt og enfoldigt, men sandt og naturligt, om hvad der rører sig i folkene og i det enkelte menneskehjerte, og da skal De også altid finde dem, der gerne vil lytte til Deres sang."

"Vil Nicolai være digter?" spurgte Gamle meget forundret.

"Nu sådan egentlig digter behøver han jo ikke at blive," sagde Emmy, der stod ved siden af Gamle, "men har De ikke selv sagt, at når man er atten år gammel, er man altid digter, og det har De jo også selv givet bevis på."

"Ja jeg havde tænkt på," sagde præsten, "at forære Nicolai Gamle Ane, men hun var for stor til at hænge på juletræet, og så måtte jeg lade hende blive udenfor."

Da lysene omsider var nærved at brænde ud, blev de slukket og juletræet flyttet til side.

Da vi dernæst havde spist til aften og temaskinen og tedugen var borttagne, og præsten havde fået sin aftenpibe tændt, så sad vi atter omkring det store bord, og samtalen flød let og muntert mellem os som sædvanlig.

"Se, nu forsvinder der atter et år!" bemærkede præsten. "*Eheu fugaces, Nicolai, Nicolai, labuntur anni* – men hvor de år løber fra os, det er mig ubegribeligt. Mangen gang kan man synes, at man er endnu ung og frisk, indtil man ser alt det småkrat, der er vokset op omkring en, være i færd med at blive store træer, så opdager man pludselig, at man selv er blevet en gammel kavaler. Når jeg tænker på Deres fader, Christopher, da er det mig, som var det kun tre eller fire år, siden vi sad på skolebænk

sammen, og nu sidder her tre voksne sønner af ham. Navnlig Nicolai, hvis eksistens jeg for et par dage siden knap anede, han er pludselig skudt op for mine øjne som en stor paddehat."

"Ja," sagde præstekonen, "men det er godt, at vi ikke selv kan mærke, hvor gamle vi bliver, for det er jo et vidnesbyrd om, at ånden ældes ikke, men om end årene ruller hen over vore hoveder, og vi bliver gråhårede og får rynker i panden, så bliver sjælen dog evig ung, og den mærker intet til årenes vægt."

"Det har du ret i mo'er," sagde præsten. "Ja mo'er siger ikke meget, men det hun siger, er altid godt. Således skulle De også bære Dem ad, Nicolai. Lad mig nu engang høre, hvad De har haft for tanker på årets sidste dag?"

Jeg havde ikke lyst til sådan at stå åbenbart skrifte og svarede derfor undvigende: "Å, jeg har tænkt på, at i morgen er det nytårsdag."

"Det var en dyb tanke," sagde præsten, "den er sin ophavsmand værdig. Det er bestemt også Dem, Nicolai, som den nyere tid skylder hin mærkelige opdagelse, at når de gamle grækere havde fyldt det nittende år, så gik de ind i det tyvende. – Jeg gad dog vidst, om I andre har haft lige så dybsindige tanker som Nicolai. Lad mig nu engang høre, hvad har du tænkt på i dag, Andrea Margrethe?"

"Jeg har tænkt," svarede Andrea Margrethe, idet hun hurtigt rejste sig for at gå ud, "at det kunne være godt at hente noget mælkepunch til at drikke det gamle års skål i."

"Ja pyt," sagde præsten, "men således slipper du rigtignok ikke fra os. Du må bestemt have tænkt noget meget rart, siden du ikke vil rykke ud med sproget. Ja gå du nu ud og hent din mælkepunch; den skal vi med al fornøjelse drikke, men når du

kommer tilbage, skal du sandelig fortælle os, hvad du har tænkt."

Imedens Andrea Margrethe var borte, spurgte præsten Emmy: "Nå hvad har du tænkt på i dag?"

"Jeg har tænkt på alt det gode, jeg har nydt i det svundne år og takker Gud derfor," svarede Emmy.

"Det var smukt tænkt af dig; du er din faders datter."

Nu kom Andrea Margrethe tilbage med mælkepunchen, og præsten spurgte hende på ny, hvad hun havde tænkt.

"Jeg har tænkt det samme som Emmy," svarede Andrea Margrethe hurtigt.

"Og du var borte, da Emmy talte, hvorledes kan du så vide, hvad hun har tænkt? Nej du har bestemt tænkt noget, som ikke er rigtigt, siden du ikke vil fortælle os det. Men det forstår sig. Tanker er toldfri, og tvinge dig kan vi jo ikke. – Nu De, Frederik, hvad har De tænkt?"

"Jeg," svarede Corpus Juris tøvende, som om han søgte at finde på noget, "jeg – jeg har haft så travlt med det fattigregnskab i dag, at jeg ikke har haft tid til at tænke på andet."

"Ja det kan De bilde andre ind, men De skal ikke mene, at jeg tror det. De skal ikke bilde mig ind, at De således er gået op i mine anliggender, at De slet ikke har passet Deres egen lille gryde imens. Men vil De ikke sige, hvad De har tænkt, så skal jeg sige det. De har tænkt, om De ikke muligvis kunne gøre noget hokuspokus med det fattigregnskab, således at De kunne få sogneforstanderskabet og menigheden sat op imod mig og muligvis bringe tre-fire processer i stand. Jeg har ikke glemt den kirkeret, som Nicolai talte så meget om, straks da han kom,

og jeg ved nok Deres onde hensigter. Formodentlig skal Nicolai og Andrea Margrethe stå Dem bi i dette foretagende, og derfor vil De heller ikke sige, hvad De har tænkt. Ja muligvis er det derom, at De har lagt råd op i Roskilde, mens Nicolai, den sorte sjæl, har søgt at lede mine tanker i en anden retning. Så sidder jeg stakkels mand da omgivet af lutter forrædere, der alle søger at bedåre mig med deres falske tale. – Nå da, Christopher, har De haft lige så onde tanker som de andre! Eller hvad har De tænkt på?"

"Jeg har tænkt på verdens undergang," svarede Gamle med sin sædvanlige alvor.

"På verdens undergang!" udbrød jeg forbavset og var lige ved at briste i latter.

"Ja på verdens undergang!" sagde præsten, "det skulle De også have tænkt på, men De har naturligvis ment, at dette syndige leben, som De fører herude i Nøddebo med at ryge cigarer, spise pebernødder, forlove Dem og slå op igen, at det skulle vedblive bestandig, men det tager De fejl i. – Men hvad har De tænkt om verdens undergang, Christopher?"

"Jeg har igen i dag læst efter, hvad der står fortalt derom i Bibelen, og dermed jævnført en afhandling, jeg for nogen tid siden har læst af en fransk astronom om, hvorlunde månen engang ville falde ned på jorden, og fundet, at det kunne egentlig stemme godt med hine skildringer i Evangelierne."

"Så De tror altså virkelig, at månen engang vil falde ned?" spurgte Andrea Margrethe.

"Umuligt er det i hvert fald ikke," svarede Gamle. "Der behøver blot at ske en sagtning i månens rotation på grund af en større modstand i æteren, der atter har sin grund i en eller

anden os ubekendt årsag. Men når månens rotation formindskes, så bliver atter følgen heraf, at den ikke længere vil formå at modstå jordens tiltrækningskraft så stærkt som tidligere, og jorden vil da bestandig drage den nærmere og nærmere til sig, indtil til sidst tiltrækningskraften bliver så stærk, at månen falder ned på jorden."

"Og slår os alle ihjel?" afbrød Andrea Margrethe ham.

"Det behøver den ikke straks at gøre; for eftersom havet indtager den største del af jordens overflade, vil månen sandsynligvis falde ned i havet, og så vil det på grund af månens store masse stige over sine bredder og forårsage en ny syndflod. Således sker det da, hvad der står skrevet om, at himlens kræfter skal røres, og om havets brusen og menneskenes skræk og fortvivlelse. Hertil kommer, at, da, som De ved, jordskorpen kun er meget tynd, og inden for den brænder den vulkanske ild, så vil månen ved sin tyngde slå jorden itu, så at de underjordiske flammer bryder frem, og da vil det ligeledes ske, hvad der står skrevet om, at elementerne vil komme i brand og opløses. Og således kan man også tænke sig den almindelige forfærdelse, som der må blive, når menneskene flygter op på høje bjerge for at undgå havets bølger og da mødes af de alt fortærende flammer."

"Hu ha, det var græsseligt," sagde Andrea Margrethe, "det må være rædsomt at leve på de tider."

"Det vil det også blive," sagde Gamle, "navnlig den tid, der går forud, når månen bestandig rykker nærmere og nærmere og stedse bliver større og større, så at den om natten står som en uhyre blodrød skive, der dækker den halve himmelhvælving, og om dagen som en kulsort masse, der hindrer solens stråler i at

komme til os, for da skal det også opfyldes, hvad skrevet står, at solen skal forvandles til mørke og månen skal blive til blod, og stjernerne skal kun give svagt skin. Og således ser menneskene månen dag for dag blive større og større og komme nærmere og nærmere som en uhyre Fenrisulv, der kommer for at opsluge jorden. Og hvor de end flygter hen, kan de ikke undgå den, ja da vil det være tid at råbe: "Falder over os, I bjerge! Skjuler os, I høje!" Og med alt dette vil de dog ikke omvende sig, men vedblive i deres ugudelighed at trodse og spotte lige til det øjeblik, da menneskenes søn kommer og skal ses ligesom lynet, der lyser fra øster til vester."

"Men nu de andre stjerner," sagde Corpus Juris, "hvad har du vel tænkt, at der skal blive af dem, Christopher?"

"Hvad der skal blive af de andre stjerner, kommer ikke os ved," svarede Gamle.

"Og egentlig talt heller ikke, hvad der skal blive af jorden," sagde præsten. "Alt, hvad Christopher der har udspekuleret, kan være godt nok, men om det er rigtigt, kan dog ingen sige. Når vi blot er fast overbeviste om, at Herren en gang vil komme for at dømme jorden, så er det nok, og vi behøver ikke at vide, hverken hvornår eller hvorledes han vil komme. Men vi vil bede ham om, hvad enten han kommer tidligt eller sildigt, vi da må være blandt dem, hvis navne er opskrevne i Livets Bog. Og kom nu og lad os synge vor salme og takke Vorherre, fordi han har holdt sin hånd over os og nådigt bevaret os i det gamle år."

Derpå rejste præsten sig ligesom vi andre, og vi gik hen til pianofortet, hvor Emmy spillede salmemelodien, mens præsten førte an med sin kraftige basstemme, og vi andre stemmede i med:

"Det gamle år henrinder,
Så sagtelig det svinder
Og synker i sin grav.
Mens alt er tyst og stille,
En takkesang vi ville
Ham bringe, som det gav.

Hans stærke hånd har ledet
Os sikkert frem og fredet
Om os jo hver en dag.
Var hjertet angst og bange
I timer, mørke, lange,
han antog sig vor sag.

Ja sluktes alle sole,
Blev alle stjernepole
Så mørk som natten hist –
Din lyse sol ej slukkes,
Og aldrig skal tillukkes
Din nåde, herre Krist!

Din stjernelil oprinder
Og mørkets magter binder
Hver julenat på ny;
Ja altid klart den brænder,
Så tit som du os sender
det unge nytårsny.

O hvilken salig glæde,
Når en gang skal indtræde
Det store juleår.
Når himmelklokken ringer
Og nytårsbud os bringer
Om evighedens vår.

Ja når den time kommer,
Da evighedens sommer
Skal bryde herlig frem,
Du Fader os bønhøre
Og nådigen os føre
Til Himlens lyse hjem!"

"Og nu godnat, mine børn, og tak for al den glæde, jeg har haft af jer i det gamle år," sagde præsten, da vi havde sunget salmen.

"Vorherre holde sin hånd over jer alle i det nye år – men Dem, Nicolai, giver jeg endnu særlig den formaning, at De må ikke more Dem med at slå potter itu mod døren i aften, for sådan skik har vi ikke her i præstegården." Og med denne formaning forlod præsten os, ledsaget af præstekonen.

Vi andre blev tilbage; vi skulle sidde oppe til midnat for at oppebie det nye års komme. Jeg ventede, at vi skulle have os en fornøjelig samtale, men det syntes, som om dette håb skulle blive skuffet. Thi for det første skilte Corpus Juris og Andrea Margrethe sig fra os andre, idet de satte sig hen i vinduesfordybningen ved det lille bord for, som de sagde, at spille et parti skak. Og det lod til at være et meget morsomt parti skak, for de hviskede idelig sammen og havde hvert øjeblik noget at le af. Men da jeg gik hen til dem for at se, hvad det vel

kunne være, der var så morsomt, var de endnu ikke kommet videre, end at hver af dem havde trukket to bønder frem. Jeg undrede mig herover, men Corpus Juris sagde, at de havde tiden for sig, dog nu ville de for øvrigt også begynde at spille for alvor, og nu tav de pludselig stille for ret at hellige spillet al deres opmærksomhed. Så satte jeg mig hen i sofaen ved siden af Emmy. På den anden side af Emmy sad Gamle og læste i sit lille Ny Testamente, formodentlig om verdens undergang. Men hans andagt kunne ikke være synderlig stor, for jeg kunne ikke tale to ord med Emmy, uden at Gamle straks gav sit besyv med, ja til sidst bemægtigede han sig hele samtalen, så jeg også blev tilovers her. Jeg rejste mig og begyndte at spadsere op og ned ad gulvet, idet jeg ønskede af mit ganske hjerte, at klokken snart måtte blive tolv, for jeg kedede mig i grunden dygtigt. Læse havde jeg ikke lyst til; jeg så hen på det store bornholmske stueur; klokken var ikke elleve endnu – hvad skulle jeg tage mig til i den tid, som endnu var tilovers? Jeg begyndte at blive søvnig og gabte et par gange temmelig lydeligt.

"De keder Dem, Nicolai," sagde Andrea Margrethe til mig.

"Ja det er da ikke så underligt," svarede jeg, "jeg går her som femte hjul på en vogn og er aldeles tilovers."

"Så må vi se at finde på noget at more Dem med. Emmy vil vistnok fortælle os en historie, når vi beder hende derom."

"Kan Emmy fortælle historier?"

"Ja hun kan fortælle smukke historier. I de lange vinteraftener, når fader mangen gang har travlt og ikke har tid at læse højt for os, så sidder mo'er og Emmy og jeg ganske alene herovre, og så fortæller Emmy historier for at more os."

"Er det morsomme historier?" spurgte jeg.

"De er just ikke til at le af," sagde Andrea Margrethe, "men man kan altid lære noget deraf, og det er da i hvert fald bedre end at gå og kede sig. – Emmy, vil du ikke nok fortælle os en historie?"

Emmy holdt ikke af at sige nej, når hun blev anmodet om noget, og hun indvilligede derfor straks. Andrea Margrethe gemte skakbrikkerne, Gamle lukkede sin bog i, og vi tog alle plads om Emmy, der efter at have tænkt et øjeblik efter begyndte at fortælle.

Ovre på Samsø boede engang en vild vikingehøvding, der hed Knud. Hans borg var opført på toppen af en høj brink og skuede vidt ud over havet. Knud havde en søn, som hed Thjodolf. Thjodolf var kun tolv år gammel, men hård og vild af sind, så at selv Knud havde møje med at tvinge ham. Men dette glædede Knud, for "hård er fjeldets væg, men hårdere skal mands sind være," plejede han at sige. Thjodolfs moder Ingeborg derimod var mild, blid og elskelig, og hun græd ofte sine modige tårer, når Thjodolf mishandlede trællene. På den tid begyndte læren om den Hvide Krist at udbrede sig i norden, men Knud hadede denne lære, for den tyktes ham at være en tro for kvinder og ikke for mænd. Han troede på de gamle guder, og hver morgen ofrede han til Odins øje, når det blankt og strålende hævede sig over havet for at skue ud over den ganske jord. Thjodolf troede, som hans fader troede; men Ingeborg var hemmeligt kristen, og hun bad dag og nat til Gud, at han ville omvende hendes mand og hendes søn. Men hun turde aldrig tale et ord derom, for Knud hadede de kristne til døden, og Thjodolf hadede, som Hans fader hadede. Engang spurgte Knud ham: "Hvad ville du gøre ved den Hvide Krist, om du nogen sinde mødte ham?" – "Jeg ville gøre så ved ham," svarede drengen og jog sin kniv til hæftet i bordpladen. "Derfor skal du i morgen få lov til at ride min sorte hingst," svarede Knud glad. Og Thjodolf kunne tæmme den sorte hingst, men der var ingen, der kunne tæmme Thjodolf. Hans moder græd så meget over ham, at hun døde af sorg, men Thjodolf blev ikke mildere for det.

Da Thjodolf var tyve år gammel, døde også hans fader. Men Thjodolf ville ikke sidde ene hjemme på sin faders borg og sove i

arnekrogen; han besteg sit skib med sine bedste mænd og fulgte kongen af Danmark, der på den tid gjorde tog mod England. I England fandt Thjodolf mange flere kristne end i Danmark, for der var næsten alle kristne, og landet var fuldt af kirker og klostre. Men Thjodolf stormede kirkerne og brændte klostrene og ihjelslog de blege munke. I kongens hær var der en anden ung mand, der hed Sigvald, han var lige så tapper som Thjodolf og lige så vild en hedning: Så blandede de to blod sammen og blev fostbrødre. Sigvald havde en søster, Astrid, der var blåøjet og lyshåret, og Thjodolf elskede hende, og han tog hende til hustru. Nu var Thjodolf en lykkelig mand: Han havde en elskelig hustru og en trofast ven, hans navn var kendt over land og hav, og gods og guld havde han fuldt op af. Men det gamle, vilde sind boede endnu stedse i ham. Så skete det en dag, at Thjodolf sad til bords med alle sine mænd, Sigvald sad ved hans ene side og Astrid ved hans anden; drikkehornene gik hyppigt rundt og blev flittigt tømte, ja mere end som godt var, for vel var hornene af guld, men ordene, som faldt, var ikke guld. Da Astrid mærkede dette, bad hun sangeren, som var til stede for at forherlige deres bedrifter med sine sange, om at synge et kvad. Denne gjorde, som hun bød, og kvad et *drapa* til ære for Sigvald, hvori han priste ham som den gæveste og tapreste af alle mænd. Da han havde endt, lønnede Sigvald ham med en herlig guldring, men Thjodolf sagde: "Det tykkes mig underligt at synge om glenten, når ørnen er til stede." – "Jeg synger nu, som jeg har lyst til," svarede sangeren. Astrid bøjede sig over mod ham og bad ham ikke at opirre Thjodolf, men hellere at synge et kvad også til hans ære. "Havde ord kunnet dræbe mig, var jeg for længe siden død," sagde sangeren, "og ej

frygter jeg for Thjodolfs mund." – "Så frygt hans hånd," råbte Thjodolf, idet han sprang op fra sit sæde og slyngede sit spyd mod sangerens bryst, så at odden fo'r ud af ryggen på ham. "Derfor lever ligefuldt den mand, som er større end du," sagde Sigvald, for også hos ham havde vinen fået overhånd over viddet. "Men nu tror jeg ikke, han lever længere," sagde Thjodolf, idet han hug til Sigvald, så også han styrtede død til jorden. "En dåre er den mand, som dræber sin bedste ven," sagde Astrid. "Men større dåre er den, som tåler hånsord af en kvinde," sagde Thjodolf, og dermed rendte han sit sværd gennem Astrid. Men med det samme kom han til besindelse og så nu, hvilken skændig dåd han havde fuldbragt; han havde myrdet sin hustru og dræbt sin bedste ven, og det ikke i ærlig tvekamp, men som en fej stimand. Så tyktes det ham da, at han var ikke længere værd at leve mellem mænd. Han gik da ned til strandbredden og gik mange, mange dage der ganske alene og så ud over det mørke hav og den tunge, grå himmel. Ofte havde han lyst til at styrte sig i sit eget sværd for straks at ride til Valhalla og der atter samles med Sigvald og Astrid, men så mente han atter, at til slig en usselhed som ham var der ikke plads i Valhalla. En dag mødte han en gammel mand i en brun kappe, der spurgte ham, hvad der fattedes ham. Thjodolf svarede ikke. "Men jeg ved hvad der fattes dig," sagde den gamle. "Du har dræbt din hustru og myrdet din fostbroder. Men det er ikke dig, der har dræbt dem, men den herre Kristus, på det at du må erkende dine synder og omvende dig til ham og tro på ham." – "Er Kristus slig en troldkarl, at han har forledt mig til at dræbe min hustru og min bedste ven, da hører han til de onde jætter, og jeg vil intet have at skaffe med ham," sagde

Thjodolf og vendte den gamle ryggen. Men Thjodolfs had til den Hvide Krist var atter blevet vakt ved den gamles ord, og det faldt ham ind, at det var den bedste måde at gøre sig værdig til Valhalla på, om han ville drage ud i kamp mod den Hvide Krist og dræbe så mange kristne, som han kunne. Han vendte da tilbage til sin borg og sine mænd, der modtog ham med høje jubelråb. Han spurgte dem, om de atter ville følge ham i ledingsfærd, og de slog på deres skjolde og råbte, at de ville følge ham til verdens ende.

Atter besteg Thjodolf sit skib og fo'r vide ude over havet. Han drog ned til syden, til Vælskland og Grækenland, for dernede fra var jo læren om den Hvide Krist kommet, så var det jo også bedst at begynde fra neden, om man ville rykke den op med rode. Thjodolf blev helt forundret, da han kom derned og så den klare blå himmel og fornam det milde klima; sligt var han ikke vant til i sit tågede hjem. Og så fandt han en overflod af vin og søde frugter, som han aldrig havde kendt før. Men derfor blev hverken Thjodolf eller hans mænd blødagtige; som den vilde bjørn faldt de over landets børn, og hvem de ikke straks dræbte, ham ofrede de til guderne. For Thjodolf var nu blevet en vild blodmand, hver morgen, når solen hævede sig klar og strålende over den blanke havflade, ofrede han hjertet af sine kristne fanger til Odins øje, og liget kastede han i søen.

En dag var det ganske blikstille: Sejlene hang slappe ned, der var ikke en vind, som rørte sig. Skibet lå og vuggede sig sagte i det dybe, klare hav, det var næsten som svømmede det i himlen. Thjodolf lå i forstavnen og tænkte på Danmark, som han længtes efter, uagtet der ikke var nær så smukt. En lille hvid sky så han langt borte. Thjodolf lå med halvt tillukkede øjne, for

solen brændte varmt ned på ham. Da syntes det ham pludselig, som om hin lille sky kom nærmere og nærmere, indtil den til sidst standsede ved hans side, og en mand trådte ud deraf, det så ud som en engel, for hans øjne tindrede som to stjerner, og rundt om det kastanjebrune hår, der faldt glat ned på begge sider, strålede en lysglorie. "Tro på mig, så vil jeg give dig det evige liv," sagde han til Thjodolf. "Hvem er du?" spurgte Thjodolf. "Jeg er den, for hvem helte skal bøje knæ, og som konger skal tilbede," lød svaret. "Så er du Kristus," råbte Thjodolf, idet han hurtigt sprang op og skød en pil af imod ham. Men i det samme var alt forsvundet: Thjodolf så kun den lille hvide sky langt borte. Pilen faldt plaskende i vandet et stykke borte fra skibet. "Hvorfor skød du den pil bort?" spurgte en af Thjodolfs mænd ham, som stod ved hans side. Thjodolf svarede intet, men slog buen så hårdt mod skibsrælingen, at den sprang.

Næste dag blev det en rasende storm, tunge mørke skyer dækkede himlen, og skibet dreves af sted, ingen vidste hvorhen. I fire dage varede stormen, da blev det atter smukt og klart vejr som tidligere. Thjodolf befandt sig nu uden for et land, som han ikke kendte, men alt havde et aldeles fremmed udseende for ham. Langs kysten voksede høje træer, der ingen grene havde, men kun blade oppe i toppen; underlige store heste kunne man også se, men de var langt større end menneskene, der red på dem, og de havde pukler på ryggen. Thjodolfs mænd gik i land efter sædvane og gjorde rigt bytte, som de bragte tilbage til skibet. De havde også fanget en yngling, som de førte med sig; han var iført en hvid linkjortel, Hans lange kastanjebrune lokker holdtes tilbage af et guldbånd, og hans øjne tindrede som to stjerner. Thjodolfs mænd spurgte, om de skulle ofre ham

til Odins øje, som de ellers gjorde med alle kristne fanger. Men Thjodolf formåede ikke at sige ja, han bød sine mænd føre ynglingen ned i skibsrummet og forvare ham vel der. Siden gik Thjodolf selv ned til ham. "Tror du på Kristus?" spurgte han ynglingen. "Ja," svarede denne. "Hvis du vil fornægte Kristus og tro på Odin og Thor, da vil jeg skænke dig livet og atter føre dig tilbage til din hjemstavn, og give dig så meget gods og guld, som du vil," sagde Thjodolf. "Kristus har aldrig fornægtet mig, hvorfor skulle jeg da fornægte ham?" sagde ynglingen. Thjodolf tav en liden stund stille, derpå sagde han: "Fortæl mig noget om din Kristus," for han havde endnu aldrig hørt Kristi historie. Ynglingen fortalte ham det da alt sammen, fortalte om, hvorledes han af egen fri vilje var gået døden i møde og endnu på korset havde bedt for sine fjender. "Det var smukt gjort af ham," sagde Thjodolf, "det var mere, end jeg kunne have gjort; men tro på ham vil jeg alligevel ikke." – "Din time er ikke kommet endnu," svarede ynglingen, "men giv vel agt på, hvad jeg siger. Du skal atter vende tilbage til dit fødeland, og den første gang du går i land, skal en stor hvid fugl komme flyvende, den skal du følge. Den skal føre dig hen til et stort hus, foran hvilket der står to træer, inde i hint hus bor en gammel mand med et langt hvidt skæg; han skal forkynde dig om Kristus, og da skal du komme til at tro på ham, for Guds visdom er større end din dårskab." Thjodolf var blevet mere blød i hu end sædvanlig ved ynglingens fortælling; men da han atter kom op på dækket, så han, hvorledes solen gik ildrød ned bag de kulsorte skyer: det var Odins øje, der mørkt og truende så på ham. "Det er dog idel kællingesnak alt sammen," mente da Thjodolf, "og jeg er en dåre, at jeg låner øre dertil." Han befalede

sine mænd at gå ned og hente ynglingen op for at ofre ham til Odins øje, men hans mænd kom tilbage og sagde ham, at ynglingen var forsvundet. Thjodolf gik da selv ned i skibsrummet, men han kunne heller ikke finde ham. Nu mente Thjodolf, at det var den lede trolddom og kogleri alt sammen, som Utgardeloke havde sendt ham for at bringe ham til at fornægte de gamle guder, og han besluttede, om han nogen sinde atter skulle møde hin yngling, da at hugge ham i tusinde stykker.

Thjodolf ville ikke vende tilbage til Danmark, for han huskede, hvad ynglingen havde sagt til ham, og han ville ikke, at disse ord skulle gå i opfyldelse, han havde en hemmelig frygt for, at der lå noget kogleri skjult under dem. Så vedblev han at hærge på Middelhavets kyster, Hans skib var fuldt af guld og kostbarheder, og hans navn var frygtet overalt. Men til sidst blev længslen ham dog for stærk, og han kunne ikke længere modstå. For nu ikke at komme tilbage til Danmark, besluttede han at drage til England, for der så dog ud omtrent som i Danmark. Så sejlede han atter ud på det store vilde hav og styrede ad England til. Der var tåge og kulde, regn og sne, og dog var Thjodolf så glad herover, at han skammede sig for sig selv, for en mand må ikke være så blødhjertet. Endnu havde Thjodolf ikke nået land, da opstod der en forfærdelig storm, der atter drev ham ud på den åbne sø. I syv dage drev stormen skibet af sted, Thjodolf vidste ikke, hvorhen han kom, for han kunne intet steds opdage land, og mørke skyer dækkede himlen, så at han hverken kunne se sol eller stjerner. Først på den ottende dag så han land, men nu blev skibet drevet med en sådan voldsomhed ind mod kysten, at det stødte mod en

sandbanke, og bølgerne splintrede det. Thjodolf og Hans mænd sprang over bord, de kunne alle svømme i fuld rustning, om det så skulle være. Men de stærke bølger rev dem atter tilbage, når de vel mente at have nået land, så at de alle druknede undtagen Thjodolf, hvem en stor bølge kastede op på landet. Thjodolf så sig omkring, men han kunne ikke kende, hvad det var for et land, for der lå sne overalt, og kun hist og her ragede nogle pilebuske frem. Et stykke borte så han en mand i en fåreskindspels, og til ham gik han hen for at spørge, hvad det var for et land. "Landet hedder Danmark, og denne ø hedder Samsø," svarede manden. Da ville Thjodolf straks drage bort igen, men nu havde han intet skib længere og var nødt til at blive. Dog ville han ikke gå op i landet, men besluttede at blive hos hin mand, som han havde truffet, til han muligvis kunne se et skib, som fo'r forbi, og så sejle af sted med det.

Næste morgen, da han atter gik nede ved strandbredden, så han en stor hvid søfugl komme flyvende, og atter måtte han tænke på, hvad ynglingen havde sagt til ham. "Du skal i alt fald ikke blive min vejviser," sagde han og skød en pil efter fuglen, men traf den ikke. Thjodolf mente dog, at den pil var for god til at skydes bort og gik derfor hen for at tage den op. Men da han kom hen til pilen, så han fuglen sidde et stykke derfra på en stor sten. Han ville da forsøge anden gang, men det lykkedes ham ikke bedre. Nu blev Thjodolf harmfuld over, at han ikke kunne træffe bedre, og vedblev at forfølge fuglen uden at tænke på, hvor han kom hen, indtil han til sidst standsede uden for en stor bygning, foran hvis port der stod to høje lindetræer. Da faldt det Thjodolf på sinde, at nu havde han dog fulgt fuglen, som ynglingen havde sagt, at han skulle, og han ville derfor

straks vende om. Men idet han så op ad bygningen, inden han vendte den ryggen, så han hin yngling i et vindue deroppe, og han vinkede ad Thjodolf. "Denne gang skal du ikke undgå mig," sagde Thjodolf, og han drog sit sværd og gik ind i gården. Men han kunne ikke finde ynglingen, og alle, hvem han spurgte om ham, sagde, at de kendte ham ikke og havde aldrig set ham. Thjodolf mente da, at de havde skjult ham for ham, og han besluttede derfor at blive der, indtil han en gang fik hin yngling at se.

Den bygning, som Thjodolf var kommet til, var et stort kloster, og Thjodolf levede nu mellem lutter munke; munkelivet huede ham ikke, det tyktes ham værre end et trælleliv. Men han kunne ikke komme bort derfra, for han havde intet skib og måtte derfor vente til foråret, om han da kunne blive optaget af et eller andet skib, som sejlede forbi. Men tiden faldt Thjodolf såre lang, for han var ikke vant til således at ligge på den lade side. Så bad han en dag en af munkene at fortælle ham noget om Kristus, for det var dog altid en art tidsfordriv. Munken fortalte ham, og Thjodolf blev helt tankefuld derover. Han havde allerede hørt det en gang før, men denne gang greb det ham fast endnu mere. For historien var ganske anderledes, end han havde tænkt sig den. Navnlig det, som han tidligere havde spottet mest over, at Kristus var opstået fra de døde, syntes ham nu at være ganske i sin orden; for var Kristus virkelig Guds søn, så måtte han også kunne sejre over alt, selv over døden. Den gamle munk med det lange hvide skæg talte så indtrængende: Thjodolf sad ganske stille og hørte efter og ridsede med sit sværd alle hånde figurer i sandet – det var en god tidsfordriv, han der havde fundet på, for dagene blev til uger, og ugerne

blev til måneder, og før han ret vidste det, var det blevet forår. Men Thjodolf havde ikke lyst til at bestige et skib og drage af sted; en dag sagde han til den gamle munk: "Nu tror jeg på den herre Kristus, lad mig nu blive døbt." Så blev Thjodolf døbt, og nu blev han for bestandig i klostret. For den uro, der tidligere havde drevet ham af sted til fjerne lande og have, var nu forsvundet; han fandt sådan en rigdom i sig selv, at han mente, at han kunne gerne tilbringe en hel evighed alene med sig selv, og han skulle dog ikke blive træt deraf.

Mange år tilbragte Thjodolf i klostret, Hans sværd var for længst fastrustet i skeden, og dog tyktes det ham, som havde han kun været der en liden tid, for der var så meget, som han havde at tænke over. Til sidst blev Thjodolf syg. Det var første gang, at han var syg, men han følte på sig selv, at det ville vist også blive sidste gang. I tidligere dage ville han have betragtet det som den største vanære at dø strådøden, men nu dømte Thjodolf anderledes om den ting som om så mange andre ting. Han lå stille og tålmodig, Hans største glæde var at samtale med de andre munke om den herlighed, som han snart skulle skue.

Således lå han en midsommeraften ganske alene, vinduet stod åbent, de store lindetræer udenfor duftede så stærkt, solen var nær sin nedgang. Thjodolf havde vendt sit ansigt mod det åbne vindue, han lå og så ud i den blå, klare himmel – langt borte kunne han se en lille hvid sky, og hin formiddag på Middelhavet randt ham pludselig igen i hu. Og atter syntes det ham nu som den gang, at den lille sky kom nærmere og nærmere, indtil den til sidst svævede ind ad det åbne vindue, og en stod ved hans side, hvis øjne lyste som to stjerner, og om

hans hoved strålede en klar lysglorie. "Tror du nu?" – "Ja herre, nu tror jeg," svarede Thjodolf. "Så har du vundet livet" – og så døde Thjodolf.

Her tav Emmy, og vi andre tav også. Det var mig næsten, som hørte jeg de susende vingeslag, der bar Thjodolfs ånd ind i den klare blå himmel. Andrea Margrethe var den, der først brød tavsheden. "Det var en smuk historie, du der fortalte os, Emmy," sagde hun, "men jeg holder ikke af, at alle den slags fortællinger ender med, at helten går i kloster. Havde jeg været i Thjodolfs sted, da var jeg ikke blevet siddende i det kloster, men jeg var atter draget ud ligesom tidligere over land og hav for at forkynde Kristus overalt."

"Men jeg kan også nok tænke mig," sagde Emmy, "at en, hvis hele liv havde været en række af misgerninger, som Thjodolfs jo havde været, at han kunne synes sig selv at være alt for stor en synder til, at han turde tiltage sig en evangelists gerning."

"Deri kan jeg dog ikke give Dem ret," sagde Gamle, "for havde Paulus været af den mening og overhovedet apostlene, så var kristendommen aldrig kommet videre end til Kristus og de tolv apostle. Deri består jo netop kristendommens nådebud, at alle vore tidligere synder, de være store eller små, er udslettede, og vi agtes for hellige og retfærdige af Gud. Men ikke desto mindre havde jeg vist i Thjodolfs sted handlet ligesom han og var blevet i klostret, for det er ikke enhvers sag at blive en Paulus, og det gælder dog først og fremmest at frelse sin egen sjæl, inden man tænker på at frelse andres."

"Men klokken, klokken!" udbrød Andrea Margrethe, "den mangler kun to minutter."

"Ja hvad så?" spurgte jeg.

"Hvad så? Det nye år er i stand til at komme, uden at vi lægger mærke dertil; vi må op og tage imod det."

"Hvordan skal vi da bære os ad for at tage mod det nye år?"

"Det skal jeg vise Dem: Vi lukker først vinduet op og ser op mod himlen og stjernerne; når så klokken slår tolv, så ved vi, at det nye år kommer ned fra himlen til os, og så ønsker vi hinanden glædeligt nytår."

Dermed gik hun hen og åbnede vinduet ud til haven, og vi andre fulgte hende. Atter stod vi som hin første aften i det åbne vindue og så ud over de tavse marker og enge, der var dækkede af det hvide snelagen, mens månen og stjernerne spredte deres blålige stråler som et tryllenet over alt.

"Se, hvor smukt månen skinner ned til os," sagde Andrea Margrethe. "Jeg er næsten vred på Dem, Christopher, for alt det onde, De har fortalt mig om månen; før kunne jeg altid så godt lide den, den forekom mig at være sådan en god gammel ven, der nikkede så mildt ned til os; men efter hvad De har sagt, så er den jo egentlig en lumsk røver og bandit, der kun sidder og lurer på en bekvem lejlighed til at falde ned på jorden og slå os ihjel."

"Nå," svarede Gamle, "månen er kun bud for ham, der måler tid og time for os. Snarere kan De derfor betragte månen som en god juleengel, der kommer for at fortælle os, at den gamle tid med al sin kummer og smerte er forbi, og at den nye tid med evighedens salighed skal oprinde for os."

Andrea Margrethe lagde fingeren på munden og tyssede på ham, for den gamle bornholmer begyndte at slå sine tolv slag. Vi tav ganske stille og lyttede efter – ni – ti – elleve – tolv! "Glædeligt nytår!" udbrød Andrea Margrethe, "se nu er det nye år kommet! Glædeligt nytår! Glædeligt nytår! Glædeligt nytår alle sammen!" Vi andre besvarede hendes glædesudbrud med det samme: "Glædeligt nytår!"

"Oh hvor jeg er glad," sagde Andrea Margrethe, "at det nye år er kommet. Det er ligesom alting var blevet ganske nyt og jeg selv med – det er mageløst at have nytår, ikke sandt Nicolai?"

"Ja vist," svarede jeg, "det er dejligt at få nytår, det giver jeg Dem ret i. Og tak for det gamle år!"

"Ja tak for det gamle år, det havde jeg jo nær glemt at sige. Vi har kun kendt hinanden i ganske kort tid, Nicolai, men alligevel er vi dog blevet godt kendt med hinanden, og i det næste år vil vi være som broder og søster."

"Ja vi vil være som broder og søster," svarede jeg, idet jeg rakte hånden til Emmy og Andrea Margrethe – "og lidt til!" tilføjede jeg i mine egne tanker.

Nu havde vi jo gjort vor pligt og taget mod det nye år, som sig hør og bør, nu kunne vi altså gerne forføje os til sengs. Så skiltes vi fra hinanden, men endnu i døren vedblev vi at tilråbe hinanden: "Glædeligt nytår og tak for det gamle!"

Ja det var dejligt at være i Nøddebo Præstegård, alt var så hyggeligt, og alt, hvad man havde lyst til, kunne man gøre – nej det er sandt, en ting kunne jeg ikke: Sove. For de dage, som jeg tilbragte derude, var så indholdsrige, at jeg som oftest måtte tage et stykke af natten med for ret at tænke over dem. Således også denne nat, for jeg var om morgenen stået op med det bestemte forsæt at forlove mig med Andrea Margrethe, og nu gik jeg i seng med det bestemte forsæt at forlove mig med Emmy. For således var det, det kunne ikke nytte at skjule det for mig selv. Jeg havde den dag ret lært Emmy at kende, jeg havde set så meget skønt og yndefuldt hos hende, at jeg – ja jeg kan lige så gerne sige det kort og godt – jeg elskede hende. Og når jeg nu tænkte på den sætning af propædeutiken, der dagen i forvejen havde overbevist mig om, at jeg burde forlove mig med Andrea Margrethe, så lod den sig lige så godt anføre med hensyn til Emmy. For denne sætning sagde jo: "Enhver forbindelse, der indgås mellem mand og kvinde, bør, om den skal svare til sin idé, såvel fremgå af tilbøjelighed som være grundet i et fornufthensyn" – men dette lod sig udmærket anvende med hensyn til Emmy. For hvad tilbøjeligheder angik, så var jeg jo virkelig forelsket i Emmy, og hvad fornufthensynet angik, så var der ja ingen tvivl om, at Emmy ville blive en fortræffelig præstekone: Derpå havde jeg haft beviser nok under vor vandring gennem landsbyen. Hvad nu endelig alderen angik (for dertil må man vel også fornuftigvis tage hensyn), så var Emmy tyve år og jeg atten år: Det passede meget godt. For så vidt var alt i sin orden, for der var jo intet til hinder for, at jeg næste dag forlovede mig med Emmy, men ulykken var, at jeg

kunne ikke glemme Andrea Margrethe. For Andrea Margrethe besad dog et liv og en friskhed og fornøjelighed, hvori jeg stemte så godt med hende. Således skete det, at hver gang Emmys billede fremsteg for mine tanker, så kom Andrea Margrethe straks bagefter. Men hvorledes skulle jeg da lykkelig og vel komme ud af denne *casus mixtus et quidem compositus*? Ellers når en eller anden alvorlig sorg trykkede mig, da plejede jeg at henvende mig til Gamle derom; så måtte jeg vel som oftest høre en lang prædiken af ham, men til slutning fik jeg dog også et godt råd, som jeg kunne følge. Men her kunne jeg ikke rådspørge Gamle, for Gamle kunne dog virkelig ikke sige mig, om jeg var mest forelsket i Emmy eller i Andrea Margrethe, så følgen ville kun blive, at jeg vel fik en lang prædiken, men intet godt råd. Corpus Juris kunne det heller ikke nytte at tale til, for han ville le mig ud og kalde det hele for børnestreger.

Hør hvor Gamle og Corpus Juris snorkede om kap ved siden af! De lykkelige mennesker, de kunne sagtens sove trygt og roligt: De kendte intet til kærligheds uro og kærligheds ve. Men jeg derimod! Jeg, som havde troet, at her i Nøddebo skulle al min uro få ende, jo her begyndte den først ret. For i København, hvor jeg var forelsket i dem alle til hobe, der havde det ingen nød, men her, hvor jeg kun var forelsket i to – ja nu vidste jeg, hvad ulykkelig kærlighed vil sige. For folk tror i almindelighed, at ulykkelig kærlighed er at være forelsket i én, som man ikke kan erholde – bah, det har intet at sige, for man har dog altid det håb, at man ved en eller anden lykkens omvekslen kan vinde hende. Nej ulykkelig kærlighed, det er at være forelsket i to – for

sæt også det allerlykkeligste tilfælde, at jeg vinder den ene, så er den anden, som jeg også elsker, tabt for mig.

"Tikke-tik! Tikke-tik! Tikke-tik!" sagde mit lille lommeur, der hang på væggen over min seng: Det lød akkurat, som om det sagde: "Skynd dig lidt! Skynd dig lidt! Skynd dig lidt!" Ja skynde mig, det måtte jeg. For hvem kunne vide, hvor mange og hvor farlige rivaler jeg havde! Jeg kendte slet ikke familiens omgangskreds; hvilken skare af fættere og husvenner kunne der ikke være, der lumskelig sneg sig frem og snappede både Emmy og Andrea Margrethe bort fra mig, mens jeg spildte tiden med mine grublerier. I morgen ved dansen marcherede vel sagtens mandskabet op, og da kunne jeg mønstre dem og skulle snart finde ud, hvor rivalerne var henne, men i morgen ved dansen – hvad kunne der ikke ske imens! Nej der var intet andet for – jeg måtte haste så meget som muligt: Inden fire og tyve timer måtte jeg være forlovet – og dog, ulykkelige Nicolai: Sæt, du bliver forlovet med den ene og er forelsket i den anden!

Klokken var vistnok hen ved to, inden jeg faldt i søvn, men så sov jeg til gengæld til den lyse morgenstund. Jeg sprang hurtigt ud af sengen for ligesom den foregående dag at iagttage vejret; det var ganske efter ønske: Store isblomster dækkede ruderne, men udenfor skinnede den unge klare nytårssol så lyst og venligt, himlen var så ren og blå, at jeg følte alt mit gamle frejdige mod vende tilbage: Nattens tanker var forsvundet med nattens mørke, jeg var enig med mig selv om, hvad jeg ville gøre: Jeg ville lade lykken råde. For det er lykken, som skaber den berømmelige feltherre, det er lykken, som fremkalder den store kunstner, og det er lykken, som hjælper den lykkelige

elsker. Således var mine tanker. Jeg behøvede ikke længere at plage mig selv med alle hånde tvivl og betænkeligheder: Jeg ville ganske lade tilfældet råde – det var det allerbekvemmeste. Om da Emmy eller Andrea Margrethe skulle blive den udkårne, det kom til at bero på, hvem af dem jeg først kunne få i tale.

I forstuen mødte jeg præsten. "Glædeligt nytår, Nicolai," sagde han, "og en kæreste, inden året er omme."

"Ja jeg håber, inden dagen er omme," tænkte jeg, men det sagde jeg naturligvis ikke højt.

"Har De i sinde at gå i kirke i dag, eller bruger De måske ikke at gå i kirke om søndagen?" spurgte præsten.

"Jo, det bruger jeg dog."

"Ja man kunne jo ikke vide det – folk finder på så mange nye skikke derinde i København. Gudstjenesten begynder for øvrigt klokken ni, ifald Deres mange forretninger tillader Dem at komme til den tid," og dermed gik præsten over til sit værelse, mens jeg gik ind i dagligstuen.

Her traf jeg Corpus Juris, der talte ivrigt sammen med Emmy og Andrea Margrethe. Den sidste ville imidlertid gå bort, da jeg trådte ind.

"Det er vel ikke for min skyld, at De går," sagde jeg, idet det forekom mig at være et ondt varsel, at Andrea Margrethe gik, ligesom jeg kom.

"Nej det er det ikke," svarede Andrea Margrethe, "men i dag har jeg så travlt med at få alt bragt i stand til i aften, så De får mig vist næppe at se hele dagen," og med disse ord gik hun ud i køkkenet.

"Så bliver det altså Emmy," tænkte jeg, "det er jo skæbnens vilje."

Men det lod heller ikke tit at være skæbnens vilje, at det skulle være Emmy, for også hun rejste sig og gik bort for at blive færdig i rette tid til at gå i kirke. Så blev jeg alene tilbage med Corpus Juris, ham kunne jeg tale med lige så meget, som jeg lystede, men det var just ikke hans selskab, som jeg attråede. Imidlertid besluttede jeg dog at drage så megen nytte deraf som muligt. Det faldt mig nemlig ind, at når jeg ville bære mig lidt fiffigt ad, kunne jeg måske få Corpus Juris til at sige mig, hvem der i grunden var at foretrække, Emmy eller Andrea Margrethe, uden at han kunne ane, hvorfor jeg spurgte ham derom. Corpus Juris havde taget plads i den store lænestol og sad og læste, dog heldigvis var det ikke Dagbladet, han læste, for da havde jeg aldrig vovet at tale til ham om slige bagateller, men det var en gammel roman, han havde fundet.

"Hør Frederik," sagde jeg, idet jeg satte mig ned ved siden af ham, "sig mig engang, hvem synes du bedst om, Emmy eller Andrea Margrethe?"

"Hvad mener du dermed?" spurgte Corpus Juris, idet han med et uroligt blik så hen på mig som en, der har en ond samvittighed.

"Jeg mener, hvem af de to unge piger tiltaler dig mest?"

"Det forstår jeg ikke," sagde Corpus Juris, idet han rejste sig op fra sin stol og begyndte at spadsere op og ned ad gulvet – men det er aldrig gode tegn, når Corpus Juris begynder at spadsere op og ned ad gulvet.

Alligevel tabte jeg ikke modet, men vedblev med en vis hårdnakkethed: "Det synes jeg dog ikke er så svært at forstå, jeg ville vide, hvem du giver fortrinet: Emmy eller Andrea Margrethe."

"Det er jo noget nonsens," svarede Corpus Juris. "Fordi jeg synes godt om den ene, kan jeg jo gerne synes godt om den anden, og fordi jeg mener, at Andrea Margrethe – å, det er jo noget rent nonsens" – og dermed spadserede Corpus Juris ud af døren, idet han lod mig forblive i uvished, hvorvidt det var mine eller hans egne ord, han kaldte for nonsens. Dog nærede jeg en hemmelig frygt for, at Corpus Juris havde gættet hensigten af mine spørgsmål, og, i stedet for nu at tale lige ud, med sin forblommede tale ville give mig at forstå, at han i højeste grad misbilligede mit forehavende.

Lidt efter kom Gamle ind, og jeg besluttede da også at forelægge ham dette vanskelige spørgsmål, for Gamle havde vel næppe været så skarpsynet som Corpus Juris, og i alt fald var han mere rolig end denne.

"Sig mig engang, Christopher," sagde jeg derfor, "hvem holder du egentlig mest af, Emmy eller Andrea Margrethe?"

"Jeg holder mest af Emmy," svarede Gamle – se det var ren og klar besked, som jeg der fik!

"Men hvorfor holder du mest af Emmy?" spurgte jeg videre, for det var jo egentlig det, som jeg ville have at vide.

"Sligt kan der ikke gives grunde for, det er en følelsessag og følgelig meget aldeles individuelt, men det individuelle kan der ikke gives almengyldige grunde for, for dermed ville det ophøre at være individuelt og derimod blive noget universelt."

Ak ve! Nu trak Gamle sig tilbage inden for sine filosofiske forskansninger og slap bort fra mig netop i samme øjeblik, som jeg mente at have fanget ham.

Dog besluttede jeg at gøre endnu et forsøg og sagde derfor: "Ja men selv om det er noget individuelt, som du siger, så må du

dog have i det mindste den individuelle grund dertil, og den ville jeg gerne vide."

"Nu da," sagde Gamle med uforstyrrelig ro, "for at jeg skal sige det kort og godt: Jeg harmonerer med Emmy. Ethvert menneske bærer i sig et ideal, som han stræber at realisere, men han føler tillige, at han er for svag dertil. Men hver gang noget af dette ideal (jeg siger *noget*, for det ganske ideal får man aldrig at se i denne forkrænkelighedens verden), hver gang noget af dette ideal træder ham i møde i et andet menneske, da harmonerer han med dette menneske, og jo mere af dette ideal, han ser, des større er harmonien, for det er jo ligesom sit eget bedre jeg, han får at se. Men det ligger i sagens natur, at denne følelse af harmoni må have en gensidig tiltrækning til følge, og denne gensidige tiltrækning er det, vi kalder kærlighed."

Aha! Der fik vi det at vide: Den af dem, med hvem jeg harmonerer mest, hende elsker jeg mest. Ja jeg tænkte nok, at jeg kunne få besked derom hos Gamle, og nu havde jeg oven i købet båret mig så snildt ad, at jeg denne gang fik det gode råd at høre og slap for prædikenen, som ellers plejer at gå forud.

"Se man taler nu," vedblev Gamle (for lige så vanskeligt som det er at få Gamle til at tale, lige så vanskeligt er det at få ham til at holde op igen, når han først har begyndt), "så meget om ulykkelig kærlighed, men her ligger en stor misforståelse til grund. For hvis kun den ene part føler sig tiltrukket, men den anden ikke, og det er jo sædvanligt dette, man kalder ulykkelig kærlighed, da er det tegn på, at der i virkeligheden ingen harmoni er, men hvor der ingen harmoni er, er der heller ingen kærlighed, og følgelig heller ingen ulykkelig kærlighed, hin første part er da blevet skuffet og har troet at se noget i den

anden, som i virkeligheden ikke var der. Om han nu ikke stivsindet vil fastholde, hvad der kun er et blændværk af hans egen fantasi, da vil han også efter nogen tids forløb komme til erkendelse af sin fejltagelse og dermed være helbredet. Det eneste tilfælde, hvor en ulykkelig kærlighed kan finde sted, det er, hvor en mand og en kvinde (for fra at tale om kærlighed i almindelighed er vi jo nu kommet over til at tale om det særegne kærlighedsforhold, som vi kalder elskov), altså hvor en mand og en kvinde, der virkelig harmonerer med hinanden og derfor egentlig er bestemt for hinanden, først mødes, efter at den ene eller måske begge to er bundet til en anden. For da finder harmonien sted, uden at dog nogen forening kan finde sted, og her har vi derfor en virkelig ulykkelig kærlighed. Om nu ikke begge parter skal gå til grunde, da må de styrke sig i bøn til Ham, som har lægedom for al vor hjertesorg, og trøste sig ved det håb, at de atter kan mødes i en anden verden under lykkeligere forhold, end som her faldt i deres lod. Og i dette håb kan de vel atter tildels vinde deres tidligere ro tilbage, skønt de vil begge altid have en vis følelse af tomhed og savn, der endog til sine tider, og fornemmelig når anledning gives, kan gå over til bitter og voldsom smerte. For øvrigt kan også det kaldes en ulykkelig kærlighed, hvor to elskende virkelig har fundet hinanden, men den ene bortrives af døden – for den tiloversblevne gælder da det samme som i det foregående tilfælde".

Kun halvt om halvt hørte jeg på Gamles foredrag over ulykkelig kærlighed, for jeg var i dette øjeblik nærmest beskæftiget med min egen lykkelige kærlighed; jeg havde nu fundet, hvorpå det kommer an, nemlig at man harmonerer

med hinanden, og var altså kommet ud over min tidligere tvivl. Dog varede glæden herover ikke længe, for da jeg nu ifølge dette kendemærke skulle til at afgøre, hvem jeg ville foretrække, Emmy eller Andrea Margrethe, så kom jeg til det resultat, at jeg harmonerede lige godt med dem begge to, så jeg var altså ikke kommet videre end før.

Da jeg skulle gå i kirke, kom Andrea Margrethe hen for at spørge mig, om jeg havde nogen salmebog. Det havde jeg ikke, hvorfor hun tilbød mig at låne hendes, da hun havde alt for travlt, til at hun kunne gå i kirke. Jeg takkede hende, og hun gik ud for at hente den. Da hun atter kom tilbage med den, var vi tilfældigvis alene i dagligstuen, og jeg tænkte derfor, om det ikke var bedst nu at gribe øjeblikket: Blot to ord, og så var jeg ude over alle mine tvivl og betænkeligheder. Men det var, ligesom tungen klæbede til ganen, det var mig umuligt at få de to ord frem; tavs og stum stod jeg og vendte op og ned på salmebogen.

"De ser så nøje på min salmebog," sagde Andrea Margrethe, "De synes måske, den ser noget forslidt ud?"

"Nej," svarede jeg uden dog ret at have hørt, hvad hun havde sagt.

"Ja for jeg skal sige Dem," vedblev Andrea Margrethe, "den allerbedste ros for en salmebog, det er at se rigtig forslidt ud; derimod når guldsnittet skinner alt for stærkt på siderne, det er ikke noget godt tegn."

"Nu eller aldrig!" sagde jeg til mig selv; jeg gjorde en voldsom kraftanstrengelse for at strække min hånd ud og gribe Andrea Margrethes, og – Gamle trådte ind.

"Har De en salmebog, Christopher?" spurgte Andrea Margrethe.

"Jo, jeg har lånt Emmys," svarede Gamle.

"Men så har Emmy jo ingen."

"Nej, det er sandt, det har jeg rigtignok ikke tænkt på!"

"Men nu skal jeg gå over og låne en salmebog til Dem hos fader," sagde Andrea Margrethe, "så kan Emmy få sin tilbage."

"Nej lad mig beholde Emmys – Emmy kan alle salmerne udenad, har hun sagt mig, så hun behøver ingen salmebog."

Nu kom Corpus Juris, han ville også have en salmebog. "Jeg får vel lov til at låne Deres som sædvanlig," sagde han til Andrea Margrethe.

"Nej det kan De rigtignok ikke, for jeg har lånt den til Nicolai i dette øjeblik; men jeg kan skaffe Dem en ovre hos fader."

"Den kan Nicolai få, så tager jeg Deres – Nicolai, giv mig salmebogen!"

"Nej såmænd gør jeg ikke nej," svarede jeg, "jeg har lånt den og har lovlig ret til den."

"Vist ikke; det er mig, der har ret til den, for jeg plejer ellers altid at låne den. Kom nu med den!"

"Nej du får den ikke – du kan lige så gerne tage den anden."

"Men De må dog skamme dem," udbrød Andrea Margrethe, "to voksne brødre, der kommer op at skændes – og det oven i købet om en salmebog. Det er dog virkelig alt for galt. Vil De endelig begge to låne min, så kan De se sammen i den, det er den simpleste måde at afgøre striden på."

Corpus Juris mumlede noget om, at han var så kortsynet, og at han nødvendigvis måtte have en egen salmebog, men gav dog alligevel efter, tog mig under armen (sagtens for at jeg ikke

skulle løbe bort med salmebogen), og så gik vi til kirke sammen.

Kirken var kold og fugtig, men det gør ikke noget, når man bringer et varmt hjerte med. Det gjorde jeg desværre ikke; vel sang jeg mine salmer så højt som nogen i menigheden, men mine tanker var ikke, hvor de skulle være.

Præsten stod nu oppe på prædikestolen, salmen var endt, men skolelæreren havde ikke endt endnu. Han blev ved med sine triller og tremulanter på orgelet, som var det ham og ikke præsten, der skulle tale. Jeg kunne se på præsten, at han begyndte at blive utålmodig, selv blev jeg også utålmodig, og heldigvis blev også bælgetræderen utålmodig, for han ophørte med sin virksomhed, så at skolelæreren pludselig standsede midt i en trille; det fik en brat ende. Så begyndte præsten at tale, stærk og kraftig var hans stemme, men dog ikke kraftig nok til at vække mig af min dvale: Den første halvdel af prædikenen hørte jeg ikke et ord af. Men nu begyndte præsten at se stift på mig, og hvad han sagde, passede så ganske på mig, at jeg blev nødt til at høre efter, enten jeg ville eller ikke. Han sagde nemlig, at ligesom det nye år begynder i Jesu navn, således må også al vor gerning begynde i Hans navn, om den ret skal blive til velsignelse for os. Derfor må vi stedse prøve ved alt, hvad vi vil foretage os, om vi kan gøre det i Jesu navn; og kan vi ikke det, så kan vi også være visse på, at der stikker noget urigtigt derunder, og vi handler derfor rigtigst i ikke at gøre det. – Se der fik jeg et nyt kriterium på, hvor vidt mit forehavende var rigtigt, foruden de to kriterier, som jeg allerede tidligere havde; men jeg kan ikke nægte, at de gamle kriterier, som jeg selv havde fundet på, huede mig bedre end det, som præsten gav

mig. For når jeg ville være ganske ærlig og oprigtig imod mig selv, måtte jeg dog tilstå, at hvad jeg nu havde for, det ville jeg hverken gøre i Jesu navn eller i Vorherres navn, men slet og ret i mit eget navn. Alligevel gav jeg ikke tabt endnu. "Det er en af disse ideale fordringer," sagde jeg til mig selv, "som kristendommen stiller os, men som vi ikke kan efterkomme i virkeligheden. Præsten selv, der nu står og prædiker så ivrigt om, at man skal handle i Jesu navn, han handler såmænd heller ikke selv altid derefter. Se nu f. eks. i aften har han jo givet lov til, at vi må have dans i præstegården, og det uagtet han mener, at det ikke er rigtigt. Men når ikke engang præsten, der er så gammel og så erfaren en mand, handler i Jesu navn, hvor vil du så tænke derpå? Nej det er som sagt en af disse ideale fordringer, som kristendommen stiller til os, men som intet menneske efterkommer." – Det er overhovedet mærkeligt, så stor en dialektiker man pludselig bliver, når man vil gøre noget, som er uret; selv det dummeste menneske bliver til en sand Sokrates ved den lejlighed, der ved at gøre så mange spørgsmål på kryds og tværs og at sno sig med en sådan dialektisk færdighed, at enhver anden end samvittigheden ville give tabt. Men samvittigheden besidder en fast endnu mærkeligere sejhed, i det mindste besidder min det, for trods alle mine argumenter og beviser vedblev den at gentage med en Catos ufortrødenhed: "*Præterea censeo*, at Nicolai vil gøre noget, som er urigtigt."

Da vi atter var kommet tilbage til præstegården og sad om kaffebordet, sagde præsten til mig: "Har De nu hørt vel efter min prædiken, Nicolai?"

"Jo jeg har."

"Hvad synes De om den?"

"Godt," svarede jeg, for andet kunne jeg da ikke vel sige.

"Så lad mig også se, at De handler efter den, for vi skal ikke alene være Ordets hørere, men også dets gørere. De er ung endnu, lad mig derfor se, at De står som et lysende eksempel for os andre. – Hvad synes du om min prædiken, Andrea Margrethe?"

"Jeg har ikke været i kirke i dag."

"Det kan jeg godt lide dig for; det er sådan en smuk måde at begynde det nye år på med ikke at gå i kirke."

"Jeg skulle blive hjemme og passe huset."

"Huset kan nok passe sig selv så længe; kunne Emmy komme i kirke, kunne du vel også."

"Men hvad ville du sige, om vore gæster kom i aften og intet fik at spise?"

"Vore gæster lider ingen nød, de spiser snarere for meget end for lidt. Se min stakkels ost der, hvor den har fået galopperende svindsot i de sidste dage! Jeg havde glædet mig til, at den skulle holde ud til påske, men det bliver der ikke noget af, det har juristen sørget for. Se, hvor han nu sidder og huler i den: Tag skorpen, min fa'er, tag skorpen! Den er så god for unge tænder. – Så, nu skal Nicolai have den, ja så er det nok snart forbi med '*die letzten Zehn vom vierten Regiment*!' – Det er da godt, at De skal danse i aften, Nicolai: For om otte dage ville De vist næppe være i stand dertil – så tænker jeg, at selv min slåbrok vil være for snæver til Dem."

Noget efter gik præsten over på sit værelse for at hvile sig, Andrea Margrethe gik atter tilbage til sin virksomhed og tog denne gang Emmy og præstekonen med sig til hjælp, Gamle

begyndte at læse, og Corpus Juris og jeg begyndte at kede os. Efter et forgæves forsøg på at spille skak, der mislykkedes, fordi vi begge var lige åndsfraværende, fandt Corpus Juris på, at vi skulle aflægge et nytårsbesøg hos skolelæreren. Skønt jeg just ikke ventede mig synderlig opmuntring heraf, så var det dog altid en forandring. Men en forandring til det bedre var det egentlig ikke, for skolelæreren fandtes at være alene, Hans familie var nemlig taget til Roskilde. Vel tog han meget hjerteligt imod os, men han var langtfra nogen morsom mand, og da vi havde været der nogen tid, begyndte jeg at fortryde, at vi ikke havde foretrukket at gøre Anders Sørensen et nytårsbesøg. Efter at vi nemlig havde gjort de almindelige bemærkninger om vejret, så havde vi forbrugt alt det stof til samtale, som vi kunne opdrive. Corpus Juris forsøgte at lede samtalen hen på politik, men skolelæreren interesserede sig ikke for politik. Så sad vi lidt tavse, mens jeg kastede spejdende blikke om i stuen for om muligt at finde en eller anden genstand, der kunne siges noget om. Mine øjne faldt til sidst på et gammelt spil kort, og jeg spurgte skolelæreren, om han kendte de kortspil, som var i brug blandt bønderne.

"Ja," svarede han, "*trekort* og *schafskopf* kender jeg godt, men det er nu ikke så fine spil. Nej der er et andet spil, som jeg har hørt så megen tale om, og som jeg derfor kunne have lyst til at lære, ifald det ikke er alt for vanskeligt – det hedder *lumber*."

"L'hombre!" udbrød Corpus Juris og jeg i munden på hinanden, "da hører der såmænd ikke hekseri til at lære det. Har De lyst dertil, skal vi gerne straks lære Dem grundreglerne."

Det er vanskeligt at sige, hvem der blev mest glad, skolelæreren ved udsigten til endelig at lære l'hombre, eller

Corpus Juris og jeg ved endelig at blive sat i virksomhed. Det gamle spil kort kom frem, og undervisningen begyndte. Havde skolelæreren lige så stort talent til alt andet, som han havde til at lære l'hombre, så har styrelsen tildelt ham en alt for ringe plads i livet. Inden en halv time kunne han selv råde for sine kort uden fremmed hjælp, og som lykken altid hjælper begynderen, således vandt skolelæreren som oftest, mens Corpus Juris og jeg sad i uheld, hvilket gjorde ham ikke så lidt kry, mens vi to andre blev mere ivrige.

Nu kastede Corpus Juris de to sorte esser frem.

"Hvad betyder det?" spurgte skolelæreren.

"Ja det har vi ikke lært Dem endnu: Det er *grand tourné*," sagde jeg. "Ser Se, når en har de to sorte esser, så kan han lægge dem frem og spille *grand tourné*, hvilket er ganske som *tourné*, kun at vindingen er noget større. Men om De kan, handler De bedre i at spille *solo*, for *grand tourné* er et farligt spil."

Skolelæreren begyndte at dreje sig uroligt på sin stol. "Ja for jeg skal sige Dem," vedblev jeg, "De kan meget let få et kort op i en farve, hvori De for øvrigt intet har, og da risikerer De at blive bét."

"Deres Velærværdighed –" begyndte skolelæreren, dog lod jeg mig ikke afbryde, men fortsatte: "Har De derimod *manille* og *kongen sjette* i en vis farve, så bør De før spille *solo*, for da har De altid de tre *matadorer* sikre og tør nok håbe at være så heldig at få to stik endnu, såfremt ikke netop alle de øvrige trumfer sidder samlede hos den ene modstander, for da kan det gå Dem ilde nok."

Skolelæreren kunne ikke længere styre sin uro; forlegen sad han og famlede mellem kortene, mens hans blik ufravendt

stirrede hen på noget bag min stol. Jeg vendte mig om og fik øje på præsten, der med korslagte arme stod og så ned på mig.

"Lad Dem endelig ikke forstyrre," sagde han, "De har jo et foredrag, som en rigsdagsmand kunne misunde Dem."

"Vi skal bare lære skolelæreren at spille l'hombre," sagde jeg.

"Ja det ser jeg, og dertil vælger De nytårsdag og søndag formiddag – De kunne virkelig ikke vælge nogen mere passende tid. Og det var Dem, som skulle gå ud og lade Deres lys skinne for menigheden! Så får De oven i købet juristen med Dem – jo det er to dejlige apostle, jeg har udsendt til at forkynde sand kristendom! Men det må man lade Dem, at De forstår at begynde Deres reformation fra grunden af. Først træder De op inde i præstegården og får mine pigebørn til at danse Julia-hopsasa den hele udslagne nat igennem, og dernæst går De ind til min skikkelige skolelærer og får ham til at sidde og spille l'hombre ved højlys dag. Formodentlig har De nu i sinde at gå sognet rundt fra gård til gård og fra hus til hus, indtil man til sidst kun ser kortspil fra morgen til aften og dernæst hører hejdudeldum fra aften til morgen. De er rigtignok et forskrækkeligt menneske, Nicolai; i de fire eller fem dage, de har været herude, har De voldt mig mere bryderi end alverdens mormoner ville gøre i et helt år."

"Men Deres Velærværdighed må betænke, at det kun er uskyldig tidsfordriv," indvendte skolelæreren.

"Uskyldig tidsfordriv!" udbrød præsten, "ja De har ret: Næste søndag vil jeg have et spil kort op på prædikestolen, for at jeg kan more mig med at lægge kabale, mens De morer Dem med at spille på orgel, så kan menigheden sidde og vente, til vi to bliver færdige med vor uskyldige tidsfordriv."

"Det var virkelig ikke min skyld, at orgelspillet hørte så pludselig op i dag."

"Nej det har De ganske ret i; for stod det til Dem, så tænker jeg, vi sad endnu alle sammen inde i kirken og hørte på Deres orgelkoncert. Hvor tit har jeg dog ikke sagt dem, at det går ikke an med alle de triller og tremulanter, hvormed De døver vore øren."

"Jeg ville dog gerne sætte nogle ornamenter til Deres Velærværdigheds prædiken," sagde skolelæreren.

"Ja det er meget smukt af Dem, men De må huske på, at det er mig og ikke orgelet, som skal prædike. Dog lad det nu være godt, jeg håber, at jeg ikke oftere skal få anledning til at klage derover. – Men disse to spillefugle her tager jeg hjem med mig, for at de kan gøre mit fattigregnskab færdigt, så har jeg dem i sikker forvaring så længe."

Så blev Corpus Juris og jeg anbragt ved fattigregnskabet, hvor vi tilbragte hele formiddagen og største delen af eftermiddagen. I begyndelsen var denne beskæftigelse just ikke efter min smag, men siden fandt jeg mig bedre deri, for mine tanker havde nu fået noget bestemt at sysle med, så tiden gik temmelig hurtigt for mig, og før jeg ret vidste af det, blev det mørkt.

Jeg gik over i dagligstuen – der fandt jeg Emmy og Andrea Margrethe syslende med at binde sløjfer til dansen. Jeg ville tage en stol og sætte mig ved siden af dem, men de rejste sig begge.

"Hvorfor går De fra mig?" spurgte jeg.

"De vil da ikke have, at vi skal danse i denne dragt?" sagde Andrea Margrethe.

"Men De har jo tid nok, klokken er knap halvfire."

"Og klokken fem kommer vore fremmede," svarede Andrea Margrethe, "De ser, at det er på høje tid."

"Hvad for noget? Allerede klokken fem – og så får vi lov at danse til klokken fem i morgen tidlig: Det er tolv timer; det er mageløst!"

"Nej det skal De rigtignok ikke tro; klokken tolv hører herligheden op, og hver går hjem til sit."

"Klokken tolv? Nu har jeg aldrig før hørt så galt – det er på den tid, vi plejer at begynde inde i København, og så vil De allerede ende her, det er jo at vende op og ned på alting."

"Ja da kan De vide, at jeg har kæmpet som en løve for at få lov af fader til at blive ved så længe. Fader ville have, at vi skulle høre op allerede klokken ti."

"Det er da vel aldrig muligt?"

"Jo såmænd er det så; han sagde, at han ville ikke vide noget af det nattesværmeri, og at vi skulle skilles fra hinanden i god borgerlig tid. Det var først langt om længe, at han gav efter, da jeg sagde ham, at så kunne han lige så gerne rent forbyde os at holde bal, for vi ville blive til spot og skandale for alverdens mennesker, når de fik at høre, at vi havde hørt op at danse allerede klokken ti."

Da jeg nu havde fået at vide, at vore gæster kom klokken fem, besluttede jeg også selv straks at begynde min omklædning, for det var en handling, der ville tage tid, eftersom der skulle anvendes den størst mulige umage derpå. Et øjeblik tænkte jeg endog, om det ikke var bedst, at jeg barberede mig, men jeg opgav da dette forehavende ved tanken om, at jeg aldrig havde foretaget denne operation før, og at min uøvede hånd derfor let kunne bibringe mig et skår, der ingenlunde ville tjene til mit åsyns forskønnelse. Men den omhu, som ikke blev vist skægget, blev tildelt håret i fuldt mål. Ja de gamle spartanere har vist næppe smykket deres hovedhår med så stor iver før slaget ved Thermopylæ som den, hvormed jeg smykkede mit. For jeg skulle jo også til at slå et thermopylæslag, og som jeg håbede med bedre held end spartanerne. Næst efter håret kom det hvide halstørklæde, på hvilket jeg særlig henvendte min opmærksomhed. Desværre havde jeg kun fået tre med mig, og efter at have krøllet dem alle tre lige meget var jeg dog nødt til at tage til takke med det første. Men stor sorg voldte min kjole mig: Den var blevet aldeles krøllet i kufferten. Forgæves anvendte jeg en halv time til at stænke vand på den og trække i den på alle leder og kanter: Det ville ikke lykkes mig at få den til at stråle i sin tidligere glans.

Jeg åbnede dernæst døren og trådte ind til Corpus Juris; han trak netop sin kjole på: Det var puppen, der var i færd med at blive til sommerfugl. For nogen større forandring kan ikke tænkes end den, som foregår med Corpus Juris, når han bortlægger hverdagsdragten og ifører sig højtidsdragten og det hvide halstørklæde. Hvert spor af gnaveri og vrantenhed, kort

sagt hvert spor af juristen forsvinder, og den fuldendte selskabsmand står der i hele sin kongelige glorie. Ja vil man lære Corpus Juris at kende fra hans mest kavalermæssige side, så må man se ham mellem unge damer, jo flere, des bedre. I sandhed, det er et syn for guder at se ham stå der med den ene hånd inden for vesten, med den anden frit gestikulerende eller strygende sit mørke hår bort fra panden, og nu henvender han ordet snart til den ene og snart til den anden, ikke en er der, som han forglemmer – alle muser og chariter har lagt deres honning på hans tunge. I sådanne øjeblikke plejer jeg at stille mig bag ved ham og lytte til hans tale, tavs og ærefrygtsfuld, som disciplen lytter til sin mester.

Da Corpus Juris var færdig, gik vi sammen ind til Gamle for at se, hvor vidt han var kommet. Han var fuldt påklædt; han sad på en stol og var faldet i tanker. I det øjeblik vi trådte ind, løftede han hovedet i vejret – Herre Jemini, sikken en knude han havde slået på sit halstørklæde! Havde Gamle haft til hensigt at hænge sig selv, kunne han ikke have bundet en mere håndfast knude! Corpus Juris gav sig øjeblikkelig til at binde den om igen, og Gamle fandt sig med stor tålmodighed heri. Om Gamle gælder lige det modsatte af, hvad jeg har sagt om Corpus Juris. Han er uforandret den samme, hvad slags dragt han end ifører sig. Heller ikke over for unge damer foregår der nogen som helst forandring med Gamle. "De er jo også mennesker," plejer han at sige, "hvorfor skulle jeg så tale anderledes til dem end til andre fornuftige væsener?" Jeg har tit og mange gange talt med ham derom, men Gamle besidder i visse henseender et stivsind, der gør, at han ikke på nogen måde viger fra sin en gang fattede mening. Engang på et bal i

efteråret gjorde han mig det dog alt for broget: I en halv time udviklede han for sin dame, hvad man forstår ved det nicæno-konstantinopolitanske symbolum. Jeg kunne se på den stakkels pige, at hun kedede sig ganske forskrækkeligt. Bagefter talte jeg til Gamle derom: "Hvor kan du dog falde på sligt? Det kan jo aldrig more hende." – "Ja, men så morer det mig," svarede Gamle, "og så morer i alt fald den ene part sig, i stedet for at ved den sædvanlige balkonversation keder begge parter sig lige meget." – Nej Gamle forstår sig slet ikke på at omgås unge piger!

"Har du nu dine handsker, Nicolai?" spurgte Corpus Juris.

"Handsker?" udbrød jeg, "det har jeg aldeles ikke tænkt på!"

"Ja hvorfor har du ikke det?" spurgte Corpus Juris.

"Hvor kunne jeg vide, at her skulle være bal – men det er din skyld, Frederik, hvorfor har du ikke sagt mig det? Du vidste det godt – nu er der ikke andet for, du må låne mig en af dine."

"Hvad vil du med én handske?"

"Jeg vil gå med den i hånden, så kan folk altid se, at jeg har handsker, jeg vil – jeg vil – å jeg ved ikke selv, hvad jeg vil," udbrød jeg aldeles fortvivlet, for når jeg ingen handsker havde, hvad kunne så al min øvrige herlighed hjælpe mig?

Midt i min jammer og fortvivlelse blev Gamle min hjælper og redningsmand. "Der har du et par," sagde han pludselig, idet han trak et par handsker op af lommen til mig.

"Christopher, du er dog det mest velsignede af alle mennesker," udbrød jeg, "har du virkelig tænkt på mig?"

"Nej det vil jeg dog ikke sige, at jeg har, men jeg fandt et par i min lomme, som jeg formodentlig må have glemt ved en tidligere lejlighed," sagde Gamle. Handskerne var ganske nye,

de passede mig, som var de syede til mig. *All right!* sagde jeg til mig selv, nu kunne jeg begynde slaget, når det skulle være.

Alle tre gik vi ind i dagligstuen, hvor vi fandt familien ventende på de fremmede. Emmy og Andrea Margrethe var iført hvide balkjoler; Emmy havde en hvid perlesnor flettet i sit sorte hår, Andrea Margrethe bar en krans af roser. Præsten stod midt på gulvet, iført kjole, hvidt halstørklæde og manchetter. Andrea Margrethe var i færd med at rette på halstørklædet, hvilket præsten havde bundet på samme solide måde som Gamle.

"Se så, lad det nu være godt," sagde præsten til Andrea Margrethe, "nu er jeg dejlig nok. Se, hvor Nicolai stirrer på mig, han har vist ondt ved at kende mig igen!"

Ja man kunne rigtignok have ondt ved at kende præsten, for hele den stive højtidsdragt passede så lidt til hans daglige ugenerte væsen.

"Hvad gør man ikke for kone og børn!" sagde præsten, idet han trak i de stive manchetter. "Nu synes jeg ellers, det var på tide, at vore gæster indfandt sig."

"Du må ikke være så utålmodig," bad Andrea Margrethe, "klokken er halv fem, og vore gæster er først indbudt til fem."

"Ja, hvorfor har I så pyntet mig så tidligt?" spurgte præsten. "Nu går jeg her og spilder tiden. Kom Nicolai, lad os gå over og få os en fornuftig pibe tobak."

Men det ville Andrea Margrethe på ingen måde vide af, for så ville vi bringe al tobakslugten tilbage med. Andrea Margrethe havde overhovedet nok at gøre med at berolige præstens utålmodighed, for da han ikke kunne få lov at ryge tobak,

begyndte han at spise af de små tvebakker, der var sat frem, og indbød mig til at gøre det samme.

"Nej det må du virkelig ikke, fa'er," formanede Andrea Margrethe, "hvad må vore gæster tænke, når de ser, at vi har begyndt at spise, inden de kommer!"

"Ja hvad skal jeg da tage mig til?" sagde præsten. "Der ser De selv, hvorledes jeg bliver behandlet, Nicolai: "Det vilde dyr, som i skoven går, har ikke fred i sin egen stue", således er det at være ægtemand. Nej vil De følge mit råd, så gift Dem aldrig, ikke engang med Gamle Ane, for De kommer til at fortryde det bagefter."

Til al held og lykke rullede i dette øjeblik den første vogn ind i gården, og snart fulgtes den af flere. Lidt efter lidt fyldtes stuen med mennesker. Men det var lutter fremmede ansigter: Der var ikke ét, som jeg kendte. Dog det brød jeg mig ikke om; jeg så ikke engang ret på damerne, for jeg havde kun i sinde at danse med Emmy og Andrea Margrethe. Men med hvem af dem skulle jeg danse den første dans? Det var det store spørgsmål, på hvis afgørelse mit livs fremtid skulle bero. For jeg havde nu fuldt og fast besluttet, at den af dem, som jeg dansede første dans med, hende ville jeg fri til. Jeg grublede og grublede, men jo mere jeg grublede, des umuligere var det for mig at komme til nogen afgørelse. Når jeg havde besluttet at gå hen til Andrea Margrethe, så var der en indre stemme, som sagde til mig: "Nej du skal gå til Emmy," og ville jeg gå til Emmy, sagde en anden indre stemme til mig: "Nej du skal gå til Andrea Margrethe."

I dette øjeblik standsede Andrea Margrethe, som havde meget travlt med at tage mod gæsterne, foran mig og sagde: "De er da vel ikke syg, Nicolai? De ser så lidende ud."

"Det er skæbnens vink," sagde jeg til mig selv, og uden at svare på Andrea Margrethes spørgsmål sagde jeg: "De danser vel den første dans med mig?"

"Nej det kan jeg virkelig ikke," var svaret, "for den har jeg lovet Frederik, men anden eller tredje dans vil jeg gerne danse med Dem."

Men kunne jeg ikke danse første dans med Andrea Margrethe, så ville jeg slet ikke danse med hende. I det samme trådte et par nye fremmede ind, og Andrea Margrethe ilede fra mig for at tage imod dem.

Nu kunne jeg spare mig mine overvejelser og gik derfor uden videre hen til Emmy, der i dette øjeblik talte sammen med Gamle.

"De erindrer vel, at De har lovet mig den første dans," sagde jeg til Emmy.

"Nej det tager De fejl i," svarede hun, "for den har jeg for længe siden lovet Christopher. Men hvilken af de følgende danse, De ønsker, skal jeg gerne danse med Dem."

Men jeg ville ikke danse de følgende danse; for jeg var i højeste grad opbragt over det andet afslag. "Så er det dog sandt," sagde jeg til mig selv, "at kvinden er ikke andet end løgn og falskhed og bedrag og koketteri. Men så vil jeg slet ikke danse i aften, så kan de have det så godt; ja om de så på deres knæer ville bede mig om at danse, ville jeg dog sige nej. Jeg vil sige, at jeg har en dårlig fod eller hovedpine – eller – eller – å jeg vil sige lige ud, at jeg *vil* ikke danse."

I det samme begyndte musikken at spille op. Ellers plejer det at være et af mine lykkeligste øjeblikke, og den dejlige koncert lyder ikke så godt for mine øren som de første toner fra

violinerne, der kalder op til dans. Denne aften var det anderledes: Musikken lød i mine øren som ynkelig fjællebodsmusik. Jeg stod i en vinduesfordybning, halvt skjult bag de lange gardiner, og så det ene par drage forbi mig efter det andet. Da alle var draget ind i den store sal, stillede jeg mig op i døren og underkastede de dansende en human og billig kritik, der uden nåde og barmhjertighed fordømte dem alle. Gamle dansede som en dragkiste, Corpus Juris som en ildtang; den unge dame der med de flagrende bånd så ud som en pyntet kanehest, og hun der med det blege ansigt og det rødlige hår så ud som risengrød med kanel på. Således gjorde jeg mine bemærkninger ved hver især. Det er nok for øvrigt det, som man kalder at skumle, og mange har forsikret mig, at det er den største nydelse, man kan have på et bal; dog kan jeg ikke sige, at jeg havde synderlig glæde deraf, men måske det kom af, at jeg var alene derom.

Ret længe fik jeg imidlertid ikke ro til disse betragtninger, for præsten kom hen til mig og sagde: "Hvorfor står De ledig på torvet, Nicolai?"

"Å, jeg bryder mig ikke om at danse."

"Det var altså nødtvungent, De dansede forleden aften? Stakkels Nicolai!"

"Jeg har desuden en dårlig fod."

"Den sygdom er kommet pludselig over Dem, for et kvarter siden fejlede De jo ikke noget."

"Der er heller ikke flere damer tilovers."

"Hvad kalder De da det hvide, der sidder henne i sofaen? Nej jeg mærker nok, De står og spekulerer på en eller anden underfundighed, og for at forebygge det må jeg anmode Dem

om, at De straks går hen og byder en af de unge piger der op til dans. *Hic Rhodus, hic salta!*"

Denne opfordring udtalte præsten så højt, at jeg var nødt til at efterkomme den. Jeg gik derhen, bukkede stift for den første den bedste uden engang at se op og modtage hendes hånd for at føre hende ind i salen. Bestandig gik jeg med øjnene fæstede mod gulvet, idet jeg i mit stille sind sagde: "Du skal såmænd ikke få stor fornøjelse af at danse med mig."

Idet jeg trådte ind i salen, snublede jeg over dørtrinet, derved kom jeg til at se op, og – himmel, jord og seksten elementer! Det var jo min lysblåøjede fra jernbanen, jeg skulle danse med. Jeg blev så forskrækket, at jeg slap hendes hånd og spurgte: "Er det – er det virkelig Dem?"

"Ja hvem skulle det ellers være?" spurgte hun med det yndigste smil, man kunne tænke sig. "Men jeg troede, De havde glemt mig."

"O De må tilgive mig, men jeg er –" og nu begyndte jeg på en strøm af ord, som jeg ikke anser det for umagen værd at opskrive. Heller ikke hvad hun sagde, vil jeg meddele, thi for ret at forstå det, var det aldeles nødvendigt at høre hende selv sige det. Men jeg var blevet til et helt nyt menneske. Alt i mig var sang og klang og jubel. Jeg talte og jeg lo og jeg dansede, og jeg dansede og jeg lo og jeg talte – bestandig med den lysblåøjede.

Man fortæller, at en af vore filosoffer, der har spekuleret meget over elskovsforholdet, skal have sagt, at for at more sig rigtig godt på et bal, må man være forelsket i en af damerne. Han har ret, den velsignede mand, han har ret, det erfarede jeg hin aften. For den kamp, som man må udstå for at komme til at danse med hende, de tusinde påskud man må finde på for at

fjerne alle medbejlere – å derom har den ingen anelse, som ikke har forsøgt det! Med den lysblåøjede dansede jeg de danse, som jeg ikke havde bedt hende om, og kom der andre, som gjorde deres fordringer gældende, så sagde jeg, at hun havde tidligere lovet dansen til mig, og hun – ja hun sagde, at hun kunne ikke rigtig huske, hvem hun havde lovet den, og jeg greb hendes hånd, og jeg førte hende ind i dansen, fulgt af vrede blikke og knubbede ord – å jeg morede mig mageløst den aften!

Blandt andet fortalte hun mig, at hendes fader var justitsråd, og hun havde en broder, som var student, og jeg lovede mig selv, at var denne broder end det kedeligste og ubehageligste menneske, så skulle han dog blive min staldbroder, min Jonathan og min hjertensven.

Andrea Margrethe kom og spurgte, hvornår jeg ville danse med hende; jeg svarede, at jeg havde ikke flere danse tilovers; Emmy kom og gjorde samme spørgsmål, jeg gav hende det samme svar. Jeg kunne se på dem begge, at de var fortrydelige derover, men det forhøjede kun min glæde. Før var det dem, der havde de højeste kort og sad i forhånden, nu var det mig, der sad inde med hjerter es og kunne dreje spillet som jeg ville.

Hun var naturligvis min borddame. Ved et andet bord lidt fra os så jeg, at Gamle og Corpus Juris sad, den første havde fået Emmy, den anden Andrea Margrethe til bords. Men nu misundte jeg dem ikke længere, for jeg havde fået den til borddame, som var bedre end både Emmy og Andrea Margrethe. For hun kunne disputere, og det kunne hverken Emmy eller Andrea Margrethe gøre. Den sidste søgte helst at undgå al disput, og den første disputerede med alt for stor alvor og kun for at komme til erkendelse af, hvad der er sandt. Men

jeg disputerer ikke for at erkende, hvad der er sandt: For det er mig lige meget, om det, som jeg forsvarer, er sandt eller usandt, ja jeg vil endogså helst have, at det skal være usandt, for så kræves der en større snildrighed for at vinde sejr – jeg disputerer kun for at disputere. For denne kamp med tanker og ord, hvor man uafbrudt må være på sin post og veje hvert ord, som man siger, for ikke at give modparten lejlighed til noget som helst uventet angreb, mens man på den anden side passer på hver uklar tanke, hvert tvetydigt ord, som modparten gør sig skyldig i, for øjeblikkelig at kaste sig over det og give det den vending, som han netop ikke ville tillægge det, og således mangen gang i det øjeblik, da den anden tror sig sikker på sejren og har udtalt sit *quod erat demonstrandum* at vise ham, at han har netop bevist det, som han ikke ville bevise, og at han har sagt noget, som han i grunden aldrig har tænkt på at sige, og så at se hans forbavselse over den uventede ende, som striden fik – å det er en kongelig fornøjelse! Og den lysblåøjede kunne disputere næsten endnu bedre end jeg selv, men det var ikke så underligt, for mens hun talte, sad jeg og så ind i hendes blå øjne og glemte rent, hvad jeg selv havde sagt, indtil hun pludselig tav, og jeg blev nødt til atter at sige noget blot for at have den fornøjelse at høre hende tale igen, og således vedblev vi, indtil jeg på én gang mærkede, at alle omkring os tav stille, og at vi to var de eneste, der talte. Jeg vendte mig om og så, at Corpus Juris havde rejst sig for at holde en tale. Ved dette syn greb en heftig angst mig, for jeg havde aldrig før hørt Corpus Juris holde en tale. Og jeg ved ikke noget ubehageligere end at høre en begynde på en tale, og at han så bliver stoppende i midten og søger efter ordene – å man bliver så flov, så flov på

hans vegne, så man kunne gerne krybe ned under sin stol for at skjule sig. Og når nu denne uheldige taler er ens egen broder – og hun så vender sig om til mig for at spørge: "Hvad er det dog for et ulykkeligt menneske, der er kommet så galt af sted?" Og så at måtte svare: "Det er min broder!" – å det er græsseligt! Og Corpus Juris ville gå fra sin tale, måske inden han endnu fik begyndt, for se, hvor hans blik svæver usikkert omkring, som om han søgte efter noget, se, hvor han med sin venstre hånd griber krampagtigt om servietten, som den druknende griber efter en planke for at holde sig fast i. Og dog – jeg fatter atter mod, for nu kaster Corpus Juris sit hoved tilbage, han fæster sit blik skarpt og bestemt på præsten, der står henne i døren, og begynder med så rolig og sikker en stemme, at min frygt og angst øjeblikkelig forsvandt, for allerede på de første ord kunne jeg høre, at han ville nok komme lykkeligt igennem indtil enden.

"Mine damer og herrer!" Således begyndte han, "idet jeg ser mig og så mange af mine jævnaldrende forsamlede her, vi, som tillægger os det stolte navn af herrer i åndernes rige, da rinder det mig i hu, hvad en af vore digtere har sagt:

En mester i tankernes riger
Hel tit er i ånden forsagt,
En spot for de dejlige piger
Og dristige svendes foragt Note 5).

Ingenlunde vil jeg hermed sige, at nogen af os unge, som her er til stede, skulle vove at kalde sig en mester i tankernes riger, men jeg mener, at når selv han, der har udtalt disse ord, og som til visse var en mester i tankernes riger, når selv han har følt sig 'en spot for de dejlige piger og dristige svendes foragt',

hvorledes skal det da gå os, vi, som ikke engang tør kalde os for svende, ja knap for drenge i tankernes riger? Ja vel må vi frygte for, at vi i den stille tankeverden ved lampens svage skin skal selv blive støvede og ormstukne som de gamle folianter, at vi skal frygte livet og lyset som Pallas Athenes lyssky ugle. Muligvis vil en og anden trøste sig med, 'at vi se ved lampen musernes dans', men hertil vil jeg svare, at det blev ikke givet nogen ved lampens skin at se musernes dans, om ikke først virkelighedens klare sol havde vist ham gratiernes leg. Dog Pallas Athene ser og kender sine sønners nød, og det var ikke godt, om ikke hun, den lysblåøjede visdomsgudinde, skulle vide at afhjælpe den. Så har hun da udsendt en skare venlige alfer og genier rundt om i det ganske land, at de måtte tage bolig ved hvert arnested og drage hendes sønner fra de tavse bøger ud til det friske, fyldige liv. Mangt et sted blev disse Pallas Athenes udsendinge bortjaget, og man lukkede døren hårdt i for dem, men der var også mangt et sted, hvor man modtog dem med en gæstfri velkomshilsen og bød dem fæste bo og fulgte deres kald. Også til det hus, hvor vi i aften har forsamlet os, kom en sådan alfeskare, og ikke blev den vist tilbage, ej heller var man døv for dens ord. Mangen gang har de venlige genier ført os herud, det være sig nu til den tid, da bøgen iførte sig sin brudedragt og de klare solstråler spillede liflig gennem det lysgrønne løv, eller til den tid, da det hvide snelagen havde bredt sig over mark og eng – tit og mangen gang kom vi hertil, og af det friske livets væld, som sprudler herude, drak vi sundhed og kraft til vor gerning. Men den, som har modtaget meget, bør det også at takke meget, og derfor er det, at jeg griber denne lejlighed, da vi alle er forsamlede her, for i alles navn at udtale vor tak til den gæve

præstemand og hans elskelige hustru, at de ikke bortstødte de venlige alfer og genier, men gæstfrit skænkede dem ly og bo og fulgte deres kald!"

Et almindeligt bravoråb belønnede Corpus Juris for hans tale. Jeg undrede mig kun over, hvorfor han ved siden af præstens elskelige hustru ikke også nævnede hans elskelige døtre, for det ville jeg have gjort, men det gjorde Corpus Juris nu ikke, og grunden dertil må han selv vide.

"Hvem var det, der holdt den tale?" spurgte den lysblåøjede mig.

"Det er min broder," svarede jeg, idet mit hjerte bankede af stolthed – alt mit gamle nag mod Corpus Juris var forsvundet; jeg kunne i dette øjeblik gerne være gået i ilden for ham.

"Jeg vidste slet ikke af, at De havde nogen broder," svarede hun, "ham må De gøre mig bekendt med."

"Ja gerne," svarede jeg, idet jeg øjeblikkelig rejste mig for at efterkomme hendes opfordring, for det var jo bedst, at hun lærte sin tilkommende svoger at kende, og ved en sådan lejlighed vidste jeg, at Corpus Juris ville vide at optræde på en måde, så at jeg skulle have ære af ham. Idet jeg kom hen til ham, stødte han netop sit glas mod Andrea Margrethes, hans kinder blussede, og der brændte ild i hans øje.

"Frederik," sagde jeg til ham, "min borddame ønskede gerne, at jeg skulle forestille dig for hende."

Corpus Juris så på mig som en, der vågner op af en drøm. "Å det kan jo vente til siden," sagde han.

"Hvad er det for et svar at give til en ung dame? Kom nu straks og følg med mig!"

Corpus Juris rejste sig da og fulgte med mig, skønt med synlig uvilje. Han trådte hen foran den lysblåøjede, gjorde et kejtet buk for hende, talte noget om at have den fornøjelse, gjorde derefter nok et kejtet buk og gik hurtigt bort. Jeg stod og stirrede forfærdet efter ham: Jo det var rigtignok en broder, som jeg kunne have ære af! Om det så havde været Gamle, ville han dog ikke have båret sig så galt ad!

Dog hun, den ejegode, så min forlegenhed og vidste straks at finde på en undskyldning. "Det var heller ikke rigtigt af Dem," sagde hun, "således straks at bede ham komme herhen. Han må vist endnu være anstrengt efter den tale, som han har holdt."

"Anstrengt!" udbrød jeg i stor harme, "skal han være anstrengt blot efter at have –" men heldigvis blev jeg afbrudt ved, at der blev delt en sang rundt, som vi alle sang, og som lød således:

"Vi mindedes alle tit og mangen gang
Den unge og lyse skærsommer,
Vi hilste så tit med en jublende sang
De roser og yndelige blommer.

Og ofte sig vuggede tankernes strøm
Mod skyggende kølig skærsommer,
End oftere drømte vort hjerte sin drøm
Om roser og yndelige blommer.

Dog vinteren hårdt med sin kulde os bandt
Og bortjog den varme skærsommer,
Og sjældent jo kun i vor midte vi fandt
De roser og yndelige blommer.

I aften de begge os gæstede dog,
Først kom de roser og blommer,
Men sammen med dem straks i huset inddrog
Den unge og lyse skærsommer.

Lad skoven stå klædt i sin lysgrønne dragt
I vår og i løvrig skærsommer;
Den udfolder ikke så herlig en pragt
Som her vore roser og blommer.

Og nathimlens stjerner vel funkle med glans
I stille og kølig skærsommer,
Dog skønnere funkler vor strålende krans
Af roser og yndelige blommer.

Blandt alle de stjerner er en dog, hvis skær
Er klareste lys i skærsommer,
Blandt alle de roser er en dog især
Den rose for alle de blommer.

Gud give, vi alle, som samled os her,
Imellem de roser og blommer
Må finde den rose, vort hjerte har kær,
Så grønnes først ret vor skærsommer."

Jeg var i højeste grad begejstret over denne sang, for den udtalte så aldeles mine følelser, at jeg ikke selv havde kunnet udtale dem bedre. For også jeg havde søgt mellem alle de roser og blommer uden at kunne finde, men nu havde jeg fundet, og nu sad hun ved min side, hun, rosen for alle de blommer.

"Hvem har skrevet den sang?" spurgte hun mig.

"Det ved jeg ikke, men jeg skal straks få det at vide," svarede jeg, idet jeg ilede hen til Gamle, der stod ved Emmys side ikke langt fra mig. Men jeg havde nær ikke kendt ham igen – var det virkelig Gamle, min egen Gamle, med de drømmende øjne og det lidt foroverbøjede hoved, var det ham, den raske ungersvend, der stod der og havde grebet Emmys hånd, som om han aldrig ville slippe den? Eller havde Emmy haft ret, da hun påstod, at jeg kendte ikke Gamle, men den Gamle, som jeg kendte, og om hvem jeg talte, var en ganske anden end den Christopher, som hun kendte, og om hvem hun talte?

Dog jeg ihukom mit ærinde og spurgte derfor: "Christopher, ved du ikke, hvem der har skrevet denne sang?"

Christopher svarede ikke, han vedblev uforandret at se på Emmy, som om han var fortryllet.

"Emmy, kan De sige mig, hvem der har skrevet denne sang?" spurgte jeg da videre.

Heller ikke Emmy svarede, hun så kun et øjeblik på mig, og derpå pegede hun hen på Christopher.

"Christopher, men er det virkelig …" udbrød jeg, men blev afbrudt i det samme: "Tag dig i agt, Nicolai, at du ikke vælter vinflasken der!" – Jo det var Gamle, min rigtige Gamle, som der talte – nu kendte jeg ham igen; jeg skyndte mig tilbage til min lysblåøjede og fortalte hende, at det var min ældste broder, der havde skrevet sangen.

"Men hvor mange brødre har De da?" udbrød hun forbavset. "Ham må de virkelig også gøre mig bekendt med!"

"Ja siden!" svarede jeg, for efter at Corpus Juris havde båret sig så kejtet ad, kunne jeg vente mig alt muligt af Gamle, og jeg antog derfor, at det var bedst, at hun foreløbig kun lærte sine

svogre at kende på afstand, for så tager folk sig altid bedst ud; siden kunne hun jo have den fornøjelse at stifte et nærmere bekendtskab.

Jeg sad og tænkte på, at nu var turen til mig at tale, for nu havde begge mine brødre talt. Jeg kunne udbringe damernes skål, for den var ikke udbragt endnu, og i den hilsen kunne jeg tale om og til den lysblåøjede alene, uden at nogen skulle kunne ane det, men hun ville vel nok forstå mig. Rigtignok havde jeg aldrig holdt tale før, men siden Corpus Juris var kommet så godt fra sin tale før, kunne jeg vel også gøre mig håb om et lignende held. Dog jeg ved ikke, hvad det var for et kogleri: Men hver gang jeg ville rejse mig fra min stol og slå på mit glas, da var det, som om usynlige bånd holdt min hånd tilbage og lænkede mig fast til stolen. Tre gange forsøgte jeg det, og tre gange måtte jeg opgive forsøget; det var mig umuligt at røre mig af pletten. Da sagde endelig den lysblåøjede til mig: "Vil De nu ikke også holde en tale?"

"*Omen accipio*," sagde jeg til mig selv, og for straks at gøre en ende på al betænkelighed skød jeg min stol tilbage med sådan voldsomhed, at den væltede om på gulvet, og uden at slå på mit glas eller på anden måde at tilkendegive selskabet min hensigt, begyndte jeg pludselig: "Mine damer og herrer! Eller – for at jeg skal tale i blomstersproget – mine roser og torne –" Videre kom jeg ikke, for her rejste hele selskabet sig, og der opstod en sådan larm, at det var mig umuligt at overdøve den. Som jeg siden fik at vide, havde man nemlig antaget den heftige måde, hvorpå jeg havde rejst mig, for signal til almindeligt opbrud. Jeg ærgrede mig højligen derover, men havde dog den trøst, at den lysblåøjede beklagede af ganske hjerte, at jeg var blevet afbrudt,

for alene ved at høre begyndelsen, sagde hun, kunne hun mærke, at det ville blive en udmærket tale. Hermed slog jeg mig til ro, for da talen jo egentlig kun skulle holdes for hende, og hun erklærede sig tilfreds blot med at høre begyndelsen, så var hovedsagen jo opnået.

Og nu begyndte vi atter at danse, og vi dansede kotillon, og hun gav mig sin sløjfe, og jeg gav hende min sløjfe, og jeg var i den syvende himmel, og jeg begyndte til sidst at synge ganske højt: "Hive langsomt fra land – de bergenske møer snart vi møde kan – ohi ohoi!" indtil Gamle kom hen til mig og sagde, at jeg måtte være stille, akkurat som han plejer at gøre hjemme på Vestergade, når vi sidder på vort værelse og læser sammen, og jeg pludselig begynder at synge. Andrea Margrethe kom og gav mig en sløjfe, og jeg dansede med hende, og Emmy kom og gav mig en sløjfe, og jeg dansede med hende, for jeg var ikke længere vred på dem, jeg var ikke længere vred på noget menneske, jeg kunne gerne have kysset dem alle til hobe – og jeg dansede, og jeg dansede, og jeg dansede, og jeg morede mig, og jeg morede mig, og jeg morede mig, o det var en ganske mageløs aften!

– O du lede uhyre, du sorte trold, som med dine gulgrønne øjne stirrer på alt, til det forsvinder, som med dine ormstukne tænder opæder alt, til det ikke mere ses, du, hvis navn er forfængelighed, du nærmede dig også den gang og rev hin strålende aften bort fra mig uden at ænse mine bønner og min jammer!

Da klokken slog tolv, gik præsten gennem salen og sang:

Hov vægter, klokken er slagen tolv.
Nu er det på de tider,
Man føjer sig til sengs.

Forgæves var mine bønner og forestillinger, forgæves bad jeg om en eneste dans endnu, blot en eneste lille bitte dans, den skulle ikke vare mere end et kvarter, kun ti minutter, kun fem minutter, forgæves, præsten var ubønhørlig. "For i dag," sagde han, "har jeg som hin spartanske konge ladet loven sove, men begynder vi nu atter at danse ind på den næste dag, så kommer loven til at sove i to dage, og så var den i stand til at falde så dybt i søvn, at den aldrig vågner mere op igen." – Så rullede vognene frem for døren. Præsten hjalp selv vore gæster tøjet på, for at de kunne komme hjem i ordentlig tid, og bad dem komme snart igen. Og jeg hjalp den lystblåøjede kåben på, og jeg sagde farvel til hende, og hun sagde farvel til mig, og hun satte sig op i vognen – og vognen rullede ud af porten – men jeg blev stående alene tilbage.

Ja jeg blev stående alene – det følte jeg ret. Alt det liv og lyst og herlighed, der for et øjeblik siden havde fyldt mit bryst og næsten truet med at sprænge det ved sin overvættes fylde, var forsvundet i et nu som ved et trylleslag af en ond ånd. – Jeg trådte ind i den store sal, der nu var øde og tom: Stolene stod i uorden hist og her, lysene brændte døsigt i lysekronen, et tykt lag støv lå over alt. Og hun, hun er borte, hun er her ikke mere – disse ord lød mig i møde som et ekko fra alle sider. Se derhenne ved kakkelovnen havde jeg sidste gang talt med hende; ved siden af døren der sad jeg, da hun kom og rakte mig sin sløjfe, og i hin vinduesfordybning bag de lange gardiner havde vi siddet så længe og talt sammen – o nu var det alt forbi – øde,

tomhed, kulde og død var der overalt. Jeg satte mig på en stol og skjulte mit ansigt i mine hænder, jeg ville ikke se på den uhyggelighed, som herskede rundt omkring mig.

"Hvad mon det kan være, som sidder på denne stol?"

Jeg fo'r i vejret og så præsten stå ved siden af mig.

"Det er mig," svarede jeg i en mat tone.

"Er det virkelig Nicolai, den meget opfindsomme Nicolai, som sidder der? Ja hvis De ikke selv sagde det, så ville jeg have ondt ved at tro, at det samme menneske, der for et kvarter siden råbte og skreg herinde, så jeg frygtede for, at min stakkels præstegård skulle falde sammen over hovedet på os, at han nu sidder og ser så mørk ud som Hannibals skygge blandt Karthagos ruiner."

Jeg svarede intet, men sad og pillede på min urkæde.

"Men jeg kan nok tænke, hvad der er i vejen," sagde præsten, "for jeg kan se Dem lige ind i hjertet, Nicolai; og ved De, hvordan Deres hjerte ser ud? Det ser ud akkurat som den store skive på eksercerpladsen, når husarerne har skudt til skive hele dagen igennem."

"Ja så," sagde jeg for dog at sige noget.

"Men den sorg skal De ikke tage Dem alt for nær. Gå De nu i seng, så skal mo'er sende Dem en varm kop te op i morgen tidlig, og så kan De komme ned til mig og læse lidt i provst Møllers Håndbog for Præster, som De jo interesserer Dem så meget for, så skal De se, at det går nok over. – Godnat Nicolai, og god bedring!"

Note 5: Poul Møller: Sang til Steffens.

Da præsten var gået, besluttede jeg i al stilhed at liste mig bort uden at sige godnat til nogen af de andre, for jeg ønskede ikke gerne at høre flere sådanne taler som den, præsten havde holdt til mig. Jeg kom også ubemærket op på mit værelse, og efter at have tændt lys lukkede jeg begge dørene, for jeg ville være alene. Derpå gik jeg hen og åbnede vinduet og så ud i den tavse, stille nat. Den kolde natteluft viftede mig i møde, men den gjorde mig godt, for jeg trængte til at afkøles. *Hendes* billede stod for mine tanker, jeg tænkte og drømte intet andet end hende. Når skulle jeg atter se hende? Hvor lang tid ville der forløbe, inden jeg atter skulle mødes med hende? For nu stod min beslutning fast, der var ikke længere tvivl og uklarhed over mig – hende skulle det være, hende og ingen anden. Det var jo selve skæbnens styrelse, der havde ført mig hende i møde, netop i det øjeblik, da jeg tænkte at binde mig for bestandig, ret som om skæbnen ville sige til mig: "Se her, Nicolai, her skal du se, hvad der er dig forehold, om du formår at give tid og vente!"

Dog bag hendes lyse skikkelse så jeg to andre skikkelser, blege og sorrigfulde, det var Emmys og Andrea Margrethes. "Os har du først talt til, og nu forlader du os," syntes de at sige til mig. – "Men det er ikke mig, der forlader jer, det er jer, der har forladt mig," svarede jeg. – "Det er ikke tilfældet; vi ville kun, at du skulle være mere besindig og ikke storme alt for ubesindigt frem, men du er troløs som vejr og vind."

Jeg begyndte at blive urolig. For hvis jeg nu dog havde taget fejl, hvis Emmy og Andrea Margrethe virkelig havde fæstet deres hu til mig? Jeg mindedes Andrea Margrethe, hvor forundret hun havde set ud, da jeg ikke ville danse med hende,

og hvorledes hun havde spurgt mig, om jeg var vred på hende? – Hvis det virkelig forholdt sig så, var det da en ridderlig handlemåde af mig, at jeg først vakte ønsker og forhåbninger og derpå pludselig trak mig tilbage, når jeg så, at det ville blive alvor? Var det ikke usselhed og fejhed? Så havde præsten dog haft ret, når han forleden dag havde kaldt mig en attenårs Don Juan. Og på den anden side, hvor var det muligt, at jeg kunne fare fort, som jeg havde begyndt, når det var en anden, hvem mit hjerte tilhørte?

Min indre uro blev til sidst så stor, at jeg måtte have en fortrolig at udtale mig for. Jeg besluttede at gå ind og tale til Gamle, for han plejer at være min rådgiver ved alle vigtige lejligheder. Rigtignok vidste jeg, at Gamle ikke ville lade mig dø i synden, men selv om han ville prædike for mig til den lyse morgenstund, foretrak jeg dog det frem for således at gå og pine mig selv.

Jeg gik da ind i Gamles værelse. Der var ganske mørkt derinde, så jeg troede, at han ikke var kommet derop endnu. Men snart så jeg, at der stod en henne i det åbne vindue. Jeg kunne rigtignok aldrig tro, at det var ham, for det lignede jo slet ikke Gamle at stå i åbent vindue ved nytårstide midt om natten. Men da jeg kom nærmere, så jeg dog, at det var ham: Han stod med foldede hænder og så op mod de blinkende stjerner, hans ansigt var ganske blegt, og hans læber bevægede sig sagte. To gange måtte jeg kalde på ham, inden han bemærkede mig. Jeg sagde ham nu, så godt jeg kunne, hvad jeg havde på hjerte, Gamle hørte roligt på mig, mens et underligt smil spillede om hans læber. Da jeg var færdig, lagde han sin hånd på mit hoved og strøg mit hår tilbage, idet han sagde: "Nå Nicolai, din nød er

ikke så stor, som du tror. Hold dig kun til Vorherre og giv vel agt på, hvorledes han vil føre dig, så kan din sorg få ende, førend du aner det." Derpå bød han mig godnat, og jeg gik atter ind på mit værelse, idet jeg ikke noksom kunne undre mig over, hvad der gik af Gamle, at han slet ingen prædiken havde holdt for mig, men affærdiget mig så kort. Imidlertid følte jeg mig ikke roligere i sindet, og jeg besluttede derfor at gå ind til Corpus Juris og betro ham, hvad jeg havde på hjerte. Vel måtte jeg være forberedt på, at han ville le mig dygtigt ud og muligvis i de næste dage forfølge mig med sine spotterier, men det forekom mig også, at det kunne være en slags retfærdig straf, som jeg tålmodigt måtte underkaste mig.

Jeg åbnede døren og trådte ind til ham. Men var der mørkt inde hos Gamle, så strålede alt af lys hos Corpus Juris. De to lys foran spejlet havde han antændt, og et tredje, som han formodentlig selv havde bragt op med sig, havde han sat på bordet. Midt imellem disse lys spadserede Corpus Juris frem og tilbage, som om han havde anstillet denne illumination til ære for sig selv. En stor rød sløjfe holdt han i hånden, og han gestikulerede heftigt med begge armene omtrent som en, der indøver en tale, han skal holde.

"Hvad vil du?" spurgte han mig.

Jeg satte mig på en stol og begyndte at fortælle min historie, mens Corpus Juris vedblev at spadsere frem og tilbage.

"Ja hvad mener du derom?" spurgte jeg, da jeg var færdig, og han vedblev sine vandringer uden at svare mig.

"Hvorom?" spurgte Corpus Juris, idet han pludselig holdt inde med sin march og standsede foran mig.

"Om det, som jeg nu har fortalt dig."

"Ja du må undskylde, men jeg var så optaget af mine egne tanker, at jeg slet ikke har hørt, hvad du har sagt."

Jeg måtte da begynde forfra igen, og Corpus Juris skænkede mig nu større opmærksomhed. Men næppe var jeg færdig, før han kastede sig ned på en stol ved siden af mig og brød ud i en høj latter. "Ha ha ha! Nej det er mageløst! Ha ha ha! Nej Nicolai! Du er glimrende! Ha ha ha!"

Jeg blev noget stødt herover og foreholdt ham, at det var ingen smuk handlemåde af ham, når jeg kom for at åbne mit hjerte i fortrolighed for ham, at han da i stedet for at stå mig bi med råd og dåd kun svarede mig med spotterier.

"Du må ikke blive vred, Nicolai," svarede han, "men det er virkelig alt for morsomt. Nu kan jeg ikke sige dig mere, men jeg er vis på, at du selv vil le lige så meget deraf som jeg nu – godnat og sov vel!"

Atter gik jeg ind på mit værelse og overlod mig til mine betragtninger. Dog følte jeg min samvittighed noget beroliget derved, at hverken Gamle eller Corpus Juris havde følt sig kaldet til at gå strengt i rette med mig. Muligvis havde jeg dog ikke båret mig så helt ilde ad.

– Der var nogen, der talte sammen inde hos Corpus Juris; var det måske Corpus Juris selv, der begyndte at tale i søvne? – Nej, der var to stemmer, kunne jeg høre – hvad mon Gamle og Corpus Juris kunne have at forhandle sammen? Nej det var heller ikke Gamles stemme, og – hvad var det? – det lød akkurat ligesom et kys. "Hvad i alverden mon Corpus Juris tager sig til?" tænkte jeg og lyttede nøje efter – "han kan da ikke kysse sig selv, ved jeg." Men nu blev der ganske stille derinde – derimod begyndte det at rasle ganske sagte ude i den lange gang. Det må

jeg se, hvad er – og jeg ud i gangen: der var ganske mørkt derude; men nu hørte jeg lette fjed ned ad trappen. Jeg hen til trappen: I det øjeblik, jeg ankom der, så jeg noget hvidt smutte om hjørnet nedenfor. "Hvem er det?" råbte jeg, så højt jeg kunne, men fik intet svar. Derimod stak Corpus Juris hovedet ud af døren og råbte til mig: "Å Nicolai, hvad er det dog for et spektakel, du gør! Du vækker jo hele huset." – "Men her var nogen herude i gangen," svarede jeg. "Å, det har vel været en kat – gå nu i seng! Klokken er over et."

Ja så var det vel bedst at gå i seng; jeg forføjede mig til ro og slukkede mit lys. Og nu stod atter *hendes* billede så lyst og klart for min tanke – hvor hendes stemme var blød, og hendes hånd var fin, og hendes øjne var klare! Og hin definition, der alt to gange havde været min trøst og husvalelse, den gjorde mig nu atter for tredje gang sikker i min sag. "Enhver forbindelse, der indgås mellem mand og kvinde, bør, om den skal svare til sin idé, såvel fremgå af tilbøjelighed som være grundet i et fornufthensyn." Ja det er dog en skønne ting at kunne lidt filosofi, for det hjælper os til at overhugge mangen en knude, som ellers ville være uopløselig for os. Med hensyn til hende var jeg nu ganske vis i min sag, for tilbøjeligheden var der og fornufthensynet også, for der var ingen tvivl om, at hun ville engang i tiden blive en ypperlig præstekone.

Dog hvad er ustadigt som menneskets sind og tanke? For da jeg i nogen tid ret havde kvæget min sjæl ved beskuelse af hendes billede, så fremsteg pludselig atter Emmys og Andrea Margrethes billeder for mine tanker, og denne gang ikke blege og sorrigfulde som før, men leende og muntre og friske og strålende, således som de var i virkeligheden. Og næsten tror

jeg, at de havde været ude at hente hjælpetropper, for de førte med sig en hel skare af unge piger, som jeg alle tidligere havde kendt og alle tidligere havde elsket. Bestandig kom der flere og flere: Der var etatsrådens datter i København og amtmandens datter i Århus og biskoppens datter i Ribe og doktorens to døtre i Ringsted og præstens tre døtre i Slagelse og – ja der var så mange, så mange, at jeg blev ganske svimmel deraf. Og allesammen sagde de til mig: "Det er mig, Nicolai!" Men ville jeg gribe en af dem, så var der straks ti andre bag ved mig, der hviskede til mig: "Du ta'er fejl, Nicolai! Du ta'er fejl, Nicolai!" Å det var til at fortvivle over! Forgæves søgte jeg hjælp hos filosofien for at få at vide, hvem det egentlig skulle være, forgæves fremtog jeg atter hin definition for at se, på hvem af dem den bedst passede, for jeg opdagede til min forskrækkelse, at den passede lige godt på dem alle sammen. For der var ikke en af dem, uden at jeg jo elskede hende, og der var ikke en af dem, uden at hun jo med tiden kunne blive en fortræffelig præstekone. – Så søgte jeg min redning i flugten, men de fulgte alle efter mig, bestandig omsvævende, ombølgende og omdansende mig, indtil jeg til sidst faldt i søvn og drømte, at jeg var ridder Oluf, der i den måneklare sommernat bliver forfulgt af ellepigerne. Jeg red hele natten igennem, først i den lyse morgenstund vågnede jeg og fandt mig til min forundring i min seng, badet i sved af det voldsomme ridt.

Klokken var henimod ni; jeg stod derfor op, for jeg vidste, at præsten var ingen ven af, at man blev liggende længe om morgenen. Men jeg var helt fortumlet og havde hovedpine, og hele tiden havde jeg en fornemmelse af, at jeg havde gjort noget urigtigt. Mine mørke betragtninger fra den foregående aften

med hensyn til Emmy og Andrea Margrethe vendte atter tilbage. "Der er ikke andet for," sagde jeg til mig selv, "jeg må afbryde dette forhold. I morgen rejser vi jo herfra, og jeg kommer da aldrig mere her tilbage. Hver gang brødrene kommer herud, vil Emmy og Andrea spørge: "Kommer Nicolai da aldrig mere?" – men Nicolai kommer aldrig mere. Og glansen i Emmys øjne slukkes, og Andrea Margrethes friske kinder bleges, og en dag bæres to sorte kister ud fra præstegården. Så kommer Nicolai. Og i den milde sommeraften, når de stille aftenvinde vifter sagte gennem grædepilens grene, vandrer han ud til deres hvilested. "Grusomme skæbne, hvorfor adskiller du, hvad der hører sammen? For *min* var skylden ikke!" siger han, og med sine tårer vander han de hvide roser på deres grave. Og solens rødlige stråler belyser de hvide marmorkors med et gyldent skær, og Nicolai bøjer sig og bryder en rose af hver af gravene og siger: "Stakkels unge roser, hvorfor visnede I så tidlig, hvorfor –"

Nu trak Corpus Juris sine støvler på i værelset ved siden af og rev mig ud af mine fantasimalerier. For ved denne lejlighed plejer Corpus Juris at trampe således i gulvet, så man kunne fristes til at tro, at der var et helt regiment dragoner inde hos ham. Hvor gerne jeg end ville vende tilbage til den lyse fantasiverden, hvori jeg nys havde kvæget mig, så ville det dog ikke lykkes mig, for Corpus Juris' støvler havde atter kaldt mig tilbage til den rå virkelighed. Jeg fuldendte min påklædning og gik ned.

Hele familien var som sædvanlig forsamlet om tebordet.

"Godmorgen Nicolai," sagde præstekonen til mig.

"Godmorgen," svarede jeg mekanisk, aldeles fordybet i mine egne betragtninger.

"Godmorgen Nicolai," sagde Emmy og Gamle.

"Godmorgen," svarede jeg i den samme mekaniske tone som før.

"Godmorgen Nicolai," råbte præsten med rungende stemme, der atter bragte mig til mig selv, og –

"Godmorgen *svoger,*" sagde Andrea Margrethe, idet hun rakte mig en kop te.

"Hvad – hvad for noget?" Og kopperne faldt på gulvet og gik i tusinde stykker.

Corpus Juris holdt Andrea Margrethe i hånden, og Gamle sad i sofaen og holdt Emmy i hånden. Jeg så fra den ene til den anden og fra den anden til den ene.

"Men er det – er det nu også virkelig sandt?"

"Nej det er det ikke," sagde præsten, "De skal ikke tro et ord deraf. Det er bare julespøg og nytårsløjer alt sammen, ligesom i forgårs med Dem og Andrea Margrethe. I morgen laver vi det alt sammen om igen."

Men jeg kunne nok se på Gamle og Corpus Juris, at det ikke var løjer og komediespil.

"Er du så længere vred, fordi jeg lo i går aftes?" spurgte Corpus Juris.

"Om jeg er vred?" Og jeg fo'r hen til dem og omfavnede dem og knugede dem og trykkede dem, som om jeg ikke havde set dem i mange, mange år.

"Men sig mig dog engang, *hvornår* er det da sket?" spurgte jeg, men det kunne jeg ikke få at vide. For Gamle sagde, at sligt sker ikke på én gang, for man kan godt forstå hinanden, uden

at man har talt til hinanden, så man er i grunden forlovet, længe inden man bliver forlovet. Det synes mig at være lidt meningsløst; men man må ikke være alt for nøjeregnende med, hvad Gamle sagde den dag. Jeg ville dog i det mindste gerne vide, om der ikke var sket noget på hin slædefart til Roskilde, men heller ikke det kunne jeg få at vide, for Andrea Margrethe sagde, at det kunne være akkurat det samme, om det var sket i går eller i forgårs: hovedsagen var, at det var sket. Også hine mystiske årstal fra domkirken og landevejen randt mig i hu, og jeg fik da at vide – ja det kan jeg vel gerne lade være at fortælle, for enhver, der ikke af sig selv kan begribe, hvad det har været for et slags årstal, han behøver heller ikke at vide det.

"Men hvad gør vi nu med Dem, Nicolai," sagde præsten, "for jeg har ikke mere end to døtre. Men alligevel, hvis De vil have Gamle Ane, så skal jeg gerne låne Dem tyve daler i rentefrit lån, som De først skal tilbagebetale på bryllupsdagen."

Men jeg ville hverken have Gamle Ane eller Halte Ane. For nu tænkte jeg ikke mere på at forlove mig: Nu havde jeg på én gang fået to svigerinder, og det to svigerinder som Emmy og Andrea Margrethe.

– Ja her ender min beretning om hine mærkelige dage i Nøddebo Præstegård, for jeg kan ikke huske mere. Jeg erindrer blot, at vi gik om som i en halv rus og så på hinanden og talte med hinanden og lo ad hinanden, men hvad vi talte om, og hvad vi lo ad, det har jeg glemt.

Hvor Gamle dog så lykkelig ud! Det var, ligesom han var blevet et helt nyt menneske, og så faldt han ikke mere i tanker.

Og Corpus Juris var så elskværdig, som jeg aldrig har set ham før, han sagde mig ikke mere imod, og hvert af mine ønsker søgte han på øjeblikket at efterkomme. Kun kunne han ikke lide, at jeg ville spadsere alene med Andrea Margrethe, men tilbød altid sit følgeskab ved slige lejligheder. Og Emmy og Andrea Margrethe! – Hvor det var morsomt at sige "du" til dem, skønt i begyndelsen sagde jeg rigtignok hele tiden "De" og måtte idelig rette mig selv.

Og jeg selv – ja jeg var så glad, så glad, som jeg aldrig før havde været. Ja selv når hin store dag kommer, da jeg om formiddagen tager min embedseksamen og om eftermiddagen går ud og forlover mig, tror jeg næppe, at jeg kan blive mere glad, end jeg var det i hine dage.

Men hvor jeg havde været blind, at jeg slet intet havde mærket og slet intet havde set – ja det er rigtignok et sandt ord, at det første, man bliver blind på, det er på øjnene. Nu forstod jeg det alt sammen, nu forstod jeg hele Corpus Juris' opførsel mod mig, for når folk først har trukket frierhandskerne på, så er de ikke længere til at spøge med. Og nu Gamle – jeg dåre, som ikke havde kunnet ane, at Emmy, der holdt så meget af det gamle, også måtte holde af Gamle! Og nu forstod jeg også, hvem det var, som Emmy altid havde bragt mig i tanker, uden at jeg dog ret kunne klare det for mig; det var Gamle, som jeg kendte ham i hans lykkeligste og bedste timer, ja Emmy var Gamle i forbedret udgave, om jeg må tale i præstens lignelser.

– Ved middagsbordet, hvor den bedste rødvinsflaske var bragt frem, udbragte præsten de forlovedes skål. Da jeg nu den foregående aften havde fået blod for tand med hensyn til at holde taler, fandt jeg, at det var en passende lejlighed til at

indhente det forsømte. Og da denne tale var min jomfrutale, kan jeg ikke nægte mig den fornøjelse at meddele den her. Den lød, om jeg husker ret, omtrent således:

"Kære venner! Man plejer i almindelighed at lykønske folk, der heldigt har overstået deres embedseksamen, for nu har de jo ikke flere eksaminer tilbage. Men det er i mine tanker en stor fejltagelse; for i reglen står både den farligste og den vanskeligste eksamen tilbage. Den farligste kalder jeg den, for ved alle andre eksaminer, når man har det uheld at blive rejiceret eller, som *terminus technicus* lyder at falde igennem, så kan man dog altid forsøge sin lykke på ny i håb om næste gang at have bedre held. Men sligt går ingenlunde an her, og den, som én gang er rejiceret, tillades det ikke at indstille sig på ny, og alt, hvad man formår at gøre, det er at bære sig ad som de tyske studenter, der, når de er blevet vist tilbage fra et universitet, søger hen til et nyt for der at finde bedre optagelse. Men ikke alene, at denne eksamen er så farlig, den er også overordentlig vanskelig, og atter heri adskiller den sig fra alle andre sådanne prøver. Om disse gælder det, at jo mere man læser, des mere udsigt har man til et heldigt udfald, men her er det lige omvendt, så at man gerne kunne fristes til at udråbe med berlinerstudenten: 'Ach, wai mir, je länger Ich lese, desto dümmer werde Ich!' Således ser man ikke så sjældent, at mens mangen skomagersvend og skræddersvend i en håndevending består denne eksamen, så bliver derimod velstuderte folk, der gerne kunne tage doktorhatten i alle mulige fakulteter, ynkeligt rejicerede, så snart de indstiller sig til denne prøve. Da nu dette forholder sig så, kan man vel begribe min hjertensglæde over, at mine to brødre har haft sådant held med sig. For et held er det

jo, og det være langt fra mig at tilregne dem det som nogen særegen fortjeneste, at de har bestået, nej, ære den, som æres bør – ikke for Christopher eller Frederik udbringer jeg denne skål, men for de klare øjne og de venlige smil – eller hvad jeg ville sige, for *professoribus et censoribus* ved de to universiteter, hvorved de har bestået deres sidste og vanskeligste eksamen!"

Hermed stødte jeg mit glas mod Emmys og Andrea Margrethes. Præstekonen lo så mildt til mig, og præsten rakte præstekonen hånden, idet han sagde til hende: "Ja mo'er, den skål vil vi to drikke med, for Nicolai har ret: Den sidste eksamen, jeg havde at bestå, var den værste, og jeg takker Gud, at jeg ikke blev rejiceret."

Og nu har jeg altså fortalt om mit første felttog i Amors regiment, men det bliver vist næppe mit sidste. Om nogen skulle mene ligesom Corpus Juris, at jeg har båret mig barnagtigt ad, og at den hele historie ikke geråder mig til synderlig ære, så at det var meget bedre, om jeg tav stille dermed i stedet for oven i købet at lade den sætte på tryk, så vil jeg bede enhver sådan mindes den første gang, da han selv drog ud i samme hensigt, og da vil han vel ikke mere dømme mig så strengt. Den, som er fri for skyld, kaste den første sten!

– For øvrigt går tingene hjemme på Vestergade deres gamle gang. Gamle ligger endnu bestandig på sofaen og falder i tanker; kun har han ikke som forhen sin pibe i hånden, men et lille portræt af Emmy, som hun har foræret ham. Corpus Juris udvikler sine politiske anskuelser med samme iver som altid. Den nydelse, som han stedse har fundet i studiet af Dagbladet,

er ingenlunde blevet formindsket, fordi han er blevet forlovet. Tværtimod, han har endog ved Andrea Margrethes hjælp fået Dagbladet indført i Nøddebo Præstegård. Og jeg selv – ja jeg studerer filosofisk propædeutik og søger ved dens hjælp at fordrive alle elskovsgriller. Og nu synger jeg ikke længere: "Hive langsomt fra land – de bergenske møer snart møde vi kan – ohi – ohoi!" Men når dagen er til ende, og propædeutiken bliver lagt til side, så står jeg ved vinduet og ser, hvorledes solen sagte synker bag voldens træer, og idet jeg trommer med fingrene på ruden, synger jeg ganske sagte, så hverken Gamle eller Corpus Juris kan høre det:

"Ak bare jeg havde eksamen endt!
For så kommer solen og så kommer lykken,
Og så vil jeg straks vende sorgerne ryggen;
Og så vil jeg gå – vil jeg gå
Med en guldring på!"

Hver søndag drager jeg med brødrene ud til Nøddebo Præstegård. Og jeg ved ingen større glæde, end når mine bekendte om mandagen spørger mig: "Hvor var du henne i går, Nicolai?" – da at svare dem: "Jeg var ude at besøge mine *svigerinder*."

Men er det nu ganske vist, at jeg selv først forlover mig om fem år, når jeg har taget embedseksamen? Ja bestemt love det vil jeg ikke, for jeg er jo kun et menneske, men for tiden vil jeg kun tænke på den filosofiske propædeutik. Og siden jeg har set, at Gamle og Corpus Juris, om hvem jeg rent havde opgivet håbet, at de nogen sinde skulle blive forlovede, i alt fald i denne verden, virkelig omsider er blevet forlovede og det med sådanne piger som Emmy og Andrea Margrethe, ja så skulle jeg næsten

tro, at man gør bedst i at vente, for jo længere man venter, des bedre bliver det.

Men den lysblåøjede da? – Ak tal ikke om hende, for så bliver straks alle mine gode forsætter til intet! Jeg vil kun sige så meget, at i går aftes drak jeg dus med hendes broder i Studenterforeningen, og at han er et meget vakkert menneske, men dog ikke så elskværdig som søsteren.

Og nu farvel – dog det er sandt, et har jeg endnu at sige. Dersom nogen af dem, som læser, hvad jeg her har fortalt, skulle være så ulykkelig aldrig at have været i nogen præstegård, da vil jeg sige til enhver sådan: "Rejs ud, rejs straks, rejs hellere i dag end i morgen, for ligesom den, der ikke har været i Danmark, ikke kender det bedste i verden, således kender den, som ikke har været i en præstegård, heller ikke det bedste i Danmark. Og dog – hvad kan det nytte, at du rejser til denne eller hin præstegård? – nej du må netop komme til sådan en præstegård som Nøddebo Præstegård, og netop sådan en præstemand og til sådan en præstekone og frem for alt til *sådanne to præstedøtre*!"

Forfatterens forord til jubilæumsudgaven 1887

1862-1887

Eheu fugaces, Nicolai! Nicolai!
Anni labuntur! –

udbryder præsten i Nøddebo med et citat af Horats. Og nu er fem og tyve år rullet hen over "Ved nytårstid i Nøddebo Præstegård". Det har for denne fortælling været glade og lykkelige år: Den havde ingen polemisk brod og vakte derfor heller intet anstød. Fra dens første fremtræden har lykkens solskin hvilet over den, og overalt, hvor den kom frem, fik den en blid og gunstig modtagelse. I år kan altså "Nøddebo Præstegård" fejre sit femogtyve-års jubilæum, og som man jo gerne ved slige lejligheder kaster blikket tilbage over det svundne og mindes de fordums dage – så kan det måske være på sin plads at give nogle meddelelser om de ikke ganske almindelige vilkår, hvorunder den blev til.

Allerførst kan da her bemærkes det besynderlige modsætningsforhold, som finder sted mellem fortællingens tilblivelse og det over samme hvilende grundpræg. For denne digtning, der er gennemtrængt af fred og ro og hjemmets glæde, er blevet til under forhold af ganske modsat natur. Den er skrevet under et stærkt omtumlet rejseliv og et ikke mindre bevæget indre sjæleliv. Den har først og fremmest haft den

betydning at være et åndeligt hvilepunkt for forfatteren selv, og det er måske grunden til, at den senere er blevet det for mange andre. For fra såre mange har forfatteren modtaget varm taksigelse, og det ikke blot fra glade og tilfredse mennesker, der i denne fortælling fandt en genklang af deres egne lykkelige livsforhold, men også fra syge og bekymrede mennesker, som sukkede under livets tryk, men ved læsningen af denne bog har fundet lise og husvalelse af den art, som digtekunsten formår at give.

Men er dette nu digt eller virkelighed? Er de i fortællingen optrædende personer virkelige, ikke opdigtede? Atter er dette spørgsmål blevet stillet forfatteren, ja der er endog sendt ham breve fra udlandet derom.

Svaret herpå bliver: Den foreliggende fortælling er gennemgående bygget på et nøje og omhyggeligt virkelighedsstudium, men rigtignok ikke i den betydning, hvori en morderne, meget højrøstet æstetik tager dette ord. For en fotografisk gengivelse af virkeligheden er den på ingen måde: Havde den været det, ville den næppe have kunnet vedligeholde interessen i så mange år. Den art skildringer, der tager deres stof umiddelbart fra virkeligheden uden at underkaste det nogen kunstnerisk eller poetisk omdannelse, kunne vel vække en øjeblikkelig opsigt og blive genstand for omtale, men de formår ikke at bevare interessen, for publikum vil snart gøre den opdagelse, at en kunst, der ikke stiller sig anden opgave end at give et tro billede af livets trivialiteter og elendigheder i al deres fattige nøgenhed, den er det ikke værd at ofre synderlig tid eller penge på.

Hvad nu først de i fortællingen optrædende personer angår, da er det vel så, at de henholder sig til virkelige personer, der har stået forfatteren nær. Men de kunne dog på ingen måde siges at være portrætter, og vedkommende ville være i deres fulde ret, om de protesterede mod en sådan opfattelse. For det er kun enkelte sider eller karaktertræk, der er benyttet, men på den vis, at der blevet videre udført ved fantasiens hjælp således, at kom til at passe ind i fortællingens gang. De er i virkeligheden mere at betragte som frie omdigtelser end som portrætligheder.

Det samme gælder om de begivenheder og forhold, som forekommer i fortællingen. Også her ligger ofte virkelig tildragelser til grund, ligesom også de sjælstilstande, der skildres, hyppigt er gengivelser af forfatterens egne indre oplevelser. Men hovedsagen bliver atter her, at personer, begivenheder og forhold, der i virkeligheden stod langt fra hinanden og intet havde at gøre med hinanden, i fortællingen er bragt ind under et fælles digterisk synspunkt, og i stemningens inderlighed sammensmeltede til enhed. Og det er vel det, som man til syvende og sidst trods alle moderne æstetiske doktriner kalder poesi.

Hvad nu fortællingens ydre tilbliven angår, da er den fra begyndelsen til enden nedskrevet i udlandet. Vel havde jeg allerede i hjemmet fattet den plan at skrive en digtning af denne eller lignende art, men den stod for mig i de løseste omrids. Det var først efter at have forladt hjemmet, at jeg for alvor tog fat på den og gav den fast form og skikkelse.

I juni 1861 forlod jeg Danmark for at tiltræde en længere udlandsrejse i videnskabelige øjemed, der kom til at vare

henimod halvfjerde år. Strasburg blev det første sted, hvor jeg gjorde et længere ophold for at høre forelæsninger ved det derværende, den gang franske, universitet. Under det stille ensformige liv, som jeg her førte, vågnede længselen efter hjemmet med fuld styrke og tyngede ofte hårdt på sindet. Da tog jeg fat på fortællingen for at frigøre mig for hjemveens tryk. Genstanden for den skulle være de første elskovsrørelser i det unge gemyt og de skuffelser, som ungdommens uerfarenhed og selvovervurdering gerne medfører. Bogens navn skulle være "Mit første Felttog i Amors Regiment" – en titel, som dog måske var lidt søgt og derfor snart blev opgivet. Handlingen skulle henlægges til en præstegård: Til disse havde jeg ganske godt kendskab på grund af talrige besøg i adskillige af dem, og mange glade minder knyttede sig til dem. Jeg valgte navnet Nøddebo Præstegård efter først at have forvisset mig om, at der vel findes en kirke i Nordsjælland af dette navn, oven i købet en af de ældste i Danmark, men derimod ingen præstegård. Endelig blev fortællingen lagt i munden på en attenårig student, for i denne alder udfolder elskovens sig i sin første umiddelbare friskhed, men spiller kun på overfladen uden at fremkalde de dybere sjælsrørelser, som først ytrer sig i en modnere alder. Hermed var det givet, at hele fortællingen kunne holdes i en let og munter tone.

Samtidig med at jeg hørte tyske og franske teologiske forelæsninger og studerede Schleiermachers dogmatik, tog jeg fat på fortællingen. De omgivelser, hvorunder jeg færdedes, var vel skikkede til at sætte mig i den rette stemning. Elsass er et frugtbart og kornrigt land ligesom Danmark; de gyldne sædemarker, de mange frugthaver, lunde og småskove, alt

hvilende i midsommersolens stærke hede, fremkaldte levende mindet om hjemmet, mens atter de blå bjerge i det fjerne og Strasburger-münsterens høje spir, der behersker hele landskabet rundt omkring, bar tilstrækkeligt vidnesbyrd om, at jeg var i det fremmede. Minderne om hjemmet sammenknyttedes med de lyse forventninger om fjerne og ukendte egne, som jeg snart skulle gennemrejse, og satte fantasi og stemning i rig bevægelse. Og hvad der mellem alt det øvrige fik særegen betydning, var tanken om hint mærkelige ungdomsår, som Goethe havde tilbragt i Strassburg, og navnlig hans besøg i Sesenheim, der gør ham så stor ære som digt og så ringe ære som menneske. Jeg læste de pågældende steder i hans levnedsløb, steg jævnligt op på Strassburger-münsteren, hvor den store digter ofte havde stået ved solnedgang og skuet ud over det skønne landskab, ja jeg gjorde endog en udflugt til Sesenheim. Præstegården var ombygget, men egnen og stedlighederne var de samme, og jeg kunne tage plads på en bænk i haven, hvorom det fortaltes, at her havde digteren og hans Frederikke ofte siddet ved hinandens side. Alt dette var vel egnet til at fremkalde stemninger og fantasier, der måtte være frugtbargørende for min fortælling.

Denne skred da også godt fremad. Men i slutningen af august forlod jeg Strassburg for at tiltræde en længere rejse til Grækenland og Palæstina. Nu fulgte der et par måneders meget omtumlet rejseliv, hvor der slet ikke kunne være tale om at skrive andet end de nødvendige breve til hjemmet. Først i Athen kom jeg atter til ro. Når bortses fra de vidunderlige mindesmærker og de skønne naturomgivelser er Athen en meget stille by uden forstyrrende adspredelser; der fandtes den

gang hverken teater eller koncerter. Des bedre tid var til studier af forskellig art og til digtning. Vistnok var alle omgivelser i høj grad forskellige fra hjemmet, men fortællingen var jo nu sat godt i gang, tonen og stemningen var slået an, og det gjaldt kun om at holde den fast og føre den videre i samme retning. Aftenerne, der begyndte at længes, udfyldtes ved samtaler med min kære rejsefælle, Valdemar Schmidt, der var stødt til mig i Triest. Han, der selv er præstesøn, havde endnu bedre kendskab til præstegårdene end jeg, og hjalp mig til kundskab om et og andet, der var mig noget usikkert, uden at jeg dog meddelte ham noget af fortællingen eller det arbejde, jeg havde for. Billedhugger Hertzog, der samtidig var Athen og jævnligt besøgte os, så tilfældigvis de mange beskrevne ark ligge foran mig og udbrød, formodentlig i den tanke, at det var en videnskabelig afhandling: "De er dog en flittig mand!" – men heller ikke han fik noget at vide derom.

Den gode hygge, vi havde i Athen, endtes i december, da vi tiltrådte rejsen til faraonernes gamle land. Nye indtryk, nye mærkværdigheder, store og herlige skønhedssyner! det pragtfulde Cairo er som et eventyr af Tusind og én Nat, men den, som ikke forfølger særlige videnskabelige eller kunstneriske øjemed, vil dog efter nogle dages forløb have nok af dette eventyr. Nu traf det sig således, at efter en uges tids forløb rejste Vald. Schmidt op til Alexandria for at leje en nilbåd og ordne alt til rejsen op ad Nilen. I en halv snes dage var jeg da overladt til mig selv og vandrede alene om i den store brogede by mellem de myldrende turbaner. Jævnligt spadserede jeg gennem de skyggefulde sykomore-alleer ned til Nilen og så over til de gådefulde pyramider, hvis spidse toppe rejste sig på den

modsatte bred. Under alle disse fremmede eventyrlige indtryk kunne der påkomme mig en stræk længsel efter hjemmets fred og hygge, og så tyede jeg ind i Nøddebo Præstegård.

Så kom Nil-rejsen i stand. Det er en herlig rejse, når den ikke, hvad nu om stunder er tilfældet, foretages på en dampbåd, men på en *dahabieh* (d. e. ægyptisk sejlbåd). Man glider forbi palmelunder, der spejler sig floden, og skuer herlige tempelruiner. Men det er også en meget ensformig rejse, især når der er vindstille eller vinden er kontrær, for da må båden trækkes op mod strømmen af de arabiske bådsfolk. På Nil-floden fuldendtes min fortælling. De sidste sider skrev jeg om aftenen i vor lille kahyt ved tændte lys. Da den sidste side var skrevet, gik jeg op på dækket. Det var blevet nat; en pragtfuld ægyptisk himmel med tindrende stjerner hvælvede sig over mit hoved. De stemninger og tanker, der bevægede mit sin, formede jeg i de følgende dage til et lille digt, hvilket i de senere udgaver blev trykt som en hilsen til hjemmet.

Fortællingen var færdig, men rejsen var langt frafærdig. Den strakte sig over Palæstina, Syrien og Konstantinopel, Tyskland og Schweiz, så et par måneders stille ophold ved universitetet i Erlangen – et fortræffeligt sted at samle sig efter en rejse i Orienten – endelig en vinter i Rom. Under alle disse omvandringer var Nøddebo Præstegård min stadige ledsager, den blev hyppigt taget frem, på ny gennemlæst, pyntet og pudset.

I juli 1862 kom jeg pludselig hjem, uden at nogen ventede det. Hvad der drev mig hjem, var længselen efter at gense mine kære efter to års fraværelse og ønsket om at få min bog udgivet i trykken. Det sidste skete, uden at nogen fik noget derom at

vide. Jeg var tvivlrådig, om jeg skulle sætte mit navn på titelbladet eller udgive den pseudonymt. Forlæggeren rådede til det sidste, og det var vistnok et godt råd, for det er meget tvivlsomt, om bogen havde fået så god en modtagelse, dersom den havde båret forfatterens navn.

I oktober 1862 rejste jeg atter bort – denne gang gjaldt rejsen Holland og England. Få dage efter min bortrejse kom bogen ud. Jeg tog indtil videre ophold i Utrecht, hvor jeg gjorde mig bekendt med hollandske kirkeforhold og studerede hollandsk teologi. Om min bog hørte jeg intet, hvad der var rimeligt nok, da jeg ingen danske aviser så og heller ikke i breve kunne vente at høre noget, efterdi jeg ikke havde betroet mig til nogen. Dog begyndte den lange tavshed at ængste mig, og jeg frygtede for, at fortællingen, der havde været mig selv til så stor glæde og opmuntring, skulle gå upåagtet hen mellem de mange andre noveller og romaner. Endelig henad jul kom de første efterretninger. Bogen var omsider nået frem til mine nærmeste, der snart havde gættet på mig som forfatter. Og nu fik budskab om den gode modtagelse, som den havde fået.

I efteråret 1865 udkom anden lidt forkortede udgave. Forfatterens navn var nu blevet almindelig bekendt, og dette var formodentlig årsag i, at kritikken stillede sig temmelig kølig og fandt fortællingen ubetydelig. Kritikkens indsigelse kom imidlertid for sent, for publikum havde nu engang fået bogen kær og lod sig ikke foreskrive nogen dom om den. Nye oplag fulgte efter hinanden med få års mellemrum.

Også i udlandet blev fortællingen kendt og vandt mange venner. I England udkom en oversættelse i pragtudstyr – i Sverige og Tyskland fulgte forskellige oversættelser efter

hinanden. Den sidste autoriserede tyske oversættelse er besørget ved hr. P. J Willatzen i Bremen, der med stor flid og omhu har arbejdet på at gøre den nordiske litteratur bekendt i Tyskland. Også på fransk udkom en oversættelse i *Bibliothéque universelle*.

Man kunne have ventet, at en fortælling, der havde haft så afgjort hel med sig, snart ville have fremkaldt flere lignende. Når dette ikke skete, var årsagen dels de ejendommelige vilkår, hvorunder "Nøddebo Præstegård" var blevet til, dels og fornemmelig den, at andre opgaver lagde beslag på forfatterens kræfter. Hertil kom det ulykkelige krigsår, som drog sind og tanker i anden retning ("Uffe Hjælms og Palle Løves Bedrifter" 1866 – andet opl. 1886).

Først flere år efter følte forfatteren lyst til at digte en lignende fortælling og skrev da, under jævnlige afbrydelser af en stærkt optagen universitets-virksomhed "Min Hustru og jeg" (begyndt juli 1870, end i december 1872). Den udkom i efteråret 1875 i tre oplag umiddelbart efter hinanden; et fjerde oplag fulgte 1881. Den er dog ikke så meget en fortsættelse af som snarere et modstykke til Nøddebo Præstegård. Når denne skæmtende fortæller om elskovens første rørelser og skuffelser, så har hin sat sig til mål at give en fremstilling af ægteskabets lykke i al dets rige fred og velsignelse, der udfolder sig over en skildring af den danske sommerfriskhed som sin baggrund. Også denne fortælling udkom i en svensk, tysk og engelsk oversættelse og synes navnlig at have vundet bifald i Sydtyskland, hvor den er udkommet i forskellige oversættelser; den sidste, autoriserede, er besørget ved P. J. Willatzen i Bremen.

På den omtalte vis er "Nøddebo Præstegård" blevet til: Strassburger-münsteren, Athens Akropolis og Nilfloden med Ægyptens pyramider og templer, der er rammen, hvorigennem hjemmet ses i et fjernsyn. Når denne digtning, som er fostret af længsel efter hjemmet og er spiret op i de fremmede lande, nu i sit 25-årige levnedsløb har vundet en udbredelse, som langt har overvundet forfatterens forventninger, da tør det vel håbes, at den også i kommende år vil fremkalde glæde og munterhed samt et lyst og glad syn på livet frem for alt hos den opvoksende ungdom.

København,
oktober 1887

Henrik Scharling

Om "Ved nytårstid i Nøddebo Præstegård"

Forfatter: Henrik Scharling (1836-1920).
Org.udgave: *Ved Nytaarstid i Nøddebo Præstegaard. Fortælling af Nicolai, 18 Aar gammel.* Det Reitzelske Forlag, København 1862.
Denne udgave baseret på: Ved Nytaarstid i Nøddebo Præstegaard. 21. Oplag. Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag, København 1948. *(Kapitel-inddelingen findes ikke i den originale danske tekst, men er indsat af tekniske årsager a.h.t. ældre epub-læseprogrammer. Som forlæg er benyttet en engelsk udgave fra Richard Bentley, London 1867.)*
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter scenebillede fra en opførelse af Elith Reumerts skuespiludgave af *Nøddebo Præstegård* på Folketeatret i København 1888. Fra venstre Elith Reumert (Nicolai), Johannes Ring (Corpus Juris), Benjamin Pedersen (Gamle) og Otto Zinck (Pastor Blicher).

ISBN 978-87-7979-959-2

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-080-3 (Ølstykke 2004).

www.ebib1800.dk

